

Міністерство освіти і науки України
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки

Л. В. Засєкіна, Л. І. Магдисюк

**ПСИХОЛОГІЧНА ГОТОВНІСТЬ ОСОБИСТОСТІ ДО ВИХОДУ НА
ПЕНСІЮ**

Монографія

Луцьк
2018

УДК 159.922-057.75

ББК 88.5

З-36

Рекомендовано до друку вченою радою Східноєвропейського національного університету ім. Лесі Українки (протокол №12 від 25 травня 2017 р.)

Рецензенти:

Вірна Ж. П. – доктор психологічних наук, професор, декан факультету психології Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки;

Орап М. О. – доктор психологічних наук, професор кафедри психології Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка

Засекіна Л. В., Магдисюк Л. І.

З-36 Психологічна готовність особистості до виходу на пенсію : монографія / Лариса Володимирівна Засекіна, Людмила Іванівна Магдисюк.– Луцьк: ПП Іванюк В. П., 2018. – 290 с.

ISBN 978-966-517-567-4

У монографії представлено всебічний науково обґрунтований аналіз вивченню психологічної готовності осіб пізньої зрілості до виходу на пенсію. Розкрито теоретико-методологічні засади дослідження та сконструйовано теоретичну модель психологічної готовності особистості до виходу на пенсію в період пізньої зрілості. Емпірично досліджено особливості розвитку психологічної готовності до виходу на пенсію, здійснено порівняльний аналіз показників інтелектуальних, мотиваційних, поведінкових та емоційно-вольових особливостей осіб із різними рівнями розвитку. Встановлено вплив соціально-психологічних чинників (статі, місця проживання, соціального статусу, рівня освіти, форми власності організації) на прояв психологічної готовності до виходу на пенсію. На основі результатів напівструктурованого інтерв'ю у фокус групах виокремлено психолінгвістичні маркери різних рівнів розвитку психологічної готовності особистості до пенсії та сформованості когнітивного, емоційно-вольового, мотиваційного та конативного компонентів готовності.

Для психологів, викладачів, аспірантів, студентів психологічних факультетів вищих навчальних закладів.

УДК 159.922-057.75

ББК 88.5

© Засекіна Л.В., Магдисюк Л.І. 2018

*Я хочу висловити щирю вдячність
моєму науковому керівнику
доктору психологічних наук, професору
Ларисі Володимирівні Засєкіній
та моїй мамі **Ользі Олександрівні Тарасюк**
за підтримку, оцінку моєї праці.*

*З повагою та вдячністю!
кандидат психологічних наук
Л. І. Магдисюк*

*2018 р.
м. Луцьк*

Зміст

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ГОТОВНОСТІ ОСОБИСТОСТІ В ПЕРІОД ПІЗНЬОЇ ЗРЛОСТІ ДО ВИХОДУ НА ПЕНСІЮ	
1.1. Поняття психологічної готовності особистості	7
1.2. Психологічні особливості періоду виходу на пенсію	21
1.3. Конструювання теоретичної моделі психологічної готовності особистості періоду пізньої зрілості до виходу на пенсію	41
Висновки до розділу 1	47
РОЗДІЛ 2. ЕМПІРИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ГОТОВНОСТІ ОСОБИСТОСТІ У ПЕРІОД ПІЗНЬОЇ ЗРЛОСТІ ДО ВИХОДУ НА ПЕНСІЮ	
2.1. Загальна характеристика емпіричного дослідження та обґрунтування його методичного забезпечення	50
2.2. Процедура розробки та апробація авторської методики дослідження психологічної готовності до виходу на пенсію	67
2.3. Соціально-психологічні прояви психологічної готовності особистості у період пізньої зрілості до виходу на пенсію	88
2.4. Взаємозв'язок особистісних властивостей та психологічної готовності до виходу на пенсію	97
Висновки до розділу 2	112
РОЗДІЛ 3. ПСИХОЛІНГВІСТИЧНІ МАРКЕРИ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ГОТОВНОСТІ ДО ВИХОДУ НА ПЕНСІЮ ТА ПОТЕНЦІЙНІ ЗОНИ ЇЇ РОЗВИТКУ	
3.1. Напівструктуроване інтерв'ю як метод дослідження психологічної готовності до пенсії.....	116
3.2. Психолінгвістичні прояви психологічної готовності особистості до пенсії	123
3.3. Потенційні зони розвитку психологічної готовності осіб пізньої зрілості до виходу на пенсію: теоретико-емпіричне узагальнення ...	141
Висновки до розділу 3	149
ВИСНОВКИ.....	153
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	156
ДОДАТКИ.....	172

ВСТУП

Актуальність дослідження. Завершення професійної діяльності і пов'язані з цим зміни якості життя внаслідок виходу на пенсію неодмінно впливають на фізичне і психічне здоров'я людини, оскільки часто і раптово вона опиняється осторонь суспільного життя, переживає різкі зміни в соціальному статусі, відчуває професійну ізоляцію, що зумовлює необхідність в адаптації до нових умов життя. Вихід на пенсію зазвичай потребує іншого планування своєї активності, поглиблення уваги до фізичного і психічного здоров'я, конструювання майбутнього з урахуванням нового періоду у житті. В Україні проблема виходу на пенсію супроводжується низьким соціальним захистом, несприятливим економічним становищем пенсіонерів, що породжує в осіб передпенсійного віку негативні психічні стани, зокрема тривогу, депресію, інтолерантність до невизначеності тощо.

Упродовж останніх років проблема психологічної готовності особистості у дослідженнях вітчизняних і зарубіжних учених розкривалась через сутність готовності до праці та різних видів професійної діяльності (Г. Балл, М. Дьяченко, Р. Каламаж, Л. Кандилович, Л. Карамушка, В. Моляко, П. Перепелиця, М. Смульсон, М. Томчук та ін.), до шкільного та професійного навчання (Н. Уткіна, А. Єлісеєв, Н. Шевченко та ін.), до педагогічної діяльності й до виконання педагогом окремих професійних завдань і функцій (О. Винославська, П. Горностай, К. Дурай-Новакова, Л. Кондратова, А. Линенко, В. Семиченко, В. Сластьонін та ін.).

Проблема виходу особистості на пенсію у період пізньої зрілості поставала предметом сучасних зарубіжних досліджень, у яких вихід на пенсію розглядався як процес планування (передпенсійний період), прийняття рішення (власне вихід на пенсію) та контролю (післяпенсійний період (K. Schultz, M. Wang), консультування і психологічний супровід осіб пенсійного віку (G. Adams, B. Rau), трифазна модель виходу на пенсію як процес прийняття рішення (планування майбутнього, оцінка минулого та операціоналізація цілей у конкретних видах

діяльності) (D. Feldman, T. Beehr); активізація когнітивних, емоційних та мотиваційних ресурсів особистості для адаптації до виходу на пенсію (M. Wang, K. Henkenes, H. van Solinge).

Водночас, результати аналізу наукових доробок у цій сфері засвідчують недостатнє вивчення проблеми психологічної готовності особистості до виходу на пенсію в українському суспільстві й ефективної адаптації пенсіонерів до нових умов життя. Таким чином, актуальність визначеної проблеми й об'єктивні суспільні потреби у вивченні психологічних особливостей виходу на пенсію як важливого компонента цілісного адаптаційного процесу особистості і збереження якості її життя зумовили вибір теми дисертаційної роботи «Психологічна готовність особистості до виходу на пенсію».

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ГОТОВНОСТІ ОСОБИСТОСТІ В ПЕРІОД ПІЗНЬОЇ ЗРІЛОСТІ ДО ВИХОДУ НА ПЕНСІЮ

1.1. Поняття психологічної готовності: суть, структура та зміст

Однією із центральних проблем психології особистості є здатність і ресурси людини до самозмінювання, що приводить її до самовдосконалення і саморозвитку. Важливим аспектом такого самовдосконалення є формування у людини психологічної готовності до діяльності, адже саме остання дає змогу реалізовувати провідні життєві перспективи, задачі і цілі. Тому феномен психологічної готовності зазвичай пов'язаний із конкретним видом активності чи діяльності: пізнавальної, ігрової, навчальної, професійної тощо. Слід зазначити, що, оскільки категорія «діяльність» є наскрізною категорією радянської психології, поняття психологічної готовності до діяльності переважно розглядається у науковій літературі пострадянських країн. У зарубіжній психології психологічна готовність, переважно, трактується як певний рівень розвитку психічних станів особистості, що зумовлюють її ефективність, передусім, у навчальній діяльності. Розглянемо теоретичне пояснення категорії психологічної готовності до діяльності у вітчизняній та зарубіжній психології.

У вітчизняній психології остаточною метою дослідження концептуальних меж поняття «психологічна готовність особистості» постає забезпечення відповідних умов для адаптації людини до різних життєвих ситуаціях, забезпечення для неї кращої якості життя у різні вікові періоди. Важливість дослідження феномену психологічної готовності зумовлена двома чинниками. По-перше, у психології особистості психологічна готовність розглядається як конструкт, що забезпечує можливість постійного зростання людини у різних сферах її життя. По-друге, дослідження психологічної готовності людини

надзвичайно важливе для практичної психології, оскільки його результати дають змогу простежити механізми, процеси та умови особистісних трансформацій.

У численних соціологічних, педагогічних і психологічних дослідженнях існує тенденція вживати поняття готовності в широкому спектрі психологічних явищ як готовність до ризику, діяльності, до праці (М. Крилов, Т. Корнилов та ін.); до вибору професії, професійної діяльності (В. Веноградов, Е. Фарапонова та ін.); до політичної діяльності (А. Мельничук та ін.); до педагогічної діяльності (Н. Кузьмік, Д. Фельдсайтейн та ін.); до готовності особистості військового до бойових дій (М. Коробейніков та ін.); до виконання завдань військового чергування (С. Яковенко та ін.); до готовності молоді до військової служби (В. Шевченко та ін.) [81, 467].

Результати теоретичного аналізу хронології становлення поняття психологічної готовності дають змогу виділити три етапи наукового дослідження у вітчизняній та радянській психології:

Упродовж першого етапу (середина XIX і початок XX ст.) поняття «готовність» досліджується у контексті вивчення природи психічних процесів людини, їх пускових механізмів. При цьому психологічна готовність трактується як настанова [6; 136; 137]. На другому етапі поняття «готовність» визначається як певний феномен толерантності і стійкості людини до зовнішнього та внутрішнього впливів. У цьому контексті важливого значення набуває вивчення нейрофізіологічних механізмів, регуляції та саморегуляції поведінки людини [131]. На третьому етапі поняття готовності повною мірою пов'язується із дослідженнями в галузі теорії діяльності. У цьому контексті готовність визначається як достатній рівень розвитку психічних станів і процесів для здійснення ефективної діяльності [28; 33; 34; 132; 133].

Розглянемо кожен із зазначених напрямів дослідження психологічної готовності більш докладно.

Виникнення поняття психологічної готовності пов'язане із поняттям настанови, яка слугує неусвідомленим психічним станом, своєрідною

внутрішньою програмою активності людини. Настанова – це певний прообраз, певна готовність до тієї чи іншої діяльності, яка виражає цілісну структуру особистості «з постійним набором характеристик». Виходячи із цього, природньо, що настанови часто розглядаються крізь призму специфіки цієї активності, яка й накладає відбиток на особливості цієї настанови. Поряд із цим настанова – це особистісне утворення, яке формується під впливом досвіду людини та її індивідуально-психологічних властивостей.

Настанова часто детермінується конкретними потребами індивіда, які й запускають активність особистості. Дослідження настанови як основи психологічної готовності у психології відбувається у двох напрямках: загальнопсихологічному і соціально-психологічному. Психологічна готовність до пенсії ґрунтується на настановах як загальних механізмах психіки, так і соціально-психологічних її детермінант. Тому розглянемо визначення настанови у зазначених вище напрямках [135; 137; 138].

Вивчення настанови як соціально-психологічного механізму і процесу розпочалося в американській соціології у 1918 р. з праці У. Томаса і Ф. Знанецького «Польський селянин у Європі й Америці». Значний внесок у дослідження настанов здійснив Дж. Мід, основна ідея якого полягає в тому, що існує три види настанов: на зовнішні об'єкти, на інших людей і на самих себе. Усі ці види породжуються і підтримуються соціальними чинниками, серед яких провідного значення набувають досвід спілкування, соціальне сприймання, відрегульоване суспільними знаками і символами. Основна гіпотеза Дж. Міда полягає у тому, що люди розвивають свої настанови шляхом прийняття настанов інших [156].

Цей напрям дослідження настанови поєднує останню із ціннісними орієнтаціями, котрі мають не тільки індивідуальні і групові, але й загальнолюдські (загальносоціальні) рівні. У цьому світлі психологічна готовність до пенсії значною мірою детермінується ставленням держави і суспільства до осіб пенсійного віку та феномену старіння загалом.

Іншим важливим напрямом дослідження настанови як основи психологічної готовності особистості є загально-психологічний напрям, запропонований Д. Узнадзе [135].

Згідно з Д. Узнадзе [135], настанова задіює всі особистісні ресурси. Провідними системотвірними чинниками настанови є, з одного боку, особистісні потреби людини, а з іншого – соціальні ситуації. Спочатку у людини виникає специфічний стан, який спрямовує здійснення поведінкових актів на задоволення потреби. Таким чином, саме настанова здійснює вплив на всю життєдіяльність особистості, а людська активність – це процес реалізації настанови. Остання слугує важливим механізмом внутрішньої психічної організації індивіда.

Згідно з Д. Узнадзе [135], настанова не належить до вроджених психічних утворень особистості, адже потреби і середовище існують у постійній динаміці. Виходячи із такого розуміння настанови, психологічна готовність до пенсії може розглядатись як відповідний баланс між існуючими потребами особи, що вступає у новий період життя, й соціальними ситуаціями (сімейними, організаційними, політичними, релігійними), у яких ці потреби можуть задовольнятися [4].

Сучасні дослідження настанови відображені у працях О. Асмолова [6]. Слід зазначити, що саме його трактування настанови може слугувати основою психологічної готовності до діяльності. Так, вчений розглядає поняття настанови з позиції діяльнісного підходу, визначає її функцію як регуляцію діяльності. При цьому регулятивна функція настанови має такі провідні ознаки:

а) настанова визначає стійкий цілеспрямований характер діяльності і слугує механізмом стабілізації діяльності, що дає змогу зберегти її спрямованість у мінливих ситуаціях навколишнього середовища;

б) настанова звільняє суб'єкта від необхідності приймати рішення і довільно контролювати перебіг діяльності в стандартних, типових ситуаціях;

в) (фіксована) настанова може слугувати фактором, що зумовлює інерційність, відсталість динаміки діяльності і перешкоджати пристосуванню до нових ситуацій [6].

Таким чином, результати теоретичного аналізу категорії психологічної готовності дають змогу визначити останню як неусвідомлений психічний стан, внутрішню програму потенційної активності, яка детермінується індивідуально-психологічними особливостями, з одного боку, та актуальними соціальними ситуаціями, з іншого боку. При цьому важливого значення набуває відповідність соціальних ситуацій актуалізованим потребам особистості, а також узгодженість індивідуальних потреб із цінностями соціального середовища, його нормами та правилами .

Тлумачення психологічної готовності із позиції психофізіології часто використовується у психології екстремальних ситуацій [130]. У цьому контексті визначають два провідних блоки готовності: функціональний і особистісний. Саме особистісний блок, поряд з індивідуально-психологічними особливостями, містить необхідні психофізіологічні показники психологічної готовності до конкретного виду діяльності, зокрема до уваги потрапляють провідні психосоматичні функції, психофізіологічні стани тощо. Слід зазначити, що переважна більшість досліджень із проблем психологічної готовності особистості присвячені дослідженню функціонального блоку психологічної готовності [131].

У цих дослідженнях готовність аналізується для встановлення провідних особистісних ресурсів людини, які сприяють ефективному виконанню конкретної діяльності. З позиції функціональності психологічної готовності здійснює дослідження О. Тімченко. На думку вченого, особистості для досягнення готовності до діяльності необхідне адекватне відображення професійної дійсності (вимог професії, її особливостей), а також актуалізація особистісних ресурсів [131].

Л. Нерсесян у своїх дослідженнях вивчає різні функціональні стани психіки людини, які відображають феномен психологічної готовності [132].

Найширше тлумачення психологічної готовності представлено у психологічній літературі як готовність до конкретного виду діяльності.

Поняття психологічної готовності до діяльності було введено в психологічний обіг в 1976 році білоруськими дослідниками М. Дяченко і Л. Кандибовичем. Автори пишуть, що готовність – це «цілеспрямоване вираження особистості», що формується упродовж професійної підготовки та з урахуванням її специфіки [33; 34].

Психологічна готовність до діяльності розмежовується на два види: довгострокову і ситуативну готовність. М. Дяченко і Л. Кандибович характеризують ситуативну готовність як тимчасовий психічний стан, а довготривалу – як особистісну властивість. Виникнення ситуативної готовності залежить від довготривалої готовності, водночас, ситуативна визначає продуктивність довготривалої готовності у конкретних обставинах. При цьому довгострокова готовність є стійкою особистісною властивістю, яка детермінує ефективність діяльності. До довготривалої готовності належать:

- позитивне ставлення до діяльності;
- риси характеру, здібності, темперамент, мотивація;
- потрібні знання, вміння, навички, норми, цінності;
- стійкі, професійно важливі особливості пізнавальних (пороги відчуттів та сприймання, мислення, пам'ять, увага), емоційних і мотиваційно-вольових процесів [33; 34].

Психологічна готовність як відповідний психічний стан, що розглядається як важлива передумова конкретної діяльності, широко представлена у сучасній вітчизняній літературі. Так, Г. Ложкін розглядає психологічну готовність як цілісний стан психіки, зорієнтованість на певний вид діяльності [63, 68]. Особливу увагу вчений приділяє професійній діяльності, адже ефективність останньої значною мірою детермінується відповідними психічними станами як готовністю особистості до вимог цієї діяльності.

Готовність у форматі конкретної діяльності розуміється як перебудова і вдосконалення досягнутого професіоналізму, а також характеристика психологічних можливостей людини на певному етапі її психічного розвитку. І тому, готовність формується на всіх етапах професійного становлення, не залежно від виду діяльності. Якщо розвивати готовність, то вона слугує умовою і засобом організації ресурсів активності особистості. Формування готовності, передусім, означає створення таких настанов, ставлень, мотивів, рис особистості, знань, умінь і навичок, які забезпечують особистості ефективність виконання своїх функцій.

Стійка, тривала психологічна готовність до діяльності розглядається як складна індивідуальна властивість особистості. У педагогічній психології психологічну готовність розглядають як відповідні стани, що забезпечують ефективність навчальної діяльності. У процесі навчальної діяльності відбувається формування психологічної готовності. За С. Максименком, важливого значення при цьому набуває експериментально-генетичний метод зі створення і повторення спеціально розроблених ситуацій і психолого-педагогічних умов для навчальної діяльності. При цьому прості психічні стани і властивості особистості інтегруються і утворюють нову структуру особистісної властивості – психологічну готовність до навчальної діяльності [67; 68; 70].

Цікаві наукові дослідження проводяться і в галузі психології праці. Психологи розрізняють поняття психологічна готовність до діяльності та готовність до праці. Найповніше простежується співвідношення цих понять у дослідженнях Б. Скорикова [132]. Готовність до дії слугує основою готовності до діяльності і забезпечується сукупністю індивідуальних факторів, які породжують ефективне включення у працю як провідний вид діяльності.

Відомий дослідник Ю. Самарін стверджує, що готовність як психологічний стан особистості – це внутрішня налаштованість на певну активність і доцільну дію (при виникненні та вирішенні професійних завдань). Основне завдання формування готовності в людини полягає у полегшенні процесу професійної адаптації, допомозі в досягненні професійного успіху [81].

Цікавим підходом до вивчення психологічної готовності до професійної діяльності є особистісний підхід, запропонований Л. Пуні [132]. Він розуміє психологічну готовність як психолого-педагогічний феномен, а саме психологічний за предметом і педагогічний за засобом формування. У своїх міркуваннях він продовжує напрацювання представників особистісного підходу до дослідження психологічної готовності як компонента особистості (Б. Ананьєва, С. Рубінштейна як наявності здібностей; К. Платонова – як якості особистості). Таким чином, створюючи оптимальні умови психологічна готовність до професійної діяльності може розвиватися [4; 113; 114; 115].

На думку В. Шадрікова, готовність можна розглядати не лише як робочу мобілізацію професійних та психологічних можливостей, ай як високий професіоналізм, який базується на відібраних соціальним досвідом і професією ресурсах, компенсаціях, заміщеннях. Саме професіоналізм, що породжений самовдосконаленням природних даних, особистого досвіду і практики, педагогічною школою і професійною орієнтацією, впливає на психологічну готовність. Це ще раз доводить, що психологічну готовність можна розвивати [150].

Про психологічну готовність як необхідну умову діяльності в особливих умовах згадує В. Попов [132]. У своїх дослідженнях він вивчає етапи адаптації людини в особливих умовах діяльності, тобто первинне очікування і сформовану психологічну готовність до дії в екстремальних ситуаціях. Відповідно, готовність слугує як умова здійснення ефективної діяльності. Психологічна готовність також виконує захисну функцію від стресу.

М. Томчук [132; 133], здійснивши комплексне вивчення психологічної готовності особистості, виокремлює низку методологічних принципів, необхідних для її теоретичного і емпіричного вивчення. Розглянемо їх докладніше:

- принцип урахування і розвиток тих особистісних рис і властивостей, які якнайкраще відповідають психологічній готовності до певної діяльності та сприяють успішній її реалізації;

- принцип цілісного підходу, системного вивчення психологічної готовності. Він полягає не лише у виявленні окремих особливостей психологічного розвитку особистості, а й у встановленні взаємозв'язків між компонентами, що формують прояв готовності. Реалізувати цей принцип можливо при якісному аналізі отриманих емпіричних даних;

- принцип детермінізму: при вивченні психологічної готовності необхідно врахувати систему чинників, що зумовлюють таку готовність та здійснюють вплив на механізми, динаміку її розвитку;

- принцип порівняння: суть цього принципу полягає в тому, що отримані емпіричні результати під час експериментального дослідження порівнюються з відомими здобутками інших авторів, або рівень психологічної готовності учасників експериментальної групи порівнюються з результатами у контрольній групі;

- принцип урахування вікових особливостей особистості у процесі розвитку її психологічної готовності;

- принцип динамічності: виявити особливості розвитку психологічної готовності особистості до діяльності можливо лише у динаміці змін репрезентативних показників;

- принцип узгодження технологій формування психологічної готовності особистості з її індивідуальними особливостями [132; 133].

Окрім проблеми визначення психологічної готовності з позиції настанов, психофізіології та діяльності, іншим важливим напрямом досліджень є виокремлення видів психологічної готовності. Продовжуючи класифікацію, запропоновану М. Дяченко і Л. Кандибович, Л. Нерсисян у своїх дослідженнях також розрізняє довготривалу та динамічну (тимчасову, ситуативну) види готовності відповідно до тривалості цього стану [132].

Довготривала готовність містить утворення, які є особистісними характеристиками. Серед них – мотиви, інтереси, загальна спрямованість, а також операціональні складові – навички та вміння. Тимчасова готовність – це мобілізація усіх особистісних ресурсів людини у конкретній ситуації для

вирішення конкретного завдання. Важливим є факт того, що якість довготривалої готовності визначається тимчасовою готовністю [8].

М. Левітов розуміє психологічну готовність як ситуативний психічний стан, «передстартовий» стан особистості, що виникає при вирішенні конкретних завдань, пов'язуючи об'єктивні та суб'єктивні особливості і вимоги майбутньої ситуації, а також визначає успішність дії у певний момент [58]. У цьому дослідженні готовність виокремлюється на три види: звичайна, підвищена та знижена. Перший і останній види зумовлені нестандартною ситуацією, проблемою, яка потребує додаткових зусиль для її вирішення.

Вчений наголошує, що психічні стани людини значною мірою впливають на рівень її готовності до виконання певної дії. Сутність психологічної готовності, на функціональному рівні, він вбачає у передстартовій активізації психічних функцій, а зміст – в орієнтуванні в умовах праці і утворенні психологічної готовності до неї. Автор виділяє три фактори індивідуальної готовності до діяльності – два психологічних (ставлення людини до цієї праці, її схильність і здатність до обраної професії) і педагогічний (знання, вміння і навички, які необхідні для цієї професії) [11; 32; 58].

Ю. Сосновікова також розглядає психологічну готовність як «співвідношення і взаємодію психічних компонентів особистості в конкретний період часу» [127, 7]. Саме ця думка близька до концептуального розуміння готовності М. Левітовим. Ситуаційна готовність до діяльності проявляється в екстремальних умовах і залежить від типу нервової системи, індивідуальних властивостей особистості [58].

Іншим важливим напрямом дослідження психологічної готовності є виділення її структури. М. Дяченко і Л. Кандибович виокремлюють чотири компоненти у структурі психологічної готовності до діяльності: мотиваційний, пізнавальний, емоційний і вольовий.

Для пояснення єдності особистісного і функціонального блоків психологічної готовності, тимчасової і довготривалої готовності, А. Деркач [27; 28] досліджує згадане поняття з позиції особистісно-діяльнісного підходу.

Водночас глибинна природа психологічної готовності пов'язана із особистісними характеристиками людини. Відповідно автор виділяє такі структурні компоненти готовності: пізнавальні, емоційні, мотиваційні. Важливу роль у запропонованій моделі вчений відводить коректній обробці інформації із зовнішнього середовища, яка забезпечує ефективність виконання діяльності [28].

Відомий дослідник психологічної готовності особистості М. Томчук [132] розрізняє чотири компоненти психологічної готовності: мотиваційний, когнітивний, операційно-процесуальний та емоційно-вольовий. Він вважає, що особливий вплив на когнітивну, операційно-процесуальну та емоційно-вольову складові готовності до діяльності здійснює мотиваційна спрямованість. Саме вона відіграє провідну роль у структурі психологічної готовності особистості, тоді як найменш значущим, на думку дослідника, є емоційно-вольовий компонент [132].

Пов'язано це із тим, що під час діяльності виникають різні емоційні стани людини, які часто мають лабільний характер, і можуть корегуватися з допомогою психологічного супроводу. Навпаки мотиваційна спрямованість визначається глибинними особистісними утвореннями, які витікають із ціннісної сфери особистості і реалізуються у конкретних потребах, мотивах і цілях діяльності. Відповідно когнітивний компонент психологічної готовності представлений рівнем розвитку знань, які є необхідними для діяльності, а операційно-процесуальний компонент охоплює необхідні вміння і навички для ефективною діяльності.

Інший дослідник К. Платонов [132], розглядаючи психологічну готовність у контексті структури особистості визначає три компоненти готовності: моральну, психологічну та професійну готовність.

Вивчаючи поняття «психологічна готовність» особистості у радянській і вітчизняній психологічній науковій літературі, можна дійти таких узагальнень щодо її суті (тлумачення), видів та структури (див. табл. 1.1).

**Концептуальна матриця категорії психологічної готовності у
радянській та вітчизняній психології**

№ з/п	Аспекти дослідження психологічної готовності	Змістове наповнення
1	Тлумачення психологічної готовності	Конкретний психічний стан, внутрішня програма, настанова, які спричинюють ефективну діяльність особистості, супроводжується активізацією відповідних психофізіологічних особливостей. Розглядається з позиції настанови, психофізіологічної відповідності та діяльності.
2	Види психологічної готовності	Тимчасова, ситуаційна, довгострокова, підвищена, звичайна, знижена
3	Структурні компоненти психологічної готовності	Пізнавальний, емоційний, мотиваційний, операційний, вольовий, моральний, психологічний, професійний
4	Релевантні поняття	Діяльність, настанова, психічний стан, внутрішня програма, передстартовий етап

Розглянемо більш докладно основні ідеї психологічної готовності у працях зарубіжних вчених.

Представники зарубіжної психологічної науки поняття готовності розглядають як, передусім, соціальну настанову. Як зазначалося вище, основною ідеєю У. Томаса і Ф. Знанецького є тлумачення готовності як соціальної настанови, що орієнтує індивіда на провідні цінності суспільства.

Відтак, основою для психологічної готовності є ціннісні орієнтації, саме вони забезпечують сумісність діяльності людини у конкретному соціальному середовищі [156].

Продовжуючи цю лінію досліджень Дж. Олпорт зазначає, що психологічна готовність визначає ефективність соціальної поведінки. При цьому соціальна поведінка тлумачиться як спосіб вияву соціальної активності людини, зумовлений відповідним соціально-психологічним досвідом [48; 88]. Таким чином, у запропонованих дослідженнях психологічна готовність розглядається як соціально-психологічний конструкт, який дає змогу особистості ефективно функціонувати у суспільстві.

Інший напрям зарубіжних досліджень є продовженням основних положень психології наuczіння, за Е. Торндайком [172]. Вчений визначив три провідні конструкти: готовність, вправляння, ефективність. Готовність – це передусім рівень фізичних, розумових і емоційних станів, які забезпечують ефективність навчання. При цьому важливого значення набуває мотиваційна спрямованість на оволодіння конкретними навичками.

Цікавим є той факт, що ідеї Е. Торндайка є суголосними сучасній нейропсихології, адже закони готовності організму до активності зіставляються із відповідними станами головного мозку та його організацією – нейронами, синапсами, їхніми частинами, готовність яких і забезпечує передачу основних стимулів і формування реакцій. Нейропсихологічні ідеї готовності втілюються у коннекціонізмі як паралельній активації зв'язків між нейронами, що й забезпечують організму передстартовий стан до дії. Таким чином, у сучасних зарубіжних теоріях коннекціонізму готовність розглядається як здатність нейронів проводити нервові імпульси. Основною ідеєю є те, що вправляння покращує таку здатність, отже готовність індивіда можна розвивати.

Як було зазначено вище, непоширеність діяльнісного підходу у зарубіжній психології зумовила відсутність комплексних досліджень психологічної готовності до конкретного виду діяльності, професійної зокрема.

Таким чином, узагальнюючи основні ідеї щодо психологічної готовності, відображені у зарубіжних працях, доходимо таких узагальнень (див. табл. 1.2).

Таблиця 1.2

Концептуальна матриця категорії психологічної готовності у зарубіжній психології

№ з/п	Напрями дослідження психологічної готовності	Змістове наповнення напрямів
1	Психологія біхевіоризму	Здатність мозку проводити відповідні нервові імпульси для формування адекватної реакції, рівень сформованості фізичних, емоційних та розумових станів у комплексі із мотиваційною спрямованістю
2	Соціальна психологія	Соціальна настанова, яка спрямовує індивіда на відповідність цінностям соціального середовища
3	Психологія особистості	Ефективна активність особистості у суспільстві, що детермінується соціально-психологічним досвідом

Чітка теоретична операціоналізація категорії психологічної готовності до пенсії як сукупності психічних станів і властивостей особистості, що забезпечують ефективне завершення її трудової діяльності й успішну адаптацію до нових умов життя дала змогу перейти до емпіричного вивчення цієї проблеми.

Таким чином, результати теоретичного аналізу вітчизняної та зарубіжної літератури з проблеми психологічної готовності дали змогу визначити її

природу, структурні компоненти та види. Отримані результати свідчать про поширеність цієї категорії, передусім, у вітчизняній психології. При цьому основне її трактування полягає у відповідних станах готовності до конкретної діяльності. Оскільки предметом нашого дослідження є психологічна готовність до виходу на пенсію як етапу припинення професійної діяльності, важливим підходом для нашого дослідження є особистісно-діяльнісний підхід, який з одного боку, дасть змогу означити індивідуально-психологічні ознаки такої готовності, а з іншого – розглянути вихід на пенсію як певний етап професійної діяльності особистості. У наступному підрозділі нашої роботи ми розглянемо особистісні властивості і характеристики осіб періоду пізньої зрілості, який зіставляється із пенсійним віком.

1.2. Психологічні особливості періоду виходу на пенсію

Терміни пенсія, вихід на пенсію, пенсійний період дедалі більшою мірою набувають міждисциплінарного характеру і висвітлюються у дослідженнях з соціології, соціальної роботи, демографії, економіки тощо. Важливе місце ці терміни набувають і у психології, у межах якої визначаються психологічні зміни осіб цього періоду. На думку М. Ванга, основною причиною розповсюдження цього поняття у психології слугують швидкі темпи старіння населення у світі, що зумовлює пошук відповідних психологічних технологій для забезпечення високої якості життя літніх людей [174].

У зарубіжній психології пенсійний період розглядається не як окрема подія, а як комплексний процес, який має індивідуально-психологічні особливості для кожної особистості. Тому не можна виробити загальний підхід для усіх національно-культурних просторів, їхньої державної специфіки, спільнот та їх представників. Водночас, завданням загальної психології є вироблення певної діагностичної і коректувальної схеми для вивчення психологічних особливостей виходу на пенсію, які можуть потім конкретизуватися на окремих випадках [68]. Ще однією перешкодою на шляху

вивчення психологічних особливостей виходу на пенсію є різні причини: специфіка роботи, досягнення пенсійного віку, травма, стан здоров'я тощо. Окрім того люди, які припинять працювати в одній організації, можуть продовжувати свою роботу в іншій. Для уникнення цих труднощів у нашому дослідженні ми обрали предметом вивчення вихід на пенсію осіб періоду пізньої зрілості, що передбачає пенсію через досягнення пенсійного віку. В переважній більшості випадків людина не планує продовжувати свою професійну діяльність у такій ситуації.

Одним із поширених підходів до вивчення пенсійного періоду як процесу є темпоральний підхід, запропонований К. Шульцом та М. Вангом [171; 174]. Темпоральний підхід до дослідження пенсійного періоду розглядає останній як процес, що містить підготовчий (передпенсійний), власне вихід на пенсію і після-пенсійний періоди. На підготовчому етапі здійснюється планування різних видів діяльності упродовж пенсії, а також обговорення цих планів із родиною, друзями, колегами. Коли момент виходу на пенсію наближається, людина вже переходить на етап прийняття рішень, беручи до уваги низку чинників: економічних, сімейних, особистісних тощо. І на після-пенсійній стадії розпочинається адаптаційний процес особистості до нових життєвих умов.

Дослідник Д. Еджер [164] зазначає, що ефективність адаптації значною мірою визначається віком осіб, що йдуть на пенсію. Так, люди, які молодші за віком та йдуть на пенсію через специфіку професійної діяльності, часто влаштовуються на іншу роботу, або ж легше можуть організувати різні види активності. Особи старшого віку часто відчувають страхи, тривогу, депресію, фрустрацію, самотність, тому потребують психологічного супроводу під час адаптаційного періоду [164]. Вчений зазначає, що «надання статусу пенсіонера є неоднозначним і амбівалентним, оскільки зазвичай доволі багато взаємопересічних критеріїв для отримання цього статусу: припинення кар'єри, зменшення професійних зусиль, отримання пенсійного посвідчення...» [164, 70].

Дослідження пенсійного періоду з позиції темпорального підходу дає змогу здійснити комплексне діагностичне і корекційне вивчення окремо на кожному етапові.

У темпоральному підході, запропонованому, К. Шульцом та М. Вангом, кожен із етапів має свої змістові характеристики [171; 174]. Так, на передпенсійній стадії здійснюються формальне і неформальне планування, вирішуються фінансові питання і відбувається постановка цілей. На стадії прийняття рішень у періоді виходу на пенсію значну роль відіграють такі аспекти, як добровільний і примусовий вихід на пенсію (скорочення), внутрішні бажання та інтенції виходу на пенсію. На після-пенсійній стадії основного значення набувають активності у вільний час, задоволення від перебування на пенсії, задоволення від життя, фізичне і психічне здоров'я, потенційні зони розвитку адаптації [7; 90; 165]. На усі ці процеси здійснює вплив низка чинників: індивідуально-психологічні (демографічні характеристики, потреби і цінності, знання, вміння і здібності; ставлення до пенсії, здоров'я і фінансові можливості); організаційні (історія працевлаштування, характеристики професії і професійної діяльності, професійні досягнення, вікові стереотипи у професійній діяльності, фінансове забезпечення); сімейні (підтримка сім'ї, наявність шлюбного партнера, якість шлюбу, статус шлюбного партнера); соціально-економічні (соціальний захист при виході на пенсію, актуальне економічне становище, майбутні економічні тенденції, система соціального захисту, політика уряду та наявність урядових програм щодо осіб пенсійного віку) [11; 36; 49].

Результати теоретичного аналізу зарубіжної психологічної літератури з проблеми виходу на пенсію дають змогу визначити три основні лінії концептуалізації цієї проблеми: пенсійний вік як прийняття рішення; пенсійний вік як адаптація; пенсійний вік як етап професійної динаміки. Концептуалізація пенсії як процесу прийняття рішення передбачає наявність чіткої мотивації в осіб пізньої зрілості до виходу на пенсію, що поступово зумовлює спад

професійної діяльності і зростання активностей, пов'язаних із дозвіллям і родиною [14; 158; 167; 166].

Окрім цього важливого значення набувають когнітивні процеси обробки інформації, пов'язаної із виходом на пенсію, яку ці особи отримують із зовнішнього середовища, своїх однолітків та колег. Упродовж адаптації до пенсії важливої ролі набуває здатність цих осіб працювати над особистісним вдосконаленням і зростанням. М. Ванг виділяє низку продуктивних і непродуктивних адаптаційних стилів до виходу на пенсію [174].

Д. Хол пропонує розглядати пенсійний період як період професійної динаміки, і навіть професійного зростання, на якому людина може вдосконалюватися і розвиватися [166], адже вона тепер може приділити достатньо часу саме тим аспектам своєї професійної діяльності, на які раніше не вистачало часу.

Оскільки за основу вивчення психологічної готовності до виходу на пенсію взято віковий критерій – досягнення пенсійного віку, передбаченого законодавством України, провідним постає врахування психологічних особливостей людини в період пізньої зрілості. До уваги потрапляють особливості пізнавальної, емоційної та мотиваційної сфер цих осіб, а також їхні інструментальні утворення: навички і вміння, ставлення до оточення. Важливими також факторами є психологічне здоров'я та якість життя цих осіб [106; 117; 118].

Результати теоретичного аналізу літератури з проблеми вікової періодизації дають змогу визначати зрілість як найтриваліший період онтогенезу, провідними ознаками якого є пікові прояви моральних, розумових і фізичних здібностей особистості. Зрілість – це найпродуктивніший період будь-якої людини [30].

Окрема галузь психології – акмеологія походить від кореня «акме», який стародавніми греками був означений як вершина, високий ступінь чого-небудь, момент найбільшого розквіту людської особистості [15].

Дві тисячі років тому римлянин Марк Туллій Цицерон у філософському трактаті про старість змалював її переваги. При цьому філософ заперечив діючі на той момент уявлення про старість: як перешкода діяльності, як слабкість тіла, як відсутність насолод життя, як наближення до смерті. Натомість вчений наголошував на великій ролі мудрості і досвіду, який якість життя людини з роками робить вищою і кращою.

Термін «акмеологія» був запропонований М. Рибниковим для позначення періоду зрілості як найпродуктивнішого етапу життя людини. Цей період життя особистості є найтривалішим. Його верхню і нижню межу різні автори визначають по-різному [12]. Очевидно, виходячи із своєї власної біографії (вчений почав займатися психологією лише у 27 років), М. Рибников вважав, що основні досягнення людини здійснюються саме у зрілому віці, який має доволі широкі вікові межі: від юнацтва і до старості [30, 17].

Стародавня китайська класифікація поділяє зрілість на чотири періоди: з 20 до 30 років – вік вступу до шлюбу; з 30 до 40 років – вік виконання громадських обов'язків; з 40 до 50 років – пізнання власних помилок; з 50 до 60 років – останній період творчого життя. Піфагор порівнював зрілість з порами року: період літа – 20-40 років; період осені – 40-60 років.

Вікова періодизація за Д. Бромлей відносить зрілість до четвертого та п'ятого циклу: пізня дорослість – 40-55 років та передпенсійний вік – 55-65 років. У теорії Е. Еріксона середня зрілість зіставляється зі стадією психосоціального розвитку 26-64 років.

Серед сучасних дослідників вікової періодизації ми приймаємо періодизацію зрілості В. Моргуна (зрілість – 36-60 років), В. Ямницького (середня дорослість – 38-60 років) [30; 79; 80; 157].

Незважаючи на різні підходи щодо побудови вікової періодизації особистості, потрібно зауважити, що всі автори зазначають неоднорідність та стадіальність у розвитку особистості впродовж життя [4; 30; 50; 79; 147].

Дослідженнями розвитку особистості у різні вікові періоди займався видатний психолог Е. Еріксон (1902-1994). Він у своїй книзі «Дитинство і

суспільство» розділив життя людини на вісім стадій психосоціального розвитку, які регулюються епігенетичним принципом розвитку. На думку Е. Еріксона, кожна психосоціальна стадія настає в певний період життя і виражається кризою як прагненням досягнення балансу між рівнем розвитку психологічної зрілості і соціальними вимогами, що висуваються до людини на цій стадії. Провідною характеристикою цього періоду є усвідомлення і прийняття відповідальності за все, що робить особистість, а важливим новоутворенням постає турбота за інших [147, 219].

Е. Еріксон [155] основною проблемою зрілості вважав вибір між продуктивністю і інертністю, які характеризують прогресивну і регресивну лінії розвитку. При цьому продуктивність цього періоду містить турботу про молодше покоління, передачу йому свого досвіду та знань. Слід зазначити, що у цьому віці особа піклується не лише про благополуччя наступного покоління, а також про добробут суспільства, в якому буде жити і працювати це майбутнє покоління. Важливим також є культурний розвиток особистості, внесок у духовне життя спільноти. Відсутність продуктивності, тобто інертність призводить до концентрації уваги особи лише на собі. Відтак, з втратою продуктивності припиняється функціонування особистості як такої, людина діє як індивід без активного включення у різні сфери, а її життя перетворюється лише на задоволення лише власних потреб. При цьому значно втрачаються міжособистісні відносини, взаємовиручка і взаємодопомога. У людини знижується відповідальність і відповідно прояв турботи про інших. У цій ситуації постає криза періоду зрілості, яка надалі може трансформуватися у проблему – виживання роду [147, 232].

Таким чином, важливим віковим новоутворенням періоду зрілості можна вважати продуктивність, що розуміється як інтегральне утворення (професійна продуктивність і внесок у розвиток майбутнього покоління). Рівень професіоналізму та позитивна мотивація дозволяє фахівцям брати на себе роль наставника. Саме наставництво можна вважати вищим рівнем розвитку фахівця, коли він передає свій досвід іншим працівникам. Важливою функцією

наставництва є об'єднання цінностей і норм, наприклад, молодого працівника та досвідченого. Молоді спеціалісти під керівництвом наставника набувають професіоналізму.

Для психології цього віку характерні:

- остаточне позбавлення від комплексів;
- адекватне і повне усвідомлення своїх інтересів, пріоритетів, свого місця в житті;
- прагнення максимально повно реалізувати себе і відчувати навколишній світ.

З віком відбуваються суттєві функціональні та структурні зміни, що мають індивідуальні відмінності. Для їх ґрунтовного аналізу розмежують поняття «хронологічний», «біологічний вік», «соціальний вік», «психологічний вік» [121].

Вік – етап розвитку людини, що характеризується специфічними для нього закономірностями формування організму і особистості і відносно стійкими психофізіологічними особливостями [30, 29].

Виділяють чотири види віку (за О. Кроником, Є. Головахою) [цит. за 30]:

- хронологічний (паспортний);
- біологічний (генетичний, функціональний, фізіологічний);
- соціальний (громадянський);
- психологічний (суб'єктивно прожитий).

Розвиток особистості в період пізньої зрілості тісно пов'язаний із динамікою її психологічного віку. Аналізуючи проблему взаємозв'язку між зрілістю й психологічним віком особистості, В. Александровська, Л. Клевець виділяють такі співвідношення психологічного віку з хронологічним [3]:

1. Відставання.
2. Випередження.
3. Адекватність.

Відставання – тип «вічного юнака», який не може й не хоче дорослішати. Відставання психологічного віку може мати місце в стосунках між матір'ю й

єдиною дитиною. Особистість у період пізньої зрілості залишається дитиною пасивною, безпомічною й вимагає постійної турботи від близької людини – матері (батька), дружини (чоловіка), якщо створить власну сім'ю.

Випередження – це передчасна старість і найчастіше пов'язане з кінцем поставлених і реалізованих життєвих цілей. Спостерігається відсутність у людини контакту зі своїм теперішнім, що супроводжується викривленням суб'єктивних одиниць виміру психологічного часу. Науковці виділяють гендерні відмінності: у чоловіків такою одиницею стає кількість досягнень, а у жінок – дорослішання їхніх дітей. Таким чином, перспективи для чоловіків визначаються подальшими досягненнями, а для жінок – майбутнім їхніх дітей. Однак, коли продовження досягнень стає неможливим, а діти починають створювати власні сім'ї, будувати власне життя, у таких людей можлива повна втрата майбутнього та теперішнього. Натомість формується занурення у минуле, яке супроводжується глибокими переживаннями [3; 56; 170].

Результати аналізу літератури дають змогу визначити такі провідні життєві завдання для осіб пізньої зрілості: виконання суспільних, професійних і сімейних обов'язків; турбота про найближче оточення; адаптація до психофізіологічних змін; переоцінка ролі подружнього життя.

Окреслені завдання осіб пізньої зрілості визначають основні події цього періоду, а також проблеми розвитку людини. До основних ліній розвитку осіб пізньої зрілості Р. Пек [92] відносить такі:

1. Пріоритет мудрості над фізичною вправністю і загартованістю.
2. Домінування соціального над сексуальним у різностатевих міжособистісних стосунках.
3. Збільшення палітри почуттів на противагу емоційному онімінню.
4. Переважання розумової гнучкості над інтелектуальною ригідністю.

5. Необхідність диференціації життєвих ролей: Я – професіонал, Я – керівник Я – сім'янин, Я – зріла особистість, Я – потенційний пенсіонер, Я – дідусь (бабуся).

6. Шлях до Бога як уникнення зосередження на власному тілі [92].

Вирішення особистістю окреслених вище проблем потребує відповідного рівня самосвідомості, Я-концепції та самооцінки.

В. Моргун [79; 80] визначає низку внутрішніх і зовнішніх ознак старіння. До них належать:

- сухість та зморшки шкіри;
- посивіння та випадання волосся;
- зменшення м'язової маси та фізичної сили;
- зниження еластичності кровоносних судин;
- прогресування хронічних хвороб;
- психофізіологічне безсоння;
- погіршення дії імунної системи;
- температурний дисбаланс;
- демінералізація кісток, стискання хребта, сутулість постави [79; 80].

В. Моргун визначає динаміку функціональних змін особистості в період пізньої зрілості [79; 80].

1. Сенсорна функція зазнає таких змін:
 - знижується гострота зору, змінюється структура сенсорних полів;
 - погіршується слух: спочатку виникають труднощі у відчутті високих частот, потім середніх, пізніше низьких;
 - смакова, нюхова та больова чутливість знижується, але не так помітно як зір та слух.
2. Погіршення психомоторних реакцій (рухових навичок) за умов недостатньої рухової активності, відсутності тренувань. Набуття нових рухових навичок у період пізньої зрілості стає важчим.
3. Зміни структури і функцій внутрішніх органів і систем організму:

- уповільнюється функціонування нервової системи;
- скелет втрачає свою гнучкість, стискається;
- відбувається поступова втрата еластичності шкіри і м'язів;
- відзначається тенденція до накопичення підшкірного жиру;
- кількість крові кожні десять років знижується на 10 % (кров, яка перекачується серцем), коронарні артерії звужуються;
- об'єм легень зменшується;
- статеві відмінності полягають у тому, що у жінок настає менопауза (відбуваються вікові клімактеричні зміни репродуктивної системи, інтенсивні емоційні реакції, з'являються зморшки на обличчі та шкіри, з'являються пігментні плями, волосся рідшає та сивіє, ламкими стають нігті, руйнуються зуби, підвищується чутливість до температурних коливань та до змін клімату);
- у чоловіків спостерігається подагра, виразка шлунку, зменшення рівня андрогенів, нервозність, невпевненість, пригніченість, втомлюваність [79; 80].

Слід зазначити, що Б. Ананьев [4], услід за Д. Бромлей, називає вік 65-70 років як відсторонення від справ, який чітко відрізняється від власне старості 70 років та дряхлості від 70 років і вище. Вчений вважає, що стадія відсторонення від справ, яка зіставляється із виходом на пенсію, характеризується підвищеною сенситивністю і вразливістю, особливо щодо порушень життєвих стереотипів. Також у цей період люди вирізняються надзвичайною комунікабельністю, загостреним чуттям родинності і прив'язаності до близьких людей. Також вчений наголошує на поступовому погіршенні розумового і фізичного стану здоров'я [4].

Водночас у цей період люди відчувають і далі соціальну затребуваність, необхідність у тісних соціальних контактах, включення у родинні і суспільні справи.

У своєму дослідженні Л. Засєкіна [39; 43] зазначає, що діагностичним інструментарієм у вивченні готовності до пенсії слугує автобіографічний

метод, який дає змогу конструювати життєву історію особистості та визначити пенсію як один із її життєвих циклів. Авторка зазначає, що при цьому враховується, що пенсійний вік як життєвий цикл особистості є своєрідним і унікальним для кожної людини, оскільки визначається аксіоструктурами людини та її ставленням до соціального оточення [39; 43].

Накопичений досвід, знання, вміння представляють для особистості пізньої зрілості величезну цінність, але можуть створювати труднощі в сприйнятті нових професійних ідей. Минулий досвід може стати джерелом консерватизму.

Робота забезпечує людини планування усіх своїх повсякденних справ. Саме нею визначаються коло спілкувань, ролі і функції людини. Час закінчення професійної діяльності пов'язаний з появою великої кількості вільного часу у людини, який вона може присвячувати своїм захопленням.

Розглядаючи особливості соціально-психологічної адаптації осіб пізньої зрілості до виходу на пенсію, не можна оминати теорію «звільнення (disengagement)», основний зміст якої характеризується як зменшення енергії людини похилого віку та погіршення якості тих соціальних зв'язків, які у неї залишилися. Автори теорії, Дж. Розен, Б. Ньюгартен, Є. Каммінг, В. Генрі [цит. за 163], наголошують на тому, що «звільнення» – це психосоціальне явище, суть якого складається як з природних змін, що простежуються у психології старіючої людини, так і з впливу на неї соціального середовища. Разом з тим, не менш важливим є те, що з виходом на пенсію «звільнення» особистості поглиблюється. Це призводить не тільки до погіршення здоров'я, а й до матеріального неблагополуччя та падіння соціального престижу. Втрата попередніх соціальних зв'язків у сукупності з погіршенням стану здоров'я, затуханням розумової активності, матеріальним неблагополуччям призводить до наявності негативних суспільних стереотипів людини похилого віку [163].

Враховуючи вищевикладене, зрозумілим стає інтерес Дж. Розена, Б. Ньюгартена, Є. Каммінга та В. Генрі [163] до проблеми «зайнятості» у пенсійний період, суть якої дослідники вбачають в адекватній інтеграції людей

похилого віку в соціальне життя, з врахуванням їх психічних і фізичних сил. Важливу роль у такому соціальному включенні відіграють громадські організації, де люди похилого віку можуть здійснювати активну суспільну діяльність. Така робота також відповідає потребам цих осіб – виконувати роботу, яка є емоційною і наповненою міжособистісними контактами.

Цікаву класифікацію віку запропонували зарубіжні вчені: хронологічний, суб'єктивний, відносний та соціальний вік працівника в організації. Кожен із цих видів здійснює значний вплив на емоційні стани працівників пенсійного віку. Так, К. Шор і М. Шор [цит. за 163] виявили, що хронологічний вік працівника, суб'єктивний вік працівника (його самосприйняття власного віку), соціальний вік працівника (сприйняття віку працівника іншими) і відносний вік працівника (вік працівника порівняно з його робочою групою), суттєво впливають на включення у професійну діяльність, рівень задоволення від неї та прихильність особистості до власної організації. Зокрема, працівники, які мали вищий суб'єктивний вік, ніж більшість людей в їх робочій групі, брали активнішу участь в роботі, проявляли вищий рівень задоволення від професійної діяльності та виражали вищу організаційну прихильність.

Більшість досліджень, які торкаються проблеми виходу на пенсію, як стверджують Д. Лоскоко і А. Каленберг [163], не апелюють до впливу віку працівників на їхню відданість організації, гармонійні стосунки із колегами, а також організаційну ідентичність.

Окрім того сучасні погляди на психологічну готовність до виходу на пенсію (Л. Фрідман і Р. Хевігхерст, Д. Левінсон) відображають необхідність перегляду вікового періоду, пов'язаного із виходом на пенсію. Це зумовлено такими чинниками: старіння населення у розвинених країнах, залучення значної кількості жінок у виробництво, високі темпи безробіття, тенденція дострокового виходу на пенсію. В результаті таких соціальних змін працівники пенсійного віку потенційно змушені утримувати два покоління (їх батьків і дітей), до того ж, організаційні зміни, такі як скорочення, призводять до того, що багато працівників середнього віку втрачають роботу і часто безпорадні у

пошуку іншої. В результаті емпіричного дослідження було встановлено позитивний кореляційний зв'язок між віком і динамікою ставлення до праці. Для операціоналізації терміну ставлення до праці на емпіричному рівні до уваги бралися такі змінні: престижність роботи, рівень майстерності та освіченості працівника, зосередженість на роботі, важливість роботи і професійна значущість особистості працівника [163].

Дослідження значущості праці для осіб пенсійного віку здійснили зарубіжні вчені – Б. Проберт і Ф. Макдональд [163]. Результати їх дослідження свідчать про те, що розмір заробітної плати позитивно впливає на формування організаційної і соціальної ідентичності фахівця. Водночас ця ж змінна негативно корелює із готовністю до пенсії, адже ці особи бояться втратити матеріальне забезпечення у майбутньому.

Для дослідження виходу на пенсію у зарубіжній психології часто використовують теорії ролей. Відповідно до цієї теорії, з віком індивіда спектр його життєвих ролей зменшується. Відтак, адаптація до виходу на пенсію залежить від того, наскільки людина ставить до незначної кількості ролей, які в неї залишаються [163]. Також у межах цієї теорії зазначається, що досить великою втратою для людини є втрата життєвої ролі – професіонала, фахівця, що часто негативно впливає на психологічне благополуччя і на якість життям.

Таким чином, для осіб похилого віку важливо не залишитися у статусі безрольової людини. Для цього відсутність ролі фахівця повинна замінитися на інші ролі, часто сімейні, суспільні, громадські тощо. Лише така активна соціальна включеність дасть змогу зберегти якість життя. Для активної життєвої позиції особи похилого віку також є збереження життєвої перспективи, життєвих планів і життєвої цілі [20; 82; 95; 119].

Життєва перспектива відкриває можливості для особи пенсійного віку як в теперішньому, так і майбутньому. Перспектива надає людині конкретне наповнення життя і визначає напрям її постійної активності. У свою чергу активність зменшує психологічний вік особистості. Як відомо, упродовж життєвої кризи перспективи часто звужуються, тому потрібний спеціальний

психологічний супровід тих осіб, які бояться пенсійного віку, для вироблення життєвої перспективи і планування майбутнього [20; 82; 96; 119].

Життєві плани пов'язані із різними напрямками розвитку особистості після виходу на пенсію: духовним, інтелектуальним, професійним. Якщо у людини відсутні життєві плани, або вона усвідомлює, що їх неможливо досягти, часто настає стан фрустрації, депресії, тривоги. Формування і реалізація життєвих планів повинна виходити із наявності життєвої перспективи [20; 82; 119].

Життєва мета повинна бути конкретна, співвіднесена із потребами особистості і можливостями й вимогами соціальної ситуації. Поступове досягнення життєвих цілей підкріплює життєву перспективу літньої людини і посилює її віру у майбутнє. Людина підводить підсумки свого життя і замислюється про свої цілі з урахуванням професійного статусу, фізичного стану і стану справ у родині [20; 82; 119].

Переживання страху майбутнього спонукає особистість до перебудови смислових структур свідомості і переорієнтації на нові життєві задачі, які приведуть до змін характеру діяльності і взаємин, а також вплинуть на подальший розвиток особистості.

Виділяється декілька основних «життєвих позицій» літніх людей (К. Висневська-Рошковська) [30]:

1. «Конструктивна» позиція. Люди із такою позицією мають чітку життєву перспективу, життєві плани і цілі.
2. «Залежна» позиція характеризує людей як таких, що якщо й мають життєву перспективу, самостійно не можуть і не хочуть реалізовувати свої плани і досягати цілей. Тому завжди шукають тих, хто може це за них зробити.
3. «Захисна» позиція формує у людей негативне ставлення до інших, оскільки останні розглядаються як перешкоди до досягнення цілей і реалізації планів.

4. Позиція «ворожості до світу» часто формує агресивне ставлення до інших і зосереджує увагу не на гармонійному майбутньому, а на конфліктному теперішньому.

5. Позиція «ворожості до себе і свого життя» зумовлює небажання планувати майбутнє, оскільки все забарвлюється негативно і підпорядковується безнадійному фаталізму.

М. Ванг [174] провів низку емпіричних досліджень, результати яких засвідчують, що після виходу на пенсію, життя людини змінюється нерівномірно. Спочатку після виходу на пенсію від одного року до трьох спостерігається спад якості життя, а уже після п'яти років відбувається зростання. Вчений вважає, що такі зміни є ефективним завершенням адаптаційного процесу, який обов'язково настає після завершення професійної діяльності [174].

Р. Ешлі визначає шість фаз виходу на пенсію [55]:

1. Передпенсійна фаза. Вихід на пенсію бачиться у дуже віддаленому майбутньому. Тому людина не тривожиться і здійснює професійну діяльність без змін.

2. Фаза «медового місяця», упродовж якої настає ейфорія від вільного часу.

3. Фаза розчарування, звільнення від ілюзій. Особа починає нудьгувати та відчувати власну незатребуваність.

4. Фаза переорієнтації спонукає людину до пошуку різних альтернатив та здійснення з-поміж них життєвого вибору.

5. Фаза стабільності. Особистість аналізує ситуацію, усвідомлює позитивні і негативні аспекти пенсійного віку і приймає нову роль – пенсіонера, яка заміняє роль фахівця.

6. Завершальна фаза. На цій фазі людина вже повністю адаптувалася і має впорядковані види діяльності, пов'язані переважно з родинним колом, зміцненням здоров'я чи лікуванням тощо [55].

Іншим важливим аспектом дослідження виходу особистості на пенсію, на наш погляд, є ставлення суспільства до пенсіонерів. Недостатня повага до осіб пізньої зрілості, намагання молодого покоління уникати старості оформлюється у поняття ейджизм. Ейджизм – упередження, що полягає в невиправдано високій оцінці молодості та дискримінації людей похилого віку [107; 145].

Ейджизм своїми коренями пов'язаний з ювеналізмом – культом молодості, який став життєвою філософією ХХ століття. Засновник цього терміну Р. Батлер. Він вважав психологічними причинами розповсюдження ейджизму в європейському суспільстві щодо людей похилого віку – глибоку приховану тривогу молодих, їх особисту відразу та неприязнь до старості, хвороб, інвалідності та страху немічності, непотрібності, смерті. Потрібно виховувати шанобливе ставлення до людей пенсійного віку, формувати настанови, що саме вони є наймудрішими, добродушними, турботливими, співчутливими [142; 143; 144].

Формою ейджизму є геронтофобія, яка поширена у сучасному суспільстві і проявляється у неприязні до старіючих осіб. Геронтофобія – (старий, старість, страх) або рідше гераскофобія – форма дискримінації, що виражається в неприязні до них, нав'язливому страху, боязні спілкуватися зі старими, боязні старості [30, 193].

Результати досліджень О. Краснової щодо стереотипів у сприйнятті літніх осіб свідчать, що у всіх статево-вікових групах наявні такі уявлення, як соціальна ізоляція (самотність), низький матеріальний рівень, погане здоров'я. Однак у суспільстві не завжди ставляться негативно до цих осіб. Вчена поряд із негативними характеристиками (консерватизм, критичне ставлення до молоді, незадоволеність) виділяє і позитивні (доброта, мудрість, турбота про сім'ю, наявність великого досвіду, духовна значимість старих для молоді, старі люди прожили гідне життя) [49; 51; 52].

Наслідком дії негативних соціальних стереотипів про осіб пізньої зрілості у свідомості молоді є зростання соціальної дистанції у взаємодії з ними. Найменша соціальна дистанція спостерігається у сімейно-побутовій сфері, а

найбільша у – професійно-діловій сфері діяльності. Наслідком поширеності негативних уявлень у суспільстві є певна деформація моральних категорій і морально-етичних принципів у осіб пізньої зрілості та молоді. Негативні стереотипи щодо осіб пізньої зрілості свідчать про те, що суспільство не знайшло адекватні форми взаємодії з ними [30; 72; 73; 74; 123; 129].

Є. Авербух [81] вважає, що сам факт виходу на пенсію є для людини психічною травмою. Знижується її соціальна значимість, страждає її престиж, її самооцінка та самоповага. Вона відчуває себе поза межами активного життя, тому що нові вимоги ситуації є понад можливостями людини пенсійного віку [81].

Ю. Губачов [цит. за 43] відзначав, що передчасний фізичний і духовний спокій – це важке випробування для людини, адже лише творча праця є провідним чинником збереження молодого психологічного віку особи.

Н. Паніна вважає [43], що соціальна адаптація – це провідний чинник формування психологічної готовності до виходу на пенсію. На соціальну адаптацію позитивно впливають: якість повсякденного життя особистості, навички використовувати вільний час протягом життя, фінансова готовність до пенсії та обрання стилю життя у пенсійний період [43; 102; 112]. Вчена вважає, що успішність соціальної адаптації особистості пізньої зрілості залежить від ставлення до виходу на пенсію і визначає її за такими типами: позитивно-визначений; позитивно-невизначений; нейтрально-визначений; нейтрально-невизначений; негативно-визначений; негативно-невизначений.

У своїх дослідженнях Н. Паніна зазначає [43], що люди, у яких переважає один із перших трьох типів – краще адаптуються до виходу на пенсію, на відміну від решти типів. Однак, для більшості людей передпенсійного віку характерна невизначеність щодо виходу на пенсію, що може призвести до негативних наслідків у процесі їх адаптації до статусу пенсіонера.

Визначають такі етапи підготовки особистості до виходу на пенсію (за А. Томпсоном) [цит. за 30]:

- поступове зменшення відповідальності та звуження сфер активності;

- ретельне планування особистістю майбутнього життя на пенсії.

Якщо особистість поетапно готує себе до виходу на пенсію, відбувається формування пенсійної зрілості. Пенсійна зрілість – новоутворення психіки людини, що виявляється в позитивному сприйнятті перспективи виходу на пенсію, готовності до завершення професійного циклу [2; 83; 148; 149].

Дослідження пенсійної зрілості у психології представлені у працях вітчизняних вчених. Н. Чепелева [99] вводить поняття індексу пенсійної зрілості, на який впливають такі фактори:

- матеріальне положення людини (розмір пенсії та інші прибутки);
- місце проживання;
- плани щодо виходу на пенсію та можливі цікаві заняття.

Чим вищий індекс пенсійної зрілості, тим швидше та краще особистість адаптується до статусу пенсіонера [99].

Результати досліджень Н.Чепелевої [99; 148] свідчать про залежність пенсійної зрілості особистості від інтерпретації свого життєвого досвіду. Класифікація наративів за Н. Чепелевою, які зіставляються з інтерпретацією життєвого досвіду: амбівалентні, нейтральні, позитивні, негативні, значною мірою впливають на формування пенсійної зрілості [99; 148].

Досконале вивчення інтерпретації життєвого досвіду особистості в період пізньої зрілості допоможе вивчити її психологічну готовність до пенсії [134; 140; 152; 153].

Цікаві результати дослідження В. Жанна засвідчують, що фахівець, який достатньо володіє певними вміннями та навичками, відповідає вимогам та нормам професії, обізнаний у крос-культурних відмінностях у сфері діяльності, розуміється в глобальній економіці, доволі комфортно почуває себе після виходу на пенсію. Такий працівник має більше автономії та часу для виконання важливих для нього видів діяльності. Інакше кажучи, пенсія розглядається як важливий етап професійного зростання [43, 289].

Дослідження зарубіжних психологів показують, що авторитарні методи управління, централізація влади допомагають особистості швидше прийняти

рішення стосовно виходу на пенсію, тоді як корпоративна культура, децентралізація влади сповільнюють прийняття такого рішення. М. Ванг [174] демонструє зміни професійної відповідальності працівника, який психологічно готується до виходу на пенсію. Професійна відповідальність особистості зменшується, але вона ще не демонструє готовності до нового циклу життя [43, 288].

Для особистості, котра сенс свого життя вбачала у професійній діяльності, побудові власної кар'єри, вихід на пенсію означає втрату всього важливого, цінного та продуктивного в житті. Одним із наслідків виходу на пенсію є втрата щоденних моделей поведінки, що може провокувати агресію, спрямовану як на себе, так і на інших людей. Людина вперше стикається з ситуацією повної і постійної незайнятості. Оцінюючи наслідки припинення професійної діяльності, особистість узагальнює для себе доступний досвід інших людей, зіставляючи його з власними цінностями, вимогами. Ще болючіше сприймаються різкі зміни, якщо людина немає ніякого хобі, цікавого заняття для дозвілля, крім того дошкуляє почуття непотрібності [26; 31; 62; 78].

Готовність продовжити працювати після досягнення пенсійного віку, частіше характерна для працівників розумової праці та керівників, ніж для працівників фізичної праці і виконавців. Відзначимо, що дві останні групи рідше схиляються до думки, щоб продовжити працювати на колишньому місці. Часто особистість дотримується думки, що слід продовжити працювати і влаштовується на менш відповідальну посаду [75; 76; 151].

Готовність до виходу на пенсію визначається не тільки тим, що набуває особистість, стаючи пенсіонером, але й тим, що вона втрачає. Можливість далі працювати за своєю спеціальністю, зберігаючи при цьому високий професіоналізм, є найсильнішим чинником, який утримує особистість від виходу на пенсію. Чим вище службове становище і кваліфікація, різнобічний зміст праці, тим більше можливостей для творчого пошуку, тим рішучіше відкидається думка про перехід до пенсійного способу життя і переноситься на пізніші терміни життя.

Таким чином, результати теоретичного аналізу літератури з досліджуваної проблеми дали змогу здійснити такі узагальнення:

- для визначення психологічних особливостей періоду виходу на пенсію доцільним є темпоральний підхід, який дає змогу, по-перше, визначити пенсійний період як процес, що містить три стадії: передпенсійну (підготовчу), власне пенсійну (прийняття рішення) і після пенсійну адаптаційну, а по-друге, виявити індивідуально-психологічні особливості осіб періоду пізньої дорослості;

- виявлено основні напрями концептуалізації психологічної готовності осіб до пенсії: пенсійна зрілість, ефективне прийняття рішення і адаптація, на які впливають матеріальне положення людини, місце проживання та плани щодо виходу на пенсію, потенційно цікаві форми активності;

- встановлено провідні чинники, які здійснюють вплив на усі стадії виходу на пенсію: індивідуально-психологічні (демографічні характеристики, потреби і цінності, знання, вміння і здібності; ставлення до пенсії, здоров'я і фінансові можливості); організаційні (історія працевлаштування, характеристики професії і професійної діяльності, професійні досягнення, вікові стереотипи у професійній діяльності, фінансове забезпечення); сімейні (підтримка сім'ї, наявність шлюбного партнера, якість шлюбу, статус шлюбного партнера); соціально-економічні (соціальний захист при виході на пенсію, актуальне економічне становище, майбутні економічні тенденції, система соціального захисту, політика уряду та наявність урядових програм щодо осіб пенсійного віку).

- визначено основні психічні новоутворення осіб вікового періоду пізньої дорослості: продуктивність як вияв турботи і передача професійного і особистісного досвіду молодшому поколінню, підвищена сенситивність і вразливість, комунікабельність, загострене чуття родинності і прив'язаності до близьких людей.

Відсутність чіткого визначення категорії психологічної готовності до пенсії осіб періоду пізньої зрілості та емпіричних референтів такої готовності з

урахуванням соціально-економічної ситуації українського суспільства, впровадженню пенсійної реформи зумовлює необхідність конструювання теоретичної моделі психологічної готовності осіб у період пізньої зрілості до виходу на пенсію.

1.3. Конструювання теоретичної моделі психологічної готовності особистості періоду пізньої зрілості до виходу на пенсію

Для операціоналізації категорії психологічної готовності особистості у період пізньої зрілості до виходу на пенсію на теоретичному рівні ми використали метод моделювання, за допомогою якого здійснюється заміна реального об'єкта вивчення об'єктом-замінником (моделлю), що містить у собі риси, зв'язки, відношення досліджуваного об'єкта з іншими феноменами [91].

Суть цього методу полягає у встановленні схожості явищ (аналогії), адекватності одного об'єкта іншому і у створенні на цій основі простого за структурою і змістом об'єкта, що відображає складнішу модель-оригінал. Важливим для нашого дослідження є те, що теоретична модель сприяє виявленню найважливіших зв'язків і відношень в об'єкті, що вивчається, поясненню конкретизації наявних фактів і механізмів, а також відтворює логіку розгортання сутності явища. Таким чином, моделювання психологічної готовності до пенсії дасть змогу встановити структурні компоненти цього феномену, а також виявити взаємозв'язки між ними, що, водночас, конкретизує природу, структуру та функції психологічної готовності як особистісного конструкту.

Оскільки теоретичні моделі є дієвим засобом перевірки істинності та повноти теоретичних уявлень про змодельований об'єкт, сконструйована схема психологічної готовності дасть змогу виробити процедуру емпіричного дослідження й обґрунтувати логіку його проведення. Якщо вважати, що основне завдання теоретичної моделі полягає у тому, щоб найповніше виділити низку особливостей функціонування психічних процесів, гіпотетично пояснити

індивідуальні відмінності, виявити нові властивості особистості як об'єкта репрезентації, бути орієнтованим на особистісний розвиток індивіда, то наше дослідження набуває чіткої теоретико-емпіричної спрямованості. Вона полягає у визначенні індивідуально-психологічних відмінностей особистостей із різним рівнем психологічної готовності до пенсії, встановленні впливу соціально-психологічних чинників на сформованість останньої, а також її впливу на якість життя особистості та її функціонування у соціумі загалом після завершення професійної діяльності.

Таким чином, основним завданням теоретичного моделювання у нашому дослідженні є виділення компонентів психологічної готовності особистості до виходу на пенсію, а також встановлення взаємозв'язків між ними, які забезпечують різні рівні такої готовності та її функції в житті особистості у період пізньої зрілості.

В основу моделювання покладено принципи дослідження психологічної готовності особистості загалом, описані М. Томчуком [132]: принцип урахування і розвиток тих особистісних рис і властивостей, які якнайкраще відповідають психологічній готовності до певної діяльності і сприяють успішній її реалізації; принцип цілісного підходу і системного вивчення психологічної готовності; принцип детермінізму; принцип порівняння; принцип урахування вікових особливостей особистості у процесі розвитку її психологічної готовності; принцип динамічності; принцип узгодження технологій формування психологічної готовності особистості з її індивідуальними особливостями [132]. Реалізація зазначених принципів упродовж моделювання психологічної готовності до виходу на пенсію відображена у табл. 1.3.

Таблиця 1.3

Урахування принципів моделювання психологічної готовності особистості до виходу на пенсію

№ з/п	Методологічні принципи	Урахування принципів при моделюванні
1.	Принцип урахування	Визначення компонентів, які

1	2	3
	особистісних рис і властивостей, які сприяють розвитку психологічної готовності	зіставляються із особистісними сферами людини: когнітивної, мотиваційної, емоційно-вольової, конативної, а також визначення їх змістового наповнення: відповідних знань, досвіду, емоційних станів, потреб, мотивів, цінностей, спрямованості і інтересів, активності у різних видах діяльності.
2.	Принцип цілісного підходу і системного вивчення психологічної готовності	Розгляд психологічної готовності одночасно як макро- і мікросистеми. Макросистема як феномен, що містить дрібніші компоненти, мікросистема – як компонент (інтегральне утворення), що належить ширшій системі – особистості.
3.	Принцип порівняння	Зіставлення результатів дослідження психологічної готовності вітчизняних і зарубіжних вчених для вироблення авторської лінії моделювання психологічної готовності.
4.	Принцип детермінізму	Визначення індивідуально-психологічних і соціально-психологічних чинників, які впливають на рівень психологічної готовності особистості до виходу на пенсію у період пізньої зрілості.
5.	Принцип урахування вікових особливостей особистості у процесі розвитку її психологічної готовності	Визначення основних психічних новоутворень когнітивної (досвід, мудрість), мотиваційної (суспільна спрямованість), емоційно-вольової (сенситивність, чутливість, емоційна лабільність), конативної (продуктивність) сфер особистості у період пізньої зрілості.
6.	Принцип динамічності	Визначення можливих рівнів психологічної готовності до виходу на пенсію відповідно до типів взаємозв'язків між структурними компонентами психологічної готовності.
7.	Принцип узгодження	Розробка психологічної програми,

1	2	3
	технологій формування психологічної особистості індивідуальними особливостями	спрямованої на розвиток психологічної особистості періоду пізньої зрілості.

Проаналізуємо виділені компоненти психологічної готовності особистості до виходу на пенсію, викладені у теоретичній моделі, більш докладно (див. рис. 1.1).

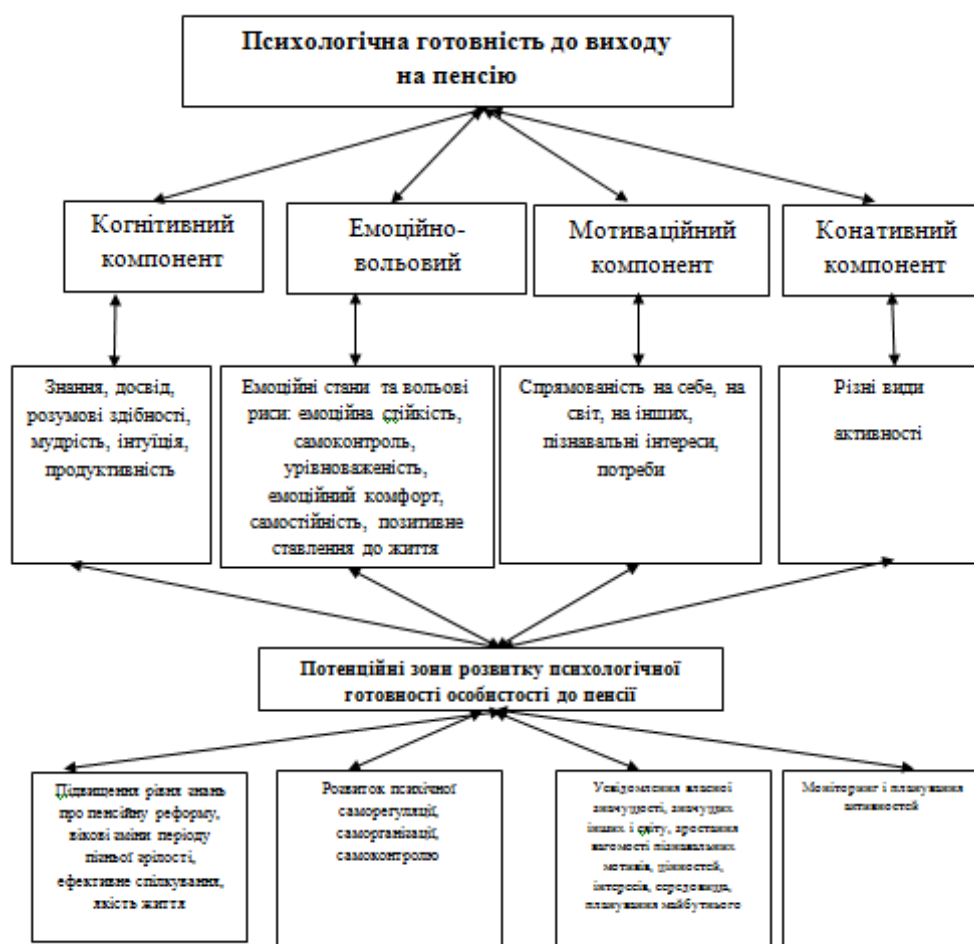

Рис. 1.1. Теоретична модель психологічної готовності особистості до виходу на пенсію в період пізньої зрілості

Когнітивний компонент психологічної готовності особистості пізньої зрілості до виходу на пенсію виражає необхідність людини отримувати необхідні знання, вміння мобілізувати свій досвід, визначати способи виходу із

депресивних станів, конфліктних та кризових ситуацій. Цей компонент представлений знаннями, здібностями, досвідом, пам'яттю, мудрістю, інтелектом, мисленням, творчістю, продуктивністю [1; 5; 18; 19; 23; 44; 54; 65; 69; 71; 93; 94; 103; 105; 111; 126; 162].

Потенційні зони розвитку когнітивного компонента полягатимуть у підвищенні рівня знань, вдосконаленні вміння мобілізувати свої знання та досвід, а також вміння знаходити способи виходу із депресивних станів, конфліктних і кризових ситуацій.

Серед сукупності знань, якими повинна володіти особистість пізньої зрілості, потрібно зазначити: знання законів про пенсійну реформу, знання про фізіологічні та психологічні зміни цього вікового періоду, знання методів та способів формування психологічної готовності до виходу на пенсію та ін.

Рівень сформованості цих складових може визначити рівень сформованості когнітивної готовності до пенсії.

Емоційно-вольовий компонент психологічної готовності особистості до виходу на пенсію виражає психічну саморегуляцію, самоконтроль, які дають змогу особистості діяти ефективно у взаємодії із суспільством, оточуючими.

До нього належать емоційні стани та вольові риси особистості пізньої зрілості: емоційна стійкість, самокритичність, самоконтроль, урівноваженість, самостійність, здатність до саморегуляції та самоорганізації [61; 64; 85; 104; 108].

Потенційними зонами розвитку цього компоненту є розвиток емоційної саморегуляції особистості, яка знизить тривожність, депресію, емоційну вразливість і лабільність.

Мотиваційний компонент психологічної готовності осіб пізньої зрілості до виходу на пенсію виражає збалансовану спрямованість особистості на себе, на інших і на світ. Це приводить до позитивного сприйняття навколишнього середовища, свого майбутнього, усвідомлення власної значущості, зростання пізнавальних мотивів, цінностей та інтересів. Потенційною зоною розвитку

мотиваційного компонента є розвиток інтересів особистості щодо себе, інших та різних сфер суспільства.

Таким чином, мотиваційний компонент представлений мотивами, настановами, переконаннями, ідеалами, інтересами, світоглядом, потребами, цінностями, соціальними вимогами [77; 107; 110; 154].

Конативний компонент психологічної готовності осіб пізньої зрілості до виходу на пенсію виражає схильність особистості до різних видів активності, які формують конструктивну поведінку. До необхідних поведінкових проявів особистості пізньої зрілості можна віднести: вміння встановлювати контакти, вміння розуміти поведінку та стан іншої людини, вміння аналізувати власну поведінку, особистісні якості, вміння прогнозувати та планувати дії, вміння знаходити шляхи вирішення конкретних складних ситуацій, покращення навичок, урізноманітнення активного відпочинку.

Конативний компонент містить такі складові: навички, вміння, хобі, види відпочинку, спорт, туризм, оперативність, професійні навички. Таким чином, зоною розвитку цього компонента є вправління у різних видах активності, планування і моніторинг діяльності, розширення міжособистісних контактів і спілкування [46; 136].

Вказані вище структурні компоненти психологічної готовності осіб пізньої зрілості до виходу на пенсію тісно пов'язані між собою і цілісно впливають на ефективність та результативність припинення професійної діяльності. Знання закономірностей розвитку психологічної готовності особистості до виходу на пенсію та особливостей прояву кожного компонента необхідно також для правильної діагностики порушень плавного виходу на пенсію на усіх етапах – підготовчому, прийнятті рішень і адаптаційному, а також для вироблення психологічної програми роботи з особами пізньої зрілості.

Визначені у першому розділі теоретико-методологічні основи дослідження особливостей психологічної готовності до виходу на пенсію осіб

пізньої зрілості дали основу для побудови програми емпіричного дослідження та аналізу його результатів.

Висновки до першого розділу

У розділі представлено результати теоретичного аналізу літератури з проблеми психологічної готовності до виходу на пенсію особистості у період пізньої зрілості. Визначено основні лінії концептуалізації категорій психологічної готовності та періоду виходу на пенсію. Психологічна готовність розглядається у взаємозв'язку із настановами особистості, її психофізіологічними особливостями, а також специфікою діяльності.

Результати теоретичного аналізу категорії психологічної готовності дали змогу означити її концептуальні межі як настанову до діяльності, відповідні психічні стани для ефективності цієї діяльності, а також внутрішню її програму. Найпоширенішим підходом до вивчення психологічної готовності особи вважається особистісно-діяльнісний підхід, який враховує специфіку діяльності, до якої формується готовність, а також стійкі особистісні риси і властивості, які детермінують цю готовність.

Психологічна готовність до пенсії вивчається з позиції темпорального підходу. З цього погляду психологічна готовність до пенсії – це процес, який містить три стадії: передпенсійну (підготовчу), власне пенсійну (прийняття рішення) і післяпенсійну (адаптаційну). Психологічна готовність до пенсії у науковій літературі зіставляється з пенсійною зрілістю, ефективним прийняттям рішень та адаптацією до нового життєвого періоду.

Визначено важливі чинники психологічної готовності особистості до виходу на пенсію. Серед них – індивідуально-психологічні (демографічні характеристики, потреби і цінності, знання, вміння і здібності; ставлення до пенсії, здоров'я і фінансові можливості); організаційні (історія працевлаштування, характеристики професії і професійної діяльності, професійні досягнення, вікові стереотипи у професійній діяльності, фінансове

забезпечення); сімейні (підтримка сім'ї, наявність шлюбного партнера, якість шлюбу, статус шлюбного партнера) особливості; соціально-економічні (соціальний захист при виході на пенсію, актуальне економічне становище, майбутні економічні тенденції, система соціального захисту, політика уряду та наявність урядових програм щодо осіб пенсійного віку) чинники.

Оскільки у нашому дослідженні вихід на пенсію розглядається як період, зумовлений віком, важливого значення набувають психологічні особливості вікового періоду пізньої зрілості. Основні психічні новоутворення особистості у період пізньої дорослості – це продуктивність як вияв турботи і передача професійного й особистісного досвіду молодшому поколінню, підвищена сенситивність і вразливість, комунікабельність, загострене чуття родинності і прив'язаності до близьких людей. Нетерпимість до невизначеності часто порушує ефективну соціальну адаптацію осіб у пенсійний період та прояви агресії чи депресії.

Важливу роль для уникнення негативних проявів поведінки відіграють висока якість життя особистості, навички і вміння ефективно використовувати вільний час протягом життя, фінансова готовність до пенсії та обрання стилю життя у пенсійний період.

Недостатня розробленість у науковій літературі категорії психологічної готовності до пенсії особистості періоду пізньої зрілості та емпіричних референтів такої готовності з урахуванням пенсійної реформи в Україні спричинює теоретичну і прикладну важливість конструювання теоретичної моделі психологічної готовності осіб у період пізньої зрілості до виходу на пенсію.

В основу моделювання покладено принципи урахування і розвиток особистісних рис і властивостей, які зумовлюють психологічну готовність до певної діяльності та сприяють успішній її реалізації; принцип цілісного підходу і системного вивчення психологічної готовності; принцип детермінізму; принцип порівняння; принцип урахування вікових особливостей особистості у процесі розвитку її психологічної готовності; принцип динамічності; принцип

відповідності технологій формування психологічної готовності особистості до її індивідуальних особливостей.

Теоретичне обґрунтування зазначених принципів дало змогу виокремити чотири компоненти психологічної готовності особистості до виходу на пенсію: когнітивний, емоційно-вольовий, мотиваційний та конативний. Когнітивний компонент психологічної готовності особистості пізньої зрілості виражає необхідність отримувати важливі для життя знання, вміння мобілізувати свої знання та досвід, визначати способи виходу із депресивних станів, конфліктних та кризових ситуацій. Емоційно-вольовий компонент психологічної готовності виражає психічну саморегуляцію, самоконтроль, які дають змогу особистості діяти ефективно у різних мікро- і макро- соціальних середовищах. Мотиваційний компонент психологічної готовності осіб пізньої зрілості до виходу на пенсію відображає збалансовану спрямованість особистості на себе, на інших, на світ, а також позитивне сприйняття свого майбутнього, усвідомлення власної значущості, зростання пізнавальних мотивів, цінностей, інтересів, вироблення стійких настанов. Конативний компонент психологічної готовності виражає схильність особистості до різних видів активності, які формують конструктивну поведінку особистості у післяпенсійний період.

Чітка операціоналізація категорії психологічної готовності до пенсії на теоретичному рівні дає змогу перейти до емпіричного вивчення цієї проблеми.

РОЗДІЛ 2

ЕМПІРИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ГОТОВНОСТІ ОСОБИСТОСТІ У ПЕРІОД ПІЗНЬОЇ ЗРІЛОСТІ ДО ВИХОДУ НА ПЕНСІЮ

2.1. Загальна характеристика емпіричного дослідження та обґрунтування його методичного забезпечення

Організація емпіричного дослідження психологічної готовності особистості до виходу на пенсію включає в себе три етапи, які реалізовувалися упродовж 2012-2014 років.

На першому етапі дослідження (2012-2013 рр.), на основі знайомства з проблемою та результатів попереднього її вивчення, основна увага була зосереджена на виборі напряму дослідження, формулюванні мети та завдань, визначенні об'єкта, предмета та методів дослідження.

Другий етап дослідження (2012-2013 рр.) був присвячений вивченню феномену психологічної готовності особистості до виходу на пенсію у сучасній психологічній науці. Цей етап передбачав аналіз теоретичних джерел вітчизняних та зарубіжних авторів із проблем вікових особливостей психологічної готовності особистості до виходу на пенсію.

Таким чином, було вивчено стан досліджуваної проблеми психологічної готовності особистості до виходу на пенсію, проаналізовано основні наукові позиції вивчення окресленого феномену, визначено базові моменти його розуміння та дослідження. Отримані результати стали підставою для подальшого дослідження та дали змогу провести відповідні організаційні заходи щодо подальшого планування дисертаційної роботи (визначення завдань, розробки програми дослідження і збору матеріалу, визначення етапів дослідження, вибір методів, адекватних меті та завданням дослідження, кількісного та якісного аналізу отриманих даних тощо).

Упродовж третього етапу (2013-2014 рр.) було проведено емпірико-діагностичне вивчення проблеми психологічної готовності особистості до виходу на пенсію. Цей етап включав у себе підготовку до проведення діагностичного дослідження, розробку та уточнення інструкцій для респондентів, попередню їх перевірку на простоту й зрозумілість та діагностику осіб пізньої зрілості. Метою третього етапу дослідження стало емпіричне обґрунтування компонентів психологічної готовності осіб пізньої зрілості до виходу на пенсію, що дало можливість вивчення особистісно-поведінкових особливостей, які визначають ефективне й адаптативне припинення професійної діяльності.

Емпіричне дослідження здійснювалось упродовж 2012 - 2014 рр. на базі Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки, Луцького педагогічного коледжу імені Ярослава Галана, Палацу учнівської молоді міста Луцька, відділу освіти і науки Камінь-Каширської райдержадміністрації Волинської області, Ратнівського відділу освіти Волинської області, управління Пенсійного фонду у Камінь-Каширському районі, Камінь-Каширської райдержадміністрації Волинської області, Департаменту соціальної політики Луцької міської ради, Камінь-Каширської ЦРЛ (приймальне відділення), шкіл та гімназій м. Луцька (№1, №4, №18 №22, №21, №23, №25), НВК «Загально-освітня школа I-III ступенів гімназія» №2 м. Каменя-Каширського, ЗОШ I-III ступенів с. Ворокомле Камінь-Каширського району Волинської області, ДНЗ №9 м. Луцька, ДНЗ «Сонечко» с. Ворокомле Камінь-Каширського району Волинської області.

Загалом у дослідженні взяла участь 201 особа соціономічних професій із різних районів Волинської області, з них – 84 педагоги (42%), викладачів ВНЗ – 22 (11%), викладачів коледжу 18 – (9%), вихователів – 8 (4%), медиків – 18 (9%), державних службовців – 28 (14%), приватних підприємців – 23 (11%) (рис. 2.1).

Якісний склад вибірки обґрунтовано тим, що в результаті теоретичного аналізу літератури було встановлено демографічні (місце проживання),

організаційні (характеристики професії і професійної діяльності, професійні досягнення, фінансове забезпечення, що варіює в організаціях різної форми власності); сімейні (наявність шлюбного партнера), статеві (відмінні особливості адаптації до пенсійного періоду чоловіків і жінок). Тому до вибірки потрапили чоловіки і жінки – представники різних соціономічних професій, із різним місцем проживання, сімейним становищем, рівнем освіти та соціального статусу.

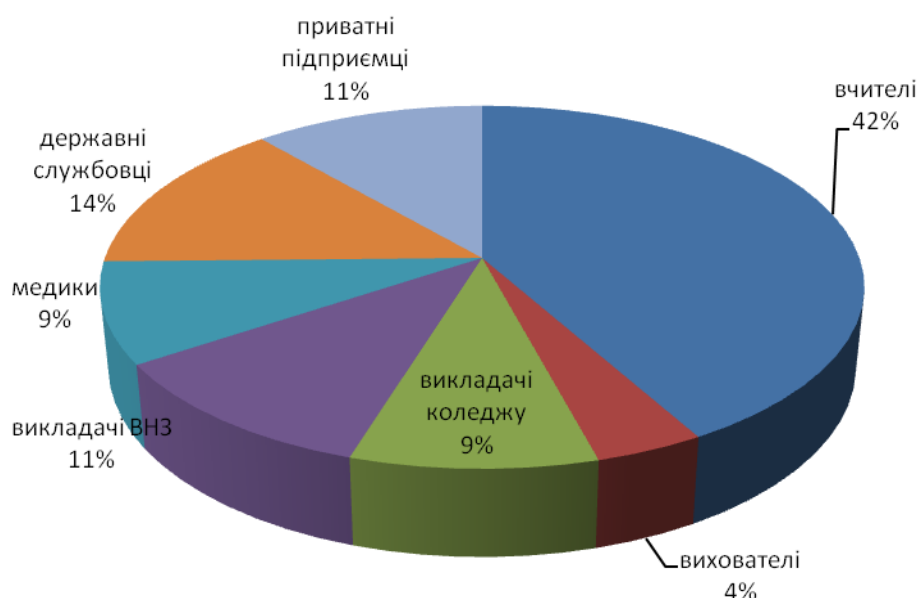

Рис. 2.1. Розподіл досліджуваних за професійною належністю (n=201)

Ми припускаємо, що належність до різних організацій, приватного та державного сектору буде впливати на рівень психологічної готовності до виходу на пенсію. Організації різної форми власності в Україні відрізняються за рівнем заробітної плати, вимогами до професійної діяльності, формою звітності, системою нарахування розміру пенсії і ін., що буде відображатися на передпенсійній, пенсійній та післяпенсійній стадії періоду виходу на пенсію.

Також вибірка є гетерогенною за статтю. Серед досліджуваних 172 жінки віком від 50 до 55 років (86%), 29 чоловіків віком 55 до 60 років (14 %) (рис.2.2). Для визначення статистично значущих відмінностей у показниках психологічної готовності до пенсії відповідно до незалежної змінної – статі

було використано непараметричні методи з урахуванням нерівномірної кількості жінок і чоловіків у вибірці.

Рис. 2.2. Розподіл досліджуваних за статтю (n=201)

Респондентів можна розділити за показниками сімейного становище. В дослідженні взяли участь 154 одружених (77%), 24 розлучених (12%), 18 вдівців (9%) та не одружених 5 (2%) осіб (рис.2.3).

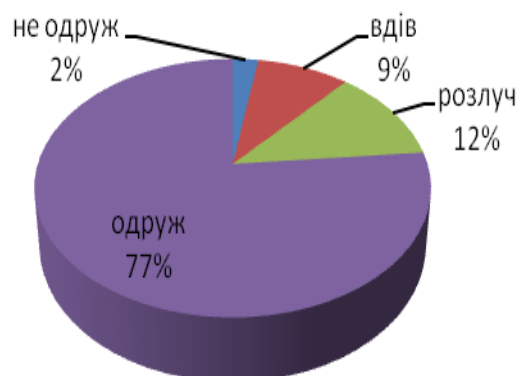

Рис. 2.3. Розподіл досліджуваних за сімейним станом (n=201)

Оскільки сім'я, родина, як було показано в теоретичному розділі роботи, відіграють важливу роль у житті особистості, ми припускаємо, що сімейний стан людини буде впливати на психологічну готовність особистості до виходу на пенсію.

Досліджувані також було розділені за ознакою місця проживання, тобто ті, що проживають у сільській місцевості – 46 осіб (23%) та у міській – 155 осіб (77%) (рис.2.4).

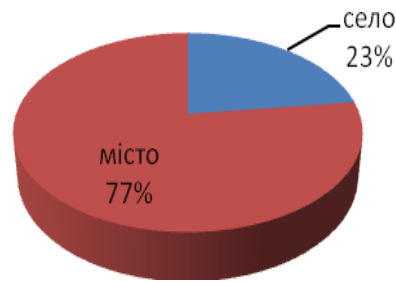

Рис. 2.4. Розподіл досліджуваних за місцем проживання (n=201)

Відповідно до нашого припущення, сільська та міська локалізованість особи дає різні можливості для активного способу життя, задоволення потреб і виникнення інтересів. Тому вважаємо за доцільне на емпіричному рівні розглянути вплив місця проживання на рівень психологічної готовності. Результати теоретичного аналізу також засвідчили вплив місця проживання людини на психологічну готовність до виходу на пенсію.

Респонденти також розподілялися за показниками освіченості (рис.2.5). В дослідженні взяли участь 8 осіб із середньою освітою (4%), 40 осіб із середньо-спеціальною (20%) та 153 осіб із вищою освітою (76%).

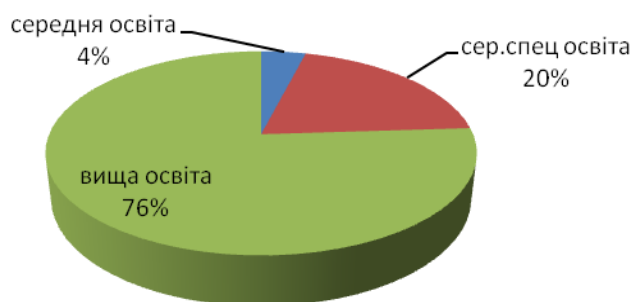

Рис. 2.5. Розподіл досліджуваних за показниками освіченості (n=201)

На основі теоретичного аналізу було визначено, що глибина пізнавальних інтересів часто зумовлює зростання спрямованості особистості на світ, на інших, на справу, що впливає на мотиваційний компонент психологічної готовності та її рівень загалом.

У результаті дослідження було виявлено 35 осіб (17%), що займають керівні посади, інші (підлеглі) 166 осіб (83%). Як було зазначено у теоретичному розділі, особи, які обіймають керівні посади, важче переживають

вихід на пенсію, оскільки пенсійний етап стосується рішень ефективної професійної діяльності і діяльності організації загалом, окрім планування власної активності у післяпенсійний період. Також по-різному переживають післяпенсійну стадію чоловіки і жінки, оскільки перші частіше обіймають керівні посади і важче адаптуються до нового життєвого періоду, тоді як жінки більшою мірою зосереджені на родинних проблемах.

Таким чином, ми припускаємо, що керівники, очевидно, гірше переживатимуть завершення професійної діяльності, ніж підлеглі, тому рівень психологічної готовності у них буде нижчий порівняно з іншими працівниками.

На основі створеної теоретичної моделі та відповідних складових психологічної готовності особистості до виходу на пенсію було підібрано і застосовано конкретні методики для нашого дослідження.

Слід зауважити, що при підборі методичного інструментарію ми виходили з вікових особливостей людини періоду пізньої зрілості, особливостей розвитку психологічної готовності до виходу на пенсію особистості й сконструйованої теоретичної моделі психологічної готовності особистості до виходу на пенсію. Низка методик для діагностики психологічної готовності особистості періоду пізньої зрілості наведена в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

Методичний інструментарій для емпіричного дослідження психологічної готовності особистості до виходу на пенсію

№\п	Компоненти психологічної готовності особистості до виходу на пенсію	Діагностичні методики	Примітка
1.	КОГНІТИВНИЙ КОМПОНЕНТ	Анкета «Психологічна готовність особистості до виходу на пенсію»	Сформованість когнітивного компонента
		Методика факторної діагностики особистості Р. Кеттела (№105)	

	2	3	4
		Методика «Самооцінка рівня онтогенетичної рефлексії»	
2.	ЕМОЦІЙНО-ВОЛЬОВИЙ КОМПОНЕНТ	Анкета «Психологічна готовність особистості до виходу на пенсію»	Сформованість емоційно-вольового компонента
Методика факторної діагностики особистості Р. Кеттела (№105)			
Методика диференційної діагностики депресивних станів В. Зунге (адаптація Т. Балашової)			
Методика діагностики рівня тривожності Д.Тейлора (адаптація Т. Немчина)			
3.	МОТИВАЦІЙНИЙ КОМПОНЕНТ	Анкета «Психологічна готовність особистості до виходу на пенсію»	Сформованість мотиваційного компонента
Методика діагностики особистості на мотивацію до успіху Т. Елерса			
Методика діагностики особистості на мотивацію до уникнення невдач Т. Елерса			
4.	КОНАТИВНИЙ КОМПОНЕНТ	Анкета «Психологічна готовність особистості до виходу на пенсію»	Сформованість конативного компонента
Методика діагностики темпераменту Я. Стреляу			
Методика діагностики соціально-психологічної адаптації К. Роджерс, Р. Даймонд			

Для досягнення мети і реалізації поставлених завдань дослідження було використано комплекс психодіагностичних методик [13; 97; 98]:

1. З метою вивчення загального рівня психологічної готовності особистості до виходу на пенсію та її окремих компонентів було проведено дослідження за авторською анкетною «**Психологічна готовність особистості до виходу на пенсію**», що дає змогу проаналізувати і визначити рівень розвитку психологічної готовності осіб пізньої зрілості до виходу на пенсію та її компонентів (див. додаток А). Анкетування проводилось анонімно, у письмовій формі.

Методика вміщувала 40 запитань, серед яких 1-10 визначали рівень емоційно-вольового, 11-20 рівень когнітивного, 21-30 рівень мотиваційного, 31-40 конативного компонентів. Також досліджуваним пропонувалося вказати такі дані: вік, сімейний стан, освіта, місце проживання, посада. До кожного із закритих запитань анкети пропонувались три варіанти відповідей. Респондент отримував 3 бали, 2 бали і 1 бал відповідно до запропонованого ключа відповідей. В результаті ми отримали показники за кожним із компонентів та загальний сумарний показник.

Рівні психологічної готовності:

- 1) дуже низький: при 0-17 балах;
- 2) низький: при 18-34 балах;
- 3) нижче середнього: при 35-50 балах;
- 4) середній: при 51-68 балах;
- 5) вище середнього: при 69-85 балах;
- 6) високий: при 86-102 балах;
- 7) дуже високий: 103-120 балах.

Таким чином, варіюючи залежні змінні: рівень освіченості, віку, статі, посади, сімейного стану, можна визначити вплив цих змінних на успішну адаптацію особистості до виходу на пенсію.

2. **Методика «Самооцінка рівня онтогенетичної рефлексії»** дає можливість вивчити рівень онтогенетичної рефлексії шляхом аналізу минулих помилок та неуспішного життєвого досвіду. Досліджуваному пропонувалось ознайомитись з інструкцією та дати відповіді на 15 запитань. Варіанти

відповідей: «так», «не знаю», «ні». Таким чином, 100-150 балів показує повну відсутність рефлексії минулого досвіду, особистість володіє винятковою здатністю ускладнювати собі життя, 50-99 балів – рефлексія зі знаком «←», узагальнення минулих помилок становить страх перед здійсненням нових, 0-49 балів – рефлексія зі знаком «+», аналіз зробленого рухає вперед особистість, яка володіє розвиненими здібностями до ефективного планування та передбачення власного майбутнього.

3. Методика вивчення мотивації до успіху є тестом, запропонованим Т. Елерсом, і спрямованим на визначення сили мотивації для досягнення мети та успіху. Перед досліджуваними знаходився список запитань. Завданням було дати відповіді на 41 запитання: «так», «ні». Рівень мотивації до успіху особистості визначається на основі сумарної кількості балів, набраних під час тесту. Таким чином, вище 21 бала показує дуже високий рівень, 17-20 балів – помірно високий рівень, 11-16 балів – середній, 0-10 балів – низька мотивація до успіху.

4. Методика оцінки мотивації уникнення невдач є тестом, запропонованим Т. Елерсом, котрий дозволяє оцінити рівень психологічного захисту особистості, мотивацію до уникнення невдач, страху перед невдачею. Діагностичний тест складався зі списку слів із 30 рядків, які розділені у три стовбці. Досліджуваному пропонувалося завдання вибрати в кожному рядку тільки одне слово із трьох, яке найбільш точно його характеризує. За кожну відповідь, яка співпадає з ключем, респондент отримував 1 бал. В результаті ми отримали сумарний показник рівня мотивації до уникнення невдач. Таким чином, вище 20 балів показує дуже високий рівень, 17-20 балів – високий рівень, 11-16 балів – середній рівень мотивації до уникнення невдач, 2-10 балів – низька мотивація.

На психологічну готовність особистості до виходу на пенсію суттєво впливає її мотивація, особливо мотивація досягнення успіху та мотивація уникнення невдачі. Мотивація досягнення успіху забезпечує спрямованість психологічної готовності на ефективну організацію та реалізацію завдань та

цілей, які ставить перед собою особистість, впровадження нових підходів, технологій, методів навчання та виховання, саморозвитку, застосування нестандартних варіантів вирішення життєвих задач, готовністю до ризику. Мотивація досягнення успіху пов'язана з мотивацією посадового росту, соціального статусу, досягнення матеріальних благ, винагород. І навпаки, відсутність вираженого прагнення до успіху, намагання уникнути невдач у вигляді помилок, критики, покарання, осуду, зняття з посади, невдоволення з боку оточуючих часто приводить до формалізму.

Тому ми здійснили дослідження власне впливу мотивації досягнення успіху та мотивації уникнення невдачі на психологічну готовність особистості до виходу на пенсію.

5. Методика багатофакторного дослідження особистості Р. Кеттела (№105) дає можливість визначити особистісні риси досліджуваних. Перед початком дослідження респондент вивчав інструкцію та знайомився з 105 запитаннями. Відповіді фіксувались у спеціальному бланку опитувальника та обчислювались за допомогою спеціального ключа. Відповіді «а» та «с», які співпадали з ключем, оцінювались 2 балами, а «в» – 1 балом. Сума балів за кожною виділеною групою запитань визначала значення фактора [16, 18].

«А» фактор – замкнутість – комунікабельність. При низьких оцінках людина характеризується замкнутістю, байдужістю, полюбляє самотність. При високих оцінках людина відкрита, добродушна, комунікабельна, добросердечна, емоційна, відкрита людям.

«В» фактор – інтелект. Показник «низький інтелект» відповідає людям із низькими розумовими здібностями, які схильні не доводити справу до кінця. При високих оцінках людина ерудована, кмітлива, має абстрактне мислення, швидко вчиться. Варто зазначити, що фактор «В» відображає міру вироблених та сформованих навичок. Існує пряма залежність між фактором «В» та умовами життя людини.

«С» фактор – емоційна нестійкість – емоційна стійкість. При низьких оцінках виражена низька толерантність, роздратованість, втомлюваність,

вразливість. Особистість, якій притаманна емоційна стійкість, виявляє здатність до керування власними емоціями та настроєм, уміє знаходити адекватне пояснення та реалістичне вираження власним емоціям. Також вона проявляє реалістичне ставлення до життя, стійкі в часі інтереси, уміє «тримати себе в руках», їй не притаманно впадати в паніку через невдачі.

«Е» фактор – підлеглисть – домінантність. При низьких оцінках людина сором'язлива, тактична, шаноблива, покірна до повної пасивності. Людям, у яких виражений цей фактор, притаманні риси домінантної, керівної особистості, а саме: незалежність, сміливість, норозливість, серйозність. Водночас їм також властиві такі риси, як самовпевненість, хвалькуватість, конфліктність.

«F» фактор – стриманість – безпечність. При низьких оцінках людина характеризується розсудливістю, обережністю, турботою про майбутнє. При високих оцінках людина енергійна, життєрадісна, безпечна, весела, рухлива, щира, імпульсивна. Соціальні контакти для неї емоційно важливі.

«G» фактор – вплив почуттів – моральна нормативність. При низьких оцінках людина безвідповідальна, не організована, не постійна. Моральна нормативність – це фактор, пов'язаний із регулюванням особистістю власної поведінки відносно моральних цінностей. Інакше кажучи, це контроль над проявом власної особистості. Люди цієї категорії характеризуються як зібрані, дисципліновані, стійкі, відповідальні та уважні до оточення.

«H» фактор – нерішучість – сміливість. При низьких оцінках людина – сором'язлива, стримана, не впевнена в своїх силах, любить знаходитись у тіні. При високих оцінках людині властиві соціальна сміливість, активність, схильність до ризику, готовність мати справи з незнайомими людьми та обставинами.

«I» фактор – жорсткість – емоційна чуттєвість. При низьких оцінках людині характерні мужність, самовпевненість, практичність, суворість, розсудливість, черствість. Емоційна чуттєвість притаманна м'яким, ніжним людям, що потребують від інших допомоги та співчуття. Це нетерплячі, м'які

до себе та до інших люди, що звикли діяти інтуїтивно. Завдяки розвинутій інтуїції вони відчують, як краще себе продемонструвати, які сторони їх особистості будуть привабливішими в різних ситуаціях, і тому досягають потрібного їм результату.

«L» фактор – довірливість – підозрілість. Це показник емоційного ставлення до інших людей, властивий терплячим, поступливим, безкорисним людям, які легко забувають труднощі. При високих оцінках людина заздрісна, підозріла, ревнива, обережна в своїх вчинках, їй характерна висока самовпевненість.

«M» фактор – практичність – мрійливість. Він характеризує особистість як практичну, добросовісну, надійну, спокійну, здатну серйозно підходити до вирішення складних життєвих ситуацій, зайняту влаштуванням власних справ і розв'язанням практичних питань. При високих оцінках людині властиві розвинута уява, орієнтація на свій внутрішній світ, високий творчий потенціал.

«N» фактор – прямолінійність – дипломатичність. При низьких оцінках людині властиві прямолінійність, наївність, безпосередність. При високих оцінках людина характеризується ощадливістю, проникливістю, розумно підходить до подій та оточуючим людям.

«O» фактор – впевненість у собі – тривожність. При низьких оцінках людина безтурботна, холоднокровна, спокійна, впевнена в собі. При високих оцінках людині властиві тривожність, депресивність, вразливість.

«Q1» фактор – консерватизм – радикалізм. При низьких оцінках людині властиві консервативність, стійкість і стриманість щодо вирішення традиційних труднощів, схильність до моралізації та повчань. Вона не сприймає зміни, з сумнівом відноситься до нових ідей. При високих оцінках людина критично налаштована, їй характерні інтелектуальні інтереси та аналітичне мислення, схильна до експериментів.

«Q2» фактор – конформізм – нонконформізм. Цей фактор розшифровується як залежність від групи. Також до нього ввійшов показник

самостійності, незалежності. Люди цієї категорії мають тенденцію до конформної поведінки, вони вміють пристосовуватися до вимог інших.

«Q3» фактор – низький самоконтроль – самодисципліна (контроль бажань). При низьких оцінках спостерігається недисциплінованість, внутрішня конфліктність уявлень про себе, людина не виконує соціальні норми. Цим людям властивий високий самоконтроль власної поведінки. Вони усвідомлюють вимоги, які висуває соціальне оточення, і формують власну поведінку відповідно до означених соціальних вимог та норм моралі. У них сформоване уявлення щодо власного ідеалу та щодо того, де і як вони можуть реалізувати власні можливості. Орієнтуючись на цей образ «ідеального Я», вони керують власною поведінкою для того, щоб переконати інших, що вони насправді вже такі.

«Q4» фактор – розслаблення – напруженість. При низьких оцінках людині властиві розслаблення, в'ялість, спокій, низька мотивація, лінь. Цей показник демонструє здатність до вираження збудження та напруги. Люди із полюсом напруги – неспокійні, непосидючі, гіперактивні. Перебуваючи в стані неспокійної напруги, вони орієнтовані переважно на інших та на зовнішні соціальні норми й ідеали.

«MD» фактор – адекватність самооцінки. Чим вища оцінка за фактором, тим більше людині властиве завищування своїх можливостей та переоцінювати себе.

На основі результатів якісного і кількісного аналізів змісту особистісних факторів та їх взаємодії в методиці багатофакторного дослідження особистості Р. Кеттела (№105) було виділено такі фактори:

1. Інтелектуальні особливості: В, М, Q1.
2. Емоційно-вольові особливості: С, G, I, O, Q3, Q4.
3. Комунікативні властивості та особливості міжособистісної взаємодії: А, Н, F, E, Q2, N, L [45; 21; 160].

6. **Методика діагностики темпераменту Я. Стреляу.** Дана методика була вибрана нами тому, що вона дала змогу вивчити три основні

характеристики нервової діяльності: рівня процесів збудження, рівня процесів гальмування, рівня рухливості нервових процесів, які впливають на розвиток психологічної готовності особистості до виходу на пенсію. Як було зазначено у теоретичному розділі роботи, психологічна готовність часто визначається як відповідний стан, зумовлений психофізіологічними особливостями, типом нервової системи зокрема. Тест складається з трьох шкал, які представлені у вигляді 134 запитань. Досліджуваним пропонуються варіанти відповідей: «так», «не знаю», «ні».

Рівень процесів збудження. Високі бали свідчать про сильну реакцію на збудження, швидке включення в роботу, досягнення високої продуктивності праці, низьку втомлюваність, високу працездатність та витривалість. Низькі бали – слабка та запізнена реакція на збудження, швидке гальмування, повільне включення в роботу, низька продуктивність праці, запізнелі реакції на зміни, висока стомлюваність, низька працездатність та витривалість.

Рівень процесів гальмування. Високі бали свідчать про сильні нервові процеси з боку гальмування, стимули збудження легко гасяться, відбувається швидке реагування відповідними діями на прості сенсорні сигнали. Для досліджуваного властиві хороша реакція, високий рівень самоконтролю, зібраність, пильність, холоднокрівність в поведінкових реакціях. Низькі бали – слабкість процесів гальмування, імпульсивність, слабкий самоконтроль у поведінкових реакціях, деяка загальмованість, незібраність, невимогливість, поблажливість до себе, повільне або запізнелі реагування відповідними діями на прості сенсорні сигнали, погана реакція, неадекватні реакції, схильність до істерії.

Рівень рухливості нервових процесів. Високі бали свідчать про легкість переключення нервових процесів зі збудження до гальмування і навпаки, швидкий перехід від одного виду діяльності до іншого, швидке переключення, рішучість, сміливість в поведінкових реакціях. Низькі бали характерні для людей схильних працювати за стереотипами, тобто швидкі та несподівані зміни у діяльності викликають у досліджуваного дискомфорт, як правило, це

пояснюється низькою здатністю перемикатися на нові види роботи. Інертні особи, не схильні успішно оволодіти новою професією, зазнають труднощі в адаптації до швидкозмінних умов.

7. Методика діагностики соціально-психологічної адаптації К. Роджерс, Р. Даймонд (опитувальник СПА). Цей опитувальник нараховував 101 тверджень про людину, про її стиль життя, переживання, думки, звички, стиль поведінки. Завдання респондента полягало в тому, щоб він ці твердження зіставив із власним стилем життя та позначив відповідь у бланку від «0» до «6». Шкала відповідей: «0» - це зовсім до мене не відноситься; «2» - сумніваюсь, що це можна віднести до мене; «3» - не наважуюсь віднести це до себе; «4» - це подібне до мене, але нема впевненості; «5» - це на мене подібне; «6» - це точно про мене. Запропонована методика визначає інтегральні показники: «адаптація»; «самоприйняття»; «прийняття інших»; «емоційна комфортність»; «інтернальність»; «прагнення до домінування» та показники «адаптивність-дезадаптивність», «прийняття себе-неприйняття себе», «прийняття інших-неприйняття інших», «емоційний комфорт-емоційний дискомфорт», «внутрішній контроль-зовнішній контроль», «домінування-покора», «ескапізм (відхід від проблеми)». Таким чином, соціально-психологічна адаптація проявляється в позитивному емоційно-ціннісному ставленні досліджуваного до самого себе, адекватній самооцінці, саморозумінні, рефлексії свого внутрішнього світу і своїх вчинків, самоповазі і прийнятті інших людей, усвідомленні цінності себе та свого внутрішнього світу, відповідальності за свої вчинки.

8. Для вивчення емоційно-вольового компонента психологічної готовності особистості до виходу на пенсію нами була використана методика диференційної діагностики депресивних станів В. Зунге (адаптація Т. Балашової). Опитувальник складався з 20 тверджень, на кожне з яких респондент закреслював відповідну цифру справа 1, 2, 3, 4, в залежності від того, як він себе почував останнім часом. Рівень депресії визначався сумою закреслених цифр із прямими твердженнями та сумою обернених, закреслених,

тверджень. В результаті отримуємо рівень депресії, яка коливається від 20 до 80 балів. Якщо рівень депресії не більший 50 балів, то діагностується стан без депресії, від 51 до 59 балів – легка депресія ситуативного або невротичного генезу, при показниках від 60 до 69 балів – субдепресивний стан або замаскована депресія, від 70 і більше – депресивний стан. Таким чином, синдром зниження настрою, який з’являється як легкий депресивний епізод, втома, дратівливість, зниження апетиту впливають на рівень депресії.

9. Ще одна методика, яка була направлена на вивчення емоційно-вольового компонента психологічної готовності особистості до виходу на пенсію – це **методика діагностики рівня тривожності Дж. Тейлор** (адаптація Т. Немчина). Опитувальник складався із 50 тверджень. Згідно з інструкцією, респондент погоджується або не погоджується зі змістом тверджень: «так», «ні». Оцінка результатів дослідження за опитувальником проводилась шляхом підрахунку кількості відповідей респондента, що свідчили про тривожність. Кожна така відповідь оцінювалась 1 балом. Сумарна оцінка 40-50 балів розглядалася як показник дуже високого рівня тривоги; 25-40 балів свідчили про високий рівень тривоги; 15-25 балів – середній (тенденція до високого) рівня; 5-15 балів – середній (тенденція до низького) рівня та 0-5 балів – низький рівень тривоги. Таким чином, схильність до надмірного хвилювання, стану тривоги в ситуаціях, які загрожують, на думку досліджуваного, йому самому, близьким та сприяють появі неприємностей, невдач та фрустрації.

Емоційна сфера особистості – це специфічне середовище для життя та функціонування в ньому різних емоційних явищ, до яких належать емоції та почуття, емоційні реакції, стани та властивості. Емоційна сфера психіки особистості показує її безпосереднє ставлення до дійсності, яке пов’язане з розповсюдженням на весь організм стану збудження, який, в свою чергу, зумовлюється активною реакцією особистості. Метою діагностики було виявити здібності до розуміння емоційних відносин особистості та вивчити вміння управляти емоційною сферою під час прийняття рішень. На сьогодні однією з найбільш головних задач у процесі підготовки особистості до виходу

на пенсію постає вивчення навичок саморегуляції. Проявом саморегуляції особистості її діяльності для забезпечення відповідності висунутим цілям є самоконтроль. Як було показано в теоретичній моделі, саме розвиток саморегуляції є потенційною зоною динаміки емоційного компонента психологічної готовності особистості до пенсії.

Кожна з методик, на основі попередньої апробації, була оцінена на надійність, позитивні результати якої дали змогу застосувати їх у цьому дослідженні.

При обробці результатів дослідження використовувалися такі статистичні методи: кореляційний аналіз, факторний аналіз (для мінімізації кількості змінних та концентрації інформації про основні характеристики виділених характеристик у формі невеликого масиву даних). Статистична обробка даних здійснювалась за допомогою комп'ютерного забезпечення SPSS для Windows версія 10.0.

Відомості, отримані відповідно до заповнених респондентами діагностичних методик та результатів, були використані для подальшого їх кількісного та якісного аналізу. Інтерпретація, систематизація та узагальнення результатів у висновках дисертаційного дослідження завершили дослідницький цикл проведеної роботи. Результати такого аналізу представлені у вигляді схем, таблиць, діаграм та рисунків.

Окрім того, упродовж усього періоду дослідження проводилася апробація основних результатів роботи на науково-практичних конференціях, семінарах, а також здійснювалося опублікування основних матеріалів дослідження у наукових фахових психологічних виданнях.

Таким чином, розроблена програма емпірико-діагностичного вивчення психологічної готовності особистості до виходу на пенсію, використання низки методів та стандартизованих психодіагностичних методик дослідження, чітке планування та конкретизація етапів дослідження дають право стверджувати, що результати дисертаційної роботи є вірогідними у вивченні психологічної готовності осіб пізньої зрілості до виходу на пенсію.

2.2 Процедура розробки та апробація авторської методики дослідження психологічної готовності до виходу на пенсію

Результати теоретичного аналізу літератури та визначення принципів дослідження психологічної готовності було покладено в основу теоретичного моделювання і виділення чотирьох основних компонентів психологічної готовності особистості до виходу на пенсію: когнітивного, емоційно-вольового, мотиваційного та конативного.

Таким чином, було висунуте припущення про те, що на психологічну готовність особистості до виходу на пенсію впливають знання і мудрість, досвід та інтелектуальні здібності (когнітивний компонент), потреби, інтереси, цінності, спрямованість (мотиваційний компонент), емоційні стани, саморегуляція та самоконтроль (емоційний компонент), а також комунікативні особливості, стратегії поведінки у кризових і конфліктних ситуаціях (конативний компонент).

Операціоналізація категорії психологічної готовності особистості до пенсії на теоретичному рівні дала змогу перейти до її емпіричного дослідження. Водночас результати аналізу літератури засвідчили відсутність діагностичного інструментарію для визначення психологічної готовності особистості до пенсії. Це зумовило необхідність розроблення і створення авторської методики – «Психологічна готовність особистості до виходу на пенсію» (див. додаток А). Робота містила такі етапи: визначення специфікації анкети, розробка завдань, оформлення завдань, проведення пілотажного дослідження, аналіз завдань, визначення надійності, факторний аналіз, визначення валідності анкети, її стандартизацію.

Розробляючи анкету «Психологічна готовність особистості до виходу на пенсію», ми дотримувались вимог, обґрунтованих Л. Бурлачуком [16, 151]. У створенні цієї анкети використано дедуктивну стратегію, яка ґрунтується на теоретичних уявленнях та узагальненнях про сутність і зміст психологічної готовності особистості до виходу на пенсію.

Сформулювавши мету анкети, ми розробили окремо специфікації опитувальника «Психологічна готовність особистості до виходу на пенсію» залежно від компонентів.

На етапі специфікації анкети, яка полягала у визначенні кількості завдань, було складено таблицю. За горизонталлю цієї таблиці розмістили змістові області, які передбачалося виміряти. Такими змістовими областями для цього тесту були теоретично обґрунтовані нами чотири компоненти психологічної готовності особистості до виходу на пенсію, розділені за змістом: когнітивний, емоційно-вольовий, мотиваційний та конативний.

За вертикаллю цієї таблиці ми розписали маніфестації (шляхи, за якими визначаються змістові області). У нашому випадку це був поділ потреб на чотири групи, відповідно до кожного компонента. У нашому випадку такими маніфестаціями для психологічної готовності є:

- 1) потреба в знаннях, спілкуванні, освіті;
- 2) потреби в розширенні інтересів і цінностей;
- 3) потреби саморегуляції;
- 4) потреба в діяльності, рухові.

Наступним кроком було визначення кількості завдань (питань), які мають виходити до анкети. При вирішенні цього завдання ми виходили з того, що, по-перше, психологічна готовність особистості до виходу на пенсію включає в себе чотири компоненти, відсоткова вага яких, згідно з теоретичними положеннями, однакова для її загального вимірювання. На основі цього, кожному із чотирьох змістових аспектів (областей) ми приписали по 25 % ($100/4=25\%$) відсоткової ваги у вимірюванні психологічної готовності особистості до виходу на пенсію.

По-друге, кожне завдання всіх компонентів психологічної готовності особистості до виходу на пенсію слугує для вимірювання однієї змістової сфери психологічної готовності, яку переживає особистість пізньої зрілості.

Ґрунтуючись на тому, що для досягнення задовільної надійності опитувальника, за Л. Бурлачуком [16, 152], вимагається не менше 20-30

запитань, ми, виходячи із заявлених маніфестацій, для вищої надійності опитувальника визначили 40 запитань для встановлення загального рівня психологічної готовності особистості до пенсії. На цій основі обчислили кількість запитань для визначення рівня психологічної готовності особистості до виходу на пенсію кожного з компонентів: $25/100 \times 40 = 10$, тобто по 10 завдань для когнітивного, емоційно-вольового, мотиваційного та конативного.

Далі для анкети були розроблені конкретні запитання для визначення кожного з компонентів психологічної готовності до виходу на пенсію, що разом дало можливість оцінити рівень психологічної готовності особистості до виходу на пенсію. Кожне запитання має три варіанти відповіді: «так», «іноді», «ні». При цьому в кожному завданні сформульовано одне твердження. Завдання сформульовані чітко, ясно, просто, без подвійного змісту, без налаштування на двозначну відповідь.

Анкета оформлена у вигляді основного блоку інформації, що містить інструкцію, нумеровані запитання і варіанти відповідей, а також підсумкового блоку інформації для розуміння та інтерпретації результатів дослідником [67].

Після цього нами було проведено пілотажне дослідження у Східноєвропейському національному університеті імені Лесі Українки, Луцькому педагогічному коледжі, Камінь-Каширській ЦРЛ, ЗОШ I-III ступенів с. Ворокомле Камінь-Каширського району Волинської області (досліджувана вибірка становила 50 осіб). Ми охопили різні заклади освіти, використовуючи метод випадкового відбору і варіюючи змінні рівня освіченості, сімейного стану, місця проживання досліджуваних.

Для здійснення аналізу результатів, отриманих у пілотажному дослідженні, ми склали таблицю, у котру вписали відповідні бали кожного досліджуваного за кожним завданням. При цьому вписували бали як за завданням із позитивними (прямими), так і негативними (оберненими) твердженнями. Далі підсумували бали для кожного досліджуваного і за кожним стовпчиком завдань.

Наступним кроком було обчислення показників, що визначають питому вагу досліджуваних, які отримали максимальну кількість балів – 3 бали за кожне завдання, що свідчить про наявність високого рівня психологічної готовності згідно з ключем анкети.

Далі обчислили індекс ефективності кожного завдання. Індекс ефективності завдання обчислюється як співвідношення кількості досліджуваних, які отримали максимально можливу кількість балів – 3, на загальну кількість досліджуваних, які відповіли на всі питання згідно з ключем.

На основі порівняння індексів ефективності завдання за анкетною «Психологічна готовність особистості до виходу на пенсію» ми відібрали найкращих 40 завдань, в тому числі й за підвидами психологічної готовності (по 10 завдань).

Отже, аналіз отриманих результатів протягом пілотажного дослідження за анкетною дав змогу удосконалити її, відібрати необхідну кількість найкращих запитань відповідно до попередніх розрахунків.

Наступним кроком було визначення ретестової надійності цієї анкети. Для цього ми здійснили повторне дослідження психологічної готовності з інтервалом у три місяці. Кореляційні зв'язки між показниками, отриманими за анкетною «Психологічна готовність особистості до виходу на пенсію», в першому дослідженні, й показниками, отриманими в результаті повторного анкетування, за коефіцієнтом r -Пірсона становила за показниками психологічної готовності загалом ($r=0,940$, $p\leq 0,01$), емоційно-вольового компонента ($r=0,874$, $p\leq 0,01$), когнітивного компонента ($r=0,942$, $p\leq 0,01$), мотиваційного компонента ($r=0,706$, $p\leq 0,01$), конативного компонента ($r=0,920$, $p\leq 0,01$). Такі результати свідчать про наявні сильні кореляційні зв'язки між показниками психологічної готовності у повторних опитуваннях та високу ретестову надійність анкети [116, 225].

Анкета «Психологічна готовність особистості до виходу на пенсію» є також валідною, оскільки вона вимірює те, для чого призначена, тобто визначає

рівень розвитку психологічної готовності особистості до виходу на пенсію. Про це свідчить насамперед:

- 1) очевидна валідність анкети: досліджувані розуміли зміст запитань та визначали їх як чіткі і зрозумілі;
- 2) диференційна валідність анкети: запитання анкети не повторювалися і не дублювали зміст інших запитань;
- 3) змістова валідність анкет, яка визначається через підтвердження того, що завдання анкети відображають психологічну готовність особистості до виходу на пенсію та рівень сформованості її складових;
- 4) конструктивна валідність анкети, яка демонструється повним описом психологічної готовності до виходу на пенсію, для вимірювання якої призначена анкета.

Анкета «Психологічна готовність особистості до виходу на пенсію» стандартизована. Для цього було сформовано 4 репрезентативні групи з загальною вибіркою стандартизації 201 особа різних соціономічних професій (1 група – педагоги, 2 група – медики, 3 група – державні службовці, 4 група – приватні підприємці). Далі було обчислено стандартні показники результатів анкетування шляхом використання лінійного перетворення первинних оцінок (статистичну обробку даних проведено за допомогою комп'ютерної програми SPSS 10.0). Порівняння показників, отриманих в різних номінальних групах, підтверджує, що отримані результати відповідають нормативним показникам.

Психологічна готовність особистості до виходу на пенсію в період пізньої зрілості може мати такі рівні розвитку: дуже високий, високий, вище середнього, середній, нижче середнього, низький, дуже низький. Кожний рівень розвитку психологічної готовності до виходу на пенсію визначається відповідною величиною коефіцієнта.

Далі ми обчислили за відповідними формулами коефіцієнт психологічної готовності до виходу на пенсію у кожного з 201 досліджуваних, а відтак, на їх основі визначили рівні розвиненості в них психологічної готовності.

За авторською методикою «Психологічна готовність особистості до виходу на пенсію» коефіцієнт психологічної готовності до виходу на пенсію відображає числову величину її розвитку в досліджуваних й становить відношення суми набраних балів до максимальної суми балів, при якій відсутня психологічна готовність.

$$K = \frac{\sum C(1...40)}{N_c}$$

де

K – коефіцієнт психологічної готовності;

$\sum C(1...40)$ – сума балів отриманих за всі судження, які відображають психологічну готовність;

N_c – максимально можлива сума балів, при якій відсутня психологічна готовність за 40 позиціями, що за методикою становить: $40 \times 3 = 120$ ($N_c = 120$).

Кожний рівень розвитку психологічної готовності особистості до виходу на пенсію визначається відповідною величиною коефіцієнта, яка розташована у межах $0 \leq K \leq 1$, а саме:

- 1) дуже низький: при $K = 0 \div 0,143$;
- 2) низький: при $K = 0,144 \div 0,285$;
- 3) нижче середнього: при $K = 0,286 \div 0,427$;
- 4) середній: при $K = 0,428 \div 0,569$;
- 5) вище середнього: при $K = 0,57 \div 0,711$;
- 6) високий: при $K = 0,712 \div 0,853$;
- 7) дуже високий: при $K = 0,854 \div 1$.

У контексті нашого дослідження були визначені характеристики рівнів психологічної готовності особистості до виходу на пенсію, зумовлені структурою зазначеної психологічної готовності та її показниками.

На дуже високому рівні психологічної готовності до виходу на пенсію особистість виявляє позитивне ставлення до виходу на пенсію, вважає її обов'язковою умовою життєдіяльності та етапом життя; має глибокі й повні знання про психофізіологічні особливості розвитку у період пізньої зрілості;

динаміку функціональних змін; володіє знаннями закону України «Про заходи щодо законодавчого забезпечення реформування пенсійної системи» № 3668-VI (далі Закон 3668), закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування»; знаннями з психології спілкування; веде активний та здоровий спосіб життя; вміє організувати відпочинок, власне дозвілля; займається спортом.

Постійне набуття нових знань, удосконалення вмінь, прагнення до нестандартних рішень, вміння користуватися попереднім досвідом дають змогу особам пізньої зрілості успішно співвідносити різні погляди та доходити консенсусу у різних конфліктних і кризових ситуаціях. Особистість із дуже високим рівнем психологічної готовності до виходу на пенсію має здатність без агресії сприймати думки, поведінку, спосіб самовираження іншої людини, які відрізняються від власних, аналізувати різні життєві ситуації, що дає змогу виділяти й узгоджувати різні підходи та погляди до тих чи інших життєвих питань і доходити спільної думки й рішення.

При дуже високому рівні психологічної готовності до виходу на пенсію особистості притаманний високий рівень розвитку таких особистісних якостей, як самостійність, незалежність, адекватність самооцінки, соціальний інтелект, високий рівень емпатійних здібностей, що сприяють ефективній взаємодії з колегами, членами родини. Особистості з високим рівнем психологічної готовності до виходу на пенсію притаманні психологічні властивості, які забезпечують свідому саморегуляцію емоційних проявів у взаємодії з навколишніми: вміння організувати себе, свій час, свої дії; вміння підкоряти свої дії поставленій меті, долаючи перешкоди, доводити розпочату справу до кінця; здатність самостійно, гнучко і адекватно реагувати на зміну умов, обставин; здатність нейтралізувати стани емоційної напруги в стресових ситуаціях.

Таким чином, узагальнені змістові характеристики психологічної готовності особистості до пенсії відповідно до дуже високого рівня

сформованості, які згруповані в результаті якісного аналізу анкет, викладено у табл. 2.2.

Таблиця 2.2

**Змістові характеристики дуже високого рівня психологічної
готовності особистості до виходу на пенсію відповідно до компонентів
теоретичної моделі**

№ з/п	Рівень психологічної готовності	Змістові характеристики рівнів психологічної готовності
1.	Дуже високий рівень	<p>Когнітивний компонент: наявні дуже глибокі знання щодо Законодавства України про пенсійну реформу, порядок оформлення документації для виходу на пенсію, дуже глибоке розуміння пенсійної реформи, глибоке знання щодо ефективного спілкування та психофізіологічних змін людини у період пізньої зрілості, наявність великої кількості пропозицій (10) і власного бачення покращення взаємодії держави і пенсіонерів (рекомендації щодо вдосконалення пенсійної реформи тощо).</p> <p>Емоційно-вольовий компонент: адекватний рівень самооцінки, емпатійних здібностей, повна відсутність тривоги щодо труднощів після виходу на пенсію, повна відсутність депресивних станів і пригнічення активності, активна підтримка соціальних контактів і прагнення до комунікації.</p>
		<p>Мотиваційний компонент: дуже високий рівень прагнення до самовдосконалення і саморозвитку; повна наявність життєвої перспективи і цілей, збалансована спрямованість на себе, на інших і на світ, дуже високий рівень планування майбутнього, дуже високий рівень</p>

1	2	3
		<p>розвитку пізнавальних інтересів і потреб.</p> <p>Конативний компонент: повна наявність соціальних контактів, ситуативне прийняття інших, повне прийняття відповідальності, дуже активне включення у сімейні проблеми, дуже активне уникання конфліктних ситуацій, широка наявність активностей поза межами професійної діяльності, лише активний спосіб життя, захоплення улюбленою справою, дуже високорозвинене вміння планувати і проводити вільний час.</p>

Високий рівень психологічної готовності особистості до виходу на пенсію відзначається менш вираженою орієнтованістю на партнерство. Особа пізньої зрілості веде активний спосіб життя; водночас не завжди вміє вдало організувати відпочинок, власне дозвілля; не постійно займається спортом. Майже завжди в осіб пізньої зрілості є прагнення зрозуміти ситуацію та поведінку навколишніх, віднаходити у людей позитивні якості і орієнтуватися на них у налагодженні відносин, стосунків та співпраці. Ставлення до виходу на пенсію переважно позитивне, але не стійке.

Високий рівень психологічної готовності особистості до виходу на пенсію представлений менш точними і повними знаннями про психофізіологічні особливості розвитку у період пізньої зрілості, динаміку функціональних змін, знання законів, знання з психології спілкування. У них менш виразно виявляються рефлексивні уміння власного досвіду участі у взаємодії з оточенням. Вони не завжди адекватно спроможні оцінити власні можливості.

У сприятливих умовах такі люди вміють домовлятися, знаходити спільну мову з партнерами, навколишніми. В умовах, коли виникають непорозуміння, суперечки, їх уміння послаблюються, не дозволяють зберегти активну

взаємодію з оточенням. Такі особи є упевненими в собі, не завжди готові взяти на себе відповідальність за конкретну ситуацію, прийняти думку інших, не оцінюючи їх, точно передбачати вчинки інших людей. Їм притаманний високий рівень емоційної стійкості, урівноваженості, цілеспрямованості, здатності до саморегуляції, наполегливості.

Таким чином, узагальнені змістові характеристики психологічної готовності особистості до пенсії відповідно до високого рівня сформованості, які згруповані в результаті якісного аналізу анкет, викладено у табл. 2.3.

Таблиця 2.3

Змістові характеристики високого рівня психологічної готовності особистості до виходу на пенсію відповідно до компонентів теоретичної моделі

№ з/п	Рівень психологічної готовності	Змістові характеристики рівнів психологічної готовності
1.	Високий рівень	<p>Когнітивний компонент: наявні глибокі знання щодо Законодавства України про пенсійну реформу, порядок оформлення документації для виходу на пенсію, глибоке розуміння пенсійної реформи, глибоке знання щодо ефективного спілкування та психофізіологічних змін людини у період пізньої зрілості, наявність достатньої кількості пропозицій (8-9) щодо покращення взаємодії держави і пенсіонерів (рекомендації щодо вдосконалення пенсійної реформи тощо).</p> <p>Емоційно-вольовий компонент: середній із тенденцією до високого рівень самооцінки, емпатійних здібностей, відсутність тривоги щодо труднощів після виходу на пенсію, відсутність депресивних станів і пригнічення активності, підтримка соціальних контактів і прагнення до комунікації.</p>

1	2	3
		<p>Мотиваційний компонент: високий рівень прагнення до самовдосконалення і саморозвитку; повна наявність життєвої перспективи і цілей, збалансована спрямованість на себе, на інших і на світ, високий рівень планування майбутнього, високий рівень розвитку пізнавальних інтересів і потреб.</p> <p>Конативний компонент: повна наявність соціальних контактів, ситуативне прийняття інших, повне прийняття відповідальності, включення у сімейні проблеми, уникання конфліктних ситуацій, часта наявність активностей поза межами професійної діяльності, переважання активного способу життя над пасивним, наявність улюбленої справи, високорозвинене вміння планувати і проводити вільний час.</p>

Вище середнього рівень психологічної готовності особистості до виходу на пенсію відзначається невираженою орієнтованістю на партнерство. Особа пізньої зрілості не завжди веде активний спосіб життя; не завжди вміє організувати відпочинок, власне дозвілля; не постійно займається спортом. Не завжди в осіб пізньої зрілості є прагнення зрозуміти ситуацію та поведінку навколишніх, віднаходити у людей позитивні якості і орієнтуватися на них у налагодженні стосунків та співпраці. Ставлення до виходу на пенсію у них – мінливе: від позитивного до негативного. Такі особи не завжди упевнені в собі та не завжди готові взяти на себе відповідальність за конкретну ситуацію, прийняти навколишніх, не оцінюючи їх, передбачати вчинки інших людей.

Таким чином, узагальнені змістові характеристики психологічної готовності особистості до пенсії відповідно до вище середнього рівня сформованості, які згруповані в результаті якісного аналізу анкет, викладено у табл. 2.4.

**Змістові характеристики вище середнього рівня психологічної
готовності особистості до виходу на пенсію відповідно до компонентів
теоретичної моделі**

№ з/п	Рівень психологічної готовності	Змістові характеристики рівнів психологічної готовності
1.	Вище середнього рівень	<p>Когнітивний компонент: наявні достатні знання щодо Законодавства України про пенсійну реформу, порядок оформлення документації для виходу на пенсію, розуміння пенсійної реформи, достатнє знання щодо ефективного спілкування та психофізіологічних змін людини у період пізньої зрілості, наявність достатньої кількості пропозицій (5-7) щодо покращення взаємодії держави і пенсіонерів (рекомендації щодо вдосконалення пенсійної реформи тощо).</p> <p>Емоційно-вольовий компонент: середній із тенденцією до високого рівень самооцінки, емпатійних здібностей, часткове переживання тривоги щодо труднощів після виходу на пенсію, часткове переживання депресивних станів і пригнічення активності, часткова підтримка соціальних контактів і прагнення до комунікації.</p> <p>Мотиваційний компонент: вище середнього рівень прагнення до самовдосконалення і саморозвитку; майже повна наявність життєвої перспективи і цілей, майже збалансована спрямованість на себе, на інших і на світ, високий рівень планування майбутнього, високий рівень розвитку пізнавальних інтересів і потреб.</p> <p>Конативний компонент: майже повна наявність</p>

1	2	3
		соціальних контактів, ситуативне прийняття інших, майже повне прийняття відповідальності, часте включення у сімейні проблеми, майже завжди уникання конфліктних ситуацій, часта наявність активностей поза межами професійної діяльності, переважання активного способу життя над пасивним, майже повна наявність улюбленої справи, розвинене вміння планувати і проводити вільний час.

Середній рівень психологічної готовності особистості до виходу на пенсію відзначається слабшим прагненням людини завершувати професійну діяльність. Особи пізньої зрілості вважають, що людина ще може реалізувати себе на роботі в цей віковий період. Досить часто вирішуючи з навколишніми спільну проблему, такі особи прагнуть зрозуміти ситуацію та поведінку оточуючих, проте не завжди віднаходять позитивні якості та орієнтуються на них у налагодженні стосунків і співпраці.

Особистість має невисокі знання про спілкування, динаміку функціональних змін, не прагне зайнятися самоосвітою, не завжди цікавиться політикою. У таких осіб слабо виражене прагнення до самовдосконалення, самоаналізу, вони не завжди здатні до аналізу ситуацій, часто ведуть змішаний активний/пасивний спосіб життя; не вміють цікаво організувати відпочинок, власне дозвілля; переважно не займаються спортом. Такі люди відчувають труднощі у виконанні спільної роботи, поставлених завдань, не завжди вміють узгоджувати свої дії з оточуючими. Відповідно часто створюють конфліктні ситуації, через що у стосунках з оточуючими виникає недовіра та спротив. Їм притаманний невисокий розвиток таких особистісних якостей, як самостійність, адекватність самооцінки, незалежність, невисокий рівень емпатійних здібностей, що перешкоджає ефективним взаємовідносинам з оточуючими.

Низька здатність перебороти стан зайвого емоційного напруження в стресових та конфліктних ситуаціях, організувати свої дії для досягнення наміченої мети, самостійно та гнучко адекватно реагувати на будь-які зміни характерні для особистості із середнім рівнем психологічної готовності до виходу на пенсію. Такі люди не вміють підкоряти свої дії поставленій меті і, долаючи перешкоди, доводити розпочату справу до кінця; а також не завжди вміють організувати себе, свої дії, свій час.

Таким чином, узагальнені змістові характеристики психологічної готовності особистості до пенсії відповідно до середнього рівня сформованості, які згруповані в результаті якісного аналізу анкет, викладено у табл. 2.5.

Таблиця 2.5

Змістові характеристики середнього рівня психологічної готовності особистості до виходу на пенсію відповідно до компонентів теоретичної моделі

№ з/п	Рівень психологічної готовності	Змістові характеристики рівнів психологічної готовності
1.	Середній рівень	<p>Когнітивний компонент: наявні часткові знання щодо Законодавства України про пенсійну реформу, порядок оформлення документації для виходу на пенсію, часткове розуміння пенсійної реформи, часткове знання щодо ефективного спілкування та психофізіологічних змін людини у період пізньої зрілості, наявність достатньої кількості пропозицій (3-4) щодо покращення взаємодії держави і пенсіонерів (рекомендації щодо вдосконалення пенсійної реформи тощо).</p> <p>Емоційно-вольовий компонент: середній із тенденцією до низької рівень самооцінки, емпатійних здібностей, помірна тривога щодо труднощів після виходу на пенсію,</p>

1	2	3
		<p>подекуди наявність депресивних станів і пригнічення активності, ситуативне уникання соціальних контактів і мінливе переживання самотності.</p> <p>Мотиваційний компонент: середній рівень прагнення до самовдосконалення і саморозвитку; часткова наявність життєвої перспективи і цілей, переважання спрямованості на себе і на справу, із наявністю спрямованості на інших і на світ, середній рівень планування майбутнього, середній рівень розвитку пізнавальних інтересів і потреб.</p> <p>Конативний компонент: майже повна наявність соціальних контактів, ситуативне прийняття інших, часткове прийняття відповідальності, часткове включення у сімейні проблеми, часткове уникання конфліктних ситуацій, часткова наявність активностей поза межами професійної діяльності, переважання пасивного способу життя над активним, ситуативна наявність улюбленої справи, ситуативне вміння планувати і проводити вільний час.</p>

Нижче середнього рівень психологічної готовності особистості до виходу на пенсію відзначається низьким рівнем освіченості, бажанням людини продовжити професійну діяльність після досягнення нею пенсійного віку, низькою здатністю людини перебороти стан зайвого емоційного напруження в стресових та конфліктних ситуаціях, організувати свої дії для досягнення наміченої мети, невмінням організувати свій вільний час. Людина не займається спортом, веде пасивний спосіб життя, не цікавиться політикою.

Таким чином, узагальнені змістові характеристики психологічної готовності особистості до пенсії відповідно до нижче середнього рівня

сформованості, які згруповані в результаті якісного аналізу анкет, викладено у табл. 2.6.

Таблиця 2.6

**Змістові характеристики нижче середнього рівня психологічної
готовності особистості до виходу на пенсію відповідно до компонентів
теоретичної моделі**

№ з/п	Рівень психологічної готовності	Змістові характеристики рівнів психологічної готовності
1.	Нижче середнього рівень	<p>Когнітивний компонент: обмежені знання щодо Законодавства України про пенсійну реформу, порядок оформлення документації для виходу на пенсію, обмежене розуміння пенсійної реформи, обмежені знання щодо ефективного спілкування та психофізіологічні зміни людини у період пізньої зрілості, наявність певної кількості пропозицій (1-2) щодо покращення взаємодії держави і пенсіонерів (рекомендації щодо вдосконалення пенсійної реформи тощо).</p> <p>Емоційно-вольовий компонент: низький рівень самооцінки, емпатійних здібностей, ситуативна тривога щодо труднощів після виходу на пенсію, ситуативна наявність депресивних станів і пригнічення активності, часте уникання соціальних контактів і мінливе переживання самотності.</p> <p>Мотиваційний компонент: майже повна відсутність прагнення до самовдосконалення і саморозвитку; майже повна відсутність життєвої перспективи і цілей, майже повне переважання спрямованості на себе і на справу, низький рівень планування майбутнього, низький розвиток пізнавальних інтересів і потреб.</p>

1	2	3
		<p>Конативний компонент: ситуативна наявність соціальних контактів, ситуативне неприйняття і критика інших, часткове уникання відповідальності, невключення у сімейні проблеми, часткове потрапляння в конфліктні ситуації, часткова відсутність активностей поза межами професійної діяльності, переважання пасивного способу життя над активним, часткова відсутність улюбленої справи, ситуативне невміння планувати і проводити вільний час.</p>

Низький рівень психологічної готовності особистості до виходу на пенсію відзначається відсутністю прагнення осіб пізньої зрілості до співпраці з колегами. Такі особи мають обмежені знання про спілкування, його види та ефективність, не володіють знаннями про психофізіологічні особливості розвитку особистості у цей віковий період. У осіб пізньої зрілості відсутнє прагнення до самовдосконалення, низький рівень до аналізу ситуацій, самоаналізу. Низький рівень також розкривається як неспроможність реалізувати зазначену співпрацю на практиці. Відповідно, вирішуючи з колегами, родичами спільну проблему, особи пізньої зрілості до виходу на пенсію не прагнуть зрозуміти ситуацію та поведінку, не прагнуть віднаходити у навколишніх позитивні якості і орієнтуватися на них у налагодженні співпраці. Досвід, накопичений ними, не слугує предметом їхньої рефлексії, вони не вміють вирізняти властивості особистості, що сприяють чи перешкоджають організації колегіальної співпраці, дозвілля, відпочинку, родинних свят. Відтак, ці якості не слугують цілями самовдосконалення та розвитку.

Особі пізньої зрілості з низьким рівнем психологічної готовності до виходу на пенсію завжди відчують труднощі при спілкуванні з незнайомими чи малознайомими людьми, у виконанні спільних завдань не вміють узгоджувати свої дії з оточуючими. Відповідно не вміють виконувати належно

усі свої обов'язки, долати суперечки, через що у стосунках з іншими виникає недовіра та спротив. Їм притаманний низький рівень розвитку таких особистісних якостей, як самостійність, незалежність, інтернальність, адекватність самооцінки та низький рівень емпатійних здібностей, що перешкоджає ефективній взаємодії з оточуючими та негативно впливає на розвиток психологічної готовності особистості до пенсії.

Особистість не володіє знаннями про динаміку функціональних змін, не прагне займатися самоосвітою, не цікавиться політикою. Не підтримує активний та здоровий спосіб життя; не вміє організувати відпочинок, власне дозвілля; не займається спортом.

Для низького рівня психологічної готовності осіб пізньої зрілості до виходу на пенсію характерні низька здатність перебороти стан зайвої емоційної напруги в стресових умовах, організувати свої дії для досягнення наміченої мети, самостійно, гнучко і адекватно реагувати на зміну умов. Такі люди не вміють підкоряти свої дії поставленій меті і долати перешкоди, доводячи розпочату справу до кінця. Також зазвичай вони не вміють організувати себе, свій час, свої дії. Особистість із низьким рівнем психологічної готовності до виходу на пенсію в період пізньої зрілості виявляє негативне ставлення до виходу на пенсію.

Таким чином, узагальнені змістові характеристики психологічної готовності особистості до пенсії відповідно до низького рівня сформованості, які згруповані в результаті якісного аналізу анкет, викладено у табл. 2.7.

Таблиця 2.7

Змістові характеристики низького психологічної готовності особистості до виходу на пенсію відповідно до компонентів теоретичної моделі

№ з/п	Рівень психологічної готовності	Змістові характеристики рівнів психологічної готовності
1.	Низький	Когнітивний компонент: майже повністю відсутні

1	2	3
	рівень	<p>знання щодо Законодавства України про пенсійну реформу, порядок оформлення документації для виходу на пенсію, майже повне відсутнє розуміння пенсійної реформи, майже відсутні знання щодо ефективного спілкування та психофізіологічні зміни людини у період пізньої зрілості, наявність дуже малої кількості пропозицій (1) щодо покращення взаємодії держави і пенсіонерів (рекомендації щодо вдосконалення пенсійної реформи тощо).</p> <p>Емоційно-вольовий компонент: низький рівень самооцінки, емпатійних здібностей, висока тривога щодо труднощів після виходу на пенсію, наявність депресивних станів і помітне пригнічення активності, помітне уникання соціальних контактів і глибоке переживання самотності.</p> <p>Мотиваційний компонент: повна відсутність прагнення до самовдосконалення і саморозвитку; відсутність життєвої перспективи і цілей, переважання спрямованості на себе і на справу, повна відсутність планування майбутнього, низький розвиток пізнавальних інтересів.</p> <p>Конативний компонент: майже повна відсутність соціальних контактів, неприйняття і критика інших, майже повне уникання відповідальності, невключення у сімейні проблеми, часте потрапляння в конфліктні ситуації, майже повна відсутність активностей поза межами професійної діяльності, пасивний спосіб життя, відсутність улюбленої справи, майже повне невміння планувати і проводити вільний час.</p>

Дуже низький рівень психологічної готовності особистості до виходу на пенсію відзначається негативним ставленням до виходу на пенсію. В осіб пізньої зрілості відсутні знання про спілкування, є низький рівень самооцінки, емпатійних здібностей, відсутнє прагнення до співпраці з колегами. Людина не займається спортом, веде пасивний спосіб життя.

Таким чином, узагальнені змістові характеристики психологічної готовності особистості до пенсії відповідно до дуже низького рівня сформованості, які згруповані в результаті якісного аналізу анкет, викладено у табл. 2.8.

Таблиця 2.8

**Змістові характеристики дуже низького рівня психологічної
готовності особистості до виходу на пенсію відповідно до компонентів
теоретичної моделі**

№ з/п	Рівень психологічної готовності	Змістові характеристики рівнів психологічної готовності
1.	Дуже низький рівень	<p>Когнітивний компонент: повністю відсутні знання щодо Законодавства України про пенсійну реформу, порядок оформлення документації для виходу на пенсію, повне відсутнє розуміння пенсійної реформи, відсутні знання щодо ефективного спілкування та психофізіологічні зміни людини у період пізньої зрілості, відсутність пропозицій щодо покращення взаємодії держави і пенсіонерів (рекомендації щодо вдосконалення пенсійної реформи тощо).</p> <p>Емоційно-вольовий компонент: дуже низький рівень самооцінки, емпатійних здібностей, дуже висока тривога щодо труднощів після виходу на пенсію, наявність депресивних станів і дуже помітне пригнічення активності, дуже помітне уникання соціальних контактів і дуже глибоке переживання самотності.</p>

1	2	3
		<p>Мотиваційний компонент: повна відсутність прагнення до самовдосконалення і саморозвитку; відсутність життєвої перспективи і цілей, переважання спрямованості на себе і на справу, повна відсутність планування майбутнього, дуже низький розвиток пізнавальних інтересів і потреб.</p> <p>Конативний компонент: повна відсутність соціальних контактів, неприйняття і критика інших, повне уникання відповідальності, не включення у сімейні проблеми, дуже часте потрапляння в конфліктні ситуації, повна відсутність активностей поза межами професійної, пасивний спосіб життя, відсутність улюбленої справи, невміння планувати і проводити вільний час.</p>

На основі результатів, отриманих за методикою визначення психологічної готовності особистості до виходу на пенсію, ми розділили 201 респондентів на 3 групи. До першої групи ввійшли ті, в яких була виявлена психологічна готовність в межах середнього рівня 9% (18 осіб), до другої – високий рівень 62% (125 осіб), а до третьої – дуже високий рівень 29% (58 осіб) (рис 2.6). За результатами анкетування ми виявили, що показники дуже низького, низького, нижче середнього, вище середнього рівнів у нашому дослідженні відсутні.

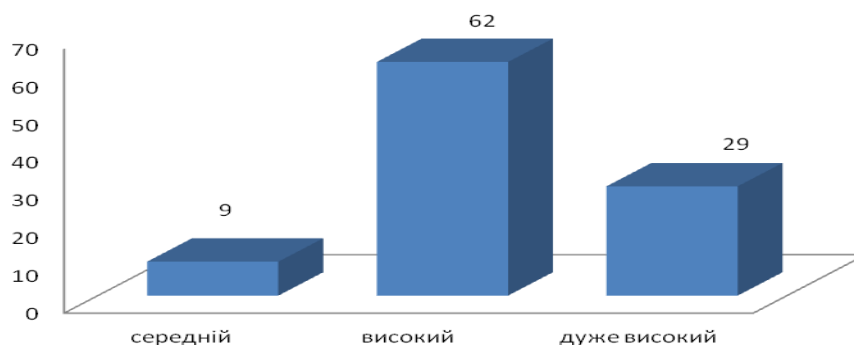

Рис. 2.6. Рівень розвитку психологічної готовності осіб пізньої зрілості до виходу на пенсію

Таким чином, результати кількісного та якісного дослідження проблеми психологічної готовності особистості до виходу на пенсію дали змогу:

- розробити авторський опитувальник для визначення психологічної готовності особистості до виходу на пенсію, виявити його ретестову надійність, вірогідність, а також здійснити його стандартизацію на групі осіб у період пізньої зрілості;

- визначити сім потенційно можливих рівнів розвитку психологічної готовності до пенсії, узагальнити їх змістові характеристики і виділити провідні когнітивні, емоційно-вольові, мотиваційні та поведінкові властивості осіб із кожним рівнем готовності;

- виявити відсотковий розподіл досліджуваних із різним рівнем психологічної готовності особистості до виходу на пенсію та з'ясувати, що переважна більшість респондентів (62%) проявляють високий рівень, також встановлено досліджуваних із середнім і дуже високим рівнем психологічної готовності до виходу на пенсію.

2.3. Соціально-психологічні прояви психологічної готовності особистості у період пізньої зрілості до виходу на пенсію

Процес соціальної адаптації, результативність якого залежить від таких соціальних чинників, як вік, стать, професія, є не менш важливим для особистості, яка готується до виходу на пенсію. Добре адаптованими до нових умов життя є особи з позитивним ставленням до себе, з високим рівнем задоволеності, яка залежить від фінансової самостійності, гарного здоров'я та продовження соціальних і родинних зв'язків.

Як зазначалося у теоретичному розділі, Н. Паніна [43] розглядала соціальну адаптацію як провідний чинник формування психологічної готовності до виходу на пенсію. Вчена виділила низку чинників такої адаптації, зокрема більшість із них (якість повсякденного життя, навички

використовувати вільний час; обрання стилю життя) стосуються конативного компонента психологічної готовності до пенсії [43].

Також вчена зазначає, що успішність соціальної адаптації особистості залежить від її ставлення до виходу на пенсію. Найбільш конструктивним видом ставлення є позитивно-визначене ставлення, коли людина чітко знає, що її чекає і як вона буде із цим справлятися.

Г. Йолов, аналізуючи чинники, які зумовлюють процес адаптації особистості до похилого віку, статусу пенсіонера, виділяє серед основних ставлення суспільства до тих, хто досяг цього вікового періоду та здатність самої особистості адекватно включитися у новий життєвий цикл [30].

Одним із чинників адаптації особистості до виходу на пенсію А. Дмитрієв називає місце проживання [30]. Зокрема, жителю великого міста складніше адаптуватися до виходу на пенсію, адже місце роботи знаходиться далеко від місця проживання. Відмова від проїзду до місця роботи супроводжується скороченням соціальних контактів, а також зменшуються професійні, дружні та суспільні зв'язки особистості із переходом у статус пенсіонера, що часто призводить до виникнення різноманітних хвороб. Крім того, особи пізньої зрілості, які схильні інтенсивно працювати в останні роки перед пенсією, набагато важче адаптуються до нового статусу – статусу пенсіонера. Саме тому, варто уповільнювати темпи роботи інтенсивно працюючих осіб пізньої зрілості, з метою їх підготовки до нових умов життя і нового статусу [30, 50].

Значний внесок у вивчення соціально-психологічної готовності осіб пізньої зрілості до виходу на пенсію здійснила Д. Бромлей. Зокрема, вчена зосередилася на вивченні статевих відмінностей процесу старіння людини, виявила специфіку процесу відчуження у період старіння у чоловіків та жінок. Д. Бромлей вважала, що втрата соціальних ролей найбільше проявляється у передпенсійному віці, коли зникає зв'язок між особистістю та суспільством [30].

На жаль, більшість досліджень найчастіше ігнорують складності передпенсійного періоду як у чоловіків, так і у жінок. Треба відмітити, що

природа виходу на пенсію жінок унікальна, що визначається відмінністю «жіночого» від «чоловічого» виходу на пенсію. Так, у жінок, на відміну від чоловіків, історія їх роботи зазвичай не така послідовна і неперервна, як у чоловіків, що пов'язано з народженням і вихованням дітей. Найчастіше жінки мають низький робочий статус, працюють на низькооплачуваних роботах. Крім того, вони обтяжені численними сімейними і господарськими турботами. Тому вихід на пенсію супроводжується зазвичай збереженням значної кількості життєвих ролей жінки, пов'язаних із родинним колом. Натомість чоловіки часто із труднощами переживають втрату соціального статусу, зменшення фінансового забезпечення, збільшення вільного часу і пошук нових життєвих ролей у родині.

Протягом останніх десятиліть із збільшенням кількості жінок на ринку праці, пенсія як період життя стає нормативною подією для них. Водночас в останні десятиліття ХХ і початку ХХІ століття дослідження особливостей процесу виходу на пенсію і пенсійного періоду життя людини традиційно проводилися на вибірці чоловіків. У дослідженнях, в яких беруть участь лише жінки, найчастіше вивчається їх досвід як дружин, чиї чоловіки вийшли на пенсію, або вплив нового періоду життя на задоволеність шлюбом і збереження особистісної ідентичності [30].

У власному дослідженні психологічної готовності до виходу на пенсію осіб пізньої зрілості ми виявили, що низький рівень психологічної готовності до виходу на пенсію у вибірці відсутній. Усі респонденти характеризуються вище середнім, високим та дуже високим рівнями психологічної готовності до виходу на пенсію.

Зокрема, результати анкетування показали, що у жінок загальний рівень психологічної готовності до виходу на пенсію є вищим, ніж у чоловіків. (рис. 2.7).

Аналізуючи результати дослідження рівня психологічної готовності до виходу на пенсію, ми з'ясували, що значна частина досліджуваних жінок (64,5%) характеризуються високим рівнем психологічної готовності до виходу

на пенсію, водночас, для 29,7% жінок властивий дуже високий рівень. Середній рівень психологічної готовності до виходу на пенсію було виявлено у 5,8% жіночої вибірки. Водночас, високий рівень психологічної готовності до виходу на пенсію виявлений у 45% досліджуваних чоловічої статті, середній та дуже високий рівень притаманні чоловікам рівною мірою (по 27,5% досліджуваних).

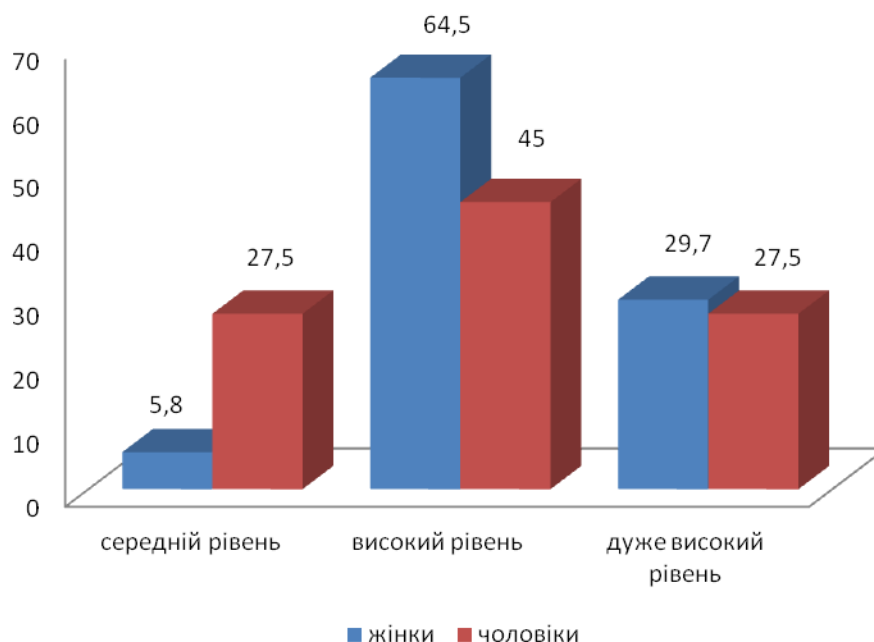

Рис. 2.7. Рівні розвитку психологічної готовності осіб пізньої зрілості до виходу на пенсію (за статевою ознакою)

Отримані результати є свідченням того, що жінки більш готові до змін, у зв'язку з чим, вони легше адаптуються до нової соціальної ситуації. Чоловіки важче уживаються з думкою про майбутній вихід на пенсію, що відповідно негативно впливає на їх рівень психологічної готовності. Ми вважаємо, що такі результати можна пояснити тим, що жінка більше задіяна у вихованні підростаючого покоління, зайнята домашніми справами, що неодмінно накладає відбиток на рівень розвитку психологічної готовності жінки до виходу на пенсію [56].

У своєму дослідженні ми також врахували особливості місця проживання респондентів. Ми виявили, що для жителів міста характерна дещо вища готовність, порівняно із досліджуваними, що мешкають у сільській місцевості.

Зокрема, дуже високий рівень психологічної готовності до виходу на пенсію у вибірці респондентів, які проживають у міській місцевості, становить 30%, водночас, у досліджуваних із сільської місцевості – 26%.

Високий рівень розвитку психологічної готовності до виходу на пенсію респондентів із села та міста майже однаковий та відповідно становить 61%, 62%. Хоча середній рівень психологічної готовності до виходу на пенсію жителів із села становить 13%, а у респондентів, які проживають у міській місцевості, становить 8% (рис. 2.8).

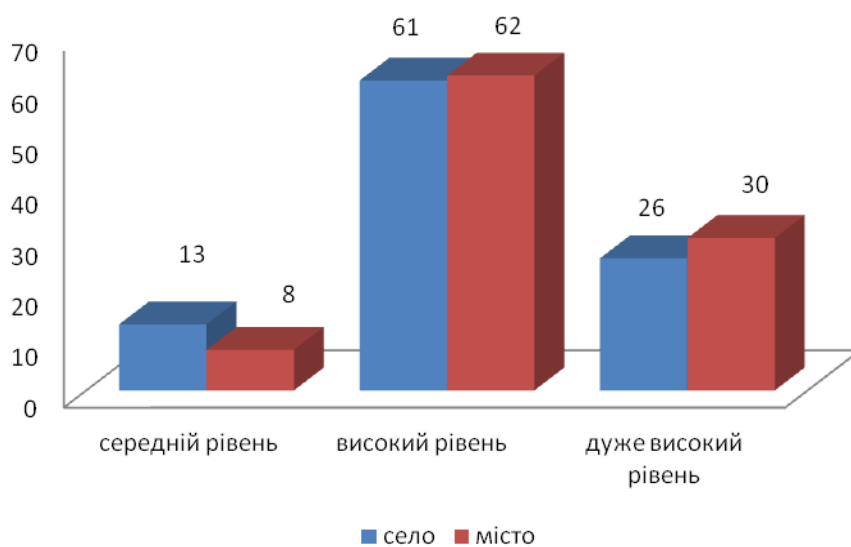

Рис. 2.8. Рівні розвитку психологічної готовності осіб пізньої зрілості до виходу на пенсію (за місцем проживання)

Рис. 2.8 засвідчує існування відмінностей у прояві психологічної готовності до виходу на пенсію серед респондентів залежно від місця проживання. Саме тому можна припустити, що одним із основних факторів, що впливає на особливості розвитку готовності до виходу на пенсію осіб передпенсійного віку, є місце проживання. Такі результати узгоджуються із дослідженням А. Дмитрієва [30], який визначив місце проживання як один із важливих чинників адаптації особистості до виходу на пенсію.

Також ми здійснили порівняльний аналіз результатів дослідження психологічної готовності до виходу на пенсію відповідно до місця проживання і статевої приналежності досліджуваних. За результатами анкетування у

нашому дослідженні взяло участь 86% жінок та 14% чоловіків. Зокрема, як видно з рис. 2.9, рівень психологічної готовності до виходу на пенсію у жінок, які проживають у міській місцевості, вищий, ніж у жінок, що мешкають у сільській місцевості. При цьому, подібна тенденція простежується і серед чоловіків. Такі результати свідчать про те, що жінки більше зайняті у вихованні молодого покоління, власних онуків, допомагаючи, таким чином, власним дітям.

Жінки прагнуть досягти продуктивності (як важливого психічного новоутворення у цей віковий період) через сім'ю, яка дає можливість стати продуктивною, бути щасливою, цікавитися іншими людьми та зумовлює бажання вплинути на майбутнє покоління через власних дітей. Ми виявили, що інтерес до нових поколінь не обов'язково пов'язаний із власними дітьми, він спрямований на молодь для того, щоб у майбутньому людям легше жилося і працювалося.

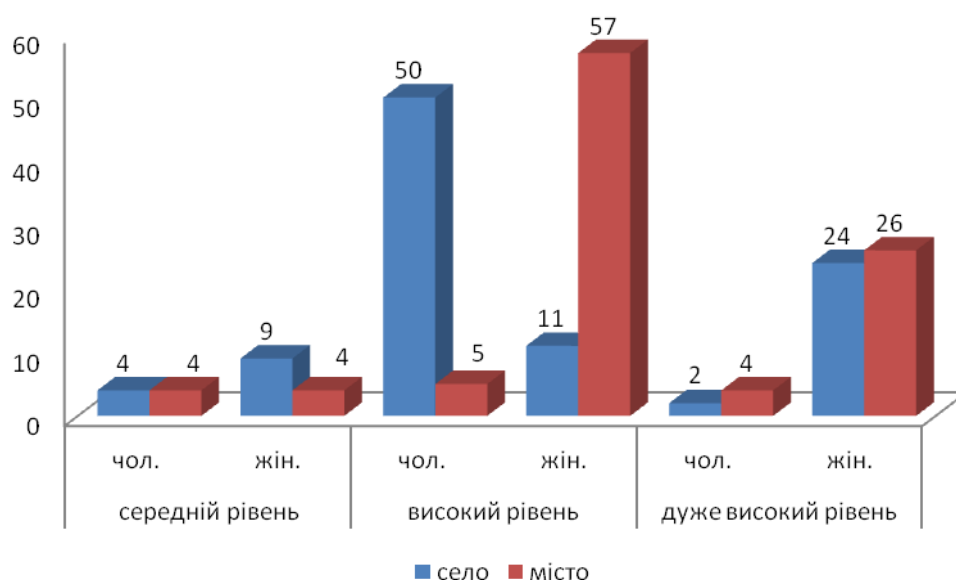

Рис. 2.9. Рівні розвитку психологічної готовності осіб пізньої зрілості до виходу на пенсію (за статевою ознакою та місцем проживання)

Таким чином, за фактором сімейного стану, вибірка нашого дослідження розділилася на чотири групи. До першої групи увійшли досліджувані, які не перебувають у шлюбі. Аналіз результатів дослідження психологічної готовності до виходу на пенсію у цій групі показав, що для 20% досліджуваних

притаманний дуже високий рівень розвитку психологічної готовності, для решти (80%) неодружених респондентів – високий. У групі одружених респондентів переважна більшість (58%) характеризуються високим рівнем готовності, у 32% дуже високий рівень розвитку психологічної готовності до виходу на пенсію і у 10% – середній. Третині розлученим досліджуваним властивий високий рівень розвитку психологічної готовності, дуже високий рівень виявлений у 25% досліджуваних цієї групи. Респонденти, які втратили свого супутника життя, також показали подібні результати: дуже високий рівень психологічної готовності до виходу на пенсію виявлено у 11% досліджуваних, високий рівень у 72% та середній у 17% (рис. 2.10).

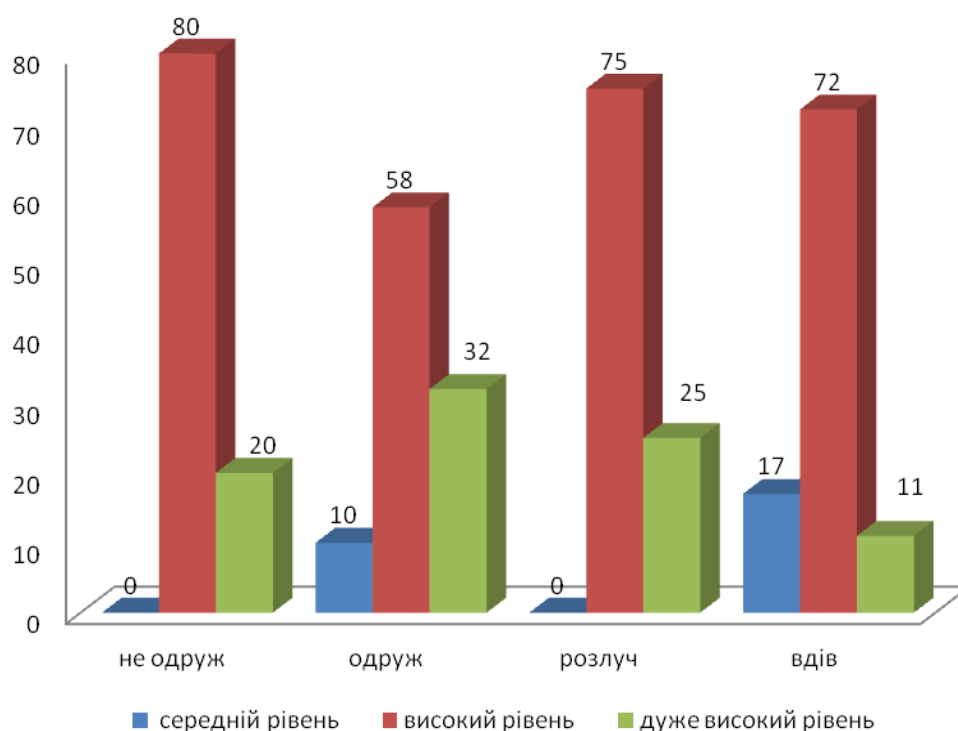

Рис. 2.10. Рівні розвитку психологічної готовності осіб пізньої зрілості до виходу на пенсію (за сімейним станом)

Отримані результати, на нашу думку, свідчать про те, що сімейний стан змінює стиль життя людини, і вимагає від неї значної перебудови способу свого життя, придбання нових знань, навичок і вмій.

Рівень розвитку психологічної готовності до виходу на пенсію, на нашу думку, також залежить від виду професійної діяльності особистості. Як засвідчує рис. 2.11, високий рівень психологічної готовності до виходу на

пенсію в період пізньої зрілості властивий для 77% викладачів ВНЗ, 67% медиків, 62,5% вихователів ДНЗ, 61% вчителів, 61% викладачів коледжу та 60% державних службовців.

Середній рівень розвитку психологічної готовності особистості мають: 48% приватних підприємців, 6% вчителів, 5,5% медиків, 4% державних службовців. Отже, отримані результати свідчать про існування відмінностей психологічної готовності до виходу на пенсію залежно від професійного спрямування.

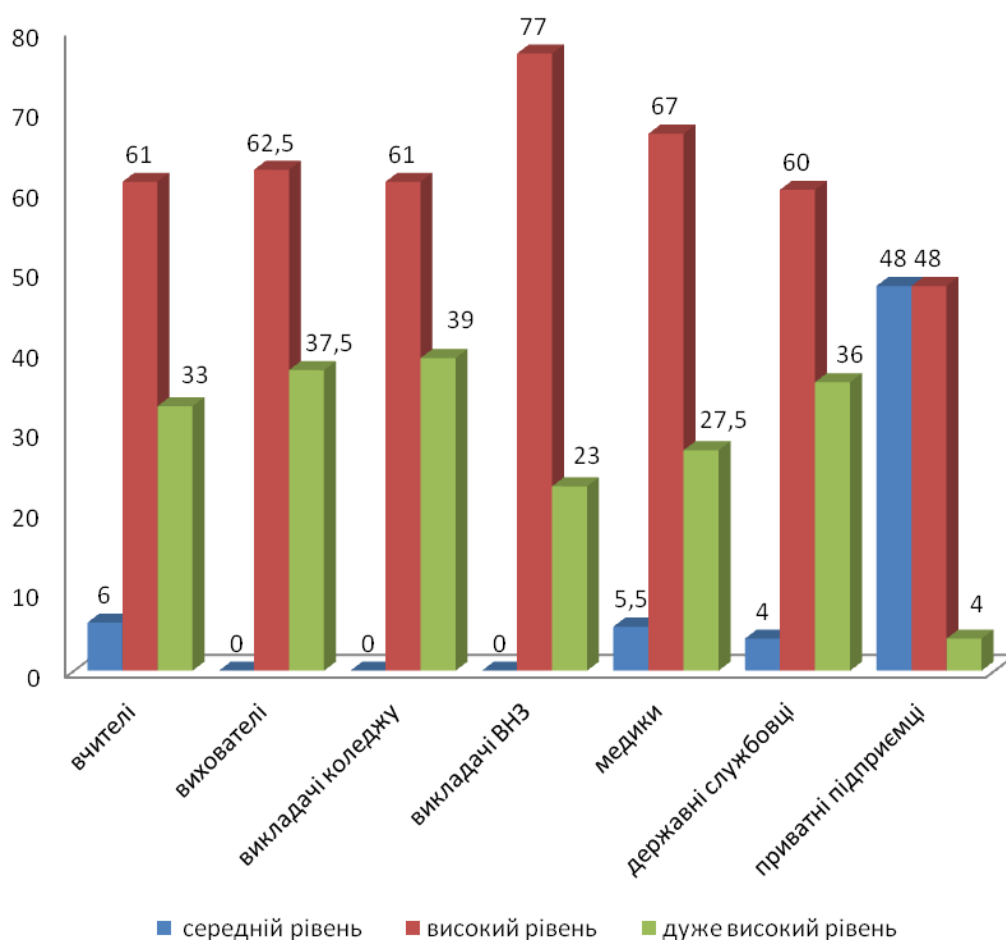

Рис. 2.11. Рівні розвитку психологічної готовності осіб пізньої зрілості до виходу на пенсію (за професійним спрямуванням)

У нашому дослідженні найнижчий рівень розвитку психологічної готовності до виходу на пенсію у приватних підприємців. Ми вважаємо, що це пов'язано з тим, що особливості професійної діяльності, завантаженість працівника на роботі, складність роботи та тривалість його робочого дня

впливають на рівень психологічної готовності до виходу на пенсію в період пізньої зрілості. Окрім того, можна припустити, що у працівників приватних підприємств фінансове забезпечення після виходу на пенсію значно погіршиться, що також негативно впливає на їхню готовність до пенсії.

Здійснюючи аналіз отриманих результатів дослідження психологічної готовності до виходу на пенсію в період пізньої зрілості, ми виявили відмінності у її розвитку залежно від рівня освіти. Як видно з рис. 2.12, 34% респондентів з вищою освітою характеризуються дуже високим рівнем розвитку психологічної готовності, 60% – високим та 6% на середнім рівнем. При цьому респондентам із середньою освітою властиві високий (50%) та середній (50%) рівні розвитку психологічної готовності до виходу на пенсію.

За результатами анкетування респонденти з середньою спеціальною освітою характеризуються високим рівнем розвитку психологічної готовності до виходу на пенсію 70%, дуже високим рівнем 17% та середнім рівнем 13%.

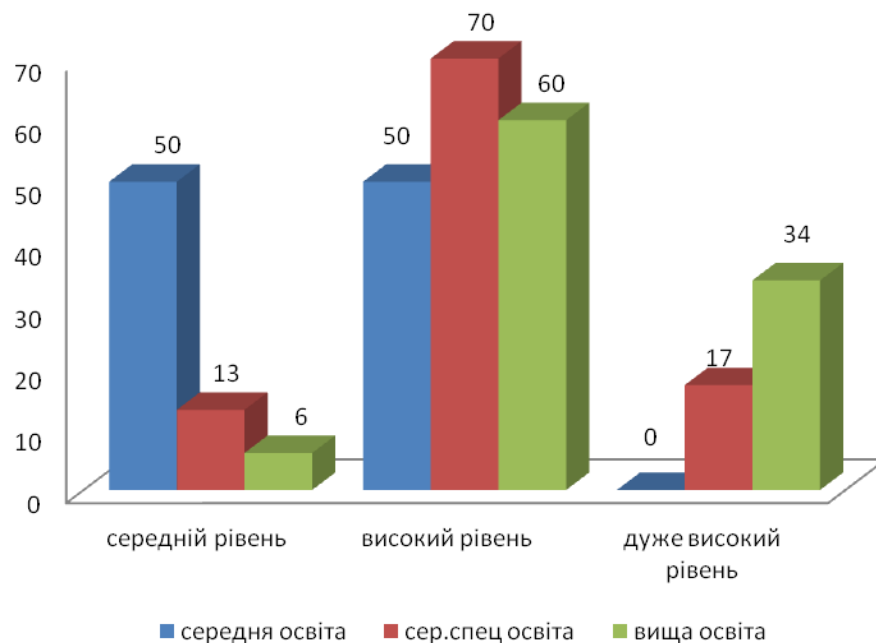

Рис. 2.12. Рівні розвитку психологічної готовності осіб пізньої зрілості до виходу на пенсію (за рівнем освіченості)

Таким чином, рівень освіти забезпечує збереження, впорядкування і перетворення важливої інформації, а це впливає на особливості пізнання, яке є дуже важливим для особистості в період виходу на пенсію. Окрім того можна

припустити, що високий рівень освіченості сприяє поглибленню і збереженню пізнавальних інтересів, які породжують стійкий баланс між спрямованістю особистості на себе, на інших, на світ. Тому в ситуації зменшення фокусу уваги на справу, спектр інтересів зберігається доволі широким, зумовлюючи різні види активності людини.

Отже, результати проведеного дослідження дають змогу зробити висновки про потребу вивчати психологічну готовність до пенсії особистості в період пізньої зрілості. Зокрема, результати нашого емпіричного дослідження психологічної готовності осіб пізньої зрілості до виходу на пенсію свідчать про те, що соціально-психологічні прояви зазнають суттєвих якісних змін залежно від статевої приналежності, особливостей професійної діяльності, рівня освіченості, місця проживання та сімейного положення.

2.4. Взаємозв'язок особистісних властивостей та психологічної готовності до виходу на пенсію

Для визначення взаємозв'язку особистісних станів і властивостей та психологічної готовності до виходу на пенсію було здійснено кореляційний аналіз їхніх показників (див. додаток Б).

Як зазначалося у підрозділі 2.1, для діагностики психологічної готовності було використано авторський опитувальник, а для визначення особистісних властивостей було підібрано методики, спрямовані на визначення когнітивних, поведінкових, мотиваційних та емоційних властивостей особистості. Ці властивості, на нашу думку, здійснюють вплив на формування психологічної готовності та її окремих компонентів.

Так, мотивація успіху значно розширює спектр мотиваційного компонента психологічної готовності, посилюючи позитивні поведінкові прояви особистості: планування різних видів активності і т.ін. Поглиблення тривожних і депресивних станів як емоційних проявів особистості негативно

впливає на емоційний компонент психологічної готовності, знижуючи рівень саморегуляції особистості.

Окрім того, загальні показники психологічної готовності до пенсії за авторським опитувальником зіставлялися із сформованістю особистісних рис за методикою Кеттела [84; 116].

Результати показників особистісних станів і властивостей та психологічної готовності до виходу на пенсію відображено у таблиці 2.9.

Таблиця 2.9

Взаємозв'язок показників психологічної готовності з показниками особистісних властивостей досліджуваних

№	Психологічна готовність та індивідуально-особистісні характеристики	Кореляційні зв'язки, r-Пірсона
1	Сила процесів гальмування	r=0,398, p≤0,01
2	Рухливість нервових процесів	r=0,374, p≤0,01
3	Адаптивність	r=0,355, p≤0,01
4	Прийняття себе	r=0,336, p≤0,01
5	Прийняття інших	r=0,331, p≤0,01
6	Прийняття інших	r=0,311, p≤0,01
7	Комунікабельність	r=0,303, p≤0,01
8	Сила процесів збудження	r=0,302, p≤0,01
9	Емоційна нестійкість (емоційна стійкість)	r=0,286, p≤0,01
10	Адаптація	r=0,281, p≤0,01
11	Емоційна комфортність	r=0,266, p≤0,01
12	Внутрішній контроль	r=0,262, p≤0,01
13	Висока нормативність поведінки	r=0,257, p≤0,01
14	Блок фактора (емоційно-вольові особливості)	r=0,242, p≤0,01
15	Самоприйняття	r=0,236, p≤0,01
16	Консерватизм (радикалізм)	r=0,225, p≤0,01
17	Мотивація до успіху	r=0,217, p≤0,01

1	2	3
18	Рівень самоконтролю	$r=0,205, p\leq 0,01$
19	Інтернальність	$r=0,199, p\leq 0,01$

Примітка: рівні значущості: $**p\leq 0,01$.

Значущий кореляційний зв'язок було виявлено між показниками психологічної готовності до виходу на пенсію та мотивації до успіху ($r=0,217, p\leq 0,01$). Надія на успіх накладає суттєвий відбиток на сприйняття та усвідомлення того факту, що доведеться йти на пенсію.

Поруч із цими чинниками значний вплив на рівень психологічної готовності до виходу на пенсію мають також особливості темпераменту. Зокрема, ми з'ясували, що існує тісний кореляційний зв'язок між показниками психологічної готовності до виходу на пенсію та силою процесів гальмування ($r=0,398, p\leq 0,01$), силою процесів збудження ($r=0,302, p\leq 0,01$) та рухливістю нервових процесів ($r=0,374, p\leq 0,01$). Ці основні характеристики типу нервової системи відіграють важливу роль в адаптації індивіда до оточуючого середовища.

Високі показники сили процесів збудження забезпечують швидке включення у роботу, високу витривалість та працездатність. Сильні нервові процеси з боку гальмування впливають на рівень самоконтролю, зібраність, пильність, холонокровність у поведінкових реакціях. Легкість перемикавання нервових процесів від збудження до гальмування і навпаки – забезпечує швидкий перехід від одних видів діяльності до інших, формує рішучість та сміливість у різних діях та вчинках. У контексті психологічної готовності до виходу на пенсію це забезпечує важливу роль адаптації особистості до нового становища, оточуючого середовища.

Виявлено тісний кореляційний зв'язок між показниками психологічної готовності осіб пізньої зрілості до виходу на пенсію та соціально-психологічної адаптації. Зокрема, виявлено статистично значущий кореляційний зв'язок між

готовністю до виходу на пенсію та адаптивністю ($r=0,355$, $p\leq 0,01$), прийняттям себе ($r=0,336$, $p\leq 0,01$), прийняттям інших ($r=0,331$, $p\leq 0,01$), внутрішнім контролем ($r=0,262$, $p\leq 0,01$). Оскільки адаптаційні можливості людини є стійкими резистентними характеристиками індивідуально-типологічного та особистісного рівня людської індивідуальності, вони забезпечують спроможність успішно адаптуватись до різноманітних вимог життєдіяльності, оточуючого середовища, зокрема, ситуації виходу на пенсію.

Також було виявлено взаємозв'язки між інтегральними показниками психологічної адаптації та психологічною готовністю осіб пізньої зрілості ($r=0,281$, $p\leq 0,01$); готовністю та емоційною комфортністю ($r=0,266$, $p\leq 0,01$); готовністю та самоприйняттям ($r=0,236$, $p\leq 0,01$); готовністю та прийняттям інших ($r=0,311$, $p\leq 0,01$); готовністю та інтернальністю ($r=0,199$, $p\leq 0,01$).

Результати кореляційного аналізу показників особистісних рис за методикою багатофакторного дослідження особистості Р. Кеттела (№105) (16 PF-опитувальник) та психологічної готовності показали помірний зв'язок між показниками: комунікабельності ($r=0,303$, $p\leq 0,01$); високої нормативності поведінки ($r=0,257$, $p\leq 0,01$); консерватизму ($r=0,225$, $p\leq 0,01$); рівня самоконтролю ($r=0,205$, $p\leq 0,01$). Такі показники засвідчують, що комунікабельна, емоційно стійка людина з високими нормами поведінки та дотриманням суспільних норм здатна легко завершити професійну діяльність та знайти цікаві заняття на пенсії. Отже, чим більше у досліджуваних проявляється вміння керувати власними емоціями, розпізнавати емоційні стани інших людей, тим яскравіше виражатиметься спрямованість на готовність до виходу на пенсію.

На основі якісного та кількісного аналізу результатів за методикою Р. Кеттела особистісних властивостей і їх взаємозв'язків можливо виділити блок властивостей: інтелектуальні особливості, емоційно-вольові особливості, комунікативні особливості та особливості міжособистісної взаємодії. За результатами кореляційного аналізу встановлено зв'язки між готовністю та блоком емоційно-вольових особливостей ($r=0,242$, $p\leq 0,01$).

У результаті кореляційного аналізу встановлено значущу негативну кореляцію (табл. 2.10).

Таблиця 2.10

Зворотній кореляційний зв'язок психологічної готовності із показниками особистісних властивостей досліджуваних

№	Психологічна готовність та індивідуально-особистісні характеристики	Кореляційні зв'язки, r-Пірсона
1	Онтогенетична рефлексія	$r=-0,371, p\leq 0,001$
2	Конформізм	$r=-0,286, p\leq 0,01$
3	Рівень депресії, депресивні стани	$r=-0,281, p\leq 0,01$
4	Шкала тривоги	$r=-0,215, p\leq 0,01$
5	Неприйняття інших	$r=-0,211, p\leq 0,01$
6	Емоційний дискомфорт	$r=-0,204, p\leq 0,01$
7	Рівень тривожності	$r=-0,199, p\leq 0,01$

Примітка: рівні значущості: ** $p\leq 0,01$; *** $p\leq 0,001$.

Виявлено зворотній кореляційний зв'язок між показниками онтогенетичної рефлексії та психологічної готовності осіб пізньої зрілості ($r=-0,371, p\leq 0,001$). Як зазначалося в 2.1., підрахунок показників онтогенетичної рефлексії має обернений характер, отже чим менший показник, тим вищою є рефлексія, що й пояснює негативний кореляційний зв'язок показників. Відтак, самооцінка рівня онтогенетичної рефлексії спрямована на вивчення рівня осмислення власного минулого, аналізу помилок, успішного та неуспішного досвіду життєдіяльності, які, в свою чергу, впливають на безболісне завершення професійної діяльності.

Результати рівня депресії осіб пізньої зрілості (методика диференціальної діагностики депресивних станів В. Зунге (адаптація Т. Балашової) показали обернений зв'язок між психологічною готовністю осіб пізньої зрілості та депресивними станами ($r=-0,281, p\leq 0,01$). Депресія в зрілості спостерігається доволі часто, що значною мірою пов'язано із фізіологічним процесом старіння.

Природа депресії передбачає пригнічення активності у різних сферах діяльності, навіть тих, які приносили колись задоволення. Слід зазначити, що високий рівень депресії негативно впливає на рівень психологічної готовності до виходу на пенсію. Люди переживають докори сумління, самотність, тяжке почуття порожнечі, непотрібності, хворобливе неприйняття власного старіння, слабшають соціальні зв'язки. З'являються пригніченість, необґрунтовані перебільшені побоювання за своє здоров'я, невдоволення матеріальним благополуччям, турбота за близьких.

Депресивні стани знижують життєву енергію, підривають здоров'я, змінюють апетит і сон, знижують сексуальну потенцію, концентрацію уваги й пам'ять. Можна виділити такі ознаки депресії осіб пізньої зрілості: відчуття провини, непотрібності і занижена самооцінка, нав'язливі ідеї, погана концентрація уваги, втрата апетиту, швидка втомлюваність, безсоння, раннє прокидання, втрата зацікавленості до речей, які раніше цікавили, поява нових або загострення хронічних захворювань. Таким чином, депресивні стани зменшують рівень психологічної готовності до виходу на пенсію, викликають негативні емоції.

Оцінка результатів за методикою дослідження рівня тривожності дає змогу встановити негативні кореляційні зв'язки між психологічною готовністю до виходу на пенсію та рівнем тривожності ($r=-0,199$, $p\leq 0,01$), шкалою тривоги ($r=-0,215$, $p\leq 0,01$). У період пізньої зрілості особа схильна до тривожності, що заважає їй адаптуватись до нового життя. Нова зустріч, знайомство, хвороба або небезпека викликають у неї неспокій. Апатія, втрата інтересу до діяльності, втрата впевненості, дратівливість, зміна звичок, безсоння – це симптоми тривоги у людей пізньої зрілості. У людей в такому стані починає інтенсивніше битися серце, пульс, долоні пітніють, а мозок активніше починає працювати. Такі відчуття на постійній основі негативно позначаються на самопочутті і соціальних взаєминах. Зростання рівня тривожності супроводжується зменшенням рівня психологічної готовності до виходу на пенсію.

Спостерігається зворотній зв'язок між показниками психологічної готовності та неприйняття інших ($r=-0,211$, $p\leq 0,01$); емоційним дискомфортом ($r=-0,204$, $p\leq 0,01$). Адже, емоційний дискомфорт та неприйняття інших негативно впливають на адаптацію людини до нових обставин, до нових умов проживання (інколи гірших, ніж були раніше), а також виникнення проблем при спілкуванні з оточуючими, знайомстві з незнайомими людьми.

Встановлено зв'язок між показниками психологічної готовності та конформізмом ($r=-0,286$, $p\leq 0,01$). Чітка життєва позиція, власне бачення життєвих проблем осіб пізньої зрілості, інколи викликають конфліктні ситуації з оточуючими людьми, членами родини та молоддю, а також з членами трудового колективу.

Таким чином, використання кореляційного аналізу дало змогу виявити набір змінних, котрі більшою чи меншою мірою впливають на рівень психологічної готовності осіб пізньої зрілості до виходу на пенсію. Психологічна готовність до пенсії характеризується високим рівнем сили процесів гальмування ($r=0,398$, $p\leq 0,01$), рухливості нервових процесів ($r=0,374$, $p\leq 0,01$), адаптивності ($r=0,355$, $p\leq 0,01$), а також низьким рівнем розвитку мотивації до успіху ($r=0,217$, $p\leq 0,01$), рівнем самоконтролю ($r=0,205$, $p\leq 0,01$), інтернальністю ($r=0,199$, $p\leq 0,01$).

Результати здійсненого дослідження дають змогу дійти узагальнень про те, що психологічна готовність осіб пізньої зрілості до виходу на пенсію охоплює когнітивні, мотиваційні, емоційні та конативні складові, взаємодія яких дає змогу реалізувати вихід на пенсію особистості.

З метою встановлення основних чинників, що визначають психологічну готовність осіб пізньої зрілості до виходу на пенсію, було проведено факторний аналіз результатів дослідження.

Факторний аналіз (Factor Analysis) – це метод зменшення розмірності вихідного простору корелюючих між собою ознак, що забезпечує більш економну їх репрезентацію за умови мінімальних втрат вихідної інформації [16, 162]. Результатом факторного аналізу є перехід від множини вихідних змінних

до меншої кількості нових змінних – факторів [17]. Фактор інтерпретується як причина спільної мінливості кількох вихідних змінних. Потрібно зауважити, що факторний аналіз виконує узагальнення на кількісному, формальному рівні. Переклад даного узагальнення на змістовий рівень є складним завданням, яке вимагає глибокого розуміння використаних математичних абстракцій [116, 316].

Для мінімізації кількості кореляційних зв'язків та визначення найбільш значущих, які становлять основу психологічної готовності до виходу на пенсію, було використано процедуру факторного аналізу методом головних компонентів комп'ютерної програми SPSS (див. додаток В). В результаті було виділено п'ять факторів, достатня кількість яких підтверджується статистичною значимістю (Sig.) (табл. 2.11).

Таблиця 2.11

Факторна структура психологічної готовності осіб пізньої зрілості до виходу на пенсію

Фактор: 1	Фактор: 2	Фактор: 3	Фактор: 4	Фактор: 5
Адаптивний	Міжособистісний	Комунікативний	Інтелектуальний	Емоційно-вольовий
Дезадаптивність (-0,969)	Адаптивність (0,881)	Комунікативні особливості, особлив. міжособист. взаємовідносин (0,771)	Інтелектуальні особливості (0,675)	Емоційно-вольові особливості (0,788)
Зовнішній контроль (-0,879)	Внутрішній контроль (0,739)	«Е» домінантність (0,579)	«В» інтелект (0,619)	«Q4» напруженість (0,727)
Емоційний дискомфорт (-0,878)	Прийняття себе (0,706)	«F» безпечність (0,566)	«I» емоційна чуттєвість (0,566)	«O» тривожність (0,609)

Продовження табл.2.11

1	2	3	4	5
Неприйняття себе (-0,859)	Прийняття інших (0,527)	Мотивація до успіху (0,507)	Прийняття інших (0,477)	«G» моральна нормативність (0,466)
Покора (-0,661)	Рівень процесів збудження (0,509)	«Н» сміливість (0,507)	«А» комунікабельність (0,468)	Тривожність (0,470)

Факторна структура психологічної готовності осіб пізньої зрілості до виходу на пенсію, як видно з таблиці 2.11, представлена п'ятьма факторами, які охоплюють 66 % дисперсії: і отримали назву адаптивний, міжособистісний, комунікативний, інтелектуальний, емоційно-вольовий.

Найбільше навантаження в першому факторі (27,44 % дисперсії), мають змінні із від'ємним показником за шкалою дезадаптивність (-0,969), зовнішній контроль (-0,879), емоційний дискомфорт (-0,878), неприйняття себе (-0,859), покора (-0,661), що відповідає особливостям розвитку та діяльності осіб пізньої зрілості нашого суспільства. Враховуючи від'ємний показник факторних навантажень, ми назвали цей фактор адаптивним. Такі результати є суголосними дослідженню Н. Паніної, що соціальна адаптація – один із важливих чинників психологічної готовності особистості до виходу на пенсію [43].

Розглядаючи від'ємність показників, робимо висновок, що якісна адаптація до виходу на пенсію здійснюється через мінімізацію емоційної напруги і дискомфорту, зовнішнього контролю, що збільшує внутрішній контроль особистості, зменшення проявів її підлеглої поведінки, натомість розвиток незалежності і самостійності.

Такі результати також свідчать про хибність уявлень про те, що пенсіонери є неактивними, оскільки їхнє життя залежить повністю від матеріального забезпечення, і тому особистість пізньої зрілості не має

можливостей далі розвиватись. Слід пам'ятати, що значна кількість пенсіонерів, завершуючи професійну діяльність, стають активними громадськими діячами. Для осіб пізньої зрілості виконання ролей – спосіб самовираження, демонстрації власної життєвої позиції, системи цінностей. Вони не будуть виконувати ролі, які не відповідають їхнім життєвим принципам чи поглядам. Саме ролі, які відповідають їхнім цінностям, дають змогу повноцінно адаптуватись до нових умов життя.

Другий фактор – міжособистісний (12,86 % дисперсії), представлений адаптивністю (0,881), внутрішнім контролем (0,739), прийняттям себе (0,706), прийняттям інших (0,527), рівнем процесів збудження (0,509). Мотиваційна структура особистості відповідає таким особливостям: оцінка власної особистості (своєї незалежності й можливості будувати життя відповідно до особистих поглядів) і контроль власного життя. Отже, для людей характерно тримати під контролем усі аспекти прояву власного «Я» та процесу життєдіяльності загалом; прагнення зробити щось нове, унікальне; прагнення отримувати матеріальну віддачу від витрачених зусиль.

До третього фактора (9,37 % дисперсії), який ми назвали комунікативний, увійшли: комунікативні особливості, особливості міжособистісних взаємовідносин (0,771), «Е» домінантність (0,579), «F» безпечність (0,566), мотивація до успіху (0,507), «Н» сміливість (0,507). Важливою особливістю цього фактора осіб пізньої зрілості до виходу на пенсію є взаємодія з навколишнім середовищем; надання переваги спілкуванню з родичами, друзями; прагнення присвячувати день власним інтересам; переважне виконання родинних обов'язків; розгляд своєї ролі в сім'ї; спілкування з онуками та їх виховання; бажання брати участь в обговоренні питань із друзями і членами родини; прагнення приносити користь суспільству і людству; захоплювати своєю улюбленою діяльністю (хобі) інших; зосередження на громадських справах; відчувати власну відповідальність за інших.

Показник комунікативних особливостей (0,771) увійшов до фактора, але в ньому він виступає більше як показник ініціативності й активності особистості.

У третьому факторі показник комунікативних здібностей – це спосіб обміну інформацією, передачі власного досвіду, цінностей та установок, засіб, що дає можливість прояснити власну життєву позицію. У цьому випадку комунікацію розглядають як спосіб самовираження особистості.

Показник «Е» домінантності методики Р. Кеттела увійшов із факторним навантаженням 0,579. Людям, у яких виражена ця риса, притаманні якості домінантної, керівної особистості, а саме: незалежність, сміливість, норавливість, серйозність. Водночас їм також властиві такі риси, як самовпевненість, хвалькуватість, конфліктність, безцеремонність. Майже завжди люди з вираженим фактором «Е» проявляють домінантність чи потяг до домінантності, лідерства через спілкування з іншими людьми.

Для людей із домінуванням характерна ініціативна позиція в житті, прагнення керувати власним життям. Показники охоплюють такі сторони життєдіяльності особистості, як наявність у людини цілей на майбутнє, відчуття емоційної насиченості й зацікавленості в сьогоденні, оцінку минулого (його продуктивності та наповненості сенсом).

Показник безпечності (фактор «F») також увійшов до третього фактора з навантаженням (0,566). Цей показник можна проінтерпретувати як міру емоційності людини та її поріг емоційної чуттєвості. Люди цієї категорії здебільшого характеризуються обережністю, виваженістю, розсудливістю. Вони песимістичні у сприйнятті навколишнього світу; турбуються про майбутнє, очікують невдачі, неініціативні та в'ялі.

Також до третього фактора увійшов показник мотивація до успіху, за методикою вивчення мотивації до успіху (Т. Елерса), з факторним навантаженням (0,507). Людям властива сила мотивації для досягнення мети та успіху.

Останній показник, який увійшов до третього фактора – сміливість «Н» із факторним навантаженням (0,507). Цим людям властиві соціальна сміливість, активність, схильність до ризику, високий самоконтроль власної поведінки. Вони усвідомлюють вимоги, які висуває соціальне оточення, і формують

власну поведінку відповідно до означених соціальних вимог та норм моралі, готові мати справи з незнайомими людьми та обставинами. У них сформоване уявлення щодо власного ідеалу та щодо того, де і як вони можуть реалізувати власні можливості.

До четвертого фактора – інтелектуальний – (8,45 % дисперсії), увійшли показники: інтелектуальні особливості (0,675), «В» інтелект (0,619), «І» емоційна чуттєвість (0,566), прийняття інших (0,477), «А» комунікабельність (0,468).

Цікавим є той факт, що до цього фактора увійшов показник інтелектуальності- інтелектуальні особливості (0,675), інтелект (0,619). Показник Р. Кеттела «високий інтелект» відповідає людям із високими розумовими здібностями, які схильні доводити справу до кінця та навпаки, з низьким рівнем - не завершувати справу.

Інший показник багатофакторного дослідження особистості Р. Кеттела, який увійшов до четвертого фактора з позитивним факторним навантаженням (0,566) – це запрограмована емоційна чуттєвість (фактор «І»). Емоційна чуттєвість притаманна м'яким, ніжним людям, що потребують від інших допомоги та співчуття. Це м'які до себе та до інших люди, що звикли діяти інтуїтивно. Завдяки розвинутій інтуїції вони відчувають, як краще себе продемонструвати, які сторони їх особистості будуть привабливішими в різних ситуаціях, і тому досягають потрібного їм результату. Схильні до емпатії, співчуття, співпереживання і розуміння інших людей.

Показник, що увійшов до четвертого фактора за методикою діагностики соціально-психологічної адаптації, це показник прийняття інших (0,477). Він характеризує особистість як добросовісну, надійну, спокійну, здатну серйозно підходити до вирішення складних життєвих ситуацій, зайняту влаштуванням власних справ, при цьому враховуючи інтереси інших. Особистість орієнтується на зовнішню реальність і дотримується загальноприйнятим нормам.

Показник методики Р. Кеттела «А» комунікабельність (0,468) вказує на

відкритість, добродушність, комунікабельність, добросердечність, емоційність, відкритість людини. Цей показник підтверджує присутність у факторі показника комунікативних здібностей, оскільки відповідає товариським, соціально пристосованим, добросердечним, емоційним, відкритим людям. Особистість відрізняється від інших людей чуттєвим мисленням, чуттєвою доступністю та інтересом до тих, хто їх оточує.

До п'ятого фактора (8,34 % дисперсії), – емоційно-вольовий – увійшли показники: емоційно-вольові особливості (0,788), «Q4» напруженість (0,727), «O» тривожність (0,609), «G» моральна нормативність (0,466), тривожність (0,470).

Особистість, якій притаманні високі показники емоційно-вольових особливостей, виявляє здатність до керування власними емоціями та настроєм, уміє знаходити адекватне пояснення та реалістичне вираження власним емоціям. Особистість, яка у своєму профілі особистості має фактор «емоційно-вольові особливості», краще підготовлена до успішного виконання поставлених перед нею завдань, вона більш спокійна та впевнена у своїх вчинках, ніж інші. Також вона має реалістичне ставлення до життя, стійкі в часі інтереси, уміє «тримати себе в руках», їй не притаманно впадати в паніку через невдачі.

Другий показник, який увійшов до другого фактора з факторним навантаженням (0,727), – напруженість (фактор «Q4»). Цей показник демонструє здатність до вираження збудження та напруги. Люди цієї категорії неспокійні, непосидючі, у поведінці помітна нервова напруга.

Показник «O» тривожність становить (0,609) і характеризує особистість з властивою їй тривожністю, депресивністю, вразливістю.

Четвертий показник методики Р. Кеттела, який також увійшов до п'ятого фактора – це показник моральної нормативності (фактор «G»). Його факторна вага становить 0,466. Моральна нормативність – це змінна, пов'язана із регулюванням особистістю власної поведінки відносно моральних цінностей. У певному сенсі, це контроль над проявом власної особистості, який ми бачимо в теорії особистості З. Фрейда, де «Супер Его» керує «Ід». Людей цієї категорії

характеризують як зібраних, дисциплінованих, стійких, відповідальних та уважних до тих, хто їх оточує.

Показник тривожність, за методикою діагностики рівня тривожності Дж. Тейлор, увійшов до п'ятого фактора з факторною вагою 0,470. Цим людям властива висока схильність до надмірного хвилювання, стану тривоги в ситуаціях, які загрожують їм, їхнім близьким та сприяють появі неприємностей, невдач. Цей фактор впливає на рівень внутрішнього контролю поведінки.

Отже, здійснивши аналіз емпіричного дослідження, ми виокремили основні фактори, що дало змогу схематично зобразити основні чинники психологічної готовності до виходу на пенсію, які зіставляються з теоретичною моделлю психологічної готовності осіб до виходу на пенсію в період пізньої зрілості.

Порівняємо результати факторного аналізу з теоретичною моделлю психологічної готовності осіб пізньої зрілості до виходу на пенсію. Змістовно узагальнюючи показники, що увійшли до першого фактора (адаптивність, внутрішній контроль, емоційний комфорт, прийняття себе, незалежність), ми інтерпретуємо його як адаптивний, який зіставляється з конативним компонентом психологічної готовності осіб пізньої зрілості до виходу на пенсію у теоретичній моделі.

Розглядаючи змінні, які увійшли до другого (прийняття себе, прийняття інших, емоційний комфорт, розвинені процеси збудження) та третього факторів (комунікативні особливості, особливості міжособистісних взаємовідносин, домінантність, безпечність, мотивація до успіху, сміливість), ми інтерпретуємо їх як міжособистісний та комунікативний, які зіставляються з мотиваційним компонентом психологічної готовності осіб пізньої зрілості до виходу на пенсію у теоретичній моделі. Адже ці фактори включають оцінку власної особистості, міжособистісні взаємовідносини, цінності, інтереси, стійкі настанови, зростання вагомості пізнавальних мотивів.

Таким чином, на емпіричному рівні мотиваційний компонент психологічної готовності до пенсії є чітко диференційованим на підскладові:

міжособистісну та комунікативну, що показує спрямованість особистості на спілкування та встановлення міжособистісних контактів у період виходу на пенсію.

На основі інтелектуальних показників (інтелектуальні особливості, інтелект, емоційна чуттєвість, прийняття інших, комунікабельність), ми інтерпретуємо цей фактор як інтелектуальний, який зіставляється з когнітивним компонентом психологічної готовності осіб пізньої зрілості до виходу на пенсію у нашій теоретичній моделі. Змістовно узагальнюючи показники, що увійшли до п'ятого фактора (емоційно-вольові особливості, напруженість, тривожність, моральна нормативність, тривожність), ми тлумачимо його як емоційно-вольовий, що зіставляється з емоційно-вольовим компонентом психологічної готовності осіб пізньої зрілості до виходу на пенсію.

Знання закономірностей розвитку психологічної готовності до виходу на пенсію та особливостей прояву кожного її компонента є необхідним для правильної діагностики порушень та побудови корекційної роботи з особами пізньої зрілості.

Важливим висновком є те, що у теоретичній моделі психологічної готовності осіб пізньої зрілості до виходу на пенсію було виокремлено чотири компоненти психологічної готовності (когнітивний, мотиваційний, емоційно-вольовий та конативний), водночас на емпіричному рівні вони виокремились у адаптивний, міжособистісний, комунікативний, інтелектуальний та емоційно-вольовий.

Таким чином, основна мотивація особистості пізньої зрілості спрямована на міжособистісні контакти і комунікативні особливості. Відтак, в уточнення теоретичної моделі у потенційну зону розвитку мотиваційного компонента можна додати розширення міжособистісних контактів та розвиток комунікативних навичок і вмінь. Саме цей напрям дозволить підвищити якісно спрямованість на інших та ефективну взаємодію з ними.

Висновки до другого розділу

Результати теоретичного аналізу наукових джерел дали змогу розробити програму емпіричного дослідження психологічної готовності особистості до виходу на пенсію. Для операціоналізації категорії «психологічна готовність» на емпіричному рівні було розроблено, стандартизовано, перевірено на ретестову надійність авторський опитувальник «Психологічна готовність осіб пізньої зрілості до виходу на пенсію», результати використання якого дають змогу визначити як загальний показник психологічної готовності, так і рівні сформованості (дуже низький, низький, нижче середнього, середній, вище середнього, нижче високого, високий, дуже високий) когнітивного, емоційно-вольового, мотиваційного і конативного компонентів.

Встановлено чіткі критерії сформованості кожного рівня на основі встановлення знань про пенсійну реформу України, психофізіологічні особливості старіння, закономірності ефективного спілкування, наявності конкретних пропозицій для покращення якості життя пенсіонерів (когнітивний компонент); рівня емоційного комфорту, емоційної саморегуляції і самоконтролю, емпатійних здібностей, переживання самотності, тривоги і депресивних станів (емоційно-вольовий компонент); наявності пізнавальних потреб і інтересів, збалансованої спрямованості на себе, на інших і на світ, наявність життєвої перспективи і життєвих цілей (мотиваційний компонент); наявності і захоплення улюбленою справою поза межами професійної діяльності, включення у родинні проблеми, планування часу і різного виду активностей, участі у громадських організаціях, ефективної соціальної адаптації (конативний компонент).

Результати емпіричного дослідження сформованості психологічної готовності особистості до виходу на пенсію свідчать про те, що переважна більшість досліджуваних (62%) мають високий рівень готовності до пенсії, більше чверті опитуваних (29%) виявили дуже високий рівень і лише 9% досліджуваних мають середній рівень сформованості психологічної готовності.

Оскільки середній рівень готовності визначається недостатнім рівнем емоційного комфорту та саморегуляції, неповним спектром знань щодо пенсійного законодавства в Україні, неповною мотивацією до планування і здійснення різних видів активностей поза межами професійної діяльності та недостатньою соціальною адаптацією, вважаємо за необхідне розробку підтримуючої програми для особистості у період пізньої зрілості, спрямованої на формування психологічної готовності до виходу на пенсію.

Встановлено вплив соціально-психологічних чинників (статі, місця проживання, соціального статусу, рівня освіченості, форми власності організації) на прояв психологічної готовності до виходу на пенсію. Так, високий і дуже високий рівень готовності більшою мірою властивий жінкам ніж чоловікам, відповідно 64,5% і 45,0% та 29,7% і 27,5%, тоді як середній рівень виявляють переважно чоловіки (27,5%) порівняно із жінками (5,8%). Таким чином, у жінок вищий рівень сформованості психологічної готовності до виходу на пенсію.

Відповідно до місця проживання вищий рівень готовності демонструють жителі міської місцевості. Так, дуже високий рівень виявили 30% досліджуваних міської місцевості і 26% - сільської місцевості. Помітні відмінності і у проявах середнього рівня психологічної готовності у досліджуваних села і міста, відповідно 13% та 8%. Таким чином, досліджувані, які проживають у місті, мають вищий рівень психологічної готовності до виходу на пенсію.

Відповідно до сімейного стану високий і дуже високий рівні психологічної готовності виявили одружені досліджувані, відповідно 58% і 32%, тоді як неодружені респонденти мають переважно високий рівень готовності порівняно із дуже високим, відповідно 75% і 25%. Слід зазначити, що рівень психологічної готовності знижується у досліджуваних, які втратили свого супутника життя, серед них лише 11% мають дуже високий рівень і 17% виявляють середній рівень психологічної готовності до виходу на пенсію.

Відповідно до професійної спрямованості високий рівень психологічної готовності властивий для 77% викладачів ВНЗ, 67% медиків, 62,5% вихователів ДНЗ, 61% вчителів, 61% викладачів коледжу та 60% державних службовців.

Середній рівень розвитку психологічної готовності особистості мають: 48% приватних підприємців, 6% вчителів, 5,5% медиків, 4% державних службовців. Таким чином, працівники організацій приватної форми власності виявляють нижчі показники психологічної готовності до пенсії порівняно із фахівцями підприємств державної форми власності.

Відповідно до рівня освіти, найвищі показники психологічної готовності до виходу на пенсію мають досліджувані із вищою освітою, серед них 34% виявляють дуже високий рівень, тоді як кількість досліджуваних із середньою спеціальною освітою із дуже високим рівнем зменшується – 17%. Досліджувані із середньою освітою не показали дуже високий рівень психологічної готовності, натомість половина із них (50,0%) виявили середній рівень готовності до виходу на пенсію.

Результати кореляційного аналізу показників психологічної готовності до виходу на пенсію та особистісних властивостей свідчать про наявність позитивних зв'язків психологічної готовності з силою процесів гальмування, збудження і рухливістю нервових процесів, адаптивністю, прийняттям себе і інших, комунікабельністю, емоційною стійкістю, внутрішнім контролем, нормативністю поведінки, консерватизмом, мотивацією до успіху та інтернальністю, онтогенетичною рефлексією.

Від'ємні кореляційні зв'язки встановлено між показниками психологічної готовності та конформізму, депресії, тривоги, неприйняття інших, емоційного дискомфорту.

Результати факторного аналізу дали змогу визначити основні особистісні чинники психологічної готовності до виходу на пенсію, представлені факторною структурою психологічної готовності. Структура психологічної готовності містить п'ять факторів: адаптивний, міжособистісний, комунікативний, інтелектуальний, емоційно-вольовий.

Результати зіставного аналізу теоретичної моделі психологічної готовності осіб пізньої зрілості до виходу на пенсію та її емпіричних референтів свідчить про те, що чотири компоненти психологічної готовності (когнітивний, мотиваційний, емоційно-вольовий та конативний) на емпіричному рівні виділилися в адаптивний, міжособистісний, комунікативний, інтелектуальний та емоційно-вольовий.

Це свідчить про те, що особистість пізньої зрілості переважно спрямована на міжособистісну взаємодію і комунікативні контакти. Вважаємо, що напрямом розвитку психологічної готовності до пенсії є розширення міжособистісних контактів та розвиток комунікативних навичок і вмінь.

Знання закономірностей розвитку психологічної готовності до виходу на пенсію та особливостей прояву кожного її компонента, є необхідним для правильної діагностики порушень та побудови корекційної роботи з особами пізньої зрілості.

РОЗДІЛ 3

ПСИХОЛІНГВІСТИЧНІ МАРКЕРИ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ГОТОВНОСТІ ДО ВИХОДУ НА ПЕНСІЮ ТА ПОТЕНЦІЙНІ ЗОНИ ЇЇ РОЗВИТКУ

3.1. Напівструктуроване інтерв'ю як метод дослідження психологічної готовності до пенсії

Враховуючи завдання вивчення психологічної готовності особистості до пенсії, результати теоретичного та емпіричного аналізу проблеми, було обрано метод напівструктурованого інтерв'ю для психолінгвістичного дослідження означеної проблеми.

Напівструктуроване інтерв'ю має переваги і, порівняно із анкетуванням, збільшує точність вимірювання, оскільки безпосереднє спілкування психолога і досліджуваного під час інтерв'ю створює передумови для виникнення взаємної довіри, безпеки й емоційного прийняття.

Напівструктуроване інтерв'ю – це інтерв'ю, яке складається з тематичних блоків і містить перелік обов'язкових аспектів, щодо яких має бути отримана інформація [101]. Напівструктуроване інтерв'ю є подібним до структурованого, тільки питання готуються завчасно і інтерв'юер (модератор) має право змінювати їх форму і порядок.

У нашому дослідженні було використано групове інтерв'ю, яке тривало кілька годин і потребувало більшої підготовки модератора. Великого значення ми надавали підбору учасників групи, наявності умов для вільного спілкування, невимушеного обміну думками. Вірогідність інформації, одержаної цим методом, досить велика. До недоліків можна віднести велику ймовірність впливу на думку респондентів та необхідність спеціальної підготовки. Ми використали групове інтерв'ю, більше відоме під назвою фокус-група або сфокусована групова дискусія.

Розглянемо процедуру інтерв'ю більш докладно. Модератор ставив достатню кількість запитань, і за таким порядком, аби одержати потрібну інформацію. При цьому інтерв'юер вільно сам формулював запитання, розвивав ті відповіді, що стосувалися головної мети та завдань дослідження. Інакше кажучи, інтерв'юер не мав права провокувати ті чи інші відповіді, висловлювати своє несхвалення або будь-які емоції загалом. Під час інтерв'ю, інформація мала виключно конфіденційний характер.

Було використано метод напівструктурованого інтерв'ю, враховуючи такі аспекти дослідження:

1) необхідність деталізованого знання про індивідуальні уподобання людей, їх ставлення, звички тощо;

2) визначення особистих проблем досліджуваного (наприклад, стану здоров'я, матеріального забезпечення тощо);

3) обговорення особистісних тем, які потребують довіри і емпатії;

4) відповідність обговорюваних тем інтересам та цінностям досліджуваного;

5) зосередження уваги на поведінці досліджуваних і позалінгвальних компонентів інтерв'ю (жести, міміка, інтонація тощо);

6) інтерв'ю проводиться на професійну тему з представниками соціономічних професій «людина-людина» ;

7) інтерв'ю проводиться серед людей, які мають мало вільного часу, і які не можуть залишити своє робоче місце.

Мета нашого напівструктурованого інтерв'ю – це надання можливості вільно розповісти про своє життя, сім'ю, зокрема батьківську, навчання, сімейне життя, роботу, а також висловитися про свій досвід досягнення періоду виходу на пенсію, визначити, що саме турбує найбільше у цей період. Під час інтерв'ю респондентів просили розповісти про їх трудову діяльність, яка включає освіту, кар'єру, підвищення кваліфікації, та як змінилося життя з наближенням досягнення пенсійного віку, і чи змінилося воно загалом [86].

Упродовж інтерв'ю ми робили висновки про особливості респондента, звертали увагу на його міміку, позу, рухи, жестикуляцію. Важливо, як респондент будує свою розповідь, наскільки добре володіє мовою, чи уміє швидко перемикає свою увагу [22; 53; 57; 66; 109; 139]. Інтерв'юер ставив питання, які допомагали йому визначити інтереси, мотивацію досліджуваного.

Під час розробки запитань для напівструктурованого інтерв'ю ми керувалися такими правилами складання:

1. Кожне питання повинне бути логічним.
2. Небажане використання спеціальних, специфічних термінів.
3. Питання повинні бути короткими.
4. При формулюванні питання потрібно уникати отримання шаблонних відповідей.
5. Питання повинні бути конкретними.
6. Мовлення, яким сформульовані запитання, не повинно бути надто експресивним.
7. Неприпустимі питання сугестивного (навіювального) характеру.
8. Питання не повинні містити підказку.

Було використано такі типи запитань:

- закриті;
- відкриті.

Закриті (структуровані) питання припускали вибір відповіді зі списку. Закриті запитання були двох видів: дихотомічні («так/ні») або із множинним вибором, тобто пропонували більше двох варіантів відповіді. Наприклад: «Будете допомагати виховувати онуків?», «Любите свою роботу?». Відкриті (неструктуровані) питання не містили ніяких заготовлених відповідей, а респондент відповідав у вільній формі. Наприклад: «Як відбувався Ваш кар'єрний ріст?». Дані, отримані з відповідей на такі питання, оброблялися ретельніше, ніж у випадку з закритими питаннями.

Під час проведення інтерв'ю ми виділили п'ять етапів.

1. Встановлення психологічного контакту з респондентом.

2. Вступна частина. На цьому етапі з респондентом проводилася бесіда про освіту, професію, яку він здобув, професійну кар'єру. Метою цього етапу є формування відповідного настрою респондента на тему подальшої розмови і з приводу того, як починалася його кар'єра.

Приблизний зміст бесіди: «Давайте поговоримо з Вами про події, які трапляються з людьми, коли вони завершують навчання. І з Вами, напевно, траплялося щось подібне, так? Ви зможете згадати найприємнішу подію, яка з вами трапилася?», «Чи можете Ви пригадати, як розпочиналася Ваша професійна діяльність?». Якщо респондент не розповідав про таку подію, ми переходили до наступного етапу. Якщо ж респондент розповідав про ці події, то після з'ясування деяких деталей («Ви пам'ятаєте, коли це сталося?», «Ваша найбільша мрія?», «Розкажіть, будь ласка, про це докладніше»), ми переходили до наступного етапу.

3. Опитування.

Це основна частина інтерв'ю. Вона спрямована на визначення психолінгвістичних маркерів психологічної готовності особистості до виходу на пенсію: якісних показників (змістова лексика, лексична варіативність, лексична щільність) і кількісних показників (розмір речення, розмір тексту, кількість слів, кількість речень).

Розглянемо докладніше питання. Наприклад: «Як відбувався Ваш кар'єрний ріст?», «На вашу думку, яке найбільше досягнення у Вашому житті?», «В кожній людині наступає такий період в житті, коли вона завершує свою професійну діяльність і виходить на пенсію. Чи замислювалися Ви над цим? Чим плануєте зайнятись після виходу на пенсію?»

4. Скринінг.

Мета цього етапу – отримання повніших відомостей про респондентів. Наприклад: «Наскільки Ви любите свою роботу?», «Наскільки є вона пріоритетною у Вашому житті?», «Чи дбає про Вас керівництво школи?».

5. Стадія завершення. Мета цієї стадії – усунення негативних емоцій, викликаних спогадами про неприємні епізоди. Наприклад: «Якби повернути

свої роки назад, що б Ви зробили б у своєму житті по іншому?», «На Волині не зареєстровано жодної громадської організації, клубу, які б об'єднували осіб пенсійного віку. Чи хотіли б Ви стати учасником, організатором або можливо очолити таку організацію?», «Ваша мрія?», «На вашу думку, яке ваше найбільше досягнення в житті?», «Ваші учні – це ваше професійне досягнення?»

Ми провели напівструктуроване інтерв'ю, що передбачало ретельне планування до його організації. Для проведення інтерв'ю ми заздалегідь визначили тематику і предмет інформації, які нас цікавили, розробили перелік запитань, які були висвітлені респондентами.

Наприклад: «Чи можете Ви пригадати, як розпочиналася Ваша професійна діяльність?»; «Чим Ви любите займатися у вільний час? Чим плануєте зайнятись після виходу на пенсію?». Оскільки для проведення такого інтерв'ю готувався лише загальний перелік питань або дослідницьких завдань опитування, то ми залежно від ситуації варіювали як їх послідовність, формулювання, так і напрям усієї розмови, дотримуючись загальної методики проведення інтерв'ю й орієнтуючись на завдання дослідження.

Для вирішення поставлених завдань нами був обраний метод фокус-груп, який можна коротко визначити як групове напівструктуроване інтерв'ю, що проходить у формі серій групових дискусій, під час яких учасників «фокусують» на питаннях, що цікавлять дослідника для отримання від них суб'єктивної інформації. Методика проведення організувалася відповідно до визначеної процедури фокус-опитування. Як справедливо зазначають вчені, фокус-групи мають високий ступінь валідності, адже саме у фокус-групі люди максимально щирі, відкриті і діляться тими поглядами, які неможливо отримати іншими методами [163].

Фокусна групова дискусія особливо корисна, оскільки вона дає змогу збирати дані в ситуаціях, певною мірою наближених до звичайних. Зазвичай учасники відчують, що можуть висловлювати свою думку, не будучи оціненими і відповідно до їх власної думки і позиції. Крім того, дослідник

відіграє важливу фасилітуючу роль, але не визначну і ведучу: він має завдання заохочення і підтримки дискусії при необхідності, обговорення проблеми серед учасників, дозволяючи їм виразити себе. Крім того, дослідник повною мірою може зосередитись на поведінці і мовленні досліджуваного, щоб здійснити якісну інтерпретацію результатів інтерв'ю [141; 168; 169; 173].

Нами було проведено напівструктуроване інтерв'ю із 15 досліджуваними (13 жінок та 2 чоловіків, 13 з них – із вищою освітою), які обіймають різні посади, тобто це фахівці віком від 50 до 60 років (жінки – від 50 до 55 років, чоловіки – від 55 до 60 років). Інтерв'ю проходило в межах неформальної бесіди в тих місцях, які визначали самі респонденти.

На основі попередніх досліджень нами було сформовано 3 фокус-групи. Фокус-група №1 – респонденти із середнім рівнем психологічної готовності до виходу на пенсію, фокус-група №2 – респонденти із високим рівнем психологічної готовності до виходу на пенсію, фокус-група №3 – респонденти із дуже високим рівнем психологічної готовності до виходу на пенсію.

Фокус-група №1 була сформована з вчителів із сільської місцевості на базі ЗОШ I-III ступенів с. Ворокомле Камінь-Каширського району Волинської області (5 жінок, з них 2 – із середньо-спеціальною освітою, 3 – із вищою освітою).

Фокус-група №2 була сформована з вчителів із міської місцевості на базі НВК «Загально-освітня школа I-III ступенів гімназія» №2 м. Каменя-Каширського Волинської області (5 жінок, з них 5 – із вищою освітою).

Фокус-група №3 була сформована із викладачів із міської місцевості на базі географічного факультету Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки Волинської області (3 жінок, 2 чоловіків, з них 5 – з вищою освітою). Тривалість кожного інтерв'ю – від двох до трьох годин. Учасники брали добровільну участь в опитуванні (див. додаток Е).

Ми повідомили тематику інтерв'ю респондентам і надали їм можливість вільно висловитися на визначені теми у такий спосіб, як це було зручно для них. Спілкування відбувалося у довільній формі. Під час роботи ми певною

мірою допомагали респондентам, спонукаючи їх до продовження розповіді після кожного відносно закінченого фрагмента розмови доброзичливими нейтральними репліками (наприклад, «що було далі», «коли це було», «як це сталося», «чому це зробили» тощо), поки не отримали повну інформацію стосовно всіх аспектів, які нас цікавили. Водночас ми намагалися не впливати на відповіді будь-яким чином, у тому числі й у невербальний спосіб (мімікою, рухами, інтонацією), не виражали схвалення чи засудження стосовно переваг певних відповідей, наголошували на об'єктивності, у тому числі й щодо можливих негативних аспектів обговорення.

На цьому етапові було здійснено аудіозапис напівструктурованого інтерв'ю, який пізніше було затранскрибовано для подальшого аналізу. Ці матеріали пізніше підлягали якісному аналізу. Оскільки вони мали словесну розповідну форму, то й метод напівструктурованого інтерв'ювання належить до якісних методів збору даних. При його проведенні ми користувалися єдиним для всіх респондентів запитальником чи сценарієм (переліком необхідних дослідницьких запитань), оскільки передбачалася також кількісна обробка отриманих результатів.

Кожен респондент описував своє життя на сьогоднішній момент, розповідав історію життя, а також про свої очікування щодо майбутнього. Використовуючи підхід безперервності життєвого шляху, респонденти розповідали про своє життя у світлі більш ранніх етапів минулого. Тому було важливо зрозуміти способи, в яких вони реконструюють пам'ять про своє життя відповідно до культурних та індивідуальних цінностей.

Таким чином, метою нашого дослідження на даному етапі є вивчення психологічної готовності до виходу на пенсію жінок та чоловіків із використанням наративного підходу – розповідання історії життя. Коли людина розповідає історію життя, вона не просто перераховує події або пригадує їх, а відбирає ті випадки і інтерпретує їх так, щоб підтвердити свою ідентичність, своє «Я», свою особистість. Тобто відбувається процес і створення, і

реконструкції історії, навіть маніпуляція фактами, яка і конвенціональна, і творча.

Коли людина розповідає свою історію, вона вибирає ті аспекти свого «Я», які хоче донести до слухача. Окрім того, вона не тільки автор-оповідач, а й людина, яка знаходиться в певному світі, про який розповідає, в певному культурному контексті. У конструюванні оповідань історії життя людина конструює історію про себе таким чином, щоб не тільки вона сама підтвердила свою ідентичність, але й дала можливість слухачеві підтвердити його ідентичність. Причому це робилося відповідно до норм із культуральним контекстом.

Те, як людина інтерпретує події і умови свого життя, залежить від факторів – зберегти сенс «Я», переказати історію життя в термінах ключових тем, які до цих пір мають важливість для нього. Глибокий вплив на ідентичність надає місце проживання людини і те, як вона розповідає свою історію [42; 124; 125; 148].

Результати аналізу зібраних даних дали змогу визначити провідні теми життя жінок та чоловіків, які досягли пенсійного віку, а також відмінності у проявах цих тем у досліджуваних відповідно до рівня психологічної готовності особистості до виходу на пенсію.

3.2. Психолінгвістичні прояви психологічної готовності особистості до виходу на пенсію

Результати аналізу змісту напівструктурованого інтерв'ю показали, що досліджувані мали досить традиційну концепцію кар'єри, що розуміється як маршрут до особистісного та професійного зростання. Тим не менше, деякі зі змістових характеристик психолінгвістичних маркерів, які повторювалися, можуть бути пов'язані зі своєрідним досвідом досліджуваних [9; 10; 24; 25; 59; 60; 100; 120; 146; 159; 161; 163].

В цілому, вихід на пенсію осіб пізньої зрілості розглядався у позитивному плані як приємна перерва стажу роботи, як час для себе і для сім'ї. Для учасників фокус-групи № 1 вихід на пенсію є важким, в той час як для учасників фокус-груп № 3 та № 2 він представляв собою час, коли навички та досвід можуть бути позитивно використані та застосовані повторно, наприклад, в громадській роботі. Так чи інакше всі учасники зіткнулися з труднощами при розгляді можливостей реінтеграції в ринок праці після виходу на пенсію.

З посиленням на специфіку роботи і, зокрема, удосконалення власних професійних здібностей, результати показали, що всі учасники не знали про компетенції та спеціальні знання, розвинені за роки роботи. Таким чином, особи пізньої зрілості не займаються певними конкретними стратегіями для повторного використання цих спеціальних знань в іншому корисному контексті після виходу на пенсію. Проте, майже кожен учасник погодився з думкою про важливість досвіду роботи, який може плідно використовуватись в інших неробочих контекстах, таких як громадська робота.

Психолінгвістичний аналіз текстів інтерв'ю здійснювався за допомогою комп'ютерної програми Textanz, and Text Plain, 2010 (див. додаток 3). Ця програма дає змогу встановити частотність уживання службових і знаменних слів, словосполучень, спільнокореневих слів. Також програма фіксує показники середнього розміру речення, когнітивної складності тексту, загальної кількості слів у тексті, лексичної варіативності, загальної кількості слів у реченні, загальної кількості речень.

Для психолінгвістичного аналізу напівструктурованого інтерв'ю осіб пізньої зрілості, відповідно до досліджень Л. Засекіної, було обрано такі напрями вивчення [40; 41; 42]:

- змістова спрямованість найчастотнішої лексики свідчить про основні цінності та інтереси досліджуваних, які можуть визначати сфери діяльності людини після виходу на пенсію, відтак, формувати її готовність до цього. Змістова лексика якісно виражає мотиваційний компонент психологічної готовності до пенсії;

- наявність когнітивних дієслів (думати, розуміти, відчувати) та причино-наслідкових сполучників (тому що, оскільки), які свідчать про осмислення професійного досвіду та високу імовірність усвідомлення необхідності перегляду власного життя при виході на пенсію, інакше кажучи, сформованість когнітивного компонента психологічної готовності до виходу на пенсію;

- наявність емотивної лексики, яка свідчить про емоційне забарвлення ставлення людини до виходу на пенсію, відтак, сформованість емоційного компонента, а також частки *не*, яка часто негативно забарвлює ставлення особистості до різних фрагментів фізичного і соціального світу;

- наявність займенника «я» як найчастотнішого, що свідчить про суб'єктну активність людини у плануванні свого майбутнього та знаходження відповідної життєвої перспективи після виходу на пенсію, спрямованості на себе, а також вставних слів із різним ступенем вірогідності (напевно, звичайно – високий ступінь особистісної впевненості; можливо, не впевнений – низький ступінь вірогідності) [175; 176].

Розглянемо результати проведеного дослідження більш докладно.

Досліджувані **фокус-група №1** – (середній рівень) використовують професійну лексику, наприклад: «навчати», «діти мої», «вчити дітей», «мої випускники», «вчителі», «я люблю дітей», «колектив», «робота», «професія», «здійснити», «перейняти», «школа», «учнів». Таким чином, зміст переважаючої лексики пов'язаний із професійною діяльністю досліджуваних, що знижує показники їхньої психологічної готовності до виходу на пенсію. Адже й надалі життєва перспектива цих досліджуваних уміщує провідні лінії їх професійної діяльності та переважання спрямованості на справу. Наприклад: «Я тоді вперше прийшла в **школу**», «Де мене дуже тепло зустріли, прийняли в свій **колектив** і по сьогоднішній день я згадую тих **учнів**», «Вони були моїми першими **учнями**», «Моя мрія була стати **вчителем**», «Тоді я проатестувалася на першу категорію, згодом на вищу категорію і маю зараз звання старший **вчитель**», «Адже маю багато розробок **уроків**, які розробляла сама», «Багато **моїх**

випускників саме вибрали **професію вчителя** початкових класів», «Я вдячна державі, Богові за те, що я все-таки працювала **вчителем** і **мої діти** всі здобули вищу освіту».

Про недостатній рівень психологічної готовності осіб пізньої зрілості до виходу на пенсію свідчить і частка «не», яка негативно забарвлює ставлення людини до минулого, теперішнього і майбутнього. Так, у досліджуваних цієї фокус групи частка «не» використовувалася у різних контекстах, наприклад: «не вистачає», «не має», «не мала», «і не», «не по», «не буду», «уже не». Наприклад: «Спочатку я, так як і всі, **не мала** ніяких категорій», «Зараз, працюючи заступником, можу сказати, що мені **не вистачає** тих діток, з якими я раніше працювала, бо більше мушу часу віддавати такій керівній роботі, керівній посаді», «Як таких планів **немає**, щоб більше держава дбала про школу, щоб більше звертала уваги, щоб більше було», «А я **не мала** змоги, бо віддавала все чужим дітям», «У нас пішли на пенсію дуже досвідчені вчителі, яких нам в школі **не вистачає**», «Вони залишалися працювати у місті, **не за спеціальністю**», «Все ж таки в **селі не** такі можливості, як в місті, де можна знайти людину, яка б нас навчила б давати уроки», «Ну все життя я мріяла десь відпочити, бо жодного року я ніде **не відпочивала**».

У цих досліджуваних також часто використовувалася лексика, яка за змістовим наповненням випереджає наближення пенсійного віку: «прийшла», «підходить», «змиритися», «хотілося», «закінчу». Наприклад: «Ну, звичайно, вже **підходить** час, ну і мусимо **змиритися** з тим, що час виходу на пенсію уже **підходить**», «А я **закінчу** свою професійну кар'єру як бабуся, вихованням своїх онуків», «Можливо, навіть не зовсім доглянуті так, як би **хотілося**, але настільки, напевно, були віддані роботі, чи можливо закоханні були в свою професію».

Помітним є використання слів, що пов'язані із зайнятістю досліджуваних: «на землі», «селі», «вирощувати», «господарство», «допомогти». Наприклад: «Про відпочинок в **селі** ясно, що мрія наша не здійсненна, тому, що як є **господарство**, то і відпочинку нема», «Маю свою теплицю, в якій **вирощую**

помідори», «І дуже люблю квіти сіяти, **виросувати**, люблю дивитися, як вони зацвітають, милуватися їхньою красою», «Тому думаю теж, з виходом на пенсію, займатися **виросуванням** квітів, **виросуванням** фруктів, овочів, люблю садити фруктові дерева і радіти, коли вони вперше віддають свої плоди». Натомість практично відсутні когнітивні дієслова та причино-наслідкові сполучники, які виражають осмисленість професійного шляху, його завершення та необхідність планування майбутнього.

Слід зазначити, про рідкість використання займенника «я», що виражає покладання цих досліджуваних не на власні сили, а на різні життєві обставини. Наприклад, «І коли **я** думала, що не поступлю перший рік, бо **я** поступала на той час після восьмого класу», «**Я** їх люблю і цим живу».

Також серед вставних слів спостерігається висока частотність вставних слів із низьким ступенем вірогідності (можливо, я думаю), що також свідчить про низьку суб'єкту впевненість цих досліджуваних і покладання радше на зовнішні обставини, ніж власні сили. Наприклад: «**Можливо**, ну всяке буває є якісь такі недоречності», «**Я думаю**, що ми над цим питанням подумаємо», «Оксана навчалася, то **можливо** те сприяло, що я казала, що я вийду на пенсію, а ти прийдеш на моє місце».

Досліджувані з середнім рівнем психологічної готовності до виходу на пенсію також часто використовували негативно забарвлену лексику: «не вистачає», «підходить», «змиритися», «скрутне становище», «закінчу». Наприклад: «Зараз працюючи заступником можу сказати, що мені **не вистачає** тих діток, з якими я раніше працювала, бо більше мушу часу віддавати такій керівній роботі, керівній посаді», «От комфортніше відчуваю себе у класі», «Як таких планів не має, щоб більше держава дбала про школу, щоб більше звертала уваги... А так все, що вчителі мають, ми все мусимо придбати власноруч, навіть ті дошки. Щоб держава звертала більшу увагу і ми могли більше тоді працювати. Більше тоді давати всього дітям», «Про відпочинок в селі ясно, що мрія наша не здійсненна, того що як є господарство, то і відпочинку нема», «А так, за таку пенсію, яку отримують пенсіонери не

проживеш, обов'язково треба працювати», «Тільки дирекція деколи не розуміє старших вчителів», «Не по своєму бажанні йшли, вибирали собі село і школу», «Напевно, буду і помирати, але все одно буду вчителем», «І не гинули молоді люди і був спокій на землі», «І я не ображаюсь, що обрала таку нелегку професію вчителя. Вона **неоплачувана**, звичайно, ця професія на сьогоднішній день. Люди живуть у великих розкошах, а вчитель скромно, звичайно, живе, але не ображаюся», «Тому що рано чи пізно, все-одно вони підуть на пенсію», «Можливо, навіть не зовсім доглянуті так, як би хотілося б, але настільки, напевно, були віддані роботі, чи можливо закохані були в свою професію. На це не зважали, а сім'я була змушена рахуватися із потребами робочими, відпускати, змиритися з тим, що».

На основі отриманих результатів виокремлено психолінгвістичні маркери, що відповідають середньому рівню психологічної готовності особистості до виходу на пенсію (табл.3.1).

Таблиця 3.1

**Психолінгвістичні маркери середнього рівня психологічної
готовності особистості до виходу на пенсію
(фокус-група 1)**

№		Фраза	Слово	Словоформи
1.	Фокус-група 1 (середній рівень)	В мене, сказати що, і можливо, не вистачає, не має, що я, з ними, звичайно що, думала що, не мала, і дуже, і не, в житті, я	Що, і, в, на, ну, то, щоб, як, мене, ми, так, вони, більше, б, бо, так, але, думаю, дуже, про, у, звичайно, не, було, а, з, працювати, потім, роботи, тоді, роки, мрія, добре, вчителем, дітей,	Колектив, професія, сказати, вчителі, відпочити, допомогти, вирощувати, забуває, віддавати, відчуваю, співпрацювати, працювати, допомога, господарство, напевно, звичайно, прийшла,

1	2	3	4	5
		думала, бо я, те що, здоров'я, і так, моїх випускників, за те що, працювати у, я люблю дітей, вважаю що, на землі, діти мої, вчити дітей, я їх, і я, то я, не по, я вважаю, на пенсію, можна було б, не буду, селі не, уже не, сім'ї, ця мрія, мені не, я вже.	все, люди, була, держава, себе, я, вважаю, тому, де, на, люблю, як.	випускників, навчати, задоволення, головне, підходить, змиритися, здійснити, вишивати, перейняти, хотілося, покоління, закінчу, відпочинок, навчитися, продовжувати.

Досліджувані **фокус-групи №2** – (високий рівень) використовують професійну лексику, наприклад: «в школі», «вчитель», «професійна діяльність», «відкриті уроки», «на роботі», «в школу», «семінари», «на уроки», «директор школи», «цей урок», «здібності», «знання із», «з дітьми», «допомагати іншим», «роботу», «діяльність», «школі», «колектив», «дітей», «зростання», «літературу», «відкриті», «початкових», «журнали», «дружній», «керівництво», «предмет», «навчання», «цінностями».

Наприклад: «Наші діти недолюблені, бо...треба, недоділені любов'ю через те, що моя любов ще ділиться на тих дітей, що сидять в класі», «Коли я закінчила педагогічне училище, то знала уже точно, що буду працювати не вихователем, не піонервожатою, а **вчителем початкових класів**», «У нас була дуже строга **директор школи** Людмила Іванівна». Таким чином, для цих досліджуваних зберігається значущість професійної діяльності, як і для першої фокус групи.

Водночас, помітним є збільшення лексики, пов'язаної із сім'єю: «батьки», «чоловік», «сім'я». Наприклад: «На першому плані у мене завжди **сім'я**, хоча, судячи з думки колег, я дуже хороший вчитель, хороші уроки даю», «А так буде більше вільного часу, буде більше можливості поспілкуватися з **батьками**», «Але дякувати Богові, при підтримці мого **чоловіка, моїх дітей**, все-таки я вийшла на роботу», «І, навіть, мені здається, що за стільки часу роботи в школі, я дуже мало провідувала своїх **батьків**», «Втрачається цей зв'язок з **батьками**». Таким чином, ця лексика виражає сформованість мотиваційного компонента психологічної готовності осіб пізньої зрілості до виходу на пенсію та можливість реалізації себе у родині.

Також зустрічаємо різні словосполучення, які спрямовані на особистісне зростання цих осіб, що також вказує на сформованість мотиваційного компонента: «в моєму житті», «навіть не уявляю», «хоче розвиватися», «займатися», «підтримати», «допомагати», «готуватися», «продовжувати», «розвиватися». Наприклад: «Якщо людина **хоче розвиватися**, то це не залежить від її віку», «Чим буду **займатися**: читати газети, журнали, дивитися різні цікаві телепередачі, **займатися** інтер'єром свого дому, порядком, підтримувати діток», «Наприклад, кожного дня старанно **готуюся** до тих уроків, дітки мене дуже люблять», «Я почала дуже-дуже ретельно **готуватися** до уроків, почала займатися самоосвітою», «Так склалося, що **в моєму житті** дуже багато було таких проблем, які навіть не підвладні моєму бажанні», «Я навіть не уявляю, мені чогось шкода людей, які йдуть на пенсію».

Помітним є зростання частотності ужитку займенника «я», наприклад: «я думаю», «і я», «я дуже», «що я», «я буду», «що я не», що виражає я-орієнтованість цих досліджуваних у плануванні свого майбутнього. Наприклад: «**Я** вважаю, **що я не** така стара, щоб пережити такі страшні проблеми, які були, просто сімейні проблеми», «Мені здається, **що я** вже зараз можу переконати будь-яку людину, що ті проблеми, які є в житті, вони не такі важливі, як здоров'я людини, благополуччя твоїх дітей», «Але **я думаю, я** маю певні знання з медицини». Це узгоджується також із зростанням частотності вставних слів із високим ступенем впевненості: звичайно, безсумнівно, вважаю. Наприклад: «**Звичайно**, якщо зараз у нас такий дуже тяжкий час, думаю, що кожен з нас готується до пенсії», «А коли завершу свою професійну діяльність, то **звичайно** є плани, є хобі», «**Я вважаю**, що я людина взагалі оптимістична і життєрадісна».

Зустрічається позитивно забарвлена лексика, наприклад, я люблю, прекрасно, гармонійно тощо. Наприклад: «Роботу свою **я дуже люблю**», «Відчуваю, що дуже потрібна учням, ділюся з ними своїми знаннями, мандруємо у світ **прекрасного** з літератури, знайомимось з різними творами, вчимося жити, думати».

На сформованість когнітивного компонента психологічної готовності цих осіб до виходу на пенсію вказує наявність когнітивних дієслів і слів: уявляти, думати, здібності, знання, а також причинно-наслідкові сполучники: тому що, оскільки тощо. Наприклад: «На даний момент я є класним керівником, **тому що** дуже люблю, коли мої учні приходять до мене додому, запитують поради», «Правильно ви помітили я не хочу ділитися, **тому що я думаю**, що кожний вчитель повинен мати щось своє, свої якісь надбання, тобто які повинні належати тільки йому», «Я не **уявляла**, як я буду давати цей урок фізкультури директорам шкіл».

На основі отриманих результатів виокремлено психолінгвістичні маркери, що відповідають високому рівню психологічної готовності особистості до виходу на пенсію (табл.3.2).

**Психолінгвістичні маркери високого рівня психологічної готовності
особистості до виходу на пенсію
(фокус-група 2)**

№		Фраза	Слово	Словоформи
1.	Фокус-група 2 (високий рівень)	Дуже люблю, у світ прекрасного, свою професійну діяльність, у зв'язку з, в школі, у нас, я думаю, у мене була, відкриті уроки, на роботі, сім'ї, в школу, з батьками, мені здається що, і ми, і я, того що, семінари, на уроки, що я, у нас, я буду, директор школи, цей урок, в моєму житті, що я не, навіть не уявляю, здібності і, в першу чергу, пов'язана, можна сказати, хоче	Люблю, роботу, на, світ, працювала, діяльність, у, з, дуже, прекрасного, і, до, коли, що, я, не, в, за, нас, мене, школі, то, а, так, думаю, колектив, ми, уже, як, тоді, але, була, мені, було, можна, дітей, це, вже, знаю, треба, для, допомогти, знання, вона, здібності, моя, тому, вони, тобто, зростання, мати.	Працювала, професійну, прекрасного, літературу, звичайно, діяльність, прочитала, колектив, відкриті, семінар, початкових, займатися, показати, чоловік, вчитель, здається, батьками, підтримати, журнали, дружній, керівництво, директор, допомагати, подобається, готуватися, предмет, можливо, становище, продовжувати, цінностями, здібності, розвиватися, моральні, матеріально, навчання.

1	2	3	4	5
		розвиватися, допомагати іншим.		

Досліджувані **фокус-групи №3** – (дуже високий рівень), характерною особливістю є збільшення лексики, пов'язаної із сім'єю: «сім'я», «донька», «дружина». Наприклад: «Сім'я безумовно, якщо так порівняти і поставити все інше, то безумовно це перше місце. І сім'я не тільки що в мене там скажімо **дружина**, але в мене є **донька**, то я так само значить допомагаю чим можу встановленню і тій сім'ї. Бо **донька** вийшла недавно заміж. І безумовно тут я міг би сказати так, що хотілося б набагато більше зробити для сім'ї ось, але якось так склалося в житті, що мене розуміють, де я працюю, чим я займаюсь йдуть на зустріч, але очевидно і вже хотілося в таких роках, що б і сім'я десь більше значила».

Як видно з таблиці 3.3, найбільша кількість такої лексики в інтерв'ю зустрічається саме у респондентів фокус-групи № 3. Це свідчить про сформованість мотиваційного компонента психологічної готовності особистості пізньої зрілості до виходу на пенсію та можливості реалізації себе саме в сім'ї.

Респонденти широко використовують професійну лексику. Це свідчить про важливість професійної діяльності для респондентів, наприклад: «науково», «обсяг роботи», «студентські роки», «собі роботу», «на роботу», «працювати», «педагогічний», «аспірантура», «кафедра», «займатися», «кандидатська», «дисертація», «викладач», «студент», «університет», «факультет», «професор», «колектив». Це узгоджується із зростанням когнітивної лексики «увага», «здоров'я», «на увазі», а також із причинно-наслідковими сполучниками, наприклад: «тому що», «то без сумніву що», що свідчить про високу сформованість когнітивного компонента психологічної готовності до виходу на пенсію, що виражається у необхідності людини отримувати необхідні знання,

вмінні мобілізувати свої знання та досвід. Наприклад: «Я закінчив у 1981 році географічний **факультет** Московського **університету** імені Ломоносова і прийшов сюди», «І підібрав я такий хороший **студентський деканат**, ну такі хороші **студенти**, що завжди я їх згадую», «От тому, в принципі, на **роботі**, то я свій настрій залишаю вдома», «Перше, це виходить з такого дуже плачевного становища, в якому опинилася наша країна, маю на увазі військові дії, то перше, щоб я хотів, оскільки я закінчив Московський **університет**, хотів би поїхати до своїх друзів, вони зараз на різних посадах є хто і в міністерстві працює, взагалі посади різні», «Я хотів би трохи сюди навідуватися, дивитися далі на **наукові досягнення**, як працюють студенти», «Чому так, **тому що** я знаю багатьох, хто виходить на пенсію і мріє про те, щоб трошечки залишитися **попрацювати**. **Багато також** значить те, з яким ти **колективом працюєш**».

Збільшується вживання вставних слів впевненості, порівняно з респондентами фокус-групи № 2, що свідчить про дуже високий рівень впевненості особистості і готовність брати на себе відповідальність: «без сумніву що», «значною мірою», «в першу чергу», «там скажимо», «мається на увазі», «то безумовно», «в принципі», «саме основне», «особливо», «головне», «звичайно», «завжди», «значить», «кажу», «передусім», «очевидно». Наприклад: «Ну хто не зумів втриматися під час того життя, тому **безумовно** з тих шаблів падав», «Це **значить**, по крайній мірі ті люди, з якими мене у 80 роках звела доля через комсомол», «Хоча **безумовно значить** можна було не йти служити, але я сам добровільно попросився, **значить**, і відслужив півтора року у Збройних Силах тоді ще Радянського Союзу», «Але **очевидно, значить**, тим, чим я міг собі пробити цей шлях і **очевидно** бачили десь зі сторони, ну і фіксували **очевидно**, і пропонували, бо були ще й інші пропозиції в свій час: і в мерію, і в інші структури», «Тому **безумовно** кажу ще раз, я ніколи не закривався, як я кажу, як черепашка, намагався бути корисним комусь і брати все те корисне, у кого воно є», «**Значить**, суто своїми, мабуть, здібностями».

Збільшується частота вживання займенника «я», наприклад: «я», «хоча я», «я не», «я кажу», «чим я», «я кажу ще раз», «що я», «я хотів», «як я», «я

хотів би», «я тут», що свідчить про усвідомлення власної значущості досліджуваних та спрямованості особистості до позитивного сприйняття навколишнього середовища, свого майбутнього, зростання вагомості пізнавальних мотивів, цінностей, інтересів, вироблення стійких настанов. Наприклад: «То **я кажу ще раз** з 86 року по теперішній час я на різних посадах, пройшов від асистента до доцента кафедри», «Можу сказати, що з того кола, з ким **я** працював починаючи з 1980 року – ценинішній мер міста, а також губернатор нашої області», «**Я не** скажу, що **я** досяг всього, **я** по сьогоднішній день намагаюся щось вбирати в себе», «Але з самого початку, **як я** прийшов, то Ви знаєте, от **я** можу сказати відверто, що жодного разу до сьогоднішнього дня, Ви можете собі уявити, скільки попрацювати на одному факультеті, такого чудового колективу немає».

Вживаються слова, які характеризують респондентів як емоційно стійких, самокритичних, урівноважених, самостійних, із високим самоконтролем, здатністю до саморегуляції та самоорганізації, розвиненими вміннями правильно планувати та організовувати свій час, які дають змогу особистості діяти ефективно у взаємодії із суспільством, оточуючими, наприклад: «саме основне», «головне в житті», «дуже цікава», «більше уваги», «мені дуже подобається», «в першу чергу», «довгий час», «дуже хороше», «самостійно», «працювати», «займатися», «хочеться», «планувати», «починаю», «думається». Наприклад: «Але це лише тільки якби ззовні, а **хочеться** щось більш комфортабельнішого, більш чогось такого сучаснішого», «Але мені **думається**, що через рік, два, три можливо це все перевернеться в другий бік», «Я маю дачну ділянку і буду там **працювати**», «Робота зі студентами **дуже цікава**».

Часто зустрічаються слова «на пенсію», «до пенсії», «пенсії то», це свідчить про те, що особистість готує себе до виходу на пенсію. Наприклад: «Зараз якби такий період у мене, коли здається, якби то дотягнути до тої **пенсії** і скоріше піти на **ту пенсію**», «Ну але якщо десь **на пенсії**, то безумовно якби дозволяло здоров'я, якби дозволяв стан душі, то хотілося б десь займатися тим чим зараз теж займаюся, займатися трохи фізичною працею десь трохи і

відпочити, бо роки йдуть. Не так багато й побачив усього у світі», «Якщо брати нашу країну, то після виходу **на пенсію** життя закінчується, тому що про людину забувають».

На основі отриманих результатів виокремлено психолінгвістичні маркери, що відповідають дуже високому рівню психологічної готовності особистості до виходу на пенсію (табл. 3.3).

Таблиця 3.3

**Психолінгвістичні маркери дуже високого рівня психологічної
готовності особистості до виходу на пенсію
(фокус-група 3)**

№		Фраза	Слово	Словоформи
1.	Фокус-група 3 (дуже високий рівень)	Головне в житті, на роботу, дуже цікава, хоча я, тому що, то без сумніву що, більше уваги, обсяг роботи, на пенсію, сім'я, студентські роки, що це, мені дуже подобається, в першу чергу, собі роботу, я не, я кажу, там скажімо, чим я, я кажу ще раз, мається на увазі, то безумовно, в	Я, у, дуже, не, в що, людей, з, а, особливо, головне, працювати, потрібно, постійно, для, і, це, на, так, тому, робота, робити, якщо, але, є, уже, ще, то, все, звичайно, після, буду, завжди, життя, сама, що,десь, значить, якби, бо, кажу, би, як, щоб.	Самостійно, працювати, науково, педагогічний, аспірантура, кафедрі, допомогти, підтримати, звичайно, займатися, подобається, кандидатська, дисертація, забувають, життєвий, скажімо, викладач, очевидно, хотілося, можливо, планувати, думається, дружина, дозволяє, зробити, починаю, студент, університет,

1	2	3	4	5
		мене є, що я, до пенсії, пенсії то, на роботу, я хотів, у нас, як я, в принципі, здоров'я, я хотів би, я тут, дуже хороше, саме основне.		факультет, приходи, професор, відпочивати, діяльність, колектив.

На основі отриманих результатів ми виокремили психолінгвістичні маркери, що відповідають кожному компоненту психологічної готовності особистості до виходу на пенсію (табл.3.4).

Таблиця 3.4

Психолінгвістичні маркери рівнів розвитку компонентів психологічної готовності осіб пізньої зрілості до виходу на пенсію

№	Компоненти психологічної готовності	Фокус-група 1 (середній рівень)	Фокус-група 2 (високий рівень)	Фокус-група 3 (дуже високий рівень)
1.	Когнітивний	Навчати, здоров'я, в житті, покоління.	Знання, здібності, зростання, світ, літературу, прочитала, семінар, журнали, навчання, становище, цінностями, розвиватися.	Більше уваги, здоров'я, життя, науково, аспірантура, кандидатська, життєвий, кафедра, студент, професор, на пенсію.

Продовження табл.3.4

1	2	3	4	5
2.	Емоційно-вольовий	Задоволення, відчуваю, я вважаю,	Прекрасного, дуже люблю, треба, дружній, подобається.	Дуже цікава, я кажу, я кажу ще раз, дуже хороше, самотійно, сама, завжди, кажу, потрібно, підтримати, постійно, очевидно, подобається.
3.	Мотиваційний	Мрія, моїх випускників, я люблю дітей, дітей, люблю, змиритися, хотілося, сім'ї, продовжувати.	Хоче розвиватися, чоловік, батьками, продовжувати, моральні.	Головне в житті, сім'я, то безумовно, я хотів би, буду, самотійно, хотілося, я хотів, планувати, дружина, діти, починаю.
4.	Конативний	Відпочити, вишивати, допомогти, вирощувати, прийшла, працювати, господарство, відпочинок.	Працювала, займатися, допомагати, діяльність.	Зробити, відпочивати, приходити, діяльність.

Як видно з таблиці 3.5, найбільша кількість слів в інтерв'ю спостерігається у третій групі, що свідчить про позитивну мотивацію обговорювати свій професійний шлях і пов'язане із ними майбутнє. Це узгоджується із тим, що окрім професійної лексики, з'являється лексика, пов'язана із родиною, особистісним зростанням. Відповідно найбільший розмір речення також спостерігається у третій групі (13,052 слів). Розмір речення вказує на емоційну стійкість автора, у нашому дослідженні на сформованість емоційного компонента, що узгоджується із результатами якісного аналізу текстів досліджуваних трьох груп. Найменший показник (10,762 слів) спостерігається у першій групі, що узгоджується із найменшою сформованістю емоційного компонента, наявністю негативно емоційної лексики та тривожним ставленням до майбутнього після виходу на пенсію.

Таблиця 3.5

Результати психографологічного аналізу текстів інтерв'ю

№		Число слів	Слів у реченні	Символів в слові	Число речень	Лексична варіативність (кількість різних слів)	Лексична щільність	Когнітивна складність
1.	Фокус-група №1 (середній рівень)	837,4	10,762	4,736	77,2	414,6	0,524	6,263
2.	Фокус-група №2 (високий рівень)	675,6	11,144	4,922	62,8	329,2	0,564	7,318

1	2	3	4	5	6	7	8	9
3.	Фокус-група №3 (дуже високий)	1115,4	13,052	4,964	77,6	501	0,516	8,474

Найбільшу лексичну варіативність також містять тексти третьої фокус-групи, що є суголосним різній мотиваційній спрямованості цих осіб (професійна діяльність, родина, особистісне зростання). Також ці тексти характеризуються значною кількістю позитивно емоційної лексики, варіативністю когнітивних дієслів і вставних слів високого ступеня вірогідності.

Показники лексичної щільності практично є однаковими у досліджуваних трьох груп, відповідно (0,524, 0,564, 0,516). Найвищою когнітивною складністю визначаються тексти третьої групи (8,474), порівняно із першими двома, відповідно 6,263 та 7,318, що узгоджується із результатами якісного аналізу: наявністю когнітивних дієслів та причинно-наслідкових сполучників.

Результати психографологічного аналізу текстів інтерв'ю свідчать про найвищий рівень розвитку показників когнітивного компонента психологічної готовності особистості до виходу на пенсію, відповідно до теоретичної моделі, у третій групі. Найбільші показники когнітивної складності (8,474), лексичної варіативності (501,0) спостерігаються саме у викладачів ВНЗ.

Таким чином, результати комплексного якісного і кількісного психолінгвістичного аналізу дали змогу встановити вербальні маркери різного рівня готовності до виходу на пенсію. Сформованість когнітивного, емоційно-вольового, мотиваційного та конативного компонентів проявляється як в якісних психолінгвістичних маркерах (змістової лексики, лексичної варіативності, лексичної щільності), так і кількісних показниках: розмірі речення, розмірі тексту, кількості слів, кількості речень.

Результати, які стосуються нашої вибірки, показують, що концепція роботи і кар'єри виявляється особливо пов'язаною з концепцією виходу на пенсію. В цьому сенсі було б корисно встановити, з точки зору апарату академічного та кар'єрного управління, форми, через які можливо ефективно управляти шляхом кар'єрного розвитку з плином часу у такий спосіб, щоб, з одного боку, сприяти більшій задоволеності професійним життям, а з іншого – готувати особистість до якісного і адаптивного виходу на пенсію.

3.3. Потенційні зони розвитку психологічної готовності осіб пізньої зрілості до виходу на пенсію: теоретико-емпіричне узагальнення

Проблема цілеспрямованого розвитку психологічної готовності до виходу на пенсію у науковому плані залишається відкритою. У зв'язку із значимістю цієї проблеми у розвитку особистості пізньої зрілості, з одного боку, і нерозробленістю психологічних програм розвитку психологічної готовності до виходу на пенсію, з іншого, виникла необхідність створення програми розвитку психологічної готовності осіб пізньої зрілості до виходу на пенсію.

Під час побудови програми розвитку психологічної готовності осіб пізньої зрілості до виходу на пенсію та вибору стратегії роботи з ними ми брали до уваги низку принципів, які слугували основою теоретичного моделювання і емпіричного вивчення психологічної готовності особистості. До таких принципів ми відносимо:

- принцип системного підходу, який розглядає внутрішнє і зовнішнє функціонування і розвиток будь-якого психологічного феномена в супідрядності і координацією з більш великою, загальною системою, частиною якої він є. Реалізація цього принципу при розробці програми втілюється в одночасному впливові на усі компоненти психологічної готовності. Отже, основною метою реалізації запропонованої програми є розвиток когнітивного, емоційно-вольового, мотиваційного та конативного компонентів психологічної готовності до виходу на пенсію. Цей принцип зумовив виокремлення окремого

заняття для висвітлення особливостей розвитку когнітивного, емоційно-вольового, мотиваційного та конативного компонентів психологічної готовності осіб пізньої зрілості до виходу на пенсію («Структурні компоненти психологічної готовності осіб пізньої зрілості до виходу на пенсію»);

- принцип урахування і розвитку тих особистісних рис і властивостей, які найкраще відповідають вимогам певної діяльності та сприяють успішній її реалізації. Реалізація цього принципу у конструюванні програми втілюється у представленні існуючих кореляційних зв'язків між психологічною готовністю особистості до виходу на пенсію в період пізньої зрілості та особистісними рисами. Як показали результати емпіричного дослідження, найбільш важливими особистісними властивостями, пов'язаними із готовністю, є емоційна саморегуляція, соціальна адаптивність, мотиваційна спрямованість, поведінкова активність. Таким чином, під час впровадження програми особлива увага зверталася на обговорення цих властивостей та їх позитивному впливові на психологічну готовність осіб пізньої зрілості до виходу на пенсію;

- принцип урахування вікових особливостей особистості у процесі розвитку її психологічної готовності. Цей принцип узгоджує вимоги відповідності процесу психічного і особистісного розвитку особистості і забезпечує визнання беззаперечного факту унікальності та неповторності життєвого шляху кожної особистості. Цей принцип зумовив виокремлення окремих занять для висвітлення вікових особливостей («Зрілість, вікова періодизація зрілості у науковій думці», «Психофізіологічний розвиток осіб пізньої зрілості», «Динаміка когнітивного розвитку особистості в період пізньої зрілості», «Особливості професійної спрямованості особистості в період пізньої зрілості»);

- принцип порівняння: суть цього принципу полягає в тому, що отримані емпіричні результати під час експериментального дослідження порівнюються з відомими здобутками інших авторів. Так, здійснювався порівняльний аналіз результатів вітчизняних і зарубіжних досліджень

психологічної готовності до пенсії, виокремлення власних здобутків, які досягнуто вперше з цієї проблематики. Цьому присвячувалося окреме заняття «Поняття психологічної готовності особистості».

Для визначення особистісних відмінностей досліджуваних (n=142 особи) відповідно до рівня психологічної готовності до виходу на пенсію було використано непараметричний метод Манна-Уїтні для здійснення порівняльного аналізу середніх значень особистісних показників між групами досліджуваних з високим і середнім рівнями психологічної готовності до пенсії (див. додаток Д) (див. табл. 3.6).

Таблиця 3.6

Відмінності індивідуально-психологічних особливостей досліджуваних із високим і середнім рівнями розвитку психологічної готовності особистості до пенсії

№ з/п	Індивідуально-психологічні особливості	Показники особистісних властивостей досліджуваних із середнім рівнем готовності (в балах)	Показники особистісних властивостей досліджуваних із високим рівнем готовності (в балах)	Рівень значущості
1	Депресія	92,58	62,04	0,019
2	Тривожність	92,06	69,04	0,028
3	Сила гальмування	47,33	75,55	0,007
4	Адаптивність	56,33	74,26	0,061
5	Прийняття себе	61,58	73,50	0,041
6	Емоційний комфорт	51,28	74,98	0,023

Як видно з таблиці 3.6, найбільш значущі відмінності спостерігаються в емоційній саморегуляції досліджуваних. Особи із середнім рівнем

психологічної готовності потребують підтримки у розвитку емоційного комфорту, зняття тривоги, подоланні депресивних станів і безумовного прийняття себе. Такі результати було враховано у плануванні програми, спрямованої на розвиток психологічної готовності особистості до виходу на пенсію.

Враховуючи всі зазначені вище принципи розвитку психологічної готовності особистості до виходу на пенсію, а також результати теоретико-емпіричного дослідження проблеми, вважаємо доцільним розглянути особливості конструювання програми.

Програма розвитку психологічної готовності до виходу на пенсію складається з чотирьох розділів у сукупності десяти занять, які здійснюються в індивідуальній і груповій формах роботи:

- формування позитивної «Я-концепції»,
- формування ставлення до пенсійної реформи,
- формування ставлення до себе як майбутнього пенсіонера,
- набуття знань про психофізіологічні особливості особи у період пізньої зрілості.

Програма реалізовувалася у формі лекційно-практичного курсу формування компонентів психологічної готовності осіб пізньої зрілості до виходу на пенсію. Серед основних методичних прийомів було використано: міні-лекції, проблемні завдання, вправи-дискусії, психотехнічні вправи, психогімнастичні вправи, вправи-ігри [29; 35; 47; 122; 128].

На нашу думку, упродовж впровадження програми було враховано особливості періоду пізньої зрілості: послаблення пізнавальних здібностей через погіршення здатності запам'ятовувати, концентрувати увагу, зниження порогів зорових і слухових відчуттів, натомість збільшення комунікативного потенціалу, значний особистісний досвід, зростання інтуїції тощо [38; 41].

Аналіз сучасних підходів до організації процесу навчання за участю осіб пізньої зрілості дозволяє зробити висновок про необхідність включення

прийомів і технологій, що стосуються різних сфер впливу на особистість, а саме:

1. Навчання прийомам саморегуляції та самоконтролю.
2. Розвиток пам'яті, мислення, уваги, сприймання.
3. Розвиток контролю рухової активності.

Таке широке коло проблем потребує потужного арсеналу засобів їх вирішення. Всі такі засоби можна умовно поділити у відповідності до цільової установки на:

- предметно-маніпулятивні;
- рухливо-експресивні;
- вербально-комунікативні.

При виборі навчання, засобів та прийомів впливу на особистість, необхідно враховувати індивідуальні вікові особливості осіб пізньої зрілості та зважати на основний вид діяльності [37]. Підбір матеріалу, вправ повинен здійснюватись таким чином, аби, забезпечуючи тренування однієї функціональної здатності, не покладати одночасного навантаження на інші.

Упродовж роботи із людьми передпенсійного віку ми дотримувалися таких напрямів:

- розширювали коло спілкування [87];
- забезпечували умови для соціальної активності (хобі, здійснення мрії);
- розвивали пізнавальні здібності (читання, заучування на пам'ять пісень і віршів, розгадування кросвордів, оповідь історій тощо).

Значна частина кожного заняття була присвячена розвитку когнітивних, мотиваційних, емоційно-вольових та поведінкових компонентів психологічної готовності особистості до виходу на пенсію.

Слід зауважити, що при складанні програми психологічної готовності особистості до виходу на пенсію, ми виходили з вікових особливостей людини, особливостей психологічної готовності осіб пізньої зрілості до виходу на пенсію, і, враховуючи розвиток особливостей кожного з компонентів психологічної готовності, здійснили підбір тем занять (див. додаток Ж).

Розвивальна програма «Психологічна готовність особистості до виходу на пенсію», яка базувалась на дотриманні принципів системного підходу, розвитку особистісних рис і властивостей, які відповідають вимогам певної діяльності, урахування вікових особливостей особистості, складалась із трьох блоків: теоретичного, діагностичного і власне розвивального. Розвивальний блок містив цикл занять за темами: «Зрілість, вікова періодизація зрілості у науковій думці», «Психофізіологічний розвиток осіб пізньої зрілості», «Психосоціальний розвиток особистості у період пізньої зрілості» та інші. Загальною метою програми було ознайомлення досліджуваних із віковими особливостями людини, особливостями психологічної готовності осіб пізньої зрілості до виходу на пенсію, компонентами такої готовності, а також розвиток особистісних станів і властивостей (емоційна саморегуляція, соціальна адаптивність, мотиваційна спрямованість, поведінкова активність), які позитивно впливають на завершення професійної діяльності.

1. Тема заняття: Зрілість, вікова періодизація зрілості у науковій думці.

Мета: вивчення динаміки вікової періодизації зрілості у науковій думці шляхом теоретичних узагальнень.

Ключові слова: зрілість, вік, акмеологія, психологічна готовність, вихід на пенсію, пізня зрілість, вік, особистість, продуктивність, пенсія, пенсіонер, індекс пенсійної зрілості.

2. Тема заняття: Психофізіологічний розвиток осіб пізньої зрілості.

Мета: ознайомлення з поняттям психофізіологічний розвиток осіб пізньої зрілості.

Ключові слова: розвиток, здоров'я, хвороба, депресія, тривожність, старіння, депресія, тривожність, харчування.

3. Тема заняття: Динаміка когнітивного розвитку особистості в період пізньої зрілості.

Мета: ознайомлення з динамікою когнітивного розвитку особистості в період пізньої зрілості.

Ключові слова: інтелект, мудрість, пам'ять, індивід, увага, творчі здібності.

4. Тема заняття: Психосоціальний розвиток особистості в період пізньої зрілості.

Мета: ознайомлення з психосоціальний розвиток осіб пізньої зрілості.

Ключові слова: соціальна поведінка, ціннісні орієнтації, релігія, потреби, прагнення, інтереси, продуктивність, інертність.

5. Тема заняття: Сім'я, вплив сім'ї на розвиток психологічної готовності особистості.

Мета: ознайомлення з типами сімей, визначення впливу сім'ї на розвиток психологічної готовності особистості.

Ключові слова: сім'я, генеративність, конфлікт, егалітарний шлюб, старість, стосунки, роль дідуся, роль бабусі.

6. Тема заняття: Особливості професійної спрямованості в період пізньої зрілості.

Мета: ознайомлення з особливостями професійної спрямованості в період пізньої зрілості.

Ключові слова: робота, професія, колектив, професійної спрямованості, спілкування з колегами, продуктивність

7. Тема заняття: Ейджизм. Соціальна підтримка осіб пізньої зрілості.

Мета: розкриття змісту поняття ейджизму та сутності стереотипних уявлень стосовно осіб пізньої зрілості, ґрунтовне вивчення упередженого ставлення суспільства до осіб пізньої зрілості шляхом теоретичних узагальнень та емпіричного вивчення,.

Ключові слова: ейджизм, стереотипи, геронтофобія, старість, типи старості.

8. Тема заняття: Поняття психологічної готовності особистості.

Мета: ознайомлення з поняттям психологічної готовності особистості, видами психологічної готовності, теоретичною моделлю психологічної готовності осіб до виходу.

Ключові слова: психологічна готовність, особистість, продуктивність, настанова, дія, діяльність, поведінка, компоненти психологічної готовності, когнітивний компонент, емоційно-вольовий компонент, мотиваційний компонент, конативний компонент.

9. Тема заняття: Структурні компоненти психологічної готовності осіб пізньої зрілості до виходу на пенсію.

Мета: ознайомлення та аналіз структурних компонентів психологічної готовності осіб пізньої зрілості до виходу на пенсію.

Ключові слова: психологічна готовність, особистість, компоненти психологічної готовності, когнітивний компонент, емоційно-вольовий компонент, мотиваційний компонент, конативний компонент.

10. Тема заняття: Конативний компонент психологічної готовності.

Мета: ознайомлення з конативний компонент психологічної готовності, основними видами діяльності, відпочинку, спорту.

Ключові слова: конативний компонент, дозвілля, активний відпочинок, поведінка, спорт, туризм, особистість, дія, діяльність.

Програма передбачає роботу з особами пізньої зрілості віком від 50 до 60 років (жінки 50-55 років, чоловіки 55-60 років) , які готуються до виходу на пенсію. Програмний курс розраховано на 10 занять, які проводяться у підгрупах з 5–10 осіб. Тривалість одного заняття – 40–45 хвилин.

Особливістю групової роботи є те, що учасники груп доволі часто не знайомі між собою. Тому початок розвивальної роботи можна розпочати з процедури знайомства. Кожному учаснику пропонується сказати, як його звати і розказати про себе. Після того, як усі розкажуть про себе, необхідно домовитись про правила, які повинні дотримуватись під час проведення занять у групі. Головне правило – не перебивати, коли говорить хтось інший та ін. Після цього можна переходити до проведення занять [89].

Учасників груп необхідно підбирати відповідно до рівня розвитку психологічної готовності особистості до виходу на пенсію, попередньо провівши діагностику за авторським опитувальником.

Результати емпіричного дослідження індивідуально-психологічних особливостей досліджуваних відповідно до рівня їх психологічної готовності до пенсії свідчать про те, що особи із середнім рівнем психологічної готовності потребують підтримки у розвитку емоційного комфорту, зняття тривоги, подоланні депресивних станів і безумовного прийняття себе. Такі результати було враховано при розробці програми, спрямованої на розвиток когнітивного, мотиваційного, емоційно-вольового та поведінкового компонентів психологічної готовності особистості до виходу на пенсію.

Усі заняття програми розвитку спрямовані на розвиток показників компонентів психологічної готовності до виходу на пенсію: когнітивного, емоційно-вольового, мотиваційного та конативного. Завершувати кожне заняття необхідно тим, що кожен учасник групи ділиться враженнями про те, що сподобалось найбільше на занятті, і що найменше. Це дає можливість отримати інформацію про емоційний стан людини і враховувати його на наступних заняттях.

Доступність організації програми розвитку психологічної готовності особистості до виходу на пенсію робить доцільним її використання у навчальних закладах, профільних закладах і організаціях, соціальних службах, Університетах Третього Віку та діяльності громадських організацій, волонтерській активності.

Висновки до третього розділу

Результати аналізу наукової літератури щодо психологічної готовності до виходу на пенсію осіб пізньої зрілості, а також розробки авторської програми розвитку такої готовності дали змогу дійти таких висновків.

Для якісного дослідження проявів психологічної готовності до виходу на пенсію було обрано метод напівструктурованого інтерв'ю, яке є достатньо об'єктивним методом дослідження, здійснюється в природних умовах, та створює передумови для виникнення взаємної довіри, безпеки й емоційного

прийняття.

Психолінгвістичний аналіз текстів інтерв'ю здійснювався з допомогою комп'ютерної програми Textanz, 2010. Для здійснення якісного аналізу інтерв'ю і встановлення психолінгвістичних маркерів було створено три фокус групи: група 1 із середнім рівнем готовності, група 2 - із високим рівнем, група 3 – із дуже високим рівнем готовності.

Програми Textanz дала змогу встановити частотність уживання службових і знаменних слів, словосполучень, спільнокоренових слів. Сформованість когнітивного, емоційно-вольового, мотиваційного і поведінкового компонентів проявляється як в якісних психолінгвістичних маркерах (змістової лексики, лексичної варіативності, лексичної щільності), так і кількісних показниках: розмірі речення, розмірі тексту, кількості слів, кількості речень.

Найбільшу кількість слів в інтерв'ю встановлено у групі 3, що свідчить про позитивну мотивацію обговорювати свій професійний шлях і пов'язане із ними майбутнє. Це узгоджується із тим, що окрім професійної лексики, з'являється лексика, пов'язана із родиною, особистісним зростанням. Відповідно найбільший розмір речення також спостерігається у групі 3 (13,052 слів). Розмір речення вказує на емоційну стійкість автора, у нашому дослідженні на сформованість емоційного компонента, що узгоджується із результатами якісного аналізу текстів досліджуваних трьох груп. Найменший показник (10,762 слів) спостерігається у групі 1, що узгоджується із найменшою сформованістю емоційного компонента, наявністю негативно емоційної лексики та тривожним ставленням до майбутнього після виходу на пенсію.

Найбільшу лексичну варіативність також містять тексти фокус-групи 3, що є суголосним різній мотиваційній спрямованості цих осіб (професійна діяльність, родина, особистісне зростання). Також ці тексти характеризуються значною кількістю позитивно емоційної лексики, варіативністю когнітивних дієслів і вставних слів високого ступеня вірогідності.

Показники лексичної щільності практично є однаковими у досліджуваних трьох груп, відповідно (0,524, 0,564, 0,516). Найвищою когнітивною складністю визначаються тексти групи 3 (8,474), порівняно із першими двома, відповідно 6,263 та 7,318, що узгоджується із результатами якісного аналізу: наявністю когнітивних дієслів та причинно-наслідкових сполучників.

Програма розвитку психологічної готовності особистості до виходу на пенсію складена з врахуванням вікових особливостей людини, рівнів психологічної готовності осіб пізньої зрілості до виходу на пенсію та особливостей її компонентів, індивідуально-психологічних особливостей відповідно до кожного рівня готовності, забезпечення умов соціальної активності, розширення комунікативного спектру та розвитку пізнавальних здібностей досліджуваних.

Враховуючи змістове наповнення когнітивного, емоційно-вольового, мотиваційного та поведінкового компонентів, було складено тематику програми, яка складається із міні-лекцій.

Результати емпіричного дослідження індивідуально-психологічних особливостей відповідно до рівня психологічної готовності до пенсії свідчать про те, що особи із середнім рівнем психологічної готовності потребують підтримки в у розвитку емоційного комфорту, зняття тривоги, подоланні депресивних станів і безумовного прийняття себе. Такі результати було враховано при плануванні програми, спрямованої на розвиток психологічної готовності особистості до виходу на пенсію.

В основу програми покладено таку основну тематику: зрілість, вікова періодизація зрілості у науковій думці; психофізіологічний розвиток осіб пізньої зрілості; динаміка когнітивного розвитку особистості в період пізньої зрілості; психосоціальний розвиток особистості в період пізньої зрілості; сім'я, вплив сім'ї на розвиток психологічної готовності особистості; особливості професійної спрямованості в період пізньої зрілості; ейджизм, соціальна підтримка осіб пізньої зрілості, поняття психологічної готовності особистості;

структурні компоненти психологічної готовності осіб пізньої зрілості до виходу на пенсію; конативний компонент психологічної готовності.

Враховуючи доступність програми, вважаємо доцільним її використання для розвитку психологічної готовності особистості до пенсії у профільних закладах і організаціях.

ВИСНОВКИ

На основі комплексного теоретичного й емпіричного вивчення психологічної готовності особистості до виходу на пенсію в період пізньої зрілості можна зробити такі висновки.

1. Результати теоретичного аналізу категорії психологічної готовності до пенсії дали змогу означити її як сукупність психічних станів і властивостей особистості, що забезпечують ефективне завершення її трудової діяльності й успішну адаптацію до нових умов життя. Найпоширенішими підходами до вивчення психологічної готовності вважаються особистісно-діяльнісний, який враховує специфіку професійної діяльності та особистісні властивості, що детермінують цю готовність, і темпоральний, за яким психологічна готовність до пенсії – це процес ефективного завершення професійної діяльності у сукупності передпенсійної (підготовчої), власне пенсійної (прийняття рішення) і післяпенсійної (адаптаційної) стадій. Запропонований аналітичний огляд дає змогу виокремити в науковій літературі пенсійну зрілість, ефективне прийняття рішення та адаптацію до нового життєвого періоду як поняття релевантні до психологічної готовності до пенсії.

Особливості готовності до пенсії визначаються індивідуально-психологічними (демографічними характеристиками, потребами і цінностями, знаннями, здібностями тощо); організаційними (історією працевлаштування, характеристиками професії і професійної діяльності, професійними досягненнями тощо); сімейними (підтримкою сім'ї, наявністю шлюбного партнера, якістю шлюбу тощо); соціально-економічними (соціальним захистом при виході на пенсію, актуальним економічним становищем тощо) характеристиками.

Основними психічними новоутвореннями особистості у період пізньої зрілості є продуктивність як вияв турботи і передача професійного й особистісного досвіду молодшому поколінню, підвищена чутливість і вразливість, комунікабельність, загострене чуття родинності і прив'язаності до

близьких людей. Нетерпимість до невизначеності часто порушує ефективну соціальну адаптацію осіб у пенсійний період та зумовлює тривожні і депресивні стани.

2. Сконструйовано теоретичну модель психологічної готовності особистості до виходу на пенсію, яка містить чотири компоненти: когнітивний, емоційно-вольовий, мотиваційний та конативний. Когнітивний компонент психологічної готовності особистості до виходу на пенсію містить знання і досвід особистості, що необхідні для ефективною адаптації до пенсійного періоду; емоційно-вольовий компонент забезпечує психічну саморегуляцію у різних мікро- і макро- соціальних середовищах; мотиваційний компонент відображає збалансовану спрямованість особистості на себе, на інших, на світ, а також позитивне сприйняття свого майбутнього, спектр пізнавальних потреб і інтересів; конативний компонент забезпечує активність осіб пізньої зрілості у різних життєвих ситуаціях.

3. Результати емпіричного дослідження сформованості психологічної готовності особистості до виходу на пенсію свідчать про те, що переважна більшість досліджуваних мають середній, високий, і дуже високий рівні психологічної готовності до пенсії. Встановлено вплив соціально-психологічних чинників (статі, місця проживання, соціального статусу, рівня освіченості, форми власності організації) на прояв психологічної готовності до виходу на пенсію. Вищий рівень психологічної готовності притаманний жінкам порівняно із чоловіками; представникам міської місцевості порівняно із сільською; працівникам установ державної форми власності порівняно із приватною; досліджуваним, які одружені, порівняно із самотніми особами; досліджуваним із вищою освітою порівняно із середньою та середньою спеціальною.

Визначено, що особистість із дуже високим рівнем розвитку психологічної готовності до виходу на пенсію вирізняється більшою силою процесів гальмування, збудження і рухливості нервових процесів, адаптивністю, прийняттям себе і інших, комунікабельністю, емоційною стійкістю, внутрішнім

контролем, нормативністю поведінки, консерватизмом, мотивацією до успіху та інтернальністю, онтогенетичною рефлексією особистості.

Внутрішня структура психологічної готовності, представлена п'ятьма факторами: адаптивним, міжособистісним, комунікативним, інтелектуальним, емоційно-вольовим, що дає змогу диференціювати мотиваційний компонент готовності як спрямованість на розширення міжособистісних контактів і розвиток комунікативних навичок і вмінь.

4. На основі результатів напівструктурованого інтерв'ю у фокус групах виявлено психолінгвістичні маркери середнього, високого та дуже високого рівнів розвитку психологічної готовності особистості до пенсії та сформованості когнітивного, емоційно-вольового, мотиваційного та конативного компонентів. Отримані емпіричні дані слугували підґрунтям для розробки програми розвитку психологічної готовності осіб пізньої зрілості до виходу на пенсію, основні психолого-методичні засоби якої спрямовані на збільшення емоційного комфорту, зняття тривоги, подолання депресивних станів, безумовного прийняття себе майбутніми пенсіонерами.

Перспективним вважаємо дослідження психологічної готовності до пенсії особистості у різні вікові періоди як процесу ефективного прийняття рішення про завершення професійної діяльності та соціальної адаптації до нових життєвих ситуацій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Агафонов А. Когнитивная психомеханика сознания, или Как сознание не-осознанно принимает решение об осознании / А. Агафонов. – Самара : Бахрам-М, 2007. – 336 с.
2. Актуальні проблеми психології: Психологічна герменевтика. Т. 2. Вип. 4 / за ред. Н. В. Чепелевої. – Київ : Міленіум, 2006. – 162 с.
3. Александровская В. Н. Детская и возрастная психология : учебное пособие для самостоятельной подготовки студентов ВУЗов по предмету «Основы психологии и педагогики» / В. Н. Александровская, Л. Н. Клевец. – Донецк : ДонНМУ, 2009. – 88 с.
4. Ананьев Б. Г. Человек как предмет познания / Б. Г. Ананьев. – 3-е изд. – Санкт-Петербург : Питер, 2001. – 288 с. – (Серия «Мастера психологии»).
5. Андерсон Д. Когнитивная психология / Д. Андерсон. – Санкт-Петербург : Питер, 2002. – 496 с.
6. Асмолов А. Г. По ту сторону сознания: методологические проблемы неклассической психологии / А. Г. Асмолов. – Москва : Смысл, 2002. – 480 с.
7. Бастрыкина А. В. Туризм в системе реабилитации и социальной интеграции пожилых и людей с ограниченными возможностями / А. В. Бастрыкина. – Москва, 1999. – 132 с.
8. Белоусов В. В. Темперамент и деятельность : учебное пособие / В. В. Белоусов. – Пятигорск, 1990. – 256 с.
9. Белянин В. П. Введение в психолингвистику / В. П. Белянин. – [2-е изд.] – Москва : ЧеРо, 2000. – 128 с.
10. Белянин В. П. Психолингвистика / В. П. Белянин. – Москва : Флинта, 2008. – 232 с.
11. Березин Ф. Б. Психологическая и психофизиологическая адаптация человека / Ф. Б. Березин. – Санкт-Петербург : Наука, 1988. – 270 с.
12. Бодалев А. А. О предмете акмеологии / А. А. Бодалев // Психол. журн. – 1993. – Т. 4, № 5. – С. 74–78.

13. Бодалев А. А. Общая психодиагностика / А. А. Бодалев, В. В. Столин, В. С. Аванесов. – Санкт-Петербург : Речь, 2000. – 440 с.
14. Бодров В. А. Психологические механизмы адаптации человека / В. А. Бодров // Психология адаптации и социальная среда: современные подходы, проблемы, перспективы / отв. ред.: Л. Г. Дикая, А. Л. Журавлев. – Москва, 2007. – С. 42–61.
15. Большой толковый психологический словарь. Т. 1 (А–О) / пер. с англ. Ребер Артур. – Москва : АСТ : Вече, 2003. – 592 с.
16. Бурлачук Л. Ф. Психодиагностика : учебник для вузов / Л. Ф. Бурлачук. – Санкт-Петербург : Питер, 2003. – 351 с.
17. Бурлачук Л. Ф. Словарь-справочник по психодиагностике / Л. Ф. Бурлачук, С. М. Морозов. – Санкт-Петербург : Питер, 2004. – 520 с. – (Серия «Мастера психологии»).
18. Бурно М. Е. Терапия творческим самовыражением / М. Е. Бурно. – Москва : Медицина, 1989. – 303 с.
19. Величковский Б. М. Современная когнитивная психология / Б. М. Величковский. – Москва : Изд-во Моск. ун-та, 1982. – 386 с.
20. Возрастная психология: личность от молодости до старости : учебное пособие / М. В. Гамезо, В. С. Герасимова, Г. Г. Горелова, Л. М. Орлова. – Москва : Пед. об-во России ; издат. дом “Ноосфера”, 1999. – 272 с.
21. Выбойщик И. В. Личностный многофакторный опросник Р. Кэттела : учебное пособие / И. В. Выбойщик, З. А. Шакурова. – Челябинск : Изд-во ЮУрГУ, 2000. – 54 с.
22. Выготский Л. С. Мышление и речь / Л. С. Выготский. – Москва : Лабиринт, 2001. – 368 с.
23. Гейвин Х. Когнитивная психология / Х. Гейвин. – Санкт-Петербург : Питер, 2003. – 272 с.
24. Горелов И. Н. Избранные труды по психолингвистике / И. Н. Горелов. – Москва : Лабиринт, 2003. – 320 с. – (Филологическая библиотека).

25. Горелов И. Н. Основы психолінгвістики : учебное пособие / И. Н. Горелов, К. Ф. Седов. – 4-е изд. – Москва : Лабиринт, 2005. – 320 с. – (Психолінгвістика).
26. Гошовський Я. Ресоціалізація депривованої особистості : [монографія] / Я. Гошовський. – Дрогобич : Коло, 2008. – 480 с.
27. Деркач А. А. Акмеологические основы становления психологической и профессиональной зрелости / А. А. Деркач. – Москва, 1995. – 119 с.
28. Деркач А. А. Формирование и развитие профессионального мастерства руководящих кадров / А. А. Деркач, А. П. Ситников. – Москва : Мысль, 1993. – 89с.
29. Джонсон Д. В. Соціальна психологія: тренінг міжособистісного спілкування / пер. з англ. В. Хомика ; Д. В. Джонсон. – Київ : Академія, 2003. – 288 с.: іл. – Бібліогр.: с. 283–284.
30. Дзюба Т. М. Психологія дорослості з основами геронтопсихології : навч. посіб. / Т. М. Дзюба, О. Г. Коваленко ; за ред. В. Ф. Моргуна. – Київ : Слово, 2013. – 264 с.
31. Долинська Л. В. Геронтопсихологія: Практикум : хрестоматія : навч. посіб. / Л. В. Долинська, Л. М. Співак – Київ : Каравела, 2012. – 240 с.
32. Дурай-Новакова К. М. Формирование профессиональной готовности студентов к педагогической деятельности : автореферат диссертации кандидата педагогических наук : 13.00.01 / Дурай-Новакова К. М. – Москва, 1983. – 32 с.
33. Дьяченко М. И. Готовность к деятельности в напряженных ситуациях / М. И. Дьяченко, Л. А. Кандыбович, В. А. Пономаренко. – Минск : Изд-во БГУ, 1985. – 206 с.
34. Дьяченко М. И. Психологические проблемы готовности к деятельности / М. И. Дьяченко, Л. А. Кандыбович. – Минск : Изд-во БГУ, 1976. – 175 с.
35. Евтихов О. В. Практика психологического тренинга : [учебно-методическое пособие для начинающих тренеров] / О. В. Евтихов. – Красноярск : РИО КГПУ, 2003. – 220 с.

36. Елисеєва І. І. Общая теория статистики : учебник / І. І. Елисеєва, М. М. Юзбшев. – 5-е изд., перераб. и доп. – Москва : Финансы и статистика, 2004. – 656 с.
37. Забродський М. М. Вікова психологія : навч. посіб. / М. М. Забродський – Київ : МАУП, 1998. – 92 с.
38. Залевская А. А. Введение в психолінгвістику / А. А. Залевская. – Москва : Рос. гос. гуманит. ун-т, 2000. – 382 с.
39. Засекіна Л. В. Віддзеркалення професійної ідентичності в автонаративах державних службовців / Л. В. Засекіна // Психологічні перспективи / Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, Ін-т соц. та політ. психології АПН України ; [редкол.: Л. Засекіна (голов. ред.) та ін.]. – Луцьк, 2011. – Вип. 18. – С. 93–102.
40. Засекіна Л. В. Вступ до психолінгвістики / Л. В. Засекіна, С. В. Засекін. – Острог : вид-во Нац. ун-ту “Острозька академія”, 2002. – 168 с.
41. Засекіна Л. В. Основи психології та міжособове спілкування / Л. В. Засекіна, Т. В. Пастрик. – Луцьк : Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2013. – 184 с.
42. Засекіна Л. В. Психолінгвістична діагностика : навч. посіб. / Л. В. Засекіна, С. В. Засекін. – Луцьк : РВВ «Вежа» Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки, 2008. – 188 с.
43. Засекіна Л. В. Психологічна готовність особистості до пенсії в період пізньої зрілості: психолінгвістичний вимір / Л. В. Засекіна // Психологічні перспективи / Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, Ін-т соц. та політ. психології АПН України ; [редкол.: Л. Засекіна (голов. ред.) та ін.]. – Луцьк, 2012. – Вип. 20. – С. 286–292.
44. Зинченко Т. П. Когнитивная и прикладная психология / Т. П. Зинченко. – Москва : Моск. психол.-соц. ин-т, 2000. – 608 с.
45. Капустина А. Н. Многофакторная личностная методика Р. Кеттелла / А. Н. Капустина. – Санкт-Петербург : Речь, 2006. – 112 с.
46. Квартальнов В. А. Туризм : учебник / В. А. Квартальнов. – Москва : Финансы и статистика, 2000. – 320 с.

47. Когнитивная психология : учебник для вузов / под ред. В. Н. Дружинина, Д. В. Ушакова. – Москва : ПЕРСЭ, 2002.– 480.
48. Кон И. С. Междисциплинарные исследования. Социология. Психология. Сексология. Антропология / И. С. Кон. – Ростов н/Д : Феникс, 2006. – 608 с.
49. Коробка Л. М. Особливості взаємозв'язку здоров'я людини й бідності як стилю життя / Л. М. Коробка // Психологічні перспективи / Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, Ін-т соц. та політ. психології АПН України ; [редкол.: Л. Засєкіна (голов. ред.) та ін.]. – Луцьк, 2013. – Вип. 21. – С. 117-127.
50. Крайг Г. Психология развития / Г. Крайг, Д. Бокум ; под ред. Т. В. Прохоренко. – 9-е изд. – Санкт-Петербург : Питер, 2006. – 940 с.
51. Краснова О. В. Социальная психология старения : учебное пособие для студентов высших учебных заведений / О. В. Краснова, А. Г. Лидерс. – Москва : Академия, 2002. – 288 с.
52. Краснова О. В. Стереотипы пожилых и отношение к ним / О. В. Краснова // Психология зрелости и старения. – 1998. – № 1. – С. 10–18.
53. Красных В. В. Основы психолингвистики и теории коммуникации / В. В. Красных. – Москва : ИТДГК «Гнозис», 2001. – 270 с.
54. Краткий психологический словарь / под ред. А. В. Петровского, М. Г. Ярошевского. – Ростов-на-Дону : Феникс, 1998. – 431 с.
55. Крутько В. Н. Профилактика старения: контуры новой науки / В. Н. Крутько // Физиология человека. – 2000. – № 5. – С. 137–144.
56. Куликова Т. Ф. Психологическое содержание кризиса середины жизни работающей женщины : диссертация кандидата психологических наук : 19.00.01 / Куликова Т. Ф. – Краснодар, 2004. – 160 с.
57. Куница В. Н. Межличностное общение / В. Н. Куница, Н. В. Казаринова, В. М. Погольша. – Санкт-Петербург : Питер, 2001. – 544 с.
58. Левитов Н. Д. О психологическом состоянии человека / Н. Д. Левитов. – Минск : Просвещение, 1964. – 344 с.

59. Леонтьев А. А. Основы психолінгвістики : учеб. для студ. высш. учеб. заведений / А. А. Леонтьев. – 4-е изд., испр. – Москва : Смысл : Академия, 2005. – 288 с.
60. Леонтьев А. Н. Избранные психологические произведения. В 2-х т. Т. 1 / А. Н. Леонтьев ; под общ. ред. В. В. Давыдова [и др.]. – Москва : Педагогика, 1983. – 391 с.
61. Леонтьев Д. А. Духовность, саморегуляция и ценности / Д. А. Леонтьев // Изв. Таганрог. Гос. радиотехн. ун-та. Гуманитарные проблемы современной психологии. – 2005. – №7. – С. 6–11.
62. Лидерс А. Г. Кризис пожилого возраста: гипотеза о его психологическом состоянии / А. Г. Лидерс // Психология зрелости и старения. – 2000. – № 2. – С. 6–11.
63. Ложкін Г. В. Психологія: терміни, поняття, визначення : словник-довідник / Г. В. Ложкін, І. Я Коцан, В. А Бараннік, В. В. Подляшаник ; за заг. ред. Г. В. Ложкіна. – Луцьк : Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2011. – 188 с.
64. Лурия А. Р. Лекции по общей психологии / А. Р. Лурия. – Санкт-Петербург : Питер, 2004. – 320 с.
65. Мадди С. Р. Теории личности: сравнительный анализ : пер. с англ. / С. Р. Мадди. – Санкт-Петербург : Речь, 2002. – 539 с.
66. Макаров М. Л. Основы теории дискурса / М. Л. Макаров. – Москва : ИТДГК “Гнозис”, 2003. – 280 с.
67. Максименко С. Д. Експериментальна психологія : підручник / С. Д. Максименко, Е. Л. Носенко. – Київ : Центр учб. літ., 2008. – 360 с.
68. Максименко С. Д. Общая психология / С. Д. Максименко. – Москва : Ваклер, 1999. – 523 с.
69. Максименко С. Д. Основы генетичної психології / С. Д. Максименко. – Київ : Перспектива, 1998. – 220 с.
70. Максименко С. Д. Психологія учіння людини: генетико-моделюючий підхід : монографія / С. Д. Максименко. – Київ : Слово, 2013. – 592 с.

71. Максименко С. Д. Когнітивна психологія в контексті дослідження пам'яті людини / С. Д. Максименко І. Д. Пасічник // Наук. зап. Нац. ун-ту "Острозька академія". Серія: Психологія і педагогіка / Нац. ун-т "Острозька академія". – Острог, 2012. – Вип. 20. – С. 3–17. – Темат. вип. «Актуальні проблеми когнітивної психології».
72. Максимова С. Г. Соціально-психологічна адаптація: особливості формування і розвитку у осіб пожилого і старшого віку / С. Г. Максимова. – Барнаул : Изд-во Алт. ун-та, 1999. – 145 с.
73. Максимова С. Г. Соціально-психологічні проблеми в геронтології / С. Г. Максимова. – Барнаул : Изд-во Алт. ун-та, 2001. – 223 с.
74. Малкіна-Пых І. Г. Вікові кризи дорослості / І. Г. Малкіна-Пых. – Москва : изд-во «Эксмо», 2005. – 416 с.
75. Малкіна-Пых І. Г. Гендерна терапія / І. Г. Малкіна-Пых. – Москва : изд-во «Эксмо», 2006. – 928 с.
76. Малкіна-Пых І. Г. Вікові кризи : довідник практичного психолога / І. Г. Малкіна-Пых. – Москва : изд-во «Эксмо», 2004. – 896 с.
77. Маслоу А. Мотивація і особистість : пер. з англ. / А. Маслоу. – 3-є изд. – Санкт-Петербург : Питер, 2008. – 352 с. – (Серія «Мастера психології»).
78. Митина Л. М. Особистісне і професійне розвиток людини в нових соціально-економічних умовах / Л. М. Митина // Вопр. психології. – 1997. – № 4. – С. 28–38.
79. Моргун В. Ф. Кризові та еволюційні періоди розвитку особистості від народження до смерті: психологія людської долі / В. Ф. Моргун // Єдність педагогіки і психології у цілісному навчально-виховному процесі : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. / за ред. А. М. Бойко. – Полтава, 1995. – С. 135–139.
80. Моргун В. Ф. Становлення громадянськості особистості в контексті її психічної та соціальної зрілості / В. Ф. Моргун // Проблеми загальної та педагогічної психології : зб. наук. пр. Ін-ту психології ім. Г. С. Костюка НАПН України / за ред. С. Д. Максименка. – Київ, 2004. – Т. 6, вип. 2. – С. 203–215.

81. Мул С. А. Логіко-теоретичний аналіз проблеми «психологічна готовність» особистості / С. А. Мул // Зб. наук. пр. КПНУ ім. Івана Огієнка, Ін-ту психології ім. Г. С. Костюка АПН України. – Київ, 2010. – С. 465–476.
82. Мухина В. С. Возрастная психология / В. С. Мухина. – Москва : Академия, 1999. – 456 с.
83. Наративні психотехнології / Чепелева Н. В., Смульсон М. Л., Шиловська О. М., Гуцол С. Ю. ; за заг. ред. Н. В. Чепелевої. – Київ : Главник, 2007. – 144 с.
84. Наследов А. Д. Математические методы психологического исследования. Анализ и интерпретация данных : учебное пособие / А. Д. Наследов. – 2-е изд., испр. и доп. – Санкт-Петербург : Речь, 2006. – 392 с.
85. Немов Р. С. Психология. В 2 ч. Ч. 2 : словарь-справочник / Р. С. Немов. – Москва : ВЛАДОС-ПРЕСС, 2003. – 352 с.
86. Нуркова В. В. Роль автобиографической памяти в структуре идентичности личности / В. В. Нуркова // Мир психологии. – 2004. – № 2. – С. 77–86.
87. Орбан-Лембрик Л. Е. Психологічні засади спілкування : монографія / Л. Е. Орбан-Лембрик, Ю. Подгурецькі. – Івано-Франківськ : Нова Зоря, 2008. – 416 с.
88. Орбан-Лембрик Л. Е. Соціальна психологія. У 2-х кн. Кн. 2. Соціальна психологія груп. Прикладна соціальна психологія : підручник / Л. Е. Орбан-Лембрик. – Київ : Либідь, 2006. – 560 с.
89. Осипова А. А. Общая психокоррекция : [учебное пособие для студентов вузов] / А. А. Осипова. – Москва : Сфера, 2000. – 512 с.
90. Осьодло В. І. Самоорганізація власного життя особистості на шляху самореалізації / В. І. Осьодло // Вісн. Київ. міжнар. ун-ту. Серія: Психологічні науки. – Київ, 2004. – Вип. 5. – С. 116–123.
91. Павелків Р. В. Загальна психологія : [підручник] / Р. В. Павелків. – Київ : Кондор, 2002. – 506 с.
92. Пек М. С. Нехоженые тропы: Новая психология любви, традиционных ценностей и духовного роста / М. С. Пек. – Москва : Авиценна, 1996. – 301 с.

93. Пиаже Ж. Избранные психологические труды / Ж. Пиаже. – Москва : Междунар. пед. акад., 1994. – 680 с.
94. Пиаже Ж. Психология интеллекта : пер. с англ. и фр. / Ж. Пиаже. – Санкт-Петербург : Питер, 2003. – 192с.
95. Плугина М. И. Акмеологическое сопровождение профессионального становления преподавателей высшей школы : монография / М. И. Плугина ; Междунар. акад. акмеол. наук. – Москва : изд-во ООО “ПКЦ Альтекс”, 2008. – 417 с.
96. Порсева Х. О. До проблеми активної адаптації людей похилого віку до пенсійного періоду / Х. О. Порсева // Психологія : зб. наук. пр. / НПУ ім. М. П. Драгоманова. – Київ, 2003. – Вип. 21. – С. 59–68.
97. Практикум по общей, экспериментальной и прикладной психологии : учебное пособие / В. Д. Балин [и др.] ; под общей ред. А. А. Крылова, С. А. Маничева. – 2-е изд., доп. и перераб. – Санкт-Петербург : Питер, 2003. – 560 с.
98. Практическая психодиагностика: методики и тесты / под ред. Д. Я. Райгородского. – Самара : БАХРАХ-М, 1999. – 668 с.
99. Проблемы психологической герменевтики : монография / Ин-т психологии им. Г. С. Костюка АПН Украины ; под ред. Н. В. Чепелевой. – Киев : Изд-во НПУ им. Н. П. Драгоманова, 2009. – 382 с.
100. Психолингвистика : учебник для вузов / под ред. Т. Н. Ушаковой. – Москва : ПЭРСЭ, 2006. – 416 с.
101. Психологический словарь / под ред. В. П. Зинченко, Б. Г. Мещерякова. – 2-е изд., перераб. и дополн. – Москва : Педагогика, 1999. – 440 с.
102. Психология адаптации и социальная среда: современные подходы, проблемы, перспективы / отв. ред.: Л. Г. Дикая, А. Л. Журавлев. – Москва : изд-во “Институт психологии РАН”, 2007. – 624 с.
103. Психология высших когнитивных процессов / под ред. Т. Н. Ушаковой, Н. И. Чуприковой – Москва : ИП РАН, 2004. – 304 с. – (Труды Института психологии РАН).

104. Психология личности : словарь-справочник / под ред. П. П. Горностая, Т. М. Титаренко. – Киев : Рута, 2001. – 320 с.
105. Психология памяти / под ред. Ю. Б. Гиппенрейтер и В. Я. Романова. – Москва : ЧеРо, 2000. – 816 с. – (Серия: Хрестоматия по психологии).
106. Психология человека от рождения до смерти: Полный курс психологии развития : учебное пособие для студентов вузов / под ред. А. А. Реана. – 3-е изд. – Санкт-Петербург : Прайм-ЕВРОЗНАК, 2005. – 416 с.
107. Психологічна енциклопедія / авт.-упоряд. О. М. Степанов. – Київ : Академвидав, 2006. – 424 с. – (Енциклопедія ерудита).
108. Психологічний словник / під ред. В. І. Войтка. – Київ : Вища шк., 1982. – 215 с.
109. Психологія мовлення і психолінгвістика : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / за заг. ред. Л. О. Калмикової. – Київ : Фенікс, 2008. – 235 с.
110. Психологія особистості : словник-довідник / за ред. П. П. Горностая, Т. М. Титаренко. – Київ : Рута, 2001. – 320 с.
111. Райкрофт Ч. Критический словарь психоанализа / Ч. Райкрофт ; пер. с англ. Л. В. Топоровой, С. В. Воронина и И. Н. Гвоздева ; под ред. С. М. Черкасова. – Санкт-Петербург : Восточноевроп. ин-т психоанализа, 1995. – 288 с.
112. Реан А. А. Психология адаптации личности : учебно-научное издание / А. А. Реан, А. Р. Кудашев, А. А. Баранов. – Санкт-Петербург : Медицинская пресса, 2002. – 352 с.
113. Рубинштейн С. Л. Основы общей психологии : учебное пособие / С. Л. Рубинштейн. – Санкт-Петербург : Питер, 2007. – 713 с. – (Серия “Мастера психологии”).
114. Рубинштейн С. Л. Основы общей психологии. В 2-т. Т. 1 / С. Л. Рубинштейн. – Москва : Педагогика, 1989. – 488 с.
115. Рубинштейн С. Л. Основы общей психологии. В 2-т. Т. 2 / С. Л. Рубинштейн. – Москва : Педагогика, 1989. – 488 с.
116. Руденко В. М. Математичні методи в психології : підручник / В. М. Руденко, Н. М. Руденко. – Київ : Академ-видав, 2009. – 384 с.

117. Рыбалко Е. Ф. Возрастная и дифференциальная психология / Е. Ф. Рыбалко. – Санкт-Петербург : Питер, 2001. – 224 с. – (Серия «Учебник нового века»).
118. Рыбалко Е. Ф. Возрастная и дифференциальная психология / Е. Ф. Рыбалко. – Санкт-Петербург : Изд-во Санкт-Петербург. ун-та, 2001. – 224 с.
119. Самыгин С. И. Возрастная психология для студентов / С. И. Самыгин, Т. Г. Никуленко, С. А. Сущенко. – Ростов-на-Дону : Феникс, 2010. – 220 с.
120. Сахарный Л. В. Введение в психолингвистику / Л. В. Сахарный. – Санкт-Петербург : Изд-во ГУ, 1989. – 184 с.
121. Скрипченко О. В. Загальна психологія : навч. посіб. / О. В. Скрипченко, Л. В. Долинська, З. В. Огороднічук. – Київ : А.П.Н., 1999. – 463 с.
122. Словарь практического психолога / сост. С. Ю. Головин. – Минск : Харвест, 1998. – 800 с.
123. Смирнова Т. В. Пожилые люди: стереотипный образ и социальная дистанция / Т. В. Смирнова // Социол. исслед. – 2008. – № 8. – С. 49–55.
124. Смутьсон М. Л. Екзисенційне наповнення наративу старості / М. Л. Смутьсон // Актуальні проблеми психології: Психологічна герменевтика / за ред. Н. В. Чепелевої. – Київ, 2005. – Т. 2, вип. 3. – С. 106–120.
125. Смутьсон М. Л. Психологія розвитку інтелекту / М. Л. Смутьсон. – Київ : Нора-Друк, 2003. – 298 с.
126. Солсо Р. Когнитивная психология / Р. Л. Солсо ; пер. с англ. Н. Ю. Спомиора. – Санкт-Петербург : Питер, 2002. – 592 с. : ил. – (Серия „Мастера психологии”).
127. Сосникова Ю. А. Психологические состояния человека, их классификация и диагностика / Ю. А. Сосникова. – Горький : Изд-во пед. ун-та, 1975. – 88 с.
128. Спиваковская А. С. Психотерапия: игра, детство, семья / А. С. Спиваковская. – Москва : Апрель-Пресс : ЭКСМО-Пресс, 1999. – 462 с.
129. Ставицький О. О. Психологія гандикапізму : монографія / О. О. Ставицький. – Рівне : Принт Хаус, 2011. – 376 с.

130. Столяренко Е. В. Психология бдительности и боевой готовности / Е. В. Столяренко. – Москва : Изд-во МО СССР, 1975. – 54 с.
131. Тимченко О. В. Проблеми психологічної готовності військового фахівця до екстренної дії в стані емоційного стресу : автореф. дис. ... канд. психол. наук / Тимченко О. В. – Харків, 1995. – 24 с.
132. Томчук М. І. Методологічні засади дослідження та формування психологічної готовності особистості до діяльності / М. І. Томчук // Психологія і сусп.-во. – 2010. – № 4. – С. 39–46.
133. Томчук М. І. Методологічні основи виховання воїнів Збройних Сил України / М. І. Томчук. – Київ : Варта, 1997. – 88 с.
134. Узлов Н. Д. Семантические особенности организации автобиографической памяти в разные периоды взрослости / Н. Д. Узлов, А. С. Новиков, Е. Е. Соколова // Интегративный подход к психологии человека и социальному взаимодействию людей // Материалы науч.-практ. заочной конф. «Интегративный подход к психологии человека и социальному взаимодействию людей» / под ред. В. Н. Панферова [и др.]. – Москва, 2011. – С. 154–159.
135. Узнадзе Д. Н. Психология установки / Д. Н. Узнадзе. – Санкт-Петербург : Питер, 2001. – 416 с. – («Психология-классика»).
136. Уотсон Д. Б. Психология как наука о поведении / Д. Уотсон ; пер. со 2-го дополн. и переработ. англ. изд. И. Н. Мураховской и Д. С. Лопухина ; под ред. и со вступ. ст. проф. В. П. Протопопова. – Одесса : Гос. изд-во Украины, 1926. – 398 с.
137. Уотсон Д. Б. Психология с точки зрения бихевиориста. История психологии (10-е – 30-е гг. Период открытого кризиса) : тексты / Д. Б. Уотсон ; под ред. П. Я. Гальперина, Л. Н. Ждан. – 2-е изд. – Москва : Изд-во Моск. ун-та, 1992. – 364 с.
138. Уотсон Д. Б. Психология как наука о поведении / Д. Б. Уотсон. – Москва : изд-во «АСТЛТД», 1998. – 704 с.

139. Ушакова Т. Н. Речь человека в общении / Т. Н. Ушакова, Н. Д. Павлова, И. А. Зачесова ; отв. ред. В. Д. Шадриков ; АН СССР, Ин-т психологии. – Москва : Наука, 1989. – 191 с.
140. Фабрикант М. С. Применение нарративного анализа в исследовании больших социальных групп / М. С. Фабрикант // Психол. журн. – 2010. – № 1. – С. 64–68.
141. Филд Д. Психолингвистика: ключевые концепты : энциклопедия терминов / Д. Филл. – Москва : Изд-во ЛКИ, 2012. – 344 с.
142. Философский словарь / под ред. И. Т. Фролова. – Москва : Политиздат, 1991. – 560 с.
143. Философский энциклопедический словарь / ред.-сост.: Е. Ф. Губский, Г. В. Кораблева, В. А. Лутченко. – Москва : Инфра-М, 2003. – 576 с.
144. Философский энциклопедический словарь. – Москва : ИНФРА, 1997. – 576 с.
145. Філософський словник / за ред. В. І. Шинкарука. – 2-ге вид., допов. – Київ : Голов. ред. УРЕ, 1986. – 800 с.
146. Фрумкина Р. М. Психолингвистика : учебник для студентов высших учебных заведений / Р. М. Фрумкина. – Москва : Академия, 2001. – 320 с.
147. Хьелл Л. Теории личности (Основные положения, исследования и применение) / Л. Хьелл, Д. Зиглер . – Санкт-Петербург : Питер. 1999. – 608 с.
148. Чепелева Н. В. Проблемы психологической герменевтики / Н. В. Чепелева. – Киев : Изд-во Нац. пед. ун-та им. Н. П. Драгоманова, 2009. – 382 с.
149. Чепелева Н. В. Особистий досвід суб'єкта у контексті психологічної герменевтики / Н. В. Чепелева // Людина. Суб'єкт. Вчинок : філософ.-психол. студії / ред. В. О. Татенко. – Київ, 2006. – С. 280–302.
150. Шадриков В. Д. Проблемы системогенеза профессиональной деятельности / В. Д. Шадриков. – Москва : Наука, 1982. – 183 с.
151. Шапиро В. Д. Человек на пенсии : Социальные проблемы и образ жизни / В. Д. Шапиро. – Москва : Мысль, 1980. – 208 с.

152. Шиловська О. М. Автобіографія як засіб усвідомлення власного досвіду особистості / О. М. Шиловська // Психологія : зб. наук. пр. НПУ ім. М. П. Драгоманова. – Київ, 2001. – Вип. 12. – С. 9–16.
153. Шиловська О. М. Психологічні особливості породження наративу як засобу саморозвитку особистості : автореф. дис. ... канд. психол. наук : 19.00.01 / Ін-т психології ім. Г. С.Костюка АПН України ; Шиловська О. М. – Київ, 2003. – 22 с.
154. Эммонс Р. Психология высших устремлений: мотивация и духовность личности / Р. Эммонс. – Москва : Смысл, 2004. – 416 с.
155. Эриксон Э. Восемь возрастов человека // Детство и общество / Э. Эриксон ; пер. А. А. Алексеева. – 2-е изд. – Санкт-Петербург, 2002. – С. 235–259.
156. Юрій М. Ф. Соціологія : підручник / М.Ф. Юрій. – Київ : Кондор, 2007. – 288 с.
157. Ямницький В. М. Психологія життєтворчої активної особистості : монографія / В. М. Яворницький. – Одеса : СВД Черкасов М. П. ; Рівне : РДГУ, 2004. – 360 с.
158. Adams G. Putting off Tomorrow To Do What You Want Today: Planning for Retirement / G. Adams, B. L. Rau // American Psychologist : Journal of American psychological Association. – 2011. – Vol. 66, No 3. – P. 180–192.
159. Brown C. M. The neurocognition of language. / C. M. Brown, P. Hagoort – Oxford : Oxford University Press, 2003. – 409 p.
160. Cattell R. B. Handbook of the sixteen personality factor questionnaire (16PF) / R. B. Cattell, H. W. Eber, M. M. Tatsuoka. – Compaign Illinois, 1970. – 159 p.
161. Colman A. Dictionary of psychology / A. Colman. – Oxford : Oxford University Press. – 844 p.
162. Davidson D. The Social Aspect of Language. In B. McGuinness and G. Oliveri (Eds.). The Philosophy of Michael Dummett. – De Hague : Kluwer, 1994. – P. 1–9.

163. Depergola V. The Meaning of Working for Older Workers: A Qualitative Study in the Italian Public Sector / V. Depergola, A. Manuti // Journal of Business and Management Sciences. – 2013. – Vol. 1, No. 4. – P. 63–70.

164. Edkert D. J. Frontiers of research on work and retirement / D. J. Edkert // Journal of Gerontology: Social Sciences. – 2010. – Vol. 65. – P. 69–80.

165. Feldman D. C. A Tree-Phase Model of Retirement Decision Making / D. C. Feldman, T. A. Beehr // American Psychologist: Journal of American Psychological Association. – 2011. – Vol. 66, No 3. – P. 193–204.

166. Hall D. The protean career: A quarter century journey / D. Hall // Journal of Vocational Behavior. – 2004. – Vol. 65. – P. 1–13.

167. Hershey D. A. Psychological Foundations of Financial Planning for Retirement / D. A. Hershey, J. M. Jacobs-Lawson, J. J. McArdle, F. Hamagami // Journal of Adult Development. – 2007. – Vol. 14. – P. 26–36.

168. Jackendoff R. Language, Consciousness, Culture / R. Jackendoff. – Cambridge : The MIT Press, 2007. – 403 p.

169. Pinker S. Connections and Symbols / S. Pinker, J. Mehler. – Cambridge MA : MIT Press, 1988. – 321 p.

170. Quick H. E. Gender, Employment, and Retirement Quality: A Life Course Approach to the Differential Experiences of Men and Women / H. E. Quick, P. Moen // Journal of Occupational Health Psychology. – 1998. – Vol. 3. – P. 44–64.

171. Shultz K. Psychological Perspectives on the Changing Nature of Retirement / K. Shultz, M. Wang // American Psychologist: Journal of American Psychological Association. – 2011. – Vol. 66, No 3. – P. 170–179.

172. Thorndike E. Education Psychology / E. Thorndike. – New York : Routledge, 1999. – 278 p.

173. Van Dijk T. A. Strategies of discourse comprehension / T. A. Van Dijk, W. Kintsch. – New York : Academic Press, 1983. – 413 p.

174. Wang M. Retirement Adjustment: A Review of Theoretical and Empirical Advancement / M. Wang, K. Henkens, H. van Solinge // American

Psychologist : Journal of American Psychological Association. – 2011. – Vol. 66, No 3. – P. 204–214.

175. Zasiékina L. Culture effects on cognition and language in psycholinguistic experiment / L. Zasiékina // Challenging of information society and applied psycholinguistics – Proceedings of the X International Congress of ISAPL. – M., 2013. – P. 52–53.

176. Zasiékina L. Language and culture impact on individual intelligence / L. Zasiékina // Challenging Tasks for Psycholinguistics in the New Century. – Katowice. – P. 256–262.

Результати кореляційного аналізу показників психологічної готовності особистості до виходу на пенсію та особистісних властивостей

Табл.Б.1

		ГОТОВ НІС	ЕМОЦ	КОГН	МОТИ В	КОНАТ	РЕФЛЕК С	МОТИВ УСП	МОТИВУН	ДЕПРЕСІЯ
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
ГОТОВ НІС	Pearson Correl	1	,6160)	,7380)	,781(**)	,7440)	-,3710)	,2170)	,115	-,2810)
	Sig-(2- ta)		,000	,000	,000	,000	,000	,002	,104	,000
	N	201	201	201	201	201	201	201	201	201
БМОЦ	Pearson Correla	,6160)	1	,3610)	,3260)		-,107	,063	,1410	-,2210)
	Sig-(2- ta)	,000		,000	,000	,002	,130	,372	,045	,002
	N	201	201	201	201	201	201	201	201	201
КОГН	Pearson Correla	,7380)	,3610)	1	,3680)	,3700)	-,2220)	,088	,049	-,1890)
	Sig-(2- tailed)	,000	,000		,000	,000	,002	,214	,493	,007
	N	201	201	201	201	201	201	201	201	201
МОТИ В	Pearson Corr	,7810)	,3260)	,368(**)	1	,5250)	-,3760)	,164(*)	,131	-,2250)
	Sig-(2- tailed)	,000	,000	,000		,000	,000	,020	,063	,001
	N	201	201	201	201	201	201	201	201	201
КОНА Т	Pearson Correla	,7440)	,2160)	,3700)	,5250)	1	-,3390)	,3030)	,025	-,1820)
	Sig-(2- tailed)	,000	,002	,000	,000		,000	,000	,725	,010
	N	201	201	201	201	201	201	201	201	201
РЕФЛ ЕКС	Pearson Correla	-,3710)	-,107	,2220)	- ,376(**)	-,3390)	1	-,139(*)	,095	,3120)
	Sig-(2- ta)	,000	,130	,002	,000	,000		,049	,180	,000
	N	201	201	201	201	201	201	201	201	201
МОТИ ВУСП	Pearson Correla	,2170)	,063	,088	,1640)	,3030)	-,1390)	1	,009	-,001
	Sig-(2- tailed)	,002	,372	,214	,020	,000	,049		,896	,984
	N	201	201	201	201	201	201	201	201	201
МОТИ ВУН	Pearson Correla	,115	,1410)	,049	,131	,025	,095	,009	1	,057
	Sig-(2- tailed)	,104	,045	,493	,063	,725	,180	,896		,424
	N	201	201	201	201	201	201	201	201	201
ДЕПРЕ СІЯ	Pearson Correla	-,2810)	,2210)	,1890)	-,2250)	-,1820)	,3120)	-,001	,057	1
	Sig-(2- tailed)	,000	,002	,007	,001	,010	,000	,984	,424	
	N	201	201	201	201	201	201	201	201	201
ТРИВ ОЖН	Pearson Correla	-,1990)	-,1570)	-,119	-,1670)	-,1420)	,4670)	,031	,059	,5380)
	Sig-(2- tailed)	,005	,026	,093	,018	,045	,000	,658	,407	,000
	N	201	201	201	201	201	201	201	201	201
ШКАЛ АТРИ	Pearson Correla	-,2150)	-,1630)	-,1390)	- ,149(*)	-,167(*)	,4360)	,011	,049	,4670)
	Sig-(2- tailed)	,002	,021	,049	,034	,018	,000	,881	,490	,000
	N	201	201	201	201	201	201	201	201	201
СИЛА ЗБУД	Pearson Correla	,3020)	,1940)	,1580)	,2260)	,2990)	-,3200)	,2660)	-,1580)	-,3200)
	Sig-(2)	,000	,006	,025	,001	,000	,000	,000	,025	,000

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
	N	201	201	201	201	201	201	201	201	201
СИЛА ГАЛЬ	Pearso Correla	,3980)	,3660)	,2690)	,2940)	,2530)	-,411(**)	,123	,135	-,3710)
	Sig-(2- tailed)	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,081	,056	,000
	N	201	201	201	201	201	201	201	201	201
РНІР ОЦ	PearsC orrelat	,3740)	,2830)	,167(*)	,2710)	,3630)	-,2980)	,2450)	-,156(*)	-,2860)
	Sig-(2- tailed)	,000	,000	,018	,000	,000	,000	,000	,027	,000
	N	201	201	201	201	201	201	201	201	201
АДАП Т	Pearso Correla	,3550)	,2280)	,2390)	,2890)	,2590)	-,2980)	,1940)	-,045	-,2610)
	Sig-(2- tailed)	,000	,001	,001	,000	,000	,000	,006	,530	,000
	N	201	201	201	201	201	201	201	201	201
ДЕЗАД АПТ	Pearso Correla	-,1460	-,105	-,097	-,1470	-,071	,4550)	,044	,066	,4190)
	Sig-(2- tailed)	,038	,139	,170	,038	,320	,000	,540	,350	,000
	N	201	201	201	201	201	201	201	201	201
ЛЖИВ	Pearso Correla	-,020	-,009	-,065	,053	-,040	,1420	,074	-,036	,105
	Sig-(2- tailed)	,781	,894	,358	,455	,578	,045	,294	,611	,139
	N	201	201	201	201	201	201	201	201	201
ПРИЙ НСЕБ	Pearso Correla	,3360)	,1800	,1900)	,2860)	,2980)	-,2930)	,169(*)	-,029	-,2420)
	Sig-(2- tailed)	,000	,011	,007	,000	,000	,000	,017	,685	,001
	N	201	201	201	201	201	201	201	201	201
НЕЙП РИЙН	PearsC orrel	-,116	-,053	-,078	-,127	-,070	,3860)	,060	,008	,3520)
	Sig- (2- tailed)	,101	,457	,273	,073	,325	,000	,398	,911	,000
	N	201	201	201	201	201	201	201	201	201
ПРИЙ НІН	PearsC orrel	,3310)	,2120)	,2330)	,3040)	,187(**)	-,1500	,107	,126	-,2480)
	Sig-(2- tailed)	,000	,002	,001	,000	,008	,034	,132	,074	,000
	N	201	201	201	201	201	201	201	201	201
НЕЙП РШШ	Pearso Corri	-,211(**)	,184(0	-,163(*)	-,18300	-,075	,35700	-,066	,010	,30200
	Sig* C~ tail)	,003	,009	,021	,009	,290	,000	,353	,893	,000
	N	201	201	201	201	201	201	201	201	201
ЕМОЦ КОМ	Pearso Correla	,138	-,057	,076	,1440	,20200	-,1720	,18200	-Д83СО	-,098
	Sig.(2- taile)	,051	,420	,284	,041	,004	,015	,010	,009	,164
	N	201	201	201	201	201	201	201	201	201
ЕМОЦ НЕКО	Pearso Correla	-,204(0	-,114	-,132	-,1740	-,1640	,43300	,007	,093	,39000
	Sig.(2- tailed)	,004	,109	,062	,014	,020	,000	,918	,188	,000
	N	201	201	201	201	201	201	201	201	201
ВНУТ РКОМ	Pearso Correla	,262(0	,210(0	,218(**)	,19200	,1480	-,1790	,20800	-,016	-,076
	Sig.(2- tailed)	,000	,003	,002	,006	,037	,011	,003	,818	,285
	N	201	201	201	201	201	201	201	201	201
ЗОВН КОМФ	Pearso Correla	-,129	-,040	-,084	-,1720	-,066	,44500	-,032	,090	,39300
	Sig.(2- tailed)	,068	,574	,239	,015	,352	,000	,653	,202	,000
	N	201	201	201	201	201	201	201	201	201
ДОМІ НУ	Pearso Correla	,040	-,043	-,073	,055	,1560	-,049	,22100	-,1410	-,071
	Sig.(2-)	,574	,547	,301	,442	,027	,486	,002	,046	,319

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
	N	201	201	201	201	201	201	201	201	201
ПОКО РА	Pearso Correla	-,025	-,052	-,082	,060	,004	,26400	,048	,093	,25700
	Sig.(2- tailed)	,723	,462	,249	,395	,960	,000	,501	,189	,000
	N	201	201	201	201	201	201	201	201	201
ЕСКА ПЗМ	Pearso Correla	-,096	-,066	-,042	-,1420	-,035	,25500	,000	,013	,24500
	Sig.(2- tailed)	,176	,353	,550	,045	,625	,000	,995	,860	,000
	N	201	201	201	201	201	201	201	201	201
АД	Pearso Correla	,281(0)	,193(0)	,18700	,25800	,1700	-,50100	,055	-,063	-,469(0)
	Sig.(2- tailed)	,000	,006	,008	,000	,016	,000	,441	,374	,000
	N	201	201	201	201	201	201	201	201	201
СП	Pearso Correla	,236(0)	,105	,127	,24100	,19400	-,43200	,019	-,017	-,39100
	Sig.(2- tailed)	,001	,139	,073	,001	,006	,000	,787	,807	,000
	N	201	201	201	201	201	201	201	201	201
ШН	Pearso Correla	,311(**)	,242(0)	,222(0)	,28700	,1390	-,318(**)	,080	,039	-,317(0)
	Sig.(2- tailed)	,000	,001	,002	,000	,049	,000	,260	,579	,000
	N	201	201	201	201	201	201	201	201	201
ЕМОЦ КОГН	Pearso Correla	,266(0)	,095	,1800	,22900	,24600	-,44800	,104	-,1430	-,40500
	Sig.(2- tailed)	,000	,179	,011	,001	,000	,000	,140	,043	,000
	N	201	201	201	201	201	201	201	201	201
ІНТЕ РН	Pearso Correla	,199(0)	,118	,1590	,18900	,104	-,46400	,104	-,098	-,384(0)
	Sig.(2- tailed)	,005	,095	,024	,007	,140	,000	,144	,166	,000
	N	201	201	201	201	201	201	201	201	201
ДОМІ НУВ	Pearso Correla	,035	-,005	-,027	,016	,102	-,1450	,133	-,1660	-,19000
	Sig.(2- tai)	,622	,941	,706	,819	,150	,039	,060	,018	,007
	N	201	201	201	201	201	201	201	201	201
MD	Pearso Correla	,084	,078	,079	,035	,051	-,1740	-,008	-,032	-,096
	Sig.(2- tailed)	,238	,268	,265	,622	,471	,014	,905	,655	,175
	N	201	201	201	201	201	201	201	201	201
A	Pearso Correla	,303(0)	,198(0)	,22100	,26000	,18900	-,23000	,136	,010	-,138
	Sig.(2- tailed)	,000	,005	,002	,000	,007	,001	,054	,882	,051
	N	201	201	201	201	201	201	201	201	201
B	Pearso Correla	-,003	-,083	,076	-,029	,015	-,135	,087	-,023	-,122
	Sig.(2- tai)	,969	,242	,285	,683	,836	,056	,218	,742	,083
	N	201	201	201	201	201	201	201	201	201
C	Pearso Corr	,2860"*)	,262(0)	,20200	,24800	,127	-,33600	,071	-,097	-,28400
	Sig.(2- tai)	,000	,000	,004	,000	,073	,000	,320	,171	,000
	N	201	201	201	201	201	201	201	201	201
E	Pearso Correla	-,035	-,131	-,024	-,077	,108	-,009	,083	-дзсео	-,010
	Sig.(2- tailed)	,623	,063	,732	,279	,128	,894	,239	,001	,891
	N	201	201	201	201	201	201	201	201	201
F	PearsC	,037	-,095	-,031	,023	,18400	-,1420	,23500	-,1590	,057

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
	Sig.(2-tai)	,603	,180	,667	,751	,009	,045	,001	,024	,425
	N	201	201	201	201	201	201	201	201	201
G	Pearso Correla	,257(**)	,234(**)	,23200	,134	,1520	-,1450	,126	,113	-,28000
	Sig.(2-tai)	,000	,001	,001	,058	,031	,040	,075	,110	,000
	N	201	201	201	201	201	201	201	201	201
H	Pearso Correla	,083	,035	,057	,023	,112	-,22800	,20100	-,080	-,22000
	Sig.(2-tai)	,244	,625	,421	,751	,115	,001	,004	,257	,002
	N	201	201	201	201	201	201	201	201	201
	Pearso Correla	,094	,060	,1480	,094	-,045	-,132	,087	,1680	-,059
I	Sig.(2-tailed)	,186	,399	,036	,185	,528	,063	,218	,017	,403
	N	201	201	201	201	201	201	201	201	201
L	Pearso Correla	-,163(*)	-,157(*)	,18300	-,123	-,007	,19800	,019	-,039	,248(0)
	Sig.(2-tai)	,021	,026	,009	,082	,926	,005	,786	,582	,000
	N	201	201	201	201	201	201	201	201	201
	Pearso Correla	,097	,109	,124	,078	-,029	,036	-,006	,119	-,024
M	Sig.(2-tai)	,173	,123	,079	,274	,685	,614	,937	,093	,731
	N	201	201	201	201	201	201	201	201	201
N	Correla	-,017	-,060	,000	-,048	,037	,045	,154(*)	-,101	,126
	Sig.(2-tai)	,815	,395	,999	,501	,602	,521	,029	,153	,075
	N	201	201	201	201	201	201	201	201	201
	Pearso Correla	-,082	-,031	-,011	-,095	-,111	,284(**)	,032	,063	,128
O	Sig.(2-tailed)	,249	,658	,877	,180	,118	,000	,656	,372	,071
	N	201	201	201	201	201	201	201	201	201
Q1	Pearso Correla	,225(**)	,293(**)	,188(**)	,134	,059	-,206(**)	,096	-,133	-,237(**)
	Sig.(2-tai)	,001	,000	,007	,058	,405	,003	,174	,060	,001
	N	201	201	201	201	201	201	201	201	201
	Pearso Correla	-,286(**)	-,047	-,131	-,270(**)	-,351(**)	,194c*)	-,302(**)	,001	,197(**)
Q2	Sig.(2-tailed)	,000	,504	,064	,000	,000	,006	,000	,992	,005
	N	201	201	201	201	201	201	201	201	201
Q3	Pearso	,205(**)	,164(*)	,149(*)	,168(*)	,114	-,175(*)	,108	,046	-,170(*)
	Sig.(2-ta)	,003	,020	,035	,017	,108	,013	,126	,517	,016
	N	201	201	201	201	201	201	201	201	201
	Pearso Correla	-,100	-,090	-,066	-,054	-,092	,175(*)	,052	,071	,261(**)
Q4	Sig.(2-)	,157	,202	,350	,445	,193	,013	,465	,318	,000
	N	201	201	201	201	201	201	201	201	201
IHTEJI	Pearso Correla	,170(*)	,174(*)	,202(**)	,099	,023	-,155(*)	,090	-,019	-,198(**)
	Sig.(2-)	,016	,013	,004	,163	,743	,028	,204	,787	,005
	N	201	201	201	201	201	201	201	201	201
	Pearso Correla	,242(**)	,221(**)	,242(**)	,179(*)	,051	-,114	,174(*)	,133	-,152(*)
EMOIĬ ĪĪ	Sig.(2-ta)	,001	,002	,001	,011	,475	,107	,014	,059	,031
	N	201	201	201	201	201	201	201	201	201
KOMY H	PearCo	-,009	-,087	-,018	-,066	,118	-,090	,208(**)	-,236(**)	,075
	Sig.(2-)	,896	,219	,802	,355	,094	,202	,003	,001	,291
	N	201	201	201	201	201	201	201	201	201

Продовження табл.Б.1

	ТРИВОЖ Н	ШКАЛА ТРИ	СИЛА ЗБУД	СИЛАГ АЛЬ	РНПРО Ц	АДАПТ	ДЕЗАДА ПТ	ЛЖИВ	ПРИЙНС ЕБ	НЕЙПРИ ЙН
1	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
ГОТОВШС	-,199(**)	-,2150)	,3020)	,398(**)	,3740)	,3550)	->146(*)	-,020	,336(**)	-,116
	,005	,002	,000	,000	,000	,000	,038	,781	,000	,101
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
БМОЦ	-,157(*)	-,1630	,1940)	,3660)	,2830)	,228(**)	-,105	-,009	,1800	-,053
	,026	,021	,006	,000	,000	,001	,139	,894	,011	,457
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
КОГН	-,119	-,1390	,1580	,269(**)	,167(*)	,2390)	-,097	-,065	,190(**)	-,078
	,093	,049	,025	,000	,018	,001	,170	,358	,007	,273
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
МОТИВ	-,1670	-,149(*)	,2260)	,294(**)	,2710)	,289(**)	-,147(*)	,053	,286(**)	-,127
	,018	,034	,001	,000	,000	,000	,038	,455	,000	,073
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
КОНАТ	-,142(*)	-,167(*)	,2990)	,253(**)	,3630)	,2590)	-,071	-,040	,298(**)	-,070
	,045	,018	,000	,000	,000	,000	,320	,578	,000	,325
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
РЕФЛЕКС	,4670)	,4360)	-,3200)	- ,411(**)	-,2980)	-,2980)	,4550)	,1420	-,293(**)	,386(**)
	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,045	,000	,000
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
МОТИВУС П	,031	,011	,2660)	,123	,2450)	,1940)	,044	,074	,1690	,060
	,658	,881	,000	,081	,000	,006	,540	,294	,017	,398
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
МОТИВУН	,059	,049	-,1580	,135	-,1560	-,045	,066	-,036	-,029	,008
	,407	,490	,025	,056	,027	,530	,350	,611	,685	,911
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
ДЕПРЕСІЯ	,538(**)	,4670)	-,3200)	- ,371(**)	-,2860)	-,261(**)	,419(**)	,105	-,242(**)	,352(**)
	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,139	,001	,000
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
ТРИВОЖН	1	,8260)	-,2930)	-,3610)	-,1500)	-,1930)	,5560)	,040	-,218(**)	,459(**)
		,000	,000	,000	,033	,006	,000	,571	,002	,000
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
ШКАЛАТР И	,826(**)	1	-,2980)	- ,296(**)	-,183(**)	-,183(**)	,5490)	,078	-,200(**)	,495(**)
	,000		,000	,000	,009	,009	,000	,270	,004	,000
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
СИЛАЗБУД	-,2930)	-,2980)	1	,5350)	,6570)	,3350)	-,2600)	,064	,309(**)	-,1720
	,000	,000		,000	,000	,000	,000	,363	,000	,014
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
СИЛАГАЛЬ	-,3610)	-,2960)	,5350)	1	,3460)	,371(**)	-,3370)	-,023	,274(**)	-,261(**)
	,000	,000	,000		,000	,000	,000	,744	,000	,000
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
РНПРОЦ	-,150(*)	-,183(**)	,6570)	,3460)	1	,3820)	-,102	,112	,391(**)	-,011
	,033	,009	,000	,000		,000	,149	,114	,000	,877
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
АДАПТ	-,193(**)	-,1830)	,3350)	,371(**)	,3820)	1	-,162(*)	,2870)	,865(**)	-,210(**)
	,006	,009	,000	,000	,000		,021	,000	,000	,003
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
ДЕЗАДАПТ	,5560)	,549(**)	-,2600)	-,3370)	-,102	-,162(*)	1	,3360)	-,095	,870(**)
	,000	,000	,000	,000	,149	,021		,000	,179	,000
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
ЛЖИВ	,040	,078	,064	-,023	,112	,287(**)	,3360)	1	,221(**)	,334(**)
	,571	,270	,363	,744	,114	,000	,000		,002	,000
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
ПРИЙНСЕБ	-,218(**)	-,2000)	,3090)	,274(**)	,3910)	,865(**)	-,095	,2210)	1	-,125

1	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
	,002	,004	,000	,000	,000	,000	,179	,002		,078
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
НЕЙПРИЙН	,459(**)	,4950)	-,1720	-,261(**)	-,011	-,2100)	,870(**)	,354{* *)	-,125	1
	,000	,000	,014	,000	,877	,003	,000	,000	,078	
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
ПРИЙНН	-,052	-,081	,2220)	,248(**)	,2730)	,642(**)	-,117	,158(*)	,495(**)	-,1630
	,467	,251	,002	,000	,000	,000	,099	,025	,000	,021
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
НЕИПРІШШ	,343(0	,391(0	1 00 00 * *)	-,266(0	-,144(*)	-,127	,681(0	,219(0	-,104	,533(0
	,000	,000	,008	,000	,042	,072	,000	,002	,141	,000
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
ЕМОЦКОМ	-,097	-,030	,126	,075	,270(0	,572(0	,069	,261(0	,416(0	,080
	,171	,675	,074	,293	,000	,000	,331	,000	,000	,257
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
ЕМОЦНЕК О	,551(0	,523(0	-,259(0	-,271(0	-,1630	-,161(*)	,900(0	,309(0	-,130	,744(0
	,000	,000	,000	,000	,021	,023	,000	,000	,065	,000
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
ВНУТРКО М	,000	-,034	,26500	,363(0	,186(0	,766(0	-,030	,332(0	,556(0	-,104
	,999	,629	,000	,000	,008	,000	,674	,000	,000	,143
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
ЗОВНКОМ Ф	,513(0	,490(0	-,255(0	-,305(0	-,086	-,213(0	,877(0	,257(0	-,158(*)	,711(0
	,000	,000	,000	,000	,223	,002	,000	,000	,025	,000
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
ДОМІНУ	-,073	-,038	,218(0	,057	,1470	,336(0	,117	,308(0	,272(0	,062
	,303	,592	,002	,424	,038	,000	,098	,000	,000	,379
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
ПОКОРА	,372(0	,363(0	-,215(0	-,237(0	-,036	,042	,666(0	,200(0	,038	,496(0
	,000	,000	,002	,001	,611	,553	,000	,004	,587	,000
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
ЕСКАПІЗМ	,330(0	,298(0	-,1710	-,237(0	,078	,041	,600(0	,225(0	,106	,499(0
	,000	,000	,015	,001	,271	,567	,000	,001	,135	,000
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
АД	-,550(0	-,535(0	,371(0	,451(0	,263(0	,565(0	-,891(0	-,1450	,447(0	-,787(0
	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,039	,000	,000
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
СП	-,476(0	-,492(0	,289(0	,341(0	,174(*)	,522(0	-,769(0	-,167(»)	,487(0	-,900(0
	,000	,000	,000	,000	,014	,000	,000	,018	,000	,000
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
ШН	-,291(0	-,333(0	,245(0	,309(0	,262(0	,415(0	-,568(0	-,065	,331(0	-,479(0
	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,361	,000	,000
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
ЕМОЦКОГ Н	-,542(0	-,484(0	,303(0	,300(0	,273(0	,426(0	-,753(0	-,173(»)	,337(0	-,592(0
	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,014	,000	,000
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
ІНТТЕРН	-,466(0	-,457(0	,329(0	,419(0	,186(0	,489(0	-,768(0	-,091	,355(0	-,639(0
	,000	,000	,000	,000	,008	,000	,000	,201	,000	,000
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
ДОМІНУВ	-,215(0	-,173(*)	,294(0	,162(*)	,120	,257(0	-,208(0	,162(*)	,224(0	-,181(*)
	,002	,014	,000	,022	,091	,000	,003	,022	,001	,010
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
MD	-,166(*)	-,241(0	,244(0	,287(0	,106	,166(*)	-,218(0	-,075	,102	-,197(0
	,018	,001	,000	,000	,136	,018	,002	,293	,149	,005
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201

Продовження табл.Б.1

I	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
A	-,163(*)	-,152(*)	,120	,220(0)	,131	,249(0)	-,1700	-,066	,223(0)	-,184(0)
	,020	,031	,090	,002	,063	,000	,016	,353	,001	,009
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
B	-,050	-,071	-,105	,032	-,120	-,011	-,1410	-,114	,019	-,106
	,481	,314	,139	,647	,089	,881	,046	,106	,787	,136
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
C	-,385(0)	-,388(0)	,348(0)	,349(0)	,325(0)	,221(0)	-,388(0)	-,042	,208(0)	-,331(0)
	,000	,000	,000	,000	,000	,002	,000	,550	,003	,000
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
E	-,085	-,062	,138	-,108	,079	,071	-,009	,057	,134	,025
	,230	,381	,051	,126	,267	,318	,903	,425	,058	,727
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
F	-,012	-,027	,179(*)	-,008	,218(0)	,058	,077	-,016	,1610	,082
	,865	,701	,011	,912	,002	,412	,274	,820	,022	,250
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
G	-,119	-,149(*)	,195(0)	,1610	,121	,270(0)	-,260(0)	-,052	,158(*)	-,262(0)
	,094	,035	,006	,023	,088	,000	,000	,463	,025	,000
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
H	-,317(0)	-,321(0)	,229(0)	,115	,203(0)	,296(0)	-,231(0)	-,001	,270(0)	-,202(0)
	,000	,000	,001	,105	,004	,000	,001	,987	,000	,004
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
I	-,112	-,132	,018	,055	-,076	,021	-,156(*)	-,123	,053	-,200(0)
	,113	,062	,802	,439	,285	,771	,027	,081	,454	,004
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
L	,114	,045	-,1410	-,221(0)	-,059	-,237(0)	,218(0)	,140(*)	-,129	,223(0)
	,107	,524	,046	,002	,408	,001	,002	,047	,069	,001
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
M	-,040	-,012	-,075	-,091	-,081	,055	,019	,097	,040	-,022
	,569	,861	,288	,199	,256	,440	,791	,169	,573	,753
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
N	,027	,064	,036	-,112	,006	-,085	,099	,045	,007	,098
	,704	,370	,613	,112	,932	,231	,161	,526	,918	,166
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
O	,325(**)	,293(**)	-	-	-,124	-,081	,316(**)	,116	-,107	,234(**)
	,000	,000	,019	,000	,080	,255	,000	,100	,132	,001
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
Q1	-,181(*)	-,186(**)	,102	,099	,125	,200(**)	-,120	,002	,211(**)	-,078
	,010	,008	,148	,163	,077	,005	,090	,974	,003	,268
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
Q2	,244(**)	,203(**)	-	-,140(*)	-,239(**)	-,336(**)	,136	-,071	-,314(**)	,145(*)
	,000	,004	,009	,047	,001	,000	,054	,318	,000	,040
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
Q3	-,046	-,037	,094	,217(**)	,088	,300(**)	-,146(*)	-,049	,297(**)	-,177(*)
	,513	,602	,185	,002	,216	,000	,039	,486	,000	,012
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
Q4	,326(**)	,338(**)	-,130	-,165(*)	-,174(*)	-,127	,195(**)	,201(**)	-,155(*)	,171(*)
	,000	,000	,066	,019	,013	,071	,006	,004	,028	,016
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
ІНТЕЛІ	-,142(*)	-,140(*)	-,035	,020	-,033	,130	-,121	-,002	,143(*)	-,104
	,045	,047	,620	,777	,639	,065	,087	,978	,043	,142
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
ЕМОЦІЇ	-,003	-,029	,131	,116	,060	,220(**)	-,155(*)	,017	>165(*)	-,203(**)
	,962	,682	,065	,102	,395	,002	,028	,812	,020	,004
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
КОМУН	-,094	-,113	,165(*)	-,077	,145(*)	,038	,023	,025	,160(*)	,049
	,182	,109	,020	,275	,039	,595	,742	,723	,023	,487
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201

Продовження табл.Б.1

	ПРИЙНТН	НЕЙПРН Ш	ЕМОЦКО М	ЕМОЦНЕ КО	ВНУТРК ОМ	ЗОВНКО МФ	ДОМНУ	ПОКОРА	ЕСКАПІЗ М
1	22	23	24	25	26	27	28	29	30
ГОТОВ ШС	,331(**)	-,211(**)	,138	-,204(**)	,262(**)	-,129	,040	-,025	-,096
	,000	,003	,051	,004	,000	,068	,574	,723	,176
	201	201	201	201	201	201	201	201	201
БМОЦ	,212(**)	-,184(**)	-,057	-,114	,210(**)	-,040	-,043	-,052	-,066
	,002	,009	,420	,109	,003	,574	,547	,462	,353
	201	201	201	201	201	201	201	201	201
КОГН	,233(**)	-,1630	,076	-,132	,218(**)	-,084	-,073	-,082	-,042
	,001	,021	,284	,062	,002	,239	,301	,249	,550
	201	201	201	201	201	201	201	201	201
МОТИВ	,304(**)	-,183(**)	,1440	-,1740	,192(**)	-,1720	,055	,060	-,1420
	,000	,009	,041	,014	,006	,015	,442	,395	,045
	201	201	201	201	201	201	201	201	201
КОНА Т	,187(**)	-,075	Д02(**)	-,1640	,1480	-,066	,1560	,004	-,035
	,008	,290	,004	,020	,037	,352	,027	,960	,625
	201	201	201	201	201	201	201	201	201
РЕФЛЕ КС	-,150(*)	,357(**)	-,1720	,433(**)	-,179(*)	,445(**)	-,049	Д64(**)	,255(**)
	,034	,000	,015	,000	,011	,000	,486	,000	,000
	201	201	201	201	201	201	201	201	201
МОТИ ВУСП	,107	-,066	,182(**)	,007	,208(**)	-,032	,221(**)	,048	,000
	,132	,353	,010	,918	,003	,653	,002	,501	,995
	201	201	201	201	201	201	201	201	201
МОТИ ВУН	,126	,010	-,183(**)	,093	-,016	,090	-,1410	,093	,013
	,074	,893	,009	,188	,818	,202	,046	,189	,860
	201	201	201	201	201	201	201	201	201
ДЕПРЕ СІЯ	-,248(**)	,302(**)	-,098	,390(**)	-,076	,393(**)	-,071	,257(**)	,245(**)
	,000	,000	,164	,000	,285	,000	,319	,000	,000
	201	201	201	201	201	201	201	201	201
ТРИБО ЖН	-,052	,343(**)	-,097	,551(**)	,000	,513(**)	-,073	,372(**)	,330(**)
	,467	,000	,171	,000	,999	,000	,303	,000	,000
	201	201	201	201	201	201	201	201	201
ШКАЛ АТРИ	-,081	,391(**)	-,030	,523(**)	-,034	,490(**)	-,038	,363(**)	,298(**)
	,251	,000	,675	,000	,629	,000	,592	,000	,000
	201	201	201	201	201	201	201	201	201
СИЛАЗ БУД	,222(**)	-,188(**)	,126	-,259(**)	,265(**)	-,255(**)	,218(**)	-Д15(**)	-,1710
	,002	,008	,074	,000	,000	,000	,002	,002	,015
	201	201	201	201	201	201	201	201	201
СИЛАГ АЛЬ	,248(**)	-,266(**)	,075	-,271(**)	,363(**)	-,305(**)	,057	-,237(**)	-,237(**)
	,000	,000	,293	,000	,000	,000	,424	,001	,001
	201	201	201	201	201	201	201	201	201
РНПРО Ц	,273(**)	-,144(*)	,270(**)	-,1630	,186(**)	-,086	,1470	-,036	,078
	,000	,042	,000	,021	,008	,223	,038	,611	,271
	201	201	201	201	201	201	201	201	201
АДАП Т	,642(**)	-,127	,572(**)	-,1610	,766(**)	-,213(**)	,336(**)	,042	,041
	,000	,072	,000	,023	,000	,002	,000	,553	,567
	201	201	201	201	201	201	201	201	201
ДЕЗАД АПТ	-Д17	,681(**)	,069	,900(**)	-,030	,877(**)	,117	,666(**)	,600(**)
	,099	,000	,331	,000	,674	,000	,098	,000	,000
	201	201	201	201	201	201	201	201	201
ЛЖИВ	,1580	,219(**)	,261(**)	,309(**)	,332(**)	,257(**)	,308(**)	,200(**)	,225(**)
	,025	,002	,000	,000	,000	,000	,000	,004	,001

Продовження табл.Б.1

1	22	23	24	25	26	27	28	29	30
	201	201	201	201	201	201	201	201	201
ПРИЙНСЕБ	,495(**)	-,104	,416(**)	-,130	,556(**)	-,158(*)	,272(**)	,038	,106
	,000	,141	,000	,065	,000	,025	,000	,587	,135
	201	201	201	201	201	201	201	201	201
НЕЙПРИЙН	-,1630	,533(**)	,080	,744(**)	-,104	,711(**)	,062	,496(**)	,499(**)
	,021	,000	,257	,000	,143	,000	,379	,000	,000
	201	201	201	201	201	201	201	201	201
ПРИЙНІН	1	-,240(**)	,177(*)	-,118	,411(**)	-,114	,066	,1760	,044
		,001	,012	,095	,000	,108	,355	,013	,537
	201	201	201	201	201	201	201	201	201
НЕИПРШШ	-,240(0)	1	,143(*)	,575(0)	,035	,528(0)	,218(0)	,323(0)	,394(0)
	,001		,042	,000	,626	,000	,002	,000	,000
	201	201	201	201	201	201	201	201	201
ЕМОЦКОМ	,177(*)	,143(*)	1	,002	,328(0)	-,029	,312(0)	,118	,171(*)
	,012	,042		,981	,000	,679	,000	,096	,015
	201	201	201	201	201	201	201	201	201
ЕМОЦНЕКО	-,118	,575(0)	,002	1	,019	,793(0)	,1410	,577(0)	,482(0)
	,095	,000	,981		,786	,000	,046	,000	,000
	201	201	201	201	201	201	201	201	201
ВНУТРКОМ	,411(0)	,035	,328(0)	,019	1	-,120	,239(0)	,041	-,018
	,000	,626	,000	,786		,088	,001	,559	,795
	201	201	201	201	201	201	201	201	201
ЗОВНКОМФ	-Д14	,528(0)	-,029	,793(0)	-,120	1	,038	,583(0)	,516(0)
	,108	,000	,679	,000	,088		,588	,000	,000
	201	201	201	201	201	201	201	201	201
ДОМІНУ	,066	,218(0)	,312(0)	,1410	,239(0)	,038	1	-,003	,061
	,355	,002	,000	,046	,001	,588		,971	,393
	201	201	201	201	201	201	201	201	201
ПОКОРА	,176(*)	,323(0)	,118	,577(0)	,041	,583(0)	-,003	1	,334(0)
	,013	,000	,096	,000	,559	,000	,971		,000
	201	201	201	201	201	201	201	201	201
ЕСКАПІЗМ	,044	,394(0)	,1710	,482(0)	-,018	,516(0)	,061	,334(0)	1
	,537	,000	,015	,000	,795	,000	,393	,000	
	201	201	201	201	201	201	201	201	201
АД	,387(0)	-,607(0)	,192(0)	-,807(0)	,367(0)	-,818(0)	,040	-,537(0)	-,483(0)
	,000	,000	,006	,000	,000	,000	,569	,000	,000
	201	201	201	201	201	201	201	201	201
СП	,341(0)	-,475(0)	,106	-,670(0)	,322(0)	-,661(0)	,068	-,405(0)	-,370(0)
	,000	,000	,135	,000	,000	,000	,336	,000	,000
	201	201	201	201	201	201	201	201	201
ШН	,640(0)	-,875(0)	,000	-,502(0)	,151(*)	-,438(0)	-,134	-,147(*)	-,259(0)
	,000	,000	,998	,000	,033	,000	,057	,038	,000
	201	201	201	201	201	201	201	201	201
ЕМОЦКОГН	,213(0)	-,441(0)	,432(0)	-,861(0)	,172(*)	-,718(0)	,003	-,468(0)	-,358(0)
	,002	,000	,000	,000	,015	,000	,961	,000	,000
	201	201	201	201	201	201	201	201	201
ІНТЕРН	,277(0)	-,418(0)	,1640	-,693(0)	,455(0)	-,893(0)	,086	-,500(0)	-,455(0)
	,000	,000	,020	,000	,000	,000	,226	,000	,000
	201	201	201	201	201	201	201	201	201
ДОМІНУВ	-,042	,051	,156(*)	-,140(*)	,192(0)	-,223(0)	,824(0)	-,496(0)	-,119
	,558	,473	,027	,048	,006	,001	,000	,000	,093
	201	201	201	201	201	201	201	201	201
MD	,163(*)	-,206(0)	,082	-,167(*)	,092	-,185(0)	,064	-,145(*)	-,150(*)
	,021	,003	,246	,018	,195	,008	,365	,040	,033
	201	201	201	201	201	201	201	201	201

Продовження табл.Б.1

1	22	23	24	25	26	27	28	29	30
A	,313(0	-,285(0	,033	-,126	,154(*)	-,079	,003	,019	-,1480
	,000	,000	,643	,074	,030	,264	,963	,794	,036
	201	201	201	201	201	201	201	201	201
B	,011	-,245(0	-,029	-,071	-,089	-,100	-,005	-,074	-,095
	,873	,000	,684	,316	,208	,156	,948	,294	,181
	201	201	201	201	201	201	201	201	201
C	,108	-,377(0	,020	-,362(0	,083	-,304(0	,131	-,242(0	-,139(*)
	,126	,000	,782	,000	,241	,000	,064	,001	,049
	201	201	201	201	201	201	201	201	201
E	-,092	,053	,218(0	-,047	-,038	-,037	,185(0	-,129	,059
	,193	,456	,002	,507	,594	,597	,009	,067	,405
	201	201	201	201	201	201	201	201	201
F	-,070	-,003	,133	-,002	-,054	,147(*)	,155(*)	,016	,044
	,323	,964	,059	,982	,448	,037	,028	,818	,535
	201	201	201	201	201	201	201	201	201
G	,293(0	-,204(0	,019	-,203(0	,241(0	-,248(0	,091	-,110	-,189(0
	,000	,004	,786	,004	,001	,000	,198	,121	,007
	201	201	201	201	201	201	201	201	201
H	,153(*)	-,267(0	,186(0	-,227(0	,138	-,211(0	,207(0	-,133	-,077
	,030	,000	,008	,001	,051	,003	,003	,059	,276
	201	201	201	201	201	201	201	201	201
I	,079	-,188(0	-,1520	-,137	-,085	-,072	-,035	-,073	-,091
	,266	,007	,032	,052	,232	,313	,618	,303	,197
	201	201	201	201	201	201	201	201	201
L	-,232(0	,190(0	-,123	,148(*)	-,1800	,234(0	-,040	,074	,202(0
	,001	,007	,081	,036	,011	,001	,573	,298	,004
	201	201	201	201	201	201	201	201	201
M	,075	,057	-,038	-,003	,077	,035	,065	,081	,025
	,287	,420	,596	,965	,277	,625	,362	,255	,724
	201	201	201	201	201	201	201	201	201
N	-,166(*)	,094	-,064	,057	-,044	,096	,130	-,001	,029
	,019	,183	,366	,418	,539	,176	,065	,993	,684
	201	201	201	201	201	201	201	201	201
O	,124	,163(*)	-,102	,290(**)	,030	,286(**)	,044	,335(**)	,073
	,080	,021	,150	,000	,672	,000	,536	,000	,302
	201	201	201	201	201	201	201	201	201
Q1	,052	-,109	,101	-,108	,145(*)	-,076	,147(*)	-,165(*)	,027
	,464	,123	,155	,126	,040	,286	,037	,019	,703
	201	201	201	201	201	201	201	201	201
Q2	-,263(**)	,236(**)	-,180(*)	,144(*)	-,151(*)	,078	-,142(*)	-,047	,011
	,000	,001	,010	,042	,032	,272	,045	,509	,878
	201	201	201	201	201	201	201	201	201
Q3	,186(**)	-,052	,086	-,145(*)	,286(**)	-,125	,057	-,104	-,086
	,008	,461	,226	,039	,000	,076	,422	,141	,227
	201	201	201	201	201	201	201	201	201
Q4	-,130	,259(**)	-,115	,190(**)	,037	,139(*)	,107	,052	-,040
	,066	,000	,105	,007	,601	,049	,132	,459	,577
	201	201	201	201	201	201	201	201	201
ІНТЕЛІ	,073	-,145(*)	,020	-,093	,076	-,070	,111	-,081	-,017
	,303	,040	,778	,188	,285	,324	,118	,253	,805
	201	201	201	201	201	201	201	201	201
ЕМОЦІЇ	,251(**)	-,151(*)	-,092	-,129	,214(**)	-,112	,143(*)	-,039	-,169(*)
	,000	,032	,195	,067	,002	,114	,042	,581	,017
	201	201	201	201	201	201	201	201	201
КОМУН	-,110	-,019	,099	-,039	-,051	,067	,199(**)	-,086	,032
	,122	,793	,161	,583	,473	,344	,005	,224	,657
	201	201	201	201	201	201	201	201	201

Продовження табл.Б.1

	АД	СП	пш	ЕМОЦК ОГН	ІНТТЕР Н	ДОМІ НУВ	MD	А	В	С	Е
1	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41
ГОТОВШ С	,281(**)	,236(**)	,311(**)	,2660)	,1990)	,035	,084	,3030)	-,003	,2860)	-,035
	,000	,001	,000	,000	,005	,622	,238	,000	,969	,000	,623
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
БМОЦ	,193(**)	,105	,242(**)	,095	,118	-,005	,078	,1980)	-,083	,2620)	-,131
	,006	,139	,001	,179	,095	,941	,268	,005	,242	,000	,063
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
КОГН	,187(**)	,127	,222(**)	,1800	,1590	-,027	,079	,2210)	,076	,2020)	-,024
	,008	,073	,002	,011	,024	,706	,265	,002	,285	,004	,732
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
МОТИВ	,258(**)	,241(**)	,287(**)	,2290)	,1890)	,016	,035	,2600)	-,029	,2480)	-,077
	,000	,001	,000	,001	,007	,819	,622	,000	,683	,000	,279
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
КОНАТ	,170(*)	,194(**)	,1390	,2460)	,104	,102	,051	,1890)	,015	,127	,108
	,016	,006	,049	,000	,140	,150	,471	,007	,836	,073	,128
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
РЕФЛЕКС	,501(**)	,432(**)	,3180)	-,4480)	-,4640)	-,1450	-,1740	,2300)	-,135	,3360)	-,009
	,000	,000	,000	,000	,000	,039	,014	,001	,056	,000	,894
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
МОТИВУ СП	,055	,019	,080	,104	,104	,133	-,008	,136	,087	,071	,083
	,441	,787	,260	,140	,144	,060	,905	,054	,218	,320	,239
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
МОТИВУ Н	- ,063	-,017	,039	-,1430	-,098	-,1660	-,032	,010	-,023	-,097	,2330)
	,374	,807	,579	,043	,166	,018	,655	,882	,742	,171	,001
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
ДЕПРЕСІЯ	,469(**)	,391(**)	,3170)	-,4050)	-,3840)	-,1900)	-,096	-,138	-,122	,2840)	-,010
	,000	,000	,000	,000	,000	,007	,175	,051	,083	,000	,891
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
ТРИВОЖН	,550(**)	,476(**)	,2910)	-,5420)	-,4660)	-,2150)	-,1660	-,1630	-,050	,3850)	-,085
	,000	,000	,000	,000	,000	,002	,018	,020	,481	,000	,230
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
ІШКАЛАТ РИ	,535(**)	,492(**)	,3330)	-,4840)	-,4570)	-,1730	,2410)	-,1520	-,071	,3880)	-,062
	,000	,000	,000	,000	,000	,014	,001	,031	,314	,000	,381
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
СИЛАЗБУ Д	,371(**)	,289(**)	,2450)	,3030)	,3290)	,2940)	,2440)	,120	-,105	,3480)	,138
	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,090	,139	,000	,051
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
СИЛАГАЛ Ь	,451(**)	,341(**)	,3090)	,3000)	,4190)	,1620	,2870)	,2200)	,032	,3490)	-,108
	,000	,000	,000	,000	,000	,022	,000	,002	,647	,000	,126
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
РНПРОЦ	,263(**)	,174(*)	,2620)	,2730)	,1860)	,120	,106	,131	-,120	,3250)	,079
	,000	,014	,000	,000	,008	,091	,136	,063	,089	,000	,267
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
АДАПТ	,565(**)	,522(**)	,4150)	,4260)	,4890)	,2570)	,1660	,2490)	-,011	,2210)	,071
	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,018	,000	,881	,002	,318
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
ДЕЗАДАП Т	,891(**)	,769(**)	,5680)	-,7530)	-,7680)	-,2080)	,2180)	-,1700	-,1410	,3880)	-,009
	,000	,000	,000	,000	,000	,003	,002	,016	,046	,000	,903
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
ЛЖИВ	-,1450	-,1670	-,065	-,1730	-,091	,1620	-,075	-,066	-,114	-,042	,057
	,039	,018	,361	,014	,201	,022	,293	,353	,106	,550	,425

Продовження табл.Б.1

1	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
ПРИЙНСЕБ	,447(**)	,487(**)	,3310)	,3370)	,3550)	,2240)	,102	,2230)	,019	,2080)	,134
	,000	,000	,000	,000	,000	,001	,149	,001	,787	,003	,058
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
НЕЙПРИЙН	,787(**)	,900(**)	,4790)	-,5920)	-,6390)	-,1810	,1970)	,1840)	-,106	,3310)	,025
	,000	,000	,000	,000	,000	,010	,005	,009	,136	,000	,727
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
ПРИЙНІН	,387(**)	,341(**)	,6400)	,2130)	,2770)	-,042	,1630	,3130)	,011	,108	-,092
	,000	,000	,000	,002	,000	,558	,021	,000	,873	,126	,193
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
НЕЙПРІШШ	,607(0)	,475(0)	,875(0)	-,441(0)	-,418(0)	,051	,206(0)	,285(0)	,245(0)	,377(0)	,053
	,000	,000	,000	,000	,000	,473	,003	,000	,000	,000	,456
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
ЕМОЦКОМ	,192(0)	,106	,000	,432(0)	,164(*)	,156(*)	,082	,033	-,029	,020	,218(0)
	,006	,135	,998	,000	,020	,027	,246	,643	,684	,782	,002
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
ЕМОЦНЕКО	,807(0)	,670(0)	,502(0)	-,861(0)	-,693(0)	-Д400	-,1670	-,126	-,071	,362(0)	-,047
	,000	,000	,000	,000	,000	,048	,018	,074	,316	,000	,507
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
ВНУТРКОМ	,367(0)	,322(0)	,1510	,1720	,455(0)	,192(0)	,092	,154(*)	-,089	,083	-,038
	,000	,000	,033	,015	,000	,006	,195	,030	,208	,241	,594
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
ЗОВНКОМФ	,818(0)	,661(0)	,438(0)	-,718(0)	-,893(0)	-,223(0)	,185(0)	-,079	-,100	,304(0)	-,037
	,000	,000	,000	,000	,000	,001	,008	,264	,156	,000	,597
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
ДОМІНУ	,040	,068	-Д34	,003	,086	,824(0)	,064	,003	-,005	,131	,185(0)
	,569	,336	,057	,961	,226	,000	,365	,963	,948	,064	,009
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
ПОКОРА	,537(0)	,405(0)	-,147(*)	-,468(0)	-,500(0)	-,496(0)	-,1450	,019	-,074	,242(0)	-,129
	,000	,000	,038	,000	,000	,000	,040	,794	,294	,001	,067
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
ЕСКАПІЗМ	,483(0)	,370(0)	,259(0)	-,358(0)	-,455(0)	-,119	-,150(*)	-,148(*)	-,095	-,139(*)	,059
	,000	,000	,000	,000	,000	,093	,033	,036	,181	,049	,405
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
АД	1	,857(0)	,647(0)	,830(0)	,860(0)	,21%**)	,261(0)	,250(0)	,106	,399(0)	,037
		,000	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,134	,000	,599
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
СП	,857(0)	1	,522(0)	,642(0)	,669(0)	,252(0)	,224(0)	,228(0)	,092	,363(0)	,040
	,000		,000	,000	,000	,000	,001	,001	,195	,000	,569
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
ШН	,647(0)	,522(0)	1	,446(0)	,446(0)	-,069	,240(0)	,355(0)	,196(0)	,340(0)	-,091
	,000	,000		,000	,000	,328	,001	,000	,005	,000	,200
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
ЕМОЦКОГН	,830(0)	,642(0)	,446(0)	1	,708(0)	,193(0)	,201(0)	,155(*)	,034	,307(0)	,146(*)
	,000	,000	,000		,000	,006	,004	,028	,631	,000	,038
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
ІНТЕРН	,860(0)	,669(0)	,446(0)	,708(0)	1	,281(0)	,207(0)	,149(*)	,069	,287(0)	,019
	,000	,000	,000	,000		,000	,003	,034	,328	,000	,788
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
ДОМІНУВ	,279(0)	,252(0)	-,069	,193(0)	,281(0)	1	,119	-,012	,017	,215(0)	,206(0)
	,000	,000	,328	,006	,000		,093	,864	,807	,002	,003
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
МД	,261(0)	,224(0)	,240(0)	,201(0)	,207(0)	,119	1	,270(0)	-,066	,320(0)	,246(0)
	,000	,001	,001	,004	,003	,093		,000	,353	,000	,000
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201

Продовження табл.Б.1

I	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41
A	,250(0)	,228(0)	,355(0)	,155(*)	,149(*)	-,012	,270(0)	1	,080	,314(0)	-,080
	,000	,001	,000	,028	,034	,864	,000		,258	,000	,256
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
B	,106	,092	,196(0)	,034	,069	,017	-,066	,080	1	,046	-,113
	,134	,195	,005	,631	,328	,807	,353	,258		,518	,110
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
C	,399(0)	,363(0)	,340(0)	,307(0)	,287(0)	,215(0)	,320(0)	,314(0)	,046	1	,036
	,000	,000	,000	,000	,000	,002	,000	,000	,518		,607
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
E	,037	,040	-,091	,146(*)	,019	,206(0)	,246(0)	-,080	-,113	,036	1
	,599	,569	,200	,038	,788	,003	,000	,256	,110	,607	
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
F	-,061	-,028	-,013	,034	-,135	,118	,051	,095	,018	,067	,197(0)
	,389	,697	,853	,632	,055	,096	,473	,179	,799	,345	,005
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
G	,313(0)	,251(0)	,269(0)	,195(0)	,301(0)	,112	,210(0)	,279(0)	-,052	,200(0)	,056
	,000	,000	,000	,005	,000	,114	,003	,000	,464	,005	,428
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
H	,324(0)	,276(0)	,285(0)	,296(0)	,261(0)	,233(0)	-,020	,203(0)	-,011	,307(0)	,158(*)
	,000	,000	,000	,000	,000	,001	,776	,004	,876	,000	,025
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
I	,121	,183(0)	,170(*)	,029	,031	,010	,096	,180(*)	,261(0)	,198(0)	-,164(*)
	,087	,009	,016	,682	,657	,882	,173	,010	,000	,005	,020
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
L	,300(0)	,234(0)	,231(0)	-,191(0)	-,282(0)	-,057	-,118	,227(0)	-,113	-,176(*)	,082
	,000	,001	,001	,006	,000	,420	,096	,001	,110	,012	,247
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
M	,008	,038	,002	-,025	-,005	,005	,084	,035	,114	-,030	-,042
	,906	,588	,975	,729	,946	,941	,236	,621	,107	,669	,554
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
N	-,134	-,094	-,158(*)	-,083	-,103	,117	-,060	-,096	-,093	,015	,175(*)
	,058	,186	,025	,243	,145	,098	,399	,176	,188	,835	,013
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
O	,293(**)	,259(**)	-,079	-,2820*)	-,208(**)	-,117	,208(**)	-,104	-,031	,371(**)	,010
	,000	,000	,268	,000	,003	,098	,003	,142	,666	,000	,893
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
Q1	,176(*)	,147(*)	,100	,138	,122	,206(**)	,069	,157(*)	,1410)	,339(**)	,060
	,012	,037	,159	,051	,085	,003	,328	,026	,046	,000	,396
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
Q2	,2750*)	,288(**)	,303(**)	-,2540*)	-,139(*)	-,064	-,067	,351(**)	-,176(*)	-,151(*)	-,086
	,000	,000	,000	,000	,049	,369	,347	,000	,012	,032	,223
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
Q3	,258(**)	,256(**)	,122	,205(**)	,212(**)	,111	,196(**)	,112	,000	,195(**)	-,050
	,000	,000	,085	,003	,002	,117	,005	,115	,995	,006	,485
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
Q4	,215(**)	,217(**)	,257(**)	-,244(**)	-,092	,082	-,100	,182(**)	-,142(*)	,269(**)	,025
	,002	,002	,000	,000	,193	,248	,157	,010	,044	,000	,723
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
ІНТЕЛ	,149(*)	,143(*)	,148(*)	,077	,095	,121	,050	,140(*)	,612(**)	,187(**)	-,044
	,035	,044	,036	,279	,178	,087	,481	,047	,000	,008	,534
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
ЕМОЦІЇ	,208(**)	,207(**)	,215(**)	,073	,188(**)	,144(*)	,183(**)	,223(**)	,034	,348(**)	-,031
	,003	,003	,002	,305	,007	,042	,009	,001	,629	,000	,659
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
КОМУН	-,027	-,009	-,029	,067	-,063	,217(**)	,145(*)	,264(**)	-,149(*)	,184(**)	,584(**)
	,709	,894	,686	,341	,376	,002	,041	,000	,035	,009	,000
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201

Продовження табл.Б.1

	F	G	H	I	L	M	N	O	Q1	Q2	Q3	Q4	ШТ ЕЛ	ЕМОЦ ІІ	КОМУ Н
1	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56
ГОТО ВШС	,037	,257 0)	,083	,094	-,1630	,097	-,017	-,082	,225 0)	,2860)	,205 0)	- ,100	,170 0	,2420)	-,009
	,603	,000	,244	,186	,021	,173	,815	,249	,0 01	,0 00	,0 03	,1 57	,016	,001	,896
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
БМОЦ	- ,095	,234 0)	,035	,060	-,1570	,109	-,060	-,031	,293 0)	- ,047	,164 0	- ,090	,174 0	,2210)	-,087
	,180	,001	,625	,399	,026	,123	,395	,658	,0 00	,5 04	,0 20	,2 02	,013	,002	,219
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
КОГН	- ,031	,232 0)	,057	,148 (*)	-,1830)	,124	,000	-,011	,188 0)	- ,131	,149 0	- ,066	,202 0)	,2420)	-,018
	,667	,001	,421	,036	,009	,079	,999	,877	,0 07	,0 64	,0 35	,3 50	,004	,001	,802
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
МОТИВ	,023	,134	,023	,094	-,123	,078	-,048	-,095	,1 34	,2700)	,168 0	- ,054	,099	,1790	-,066
	,751	,058	,751	,185	,082	,274	,501	,180	,0 58	,0 00	,0 17	,4 45	,163	,011	,355
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
КОНА Т	,184 0)	,152 0	,112	- ,045	-,007	- ,029	,037	-,111	,0 59	,3510)	,1 14	- ,092	,023	,051	,118
	,009	,031	,115	,528	,926	,685	,602	,118	,4 05	,0 00	,1 08	,1 93	,743	,475	,094
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
РЕФЛ ЕКС	- ,142 0	- ,145 0	,228 0)	- ,132	-,1980)	,036	,045	-,2840)	,206 0)	,1940)	- ,175 0	,175 0	- ,155 0	-,114	-,090
	,045	,040	,001	,063	,005	,614	,521	,000	,0 03	,0 06	,0 13	,0 13	,028	,107	,202
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
МОТИ ВУСП	,235 0)	,126	,201 0)	,087	,019	- ,006	,1540	,032	,0 96	,3020)	,1 08	,0 52	,090	,1740	,2080)
	,001	,075	,004	,218	,786	,937	,029	,656	,1 74	,0 00	,1 26	,4 65	,204	,014	,003
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
МОТИ ВУН	- ,159 0	,113	- ,080	,168 0	-,039	,119	-,101	,063	- ,133	,0 01	,0 46	,0 71	- ,019	,133	-,2360)
	,024	,110	,257	,017	,582	,093	,153	,372	,0 60	,9 92	,5 17	,3 18	,787	,059	,001
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
ДЕПРЕ СІЯ	,057	,280 0)	,220 0)	- ,059	-,2480)	- ,024	,126	,128	,237 0)	,1970)	- Д70 О	,261 0)	,198 0)	-,1520	,075
	,425	,000	,002	,403	,000	,731	,075	,071	,0 01	,0 05	,0 16	,0 00	,005	,031	,291
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
ТРИВ ОЖН	- ,012	- ,119	,317 0)	- ,112	,114	- ,040	,027	-,3250)	- ,181 0	,2440)	- ,046	,326 0)	- ,142 0	-,003	-,094
	,865	,094	,000	,113	,107	,569	,704	,000	,0 10	,0 00	,5 13	,0 00	,045	,962	,182
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
ШКАЛ АТРИ	- ,027	- ,149 0	,321 0)	- ,132	,045	- ,012	,064	-,2930)	,186 0)	,2030)	- ,037	,338 0)	- ,140 0	-,029	-,113
	,701	,035	,000	,062	,524	,861	,370	,000	,008	,004	,602	,000	,047	,682	,109
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
СИЛА ЗБУД	,179 0	,195 0)	,229 0)	,018	-,1410	- ,075	,036	-,1650	,10 2	,1830)	,0 94	- ,130	- ,035	,131	,1650

Продовження табл.Б.1

	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56
	,011	,006	,001	,802	,046	,288	,613	,019	,148	,009	,185	,066	,620	,065	,020
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
СИЛА ГАЛЬ	- ,008	,161 0	,115	,055	,2210)	- ,091	-,112	,2810)	,099	-,1400	,217 0)	- ,165 0	,020	,116	-,077
	,912	,023	,105	,439	,002	,199	,112	,000	,163	,047	,002	,019	,777	,102	,275
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
РНПР ОЦ	,218 0)	,121	,203 0)	- ,076	-,059	- ,081	,006	-,124	,125	,2390)	,088	- ,174 0	- ,033	,060	,1450
	,002	,088	,004	,285	,408	,256	,932	,080	,077	,001	,216	,013	,639	,395	,039
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
АДАП Т	,058	,270 0)	,296 0)	,021	,2370)	,055	-,085	-,081	,2000)	,3360)	,300 0)	- ,127	,130	,2200)	,038
	,412	,000	,000	,771	,001	,440	,231	,255	,005	,000	,000	,071	,065	,002	,595
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
ДЕЗАД АПТ	,077	,260 0)	,231 0)	- ,156 (*)	,2180)	,019	,099	,3160)	- ,120	,136	,146 0)	,195 0)	- ,121	-,1550	,023
	,274	,000	,001	,027	,002	,791	,161	,000	,090	,054	,039	,006	,087	,028	,742
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
ЛЖИВ	- ,016	- ,052	- ,001	- ,123	,1400	,097	,045	,116	,002	- ,071	- ,049	,201 0)	- ,002	,017	,025
	,820	,463	,987	,081	,047	,169	,526	,100	,974	,318	,486	,004	,978	,812	,723
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
ПРИЙ НСЕБ	,161 0	,158 0	,270 0)	,053	-,129	,040	,007	-,107	,21 10)	,3140)	,297 0)	- ,155 0	,143 0	,1650	,1600
	,022	,025	,000	,454	,069	,573	,918	,132	,003	,000	,000	,028	,043	,020	,023
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
НЕЙП РИЙН	,082	,262 0)	,202 0)	,200 0)	,2230)	- ,022	,098	,2340)	- ,078	,1450	- ,177 0	,171 0	- ,104	-,2030)	,049
	,250	,000	,004	,004	,001	,753	,166	,001	,268	,040	,012	,016	,142	,004	,487
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
ПРИЙ НІН	- ,070	,293 0)	,153 0	,079	,2320)	,075	-,1660	,124	,052	,2630)	,186 0)	- ,130	,073	,2510)	-,110
	,323	,000	,030	,266	,001	,287	,019	,080	,464	,000	,008	,066	,303	,000	,122
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
НЕЙП РШШ	- ,003	,204 0)	,267 0)	00 00* *i	,1900)	,057	,094	,163(*)	-,109	,2360)	- ,052	,2590)	- ,145 (*)	- ,151(*)	-,019
	,964	,004	,000	,007	,007	,420	,183	,021	,123	,001	,461	,000	,040	,032	,793
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
ЕМОЦ КОМ	,133	,019	,186 0)	- ,152 (*)	-,123	- ,038	-,064	-,102	,101	-Д800	,086	-,115	,020	-,092	,099
	,059	,786	,008	,032	,081	,596	,366	,150	,155	,010	,226	,105	,778	,195	,161
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
ЕМОЦ НЕКО	- ,002	,203 0)	,227 0)	- ,137	,148(*)	- ,003	,057	,2900)	-,108	,1440	- ,145 0	,1900)	- ,093	-,129	-,039
	,982	,004	,001	,052	,036	,965	,418	,000	,126	,042	,039	,007	,188	,067	,583
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201

Продовження табл.Б.1

1	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56
ВНУТ РКОМ	-	,241	,138	-	-	,077	-,044	,030	,145	-	,286	,037	,076	,214(0)	-,051
	,054	(0)		,085	,180(*)				(*)	,151(*)	(0)				
	,448	,001	,051	,232	,011	,277	,539	,672	,040	,032	,000	,601	,285	,002	,473
ЗОВН КОМФ	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
	,147	,248	,211	-	,234(0)	,035	,096	,286	-	,078	-	,139	-	-,112	,067
	(*)	(0)	(0)	,072				(0)	,076		,125	(*)	,070		
ДОМІ НУ	,037	,000	,003	,313	,001	,625	,176	,000	,286	,272	,076	,049	,324	,114	,344
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
	,155	,091	,207	-	-,040	,065	,130	,044	,147	-	,057	,107	,111	,143(*)	,199(0)
ПОКО РА	(*)		(0)	,035					0	,142(*)					
	,028	,198	,003	,618	,573	,362	,065	,536	,037	,045	,422	,132	,118	,042	,005
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
ЕСКА ПІЗМ	,016	-	-	-	,074	,081	-,001	,335	-	-,047	-	,052	-	-,039	-,086
		,110	,133	,073				(0)	,165		,104		,081		
	,818	,121	,059	,303	,298	,255	,993	,000	,019	,509	,141	,459	,253	,581	,224
АД	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
	,044	,189	-	-	,202(0)	,025	,029	,073	,027	,011	-	-	-	-	,032
	(0)	(0)	,077	,091							,086	,040	,017	,169(*)	
СП	,535	,007	,276	,197	,004	,724	,684	,302	,703	,878	,227	,577	,805	,017	,657
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
	-	,313	,324	,121	,300(0)	,008	-,134	,293	>17	,275(0)	,258	,215	,149	,208(0)	-,027
ШН	,061	(0)	(0)					(0)	60		(0)	(0)	(*)		
	,389	,000	,000	,087	,000	,906	,058	,000	,012	,000	,000	,002	,035	,003	,709
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
ЕМОЦ КОГН	-	,251	,276	,183	,234(0)	,038	-,094	,259	,147	,288(0)	,256	,217	,143	,207(0)	-,009
	,028	(0)	(0)	(0)				(0)	0		(0)	(0)	(*)		
	,697	,000	,000	,009	,001	,588	,186	,000	,037	,000	,000	,002	,044	,003	,894
ІНТЕ РН	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
	-	,269	,285	,170	,231(0)	,002	-	-	,100	,303(0)	,122	,257	,148	,215(0)	-,029
	,013	(0)	(0)	0			,158(*)	,079			(0)	(0)	(*)		
ДОМІ НУВ	,853	,000	,000	,016	,001	,975	,025	,268	,159	,000	,085	,000	,036	,002	,686
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
	,034	,195	,296	,029	,191(0)	-	-,083	,282	,138	,254(0)	,205	,244	,077	,073	,067
МД	(0)	(0)	(0)			,025		(0)			(0)	(0)			
	,632	,005	,000	,682	,006	,729	,243	,000	,051	,000	,003	,000	,279	,305	,341
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
А	-	,301	,261	,031	,282(0)	-	-,103	,208	,	-	,212	-	,095	,188(0)	-,063
	,135	(0)	(0)			,005		(0)	122	,139(*)	(0)	,092			
	,055	,000	,000	,657	,000	,946	,145	,003	,085	,049	,002	,193	,178	,007	,376
В	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
	,118	,112	,233	,010	-,057	,005	,117	-	,206	-,064	,111	,082	,121	,144(*)	,217(0)
	,096	,114	,001	,882	,420	,941	,098	,098	,003	,369	,117	,248	,087	,042	,002
С	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
	,051	,210	-	,096	-,118	,084	-,060	,208	,069	-,067	,196	-	,050	,183(0)	,145(*)
	(0)	(0)	,020					(0)			(0)	,100			
Е	,473	,003	,776	,173	,096	,236	,399	,003	,328	,347	,005	,157	,481	,009	,041
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
	,095	,279	,203	,180	,227(0)	,035	-,096	-	,157	,351(0)	,112	,182	,140	,223(0)	,264(0)
С	(0)	(0)	(0)	(*)				0	0			(0)	(*)		
	,179	,000	,004	,010	,001	,621	,176	,142	,026	,000	,115	,010	,047	,001	,000
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
В	,018	-	-	,261	-,113	,114	-,093	-	,141	-	,000	-	,612	,034	-
		,052	,011	(0)				,031	(*)	,176(*)		,142	(0)		,149(*)
	,799	,464	,876	,000	,110	,107	,188	,666	,046	,012	,995	,044	,000	,629	,035
С	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
	,067	,200	,307	,198	-	-	,015	,371	,339	-,1510	,195	,269	,187	,348(0)	,184(0)
	(0)	(0)	(0)	(0)	,176(*)	,030		(0)	(0)		(0)	(0)	(0)		
Е	,345	,005	,000	,005	,012	,669	,835	,000	,000	,032	,006	,000	,008	,000	,009
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
	,197	,056	,158	-	,082	-	,175(*)	,010	,060	-,086	-	,025	-	-,031	,584(0)
С	(0)		(*)	,164	(*)						,050		,044		

Продовження табл.Б.1

I	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56
	,005	,428	,025	,020	,247	,554	,013	,893	,396	,223	,485	,723	,534	,659	,000
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
F	1	-	,212	,037	,084	,067	-0,006	-0,052	,153	-	,007	-0,023	,126	-0,005	,568(0
		,048	(0						(*)	,150(*)					
		,500	,003	,599	,235	,342	,937	,460	,030	,034	,919	,747	,075	,939	,000
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
G	-	1	,222	,112	,233(0	,125	-0,005	,181(0	,180	-	,235	,008	,137	,645(0	,072
	,048		(0						(*)	,154(*)	(0				
	,500		,002	,113	,001	,078	,948	,010	,010	,030	,001	,912	,052	,000	,311
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
H	,212	,222	1	,122	,199(0	-	-0,069	,004	,196	,304(0	,027	-0,053	,052	,235(0	,424(0
	(0	(0				,090			(0						
	,003	,002		,084	,005	,205	,333	,955	,005	,000	,708	,452	,463	,001	,000
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
I	,037	,112	,122	1	-1,126	,180	-1,117	-0,017	,089	-0,009	-	,019	,267	,457(0	-0,016
						(*)					,079		(0		
	,599	,113	,084		,076	,011	,099	,811	,209	,903	,265	,791	,000	,000	,820
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
L	,084	,233	,199	-	1	-	,114	,042	-	,128	-	,109	-	-1,185(0	,319(0
	(0	(0	(0	,126		,001			,106		,115		,111		
	,235	,001	,005	,076		,989	,108	,556	,133	,070	,105	,122	,116	,009	,000
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
M	,067	,125	-	,180	-0,001	1	-0,021	,080	,141	-0,034	,065	-0,002	,658	,157(*)	-0,032
			,090	(*)					0				(0		
	,342	,078	,205	,011	,989		,768	,257	,047	,633	,358	,981	,000	,026	,648
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
N	-	-	-	-1,17	,114	-	1	,057	-	-0,050	,051	,166(-	,058	,368(**
	,006	,005	,069		,021				,039			(*)	,076)
	,937	,948	,333	,099	,108	,768		,419	,582	,478	,468	,018	,281	,415	,000
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
O	-	,181	,004	-	,042	,080	,057	1	-	,008	-	,367(-	,451(**	-0,022
	,052	(**)		,017					,125		,017	(**)	,039)
	,460	,010	,955	,811	,556	,257	,419		,078	,915	,812	,000	,586	,000	,754
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
Q1	,153	,180	,196	,089	-1,106	,141	-0,039	-1,125	1	-	,139	,202(,675	,157(*)	,126
	(*)	(*)	(**)			(*)				,141(*)	(*)	(**)	(**)		
	,030	,010	,005	,209	,133	,047	,582	,078		,046	,049	,004	,000	,026	,075
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
Q2	-	-	,304	-	,128	-	-0,050	,008	-	1	-	,159(-	-0,082	,043
	,150	,154	(**)	,009		,034			Д41		,062	(*)	,177		
	(*)	(*)							0)				(*)		
	,034	,030	,000	,903	,070	,633	,478	,915	,046		,384	,024	,012	,247	,541
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
Q3	,007	,235	,027	-	-1,115	,065	,051	-0,017	,139	-0,062	1	-0,090	,109	,444(**	-0,005
		(**)		,079					(*))	
	,919	,001	,708	,265	,105	,358	,468	,812	,049	,384		,202	,125	,000	,946
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
Q4	-	,008	-	,019	,109	-	,166(*)	,367(**	,202	,159(*)	-	1	-	,361(**	,059
	,023		,053		,002)	(**)		,090		,177)	
													(*)		
	,747	,912	,452	,791	,122	,981	,018	,000	,004	,024	,202		,012	,000	,408
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
ІНТЕЛІ	,126	,137	,052	,267	-ДІІ	,658	-0,076	-0,039	,675	-	,109	-	1	,183(**	-0,021
				(**)		(**)			(**)	,177(*)		,177()	
	,075	,052	,463	,000	,116	,000	,281	,586	,000	,012	,125	,012		,009	,769
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
ЕМОЦІЇ	-	,645	,235	,457	,185(**	,157	,058	,451(**	,157	-0,082	,444	,361(,183	1	,098
	,005	(**)	(**)	(**))	(*))	(*)		(**)	(**)	(**)		
	,939	,000	,001	,000	,009	,026	,415	,000	,026	,247	,000	,000	,009		,165
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201
КОМУН	,568	,072	,424	-	,319(**	-	,368(**	-0,022	,126	,043	-	,059	-	,098	1
	(**)		(**)	,016)	,032)				,005		,021		
	,000	,311	,000	,820	,000	,648	,000	,754	,075	,541	,946	,408	,769	,165	
	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201	201

Результати факторного аналізу показників психологічної готовності до виходу на пенсію та особистісних властивостей

Табл. В.1

Component	Initial Eigenvalues			Extraction Sums of Squared Loadings			Rotation Sums of Squared Loadings		
	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %	Total	% of Variance	Cumulative %
1	10,744	21,488	21,488	10,744	21,488	21,488	8,719	27,439	17,439
2	4,285	8,570	30,058	4,285	8,570	30,058	4,931	12,862	27,301
3	3,285	6,571	36,628	3,285	6,571	36,628	3,685	9,371	34,672
4	2,864	5,727	42,356	2,864	5,727	42,356	3,227	8,454	41,126
5	2,558	5,117	47,472	2,558	5,117	47,472	3,173	8,347	47,472
6	2,421	4,843	52,315						
7	1,843	3,686	56,001						
8	1,786	3,573	59,574						
9	1,485	2,969	62,543						
10	1,395	2,790	65,333						
11	1,318	2,636	67,969						
12	1,237	2,473	70,442						
13	1,110	2,220	72,663						
14	1,050	2,100	74,763						
15	,991	1,983	76,745						
16	,922	1,844	78,589						
17	,884	1,768	80,357						
18	,807	1,614	81,971						
19	,763	1,527	83,498						
20	,727	1,454	84,952						
21	,693	1,386	86,338						
22	,634	1,269	87,607						

Продовження табл.В.1

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
23	,616	1,233	88,839						
24	,596	1,192	90,031						
25	,537	1,074	91,106						
26	,506	1,011	92,117						
27	,471	,941	93,058						
28	,433	,866	93,925						
29	,426	,853	94,778						
30	,397	,794	95,572						
31	,343	,687	96,259						
32	,331	,663	96,922						
33	,289	,579	97,501						
34	,239	,478	97,978						
35	,209	,417	98,396						
36	,198	,396	98,791						
37	,172	,343	99,135						
38	,132	,265	99,400						
39	,092	,184	99,584						
40	,061	,123	99,706						
41	,048	,096	99,802						
42	,031	,062	99,865						
43	,023	,046	99,911						
44	,018	,036	99,947						
45	,014	,029	99,976						
46	,010	,021	99,997						
47	,002	,003	100,000						
48	1,723E-15	3,446E-15	100,000						
49	7,639E-16	1,528E-15	100,000						
50	-1,107E-15	-2,214E-15	100,000						

Extraction Method: Principal Component Analysis.

**Результати обернення факторного аналізу показників психологічної
готовності до виходу на пенсію та особистісних властивостей**

	Component				
	1	2	3	4	5
КОНАТ	-,099	,042	,440	,156	-,148
РЕФЛЕКС	,320	-,273	-,192	-,220	,197
МОТИВУСП	,025	,102	,507	,061	,139
МОТИВУН	,090	-,081	-,398	,163	,071
ДЕПРЕСІЯ	,402	-,179	-,101	-,093	,164
ТРИВОЖН	,551	,001	-,220	-,090	,470
ШКАЛАТРИ	,523	-,035	-,252	-,077	,390
СИЛАЗБУД	-,330	,509	,213	-,102	-,101
СИЛАГАЛЬ	-,281	,474	-,182	-,015	-,279
РНПРОЦ	-,176	,498	,212	-,061	-,250
АДАПТ	-,219	,881	,110	,106	-,043
ДЕЗАДАПТ	,969	-,065	,044	-,060	,061
ЛЖИВ	,271	,328	,095	-,231	,022
ПРИЙНСЕБ	-,190	,706	,206	,219	-,091
НЕЙПРИЙН	,859	-,060	,106	-,057	,003
ПРИЙНІН	-,084	,527	-,303	,378	,100
НЕЙПРІНШ	,437	,008	,086	-,406	,223
ЕМОЦКОМ	-,026	,454	,319	-,092	-,303
ЕМОЦНЕКО	,878	,013	-,070	-,061	,087
ВНУТРКОМ	-,088	,739	,003	-,162	,189
ЗОВНКОМФ	,879	-,166	,036	,051	,031
ДОМІНУ	,044	,456	,478	-,156	,175
ПОКОРА	,661	-,121	-,144	,180	-,108
ЕСКАПІЗМ	,594	,147	,100	,102	-,190
АД	-,876	,401	-,006	,084	-,065
СП	-,788	,315	-,019	,102	-,062

Продовження табл.В.2

1	2	3	4	5	6
ПІН	-,380	,226	-,202	,477	-,151
ЕМОЦКОГН	-,769	,204	,198	,025	-,192
ІНТЕРН	-,779	,411	-,008	-,073	,070
ДОМІНУВ	-,266	,440	,448	-,207	,224
MD	-,152	,285	,046	,116	-,176
A	-,048	,115	,054	,468	-,105
B	,016	-,100	-,017	,619	-,037
C	-,291	,278	,111	,190	-,248
E	-,078	-,003	,579	-,172	-,042
F	,109	,025	,566	,163	-,050
G	-,207	,315	,183	,198	,466
H	-,209	,146	,507	,206	-,032
I	-,063	-,119	-,052	,566	,233
L	,255	-,227	,217	-,254	-,027
M	,103	-,023	-,111	,396	,205
N	,123	-,066	,377	-,149	,263
O	,369	-,138	,017	,094	,609
Q1	,015	,176	,258	,299	-,007
Q2	,056	,012	-,353	-,416	,178
Q3	-,039	,408	-,053	,119	,265
Q4	,035	-,192	,008	-,209	,727
ІНТЕЛ	,071	,037	,077	,675	,086
ЕМОЦІЇ	-,044	,193	,082	,345	,788
КОМУН	,061	,014	,771	-,039	,054

Extraction Method: Principal Component Analysis. Rotation Method: Varimax with Kaiser Normalization.

Результати факторного аналізу головних компонент показників психологічної готовності до виходу на пенсію та особистісних властивостей

Табл. В.3

Component	1	2	3	4	5
1	-,848	,460	,148	,129	-,177
2	,387	,574	,697	-,066	,174
3	,123	,293	-,347	,765	,441
4	-,198	,162	-,261	-,572	,735
5	,278	,589	-,551	-,260	-,452

Extraction Method: Principal Component Analysis. Rotation Method: Varimax with Kaiser Normalization.

**Результати статистичного аналізу з використанням
непараметричного методу Манна-Уїтні для незалежних вибірок**

	VAR00001	N	Mean Rank	Sum of Ranks
РЕФЛЕКС	1,00	125	68,78	8597,50
	2,00	18	94,36	1698,50
	Total	143		
МОТИВУСП	1,00	125	73,51	9189,00
	2,00	18	61,50	1107,00
	Total	143		
МОТИВУН	1,00	125	73,59	9199,00
	2,00	18	60,94	1097,00
	Total	143		
ДЕПРЕСІЯ	1,00	125	69,04	8629,50
	2,00	18	92,58	1666,50
	Total	143		
ТРИВОЖН	1,00	125	70,30	8788,00
	2,00	18	83,78	1508,00
	Total	143		
ШКАЛАТРИ	1,00	125	69,11	8639,00
	2,00	18	92,06	1657,00
	Total	143		
СИЛАЗБУД	1,00	125	74,00	9249,50
	2,00	18	58,14	1046,50
	Total	143		
СИЛАГАЛЬ	1,00	125	75,55	9444,00
	2,00	18	47,33	852,00
	Total	143		
РНПРОЦ	1,00	125	74,52	9315,50
	2,00	18	54,47	980,50

Продовження табл.Д.1

1	2	3	4	5
	Total	143		
АДАПТ	1,00	125	74,26	9282,00
	2,00	18	56,33	1014,00
	Total	143		
ДЕЗАДАПТ	1,00	125	68,92	8615,50
	2,00	18	93,36	1680,50
	Total	143		
ЛЖИВ	1,00	125	71,33	8916,00
	2,00	18	76,67	1380,00
	Total	143		
ПРИЙНСЕБ	1,00	125	73,50	9187,50
	2,00	18	61,58	1108,50
	Total	143		
НЕЙПРИЙН	1,00	125	69,31	8664,00
	2,00	18	90,67	1632,00
	Total	143		
ПРИЙНІН	1,00	125	74,96	9370,00
	2,00	18	51,44	926,00
	Total	143		
НЕЙПРИНШ	1,00	125	67,38	8423,00
	2,00	18	104,06	1873,00
	Total	143		
ЕМОЦКОМ	1,00	125	69,26	8657,00
	2,00	18	91,06	1639,00
	Total	143		
ЕМОЦНЕКО	1,00	125	68,45	8556,50
	2,00	18	96,64	1739,50
	Total	143		
ВНУТРКОМ	1,00	125	74,98	9373,00
	2,00	18	51,28	923,00

Продовження табл.Д.1

1	2	3	4	5
	Total	143		
ЗОВНКОМФ	1,00	125	69,96	8744,50
	2,00	18	86,19	1551,50
	Total	143		
ДОМІНУ	1,00	125	70,20	8775,50
	2,00	18	84,47	1520,50
	Total	143		
ПОКОРА	1,00	125	71,50	8937,00
	2,00	18	75,50	1359,00
	Total	143		
ЕСКАПІЗМ	1,00	125	70,98	8873,00
	2,00	18	79,06	1423,00
	Total	143		
АД	1,00	125	75,70	9462,50
	2,00	18	46,31	833,50
	Total	143		
СП	1,00	125	74,86	9357,50
	2,00	18	52,14	938,50
	Total	143		
ПІН	1,00	125	77,04	9630,00
	2,00	18	37,00	666,00
	Total	143		
ЕМОЦКОГН	1,00	125	73,98	9247,00
	2,00	18	58,28	1049,00
	Total	143		
ІНТТЕРН	1,00	125	74,94	9367,50
	2,00	18	51,58	928,50
	Total	143		
ДОМІНУВ	1,00	125	71,31	8913,50

Продовження табл.Д.1

1	2	3	4	5
	2,00	18	76,81	1382,50
	Total	143		
MD	1,00	125	72,15	9019,00
	2,00	18	70,94	1277,00
	Total	143		
A	1,00	125	75,71	9464,00
	2,00	18	46,22	832,00
	Total	143		
B	1,00	125	72,30	9037,50
	2,00	18	69,92	1258,50
	Total	143		
C	1,00	125	74,78	9347,00
	2,00	18	52,72	949,00
	Total	143		
E	1,00	125	69,85	8731,50
	2,00	18	86,92	1564,50
	Total	143		
F	1,00	125	71,42	8927,00
	2,00	18	76,06	1369,00
	Total	143		
G	1,00	125	75,32	9414,50
	2,00	18	48,97	881,50
	Total	143		
H	1,00	125	72,62	9077,00
	2,00	18	67,72	1219,00
	Total	143		
I	1,00	125	74,15	9268,50
	2,00	18	57,08	1027,50
	Total	143		
L	1,00	125	70,88	8860,00
	2,00	18	79,78	1436,00
	Total	143		

Продовження табл.Д.1

1	2	3	4	5
M	1,00	125	73,16	9144,50
	2,00	18	63,97	1151,50
	Total	143		
N	1,00	125	69,29	8661,00
	2,00	18	90,83	1635,00
	Total	143		
O	1,00	125	73,00	9124,50
	2,00	18	65,08	1171,50
	Total	143		
Q1	1,00	125	74,42	9302,50
	2,00	18	55,19	993,50
	Total	143		
Q2	1,00	125	69,66	8707,50
	2,00	18	88,25	1588,50
	Total	143		
Q3	1,00	125	73,42	9178,00
	2,00	18	62,11	1118,00
	Total	143		
Q4	1,00	125	70,19	8774,00
	2,00	18	84,56	1522,00
	Total	143		
ІНТЕЛ	1,00	125	74,07	9259,00
	2,00	18	57,61	1037,00
	Total	143		
ЕМОЦІЇ	1,00	125	74,98	9373,00
	2,00	18	51,28	923,00
	Total	143		
КОМУН	1,00	125	70,78	8848,00
	2,00	18	80,44	1448,00
	Total	143		

**Стенограма напівструктурованого інтерв'ю з респондентами
середнього рівня сформованості
психологічної готовності до виходу на пенсію
(фокус група №1 вчителі, сільська місцевість)**

- Чи можете Ви пригадати, як розпочиналася Ваша професійна діяльність?

- Моя професійна діяльність розпочиналася в Житомирській області, Новоград-Волинському районі, село Жолобне. Я туди вперше прийшла в школу. Де мене дуже тепло зустріли, прийняли в свій колектив і по сьогоднішній день я згадую тих учнів. Вони були моїми першими учнями. Ну, але так склалася доля, що мене занесло у Волинську область, Камінь – Каширський район, де я і працюю з 86 року по сьогоднішній день вчителем початкових класів. На даний час заступником з навчально-виховної роботи.

- Не шкодуєте, що обрали таку професію?

- Звичайно, що ні! Бо я, навіть, не думала, що в світі якісь інші професії, крім професії вчителя. Моя мрія була стати вчителем. І коли я думала, що не поступлю перший рік, бо я поступала на той час після восьмого класу. Думаю, тоді в мене буде момент поступати після дев'ятого класу, після десятого класу, але тільки на вчителя. Богу дякувати, що я з першого разу поступила і працюю. На сьогоднішній день задоволена своєю професією.

- Яким чином відбувалося ваше професійне зростання?

- Ну, моє професійне зростання відбувалося поступово. Спочатку я, так як і всі, не мала ніяких категорій. Тоді я проатестувалася на першу категорію, згодом на вищу категорію і маю зараз звання старший вчитель. Пропонували на вчителя методиста, але поки, що не зважуюся.

- На стільки Ви любите свою роботу? На скільки є вона пріоритетною у Вашому житті?

- Можна сказати, що основне місце. Бо навіть не раз чоловік зі мною свариться, що ти живеш школою і забуваєш про сім'ю. Намагаюся теж віддавати себе сім'ї, але чогось переваги забирає школа.

- Чи маєте свої методичні надбання, власний досвід роботи? Чи можете ним поділитися з колегами?

- Ну маю багато розробок уроків, які розробляла сама. Приймала участь у районному конкурсі вчитель року. Також сама розробляла всі роботи, подавала на творчі сходи Волині свої матеріали. І, звичайно, ділюся з колегами, запрошую колег на свої уроки, які вони відвідують. Приймаю участь у районному методичному об'єднанні. Як надрукованих, то таких надбань не має. Але колеги приходять діляться зі мною своїм досвідом, а я ділюся з ними.

- У Вас різновіковий колектив, дружній? Як ви себе почуваетесь на роботі?

- Ну, мікроклімат в нашому колективі, я б сказала б, що в жодній школі я такого мікроклімату не бачила. Всі один за одним співпереживають, один одному допомагають. Навіть, якщо готується якийсь районний семінар, то це не одна людина задіяна, а задіяний весь колектив. Співпраця, завжди в нашому колективі, така творча співпраця. І не відчувається різниці у вікові педагогів колективу. Всі старші діляться досвідом з молодими, а молодші вчителі ідуть, просять поради допомоги у своїх старших колег. І дуже тісна співпраця з дирекцією школи. Які завжди підтримують дирекцію школи. Ну, можна сказати, що я задоволена, що працюю в такому колективі.

- Ви маєте свій власний досвід, маєте свої методичні надбання. Ваше найбільше досягнення?

- Найбільше горджуся своїми випускниками. Багато моїх випускників саме вибрали професію вчителя початкових класів. І коли я з ними зустрічаюсь, то вони мені говорять, що цю любов до дітей передали ви нам. Ото найбільша моя гордість, що в мене є хороші випускники, які від мене

ніколи не відвертаються, завжди вітаються і розказують про свої успіхи в житті.

- Якщо переглянути своє життя, Ви про щось шкодуєте?

- Ну не можу я сказати, що я про щось шкодую. Найбільше це в мене є любов до дітей. Я їх люблю і цим живу. Зараз працюючи заступником можу сказати, що мені не вистачає тих діток з якими я раніше працювала, бо більше мушу часу віддавати такій керівній роботі, керівній посаді. От комфортніше відчуваю себе у класі.

- Ваші плани, мрії?

- Ну, щоб хотілося поміняти... Як таких планів не має, щоб більше держава дбала про школу, щоб більше звертала уваги, щоб більше було... А так все, що вчителі мають, ми все мусимо придбати власноруч, навіть ті дошки. Щоб держава звертала більшу увагу і ми могли більше тоді працювати. Більше тоді давати всього дітям.

- В кожної людини наступає такий період в житті коли вона завершує свою професійну діяльність і виходить на пенсію. Чи задумувались ви над цим? Чим плануєте зайнятись?

- Ну, звичайно, що трошки вже задумувалася. І думаю, що як піду на пенсію всю увагу, все тепло віддам своїм внукам. Тому що не було часу належно віддати це дітям, от і думаю, що буду займатися вихованням своїх внуків до школи їх навчу читати, рахувати, щоб не йшли так, як мої діти. Ішов мій син, а перша вчителька каже, як то так, що ти його не навчила читати. А я не мала змоги, бо віддавала все чужим дітям. А так буду віддавати внукам.

- Основне Ваше заняття буде виховання онуків?

- Так люблю багато читати, але через брак часу, так як не вистачає зараз часу, то менше цим займаюся. Люблю читати художню літературу. Думаю теж буде в мене більше уваги почитати цікаву, хорошу, змістовну хорошу книжку. Маю свою теплицю, в якій вирощую помідори. І дуже люблю квіти сіяти, вирощувати, люблю дивитися, як вони зацвітають,

милуватися їхньою красою. Тому думаю теж, з виходом на пенсію, займатися вирощуванням квітів, вирощуванням фруктів, овочів, люблю садити фруктові дерева і радіти, коли вони вперше віддають свої плоди .

- У Вашому колективі є працівники старшого покоління. Ви як людина, яка відноситься до адміністрації школи, чи співпрацюєте з ними? Чи існує в школі програма по підготовці працівника до пенсії? Чи є співпраця з тими, хто уже вийшов на пенсію?

- Ну, як такої спеціальної програми розробленої, то у нас звичайно не має. Але намагаємось співпрацювати з ними в колективі. Мені здається, що відчують себе комфортно. Можливо, ну всяке буває є якісь такі недоречності. Ті вчителі, які вийшли на пенсію, ми про них не забуваємо, запрошуємо на день вчителя, на наші шкільні свята. От і. Звичайно, я думаю, що і надалі ми будемо співпрацювати. Також інколи бракує їхнього досвіду. У нас пішли на пенсію дуже досвідчені вчителі, яких нам в школі не вистачає. І ми знаємо, що вже ми таких, напевно, і не матимо колег. То ми до них часто звертаємось. Завжди вітаємо із днем народження, вітаємо із святами 8 березня, з новим роком. Вони з задоволенням приходять у наш колектив. Треба над цим питанням подумати і звичайно треба в щось спланувати роботу з такими людьми. Я підхожу до такого віку. Я думаю, що ми над цим питанням подумаємо.

- Чи не хотіли б Ви, на базі вашої школи організувати таку організацію?

- Звичайно, що це треба подумати і звичайно, це було б дуже добре, щоб була б така організація для таких людей, щоб вони могли б спілкуватися і цікаво проводити своє дозвілля.

- Ваші мрії, бажання?

- Ну що в житті хотіла б здійснити... Це звичайно, віддати себе своїм дітям, допомогти чим я зможу. Щоб їм було б легше жити, бо теперішній світ ... у теперішньому світі дуже важко без допомоги батьків.

- Про відпочинок Ви ніколи не думали?

- Про відпочинок я думала, мріяла. На скільки я можу, то відпочиваю, бо можу. Є в мене нагода, то їду в санаторій підлікуватися. Також сім'єю їздимо відпочивати влітку на озеро. От і звичайно, буде нагода то теж не буду втрачати такої нагоди. Людина починає тільки жити після виходу на пенсію.

- Дякую вам за розмову.

- Дуже дякую!

Стенограма напівструктурованого інтерв'ю з респондентами високого рівня сформованості психологічної готовності до виходу на пенсію (фокус група №2 вчителі, міська місцевість)

- Чи можете Ви пригадати, як розпочиналася ваша професійна діяльність?

- Закінчила Володимир-Волинське педагогічне училище у 1987. І нас направили працювати у Камінь-Каширський район село Ворокомле. Перше враження було незабутнє. Приїхали на роботу грузовою машиною. Тому що на той час дорога складалася з бруківки, ну не бруківка, а брущатка така. У Ворокомле ходило мало транспорту. І нас дві таких гарних вчительки привіз шофер із колгоспу імені Щорса. Школа сподобалась, колектив теж. І ми були раді що попали, будемо працювати в цій школі.

- На стільки Ви любите свою роботу? На скільки є вона пріоритетною у Вашому житті?

- Роботу, то я люблю. Але ну, щоб вона грала вирішальну роль у моєму житті, то ні. На першому плані у мене завжди сім'я, хоча судячи думки колег, я дуже хороший вчитель, хороші уроки даю. Наприклад, кожного дня старанно готуюся до тих уроків, дітки мене дуже люблять. Але завжди, скільки років я уже працюю в школі, а в школі я працюю уже 30 років. Завжди на першому місці у мене була сім'я.

- Колектив дружній?

- Колектив у нас дуже дружній. Судячи з усього, скільки ми їздили на різні семінари, на відкриті уроки по школах Камінь-Каширського району. Скільки до нас приїжджало, дуже багато вчителів приїжджало до нас на семінари, на відкриті уроки, то завжди, судячи з їхньої думки, і я завжди підтримую думку, що всі у нас говорили, що у нас дуже дружній, хороший колектив. У нас не поділяються на кафедри, так як у інших школах. Наприклад, я чула, якщо семінар у початкових класів, то участь приймає весь колектив. Наскільки я чула, то по інших школах, якщо семінари в вчителів у початкових класах, то задіяні вчителі початкових класів. А у нас повністю цілий колектив приймає участь, на чолі з директором Денисюк Марією Іванівною і зауч. Ну, всі приймають активну участь, як в школі так і поза школою. Протягом років у вас...

- Власним досвідом роботи з колегами ділитися? Чи ні?

- Правильно ви помітили я не хочу ділитися, тому що я думаю, що кожний вчитель повинен мати щось своє, свої якісь надбання, тобто які повинні належати тільки йому. А інші молоді вчителі, які приходять в школу повинні самі пробивати собі дорогу. Самі повинні показати показати щось своє, не займати в когось іншого, а показати своє те, що суто в нього є, власне інтелектуальне.

- Ваші мрії?

- З часом я її не втілю, тому що у мене була мрія стати лікарем. Вона була ще тоді, коли я навчалася ще в школі. І потім, я не знаю, чого я цю мрію не здійснила, тому що, мабуть, була ще молода. Тоді усі мої подруги ішли вчитися на вчителя початкових класів. І я так ніби побоялася, що залишаюся сама і я пішла за ними. Я думаю, що ця мрія моя не здійсниться. Але я думаю, я маю певні знання з медицини. Я виписую певні журнали і мене тягне до різних хвороб, як люди лікуються, я все це читаю. Навіть, до мене звонять люди, я рекомендую, як лікувати ті чи інші свої хвороби. Багато читаю медичної літератури. Я думаю, що мрія моя не збудеться, роки не ті.

- Ви займаєтесь самоосвітою? Використовуєте ці знання для себе, для родини?

- Так, мені це дуже цікаво. Моя мрія була стати лікарем. Чогось я зараз шкодую. Може я зараз хворим людям, але коли я дивлюся на своїх учнів дивлюся у їхні очі вони такі радісні. Я заходжу у клас, вони відкриті ті дітки. І вони радіють дійсно, що я прийшла до них в клас. Воно ніби мені компенсується. Йде віддача.

- Що ви найважливішого зробили у своєму житті?

- Найважливіше те, що я народила собі, ну не собі, а з чоловіком, народила діток. Ми живемо дружно, добре, розуміємо один одного. Мені дуже подобається, що у мене чоловік, от він розуміє мою роботу. На роботі потрібно інколи затриматися, бувають різні випадки: семінари, відкриті уроки. Тоді доводиться, навіть, затримуватися до семи годин вечора. Я прихожу додому, він зготує їсти, накормить мене, ще й подзвонить, де ти там є. Бігом іди, бо уже холодне. Саме головне, щоб не тільки в школі, але якщо у тебе в сім'ї є такий порядок, спокій, лад. Тоді тобі з відкритим серцем можна іти в школу. І воно не відображається на дітках. Наприклад, є якісь проблеми, то мені здається, що і дітки відчують на роботі, що з вчителем щось не так.

- В кожній людини наступає такий період в житті коли вона завершує свою професійну діяльність і виходить на пенсію. Чи задумувались ви над цим? Чим плануєте зайнятись?

- Така думка вийти на пенсію у мене була два роки назад, коли мені зробили операцію. Цілий рік я не виходила на роботу. Я думала, що я і не вийду, що моя кар'єра як вчителя уже закінчилась. Але дякувати Богові, при підтримці мого чоловіка, моїх дітей, все-таки я вийшла на роботу. Звичайно, якщо зараз у нас такий дуже тяжкий час, думаю, що кожен з нас готується до пенсії. Трошки відпочити і присвятити себе своїй сім'ї, своїм дітям. Скоро той час настане. Бізнесом, звичайно, я займатися не буду. Чим буду займатися: читати газети, журнали, дивитися різні цікаві телепередачі, займатися інтер'єром свого дому, порядком, підтримувати діток. І, навіть,

мені здається, що за стільки часу роботи в школі, я дуже мало провідувала своїх батьків. Того що ми весь час збираємось на свою роботу. Роботу, робота... А так буде більше вільного часу, буде більше можливості поспілкуватися з батьками. Того що батьки уже в таких роках, що кожна хвилинка, кожна годинка важлива. Втрачається цей зв'язок з батьками. І ми повинні, я думаю, що тоді частіше зможу їх провідувати. Хоча ми живемо зовсім недалеко. Хочу дочекатися внучок від своїх синочків, трішки поняньчити. Дуже люблю дівчаток.

-Дуже дякую!

Стенограма напівструктурованого інтерв'ю з респондентами дуже високого рівня сформованості психологічної готовності до виходу на пенсію (фокус група №3 викладачі ВНЗ)

- Як розпочиналась Ваша професійна діяльність?

- Власне професійна діяльність розпочиналася, можливо, не з того з чим я сьогодні зв'язаний. Мається на увазі, не з викладацькою роботою. Розпочиналося все в далекому 1980 році, навіть в той момент коли я ще навчався на п'ятому курсі. Розпочалося із того, значить, що мене було обрано заступником секретаря комітету комсомолу Луцького тоді ще державного педагогічного інституту. Можливо сьогодні звучить комсомол, якби значить те, що таке щось значить непривабливе, але скажу це була певна школа. Хто скажемо проходив цю школу по щаблях от, тому десь залишався надалі на високих якби скажімо посадах. Ну хто не зумів втриматися під час того життя, тому безумовно з тих щаблів падав ітд. Можу сказати, що з того кола, з ким я працював починаючи з 1980 року – це Микола Ярославович Романюк, нинішній мер міста, ось значить це Володимир Гунчик, сьогоднішній губернатор нашої області. Це значить, по крайній мірі ті люди, з якими мене у 80 роках звела доля через комсомол. А, значить, була служба в армії. Хоча безумовно значить можна було не йти служити, але я сам добровільно

попросився, значить, і відслужив півтора року у Збройних Силах тоді ще Радянського Союзу. Нині в запасі капітан Збройних Сил уже України. А з 86 року чисто уже на викладацькій роботі, бо до 1986 року там перепліталась комсомольська робота і власне десь, значить, викладацька по мірі. То я кажу ще раз з 86 року по теперішній час я на різних посадах. Пройшов від асистента до доцента кафедри.

- Якби повернути життя назад, Ви щось змінили б?

- Хіба може власне з цього, що скажемо пройшло... Десь варто може було б прискорити момент захисту своєї кандидатської дисертації. Оскільки десь все-таки цей період, коли працював у комсомолі, він трохи вибив, вивів мене із тої наукової діяльності, але в цілому абсолютно не шкодую від того, що скажем побачив, що зробив і як зробив. Тому що і парк Лесі Українки, і парк 900-річчя міста Луцька – це справа рук студентів, тоді ще Луцького державного педагогічного інституту. Мається на увазі, може то так сказано велично, справа рук, але дуже багато було зроблено до 900 років міста Луцька. Це був період якраз тої роботи комсомольської. Але пізніше, уже це викладацька робота, тому тут десь я кажу ще раз можна хіба було би пришвидшити захист, бо трохи з захистом дисертації пройшов великий відлік в часі між скажемо періодом скажемо встановлення як викладача і теперішнім часом.

- Ваш кар'єрний ріст як відбувався?

- Значить, суто своїми, мабуть, здібностями. Мені думається, що десь відіграла людяність. Бо мені так кажуть багато, хто може от так сказати, що значить, дякую вам за людяність. Але очевидно, значить, тим, чим я міг собі пробити цей шлях і очевидно бачили десь зі сторони, ну і фіксували очевидно, і пропонували, бо були ще й інші пропозиції в свій час: і в мерію і в інші структури. Але обрав наш навчальний заклад і по сьогоднішній день я тут працюю і займаю ті посади зрештою які...

- Конкретніше які?

- Ну, наприклад, заступник секретаря комітету комсомолу, так це на правах якби було райкому комсомолу. Пізніше секретар комітету комсомолу прирівнювалися до посади першого секретаря, значить, районного комітету комсомолу. Так після цього це по шаблях: асистент, старший викладач, ось доцент кафедри, був і завідувачем кафедри, але з об'єднанням, у зв'язку з тим, що проходили ліцензування у магістратурі. А відповідно магістратура дається тільки під доктора наук, кафедра мається на увазі так. Тому десь прийшлося написати заяву і піти з посади завідувача кафедри. Але сьогодні крім того 9 років фактично на такій посаді як відповідальний секретар приймальної комісії і кілька років, уже не пригадую, директор навчально-наукового центру післядипломної освіти. Ну, от власне, всі такі кар'єрні мої якісь шляхи, чи там допустимо кар'єра моя так, яка склалася.

- Власним досвідом роботи ділитися з колегами?

- Я скажу тут так. Я є декан післядипломної освіти, і післядипломна освіта це якби безперервне навчання. Тобто скільки ти не вважав, що ти маєш там диплом, що ти маєш певну там якусь посаду. Але взагалі завжди треба вчитися. Я не скажу, що я досяг всього я по сьогоднішній день намагаюся щось вбирати в себе. Але чим я якби володіє, що я маю, то безумовно ділюся своїми колегами і безумовно і беру від своїх колег те, чого мені сьогодні не достає. Тому кажу ще раз, я ніколи не закривався, як я кажу, як черепашка, намагався бути корисним комусь і брати все те корисне у кого воно є.

- Робота для вас найбільш пріоритетна в житті ?

- Поряд з тим, що я скажемо десь і займаюся тим, що стосується прийому і набору до нашого навчального закладу, тим що я викладаю на нашому географічному факультеті, ще люблю фізичну працю. Для мене субота, як для людини, це віддушину ось, де я можу скажемо напрацюватися в селі недалеко за 30 кілометрів від Луцька і ввечері прокрутити що вдалося зробити, а що ще не вдалося. Але признаюся чесно, що крім того чим я займаюся фізична робота для мене по сьогодні є тим хорошим якби значить

мірилом, де я кажу ще раз вкладую і свої якісь там скажімо і фізичні сили і одержує від цього приємність.

- Сім'я на якому у Вас місті?

- Сім'я безумовно, якщо так порівняти і поставити все інше, то безумовно це перше місце. І сім'я не тільки що в мене там скажімо дружина, але в мене є донька, то я так само значить допомагаю чим можу встановленню і тій сім'ї. Бо донька вийшла недавно заміж. І безумовно тут я міг би сказати так, що хотілося б набагато більше зробити для сім'ї ось, але якось так склалося в житті, що мене розуміють, де я працюю, чим я займаюсь йдуть на зустріч, але очевидно і вже хотілося в таких роках, що б і сім'я десь більше значить мала би. Мається на увазі, що ну не тільки скажімо в якихось тих квартирах міських жити. Хотілося б щось мати чогось більшого, чого сьогодні досить таки багато має покоління. Ну але що є то є.

- В кожної людини наступає такий період в житті коли вона завершує свою професійну діяльність і виходить на пенсію. Чи задумувались ви над цим? Чим плануєте зайнятись?

- Зараз якби такий період у мене коли кажеється господи значить якби то дотягнути до тої пенсії і скоріше піти на ту пенсію. Але мені думається що через рік два три можливо це все перевернеться в другий бік. І ти думаєш будеш думати якби то ще попрацювати, наприклад на тій же викладацькій роботі. Тому я кажу тої людини от мені так думається котрій десь там чи 5 чи 7 років, чи скільки до 10 років до пенсії, то вона от мріє і бажає чим швидше на пенсію а там чи внуки чи там скажімо якась ще така посильна робота. То десь мабуть і я в цьому є скажімо не останній серед тих інших хто так думає. Ось але я знаю, що з роками це все перевернеться. Чому так, тому що я знаю багатьох, хто виходить на пенсію і мріє а ще би трошечки залишитися попрацювати значить в тому колективі з яким ти колективом працюєш. Тому тут якби то таке двояке відношення і хочеш швидше але це швидше скоріше всього стане десь думаєш боже як би воно довше десь протягнулось. Ну але якщо десь на пенсії, то безумовно якби дозволяло здоров'я, якби дозволяв

значить я знаю стан душі, то хотілося б десь займатися тим чим зараз теж займаюся, займатися трохи фізичною працею десь трохи і відпочити, бо роки йдуть не так багато десь скажімо десь побачив у світі. Дивишся десь закордонні туристи старенькі люди їздять і пізнають світ, то десь хотілося б десь так само побачити. Але я не знаю чи так вдасться. Хотілося б щоб внуки ось були безумовно, щоб мама значить ще жила, щоб можна було би скажімо їх відвідувати, допомагати. А внуків ясно ставити десь на ноги може давати те чого сам десь набув, здобув. Тому ясно, що життя буде підказувати десь свої ще якісь очевидно дії ну чи там скажімо свої сторінки, які прийдеться ще перегорнути, але приблизно типу такого, що я сказав. Нажаль я не належу до тієї категорії ось, значить, я не мисливець. В свій час пробував десь так скажімо встигнути порибалити, але вже років мабуть з 20 вже удочку не брав. Тому мої гриби, моя риба це на базарі. Хоча я люблю і дещо вмію з приготування із готування. Тут теж я намагався завжди допомагати своїй дружині, ось бо вона теж виконувала свої певні такі функції, де треба було підставити своє плече і допомагати скажімо на кухні, то я цієї роботи не цураюсь. Я її в якійсь мірі люблю.

- Ваші плани на майбутнє? Мрії?

- Я належу мені кажеється до такої категорії. Я починаю щось планувати, то воно буквально все рушиться і все значить не так. Тому в мене іноді дружина каже ти можеш собі спланувати щось зробити а я кажу ще раз, як я тільки починаю то мені зразу щось то в тому то в тому напрямку значить виникає якась перешкода, перепона і я боюся щось планувати наперед. Як буде воно все складатися, то так по мірі ну буду якби виконувати. Боюся щось наперед кажу ще раз планувати, бо так у мене складається просто.

- Мрії?

- Ну от, я якби пов'язую все це з сім'єю, щоб скажімо вона була в достатку і в якихось ліпших умовах, то я кажу в мене така мрія мати якийсь куточок такий і значить куточок мається на увазі і хатини біля десь Луцька. Вийти собі зробити навіть сніг взимку розчистити. От власне в мене таке

бачення і я не знаю. В мене є за 30 кілометрів ось як я сказав дача маєтся на увазі хатина значить по лінії дружини, то там я душу вкладую. Але це лише тільки якби ззовні, а хочеться щось більш комфортабельнішого, більш чогось такого сучаснішого. Я над цим не встигаю, то можливо справді як доживу до пенсії, то десь буду собі вже думати, але там треба було десь відпочивати, а то думаєш, що ще треба працювати.

- Чи знаєте Ви, що в області не зареєстрована жодна громадська організація, об'єднання для пенсіонерів і чи не хотіли б Ви стати її учасником або можливо очолити її?

- Скажу прямо і чесно. Перше, що значить ще мені вроді би до пенсії ще трохи є скажімо є ще над чим попрацювати і дай бог до неї дожити. А друге я зараз працюю на таких ділянках роботи, що мені додому приходиться якби скажімо ну, то очі заплющую, лягаю на диван і мені нічого більше не хочеться це єдине, що десь там телевізор подивитися. Бо вся моя діяльність, особливо в літній період вона повязана із людським потенціалом, людьми. Тому власне якби зараз от мені сказали ще очолити щось або скажімо чи самоорганізуватися або ходити на якісь зустрічі фізично не зможу, бо я кажу ще раз, бо все моє життя якби з комсомольського часу воно повязано з людиною, із значить спілкуванням, із значить сприйняттям тої людини ось. Я кажу ще раз друзів у мене дуже багато, ще з тих часів комсомольських це дуже перевірена дружба, це дуже перевірені друзі. Вони й в біді вони в якомусь там приємному ось становищі, але це справді складається так, що я з людьми повязав мені кажеється все своє життя, що я сьогодні не обділений ні своїми друзями, ні мені якби поки що не треба додаткового чогось, щоб там скажімо спілкуватися ітд. Я навпаки хочу сьогодні закритися, я вже згадував таке словояк черепашка нікого не чути не бачити, бо трошечки от за робочий день вистачає всяких і стресів і приємностей. Можливо з часом, колись таке треба буде... Я знаю, що таке є і в Європі. Десь я бачив недавно телепередачу якусь таку, де старше покоління виходить і танцює там скажімо якісь виконують свої національні танці ось. Життя очевидно без цього не

може бути і власне значить так і воно повинне бути. Але виходячи кажу із своєї особистої ось позиції, поки що не потребую цього.

- Дякую Вам за цікаву розмову.

- Дякую вам теж.

ПРОГРАМА РОЗВИТКУ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ГОТОВНОСТІ ОСОБИСТОСТІ ДО ВИХОДУ НА ПЕНСІЮ

Програма розвитку спрямована на розвиток показників усіх компонентів психологічної готовності осіб пізньої зрілості до виходу на пенсію. Програма передбачає роботу з особами пізньої зрілості віком від 50 до 60 років, які готуються до виходу на пенсію. Програмний курс розраховано на 10 занять. Заняття проводиться з підгрупою 5-10 осіб. Тривалість одного заняття – 40-45 хвилин.

Заняття №1

Тема заняття: зрілість, вікова періодизація зрілості у науковій думці.

Мета: Вивчення динаміки вікової періодизації зрілості у науковій думці шляхом теоретичних узагальнень.

Ключові слова: зрілість, вік, акмеологія, психологічна готовність, вихід на пенсію, пізня зрілість, вік, особистість, продуктивність, пенсія, пенсіонер, індекс пенсійної зрілості.

План заняття

1. Демографія старіння в Україні.

(За статистичними даними перепису населення Волинської області у 2012 р., чисельність наявного населення становить 1038,6 тис. (міське – 539,1 (51,9 %), сільське – 499,5 (48,1 %)); з них чоловіки – 487,1 тис., жінки – 548,8 тис.). Чоловіків у міській місцевості проживає 246,0 тис., а жінок – 287,1 тис., у сільській місцевості чоловіків – 241,1 тис., жінок – 261,7 тис.

У Пенсійному фонді у містах і районах Волинської області перебувають на обліку 275529 пенсіонерів, з них за віком – 207350, за вислугу років – 3869. Працюючі пенсіонери в області за останніми даними становлять 30745 особи.)

2. Динаміка вікової періодизації у науковій думці.

3. Зрілість – найбільш тривалий період онтогенезу.

(Акмеологія – (від гр. акме – вершина; вища точка, розквіт, зрілість) – наука, яка вивчає феноменологію, закономірності, механізми та способи розвитку людини у процесі становлення її зрілості.

Зрілість – найбільш тривалий період онтогенезу, який характеризується тенденцією до досягнення найвищого розвитку духовних, інтелектуальних і фізичних здібностей особистості. Зрілість – стан, до якого приходять організм в кінці періоду розвитку.)

4. Завдання періоду зрілості.

(Основні завдання періоду зрілості:

- досягнення громадянської та соціальної відповідальності;
 - досягнення й підтримка доцільного життєвого рівня;
 - вибір прийнятих форм дозвілля;
 - турбота про своїх дітей та онуків у тому, щоб вони стали відповідальними, розвиненими і щасливими дорослими;
 - посилення особистісного аспекту подружніх взаємин;
 - прийняття фізіологічних змін життя й пристосування до них;
 - пристосування до взаємодії з старіючими батьками;
- піклування про власне здоров'я.)

5. Вік. Види віку.

(Вік – етап розвитку людини, що характеризується специфічними для нього закономірностями формування організму і особистості і відносно стійкими психофізіологічними особливостями.

Вікова когорта – велика група людей, які народилися в один історичний період і пережили одні й ті ж історичні та соціальні події.

Виділяють чотири види віку:

- хронологічний (паспортний);
- біологічний (генетичний, функціональний, фізіологічний);
- соціальний (громадянський);
- психологічний (суб'єктивно прожитий).

Особистісна стагнація – застій в особистісному розвитку людини, спричинений її зацикленістю на минулому та несприйманням нових подальших змін ідентичності.

Заняття №2

Тема заняття: психофізіологічний розвиток осіб пізньої зрілості.

Мета: ознайомлення з поняттям психофізіологічний розвиток осіб пізньої зрілості.

Ключові слова: розвиток, здоров'я, хвороба, депресія, тривожність, старіння, депресія, тривожність, харчування.

План заняття

1. Психофізіологічний розвиток осіб пізньої зрілості.

2. Динаміка функціональних змін у період пізньої зрілості.

(Сенсорна функція: зниження гостроти зору, погіршення слуху, зниження смакової, нюхової та больової чутливості.

Погіршення психомоторних реакцій (рухових навичок).

Зміни структури і функцій внутрішніх органів і систем організму: уповільнення функціонування нервової системи, втрата скелету гнучкості, втрата еластичності шкіри і м'язів, перекачування кількості крові зменшується, зменшення об'єму легень, статеві відмінності.)

3. Вплив стану здоров'я, хвороб і харчування на психофізіологічний розвиток осіб пізньої зрілості.

(Дієта для осіб пізньої зрілості.)

4. Особливості нервової системи осіб пізньої зрілості.

(Депресія. Тривожність. Депресивні стани. Відчуття самотності.)

5. Чинники та ознаки старіння.

(типові фізичні ознаки старіння, як внутрішніх так і зовнішніх: сухість та зморшки шкіри; посивіння та випадання волосся голови; зменшення мускульної маси та фізичної сили; зниження еластичності кровоносних судин; прогресування хронічних хвороб; психофізіологічне безсоння;

погіршення дії імунної системи; температурний дисбаланс; демінералізація кісток, стискання хребта, сутулість постави.)

Заняття №3

Тема заняття: динаміка когнітивного розвитку особистості в період пізньої зрілості.

Мета: ознайомлення з динамікою когнітивного розвитку особистості в період пізньої зрілості.

Ключові слова: інтелект, мудрість, пам'ять, індивід, увага, творчі здібності.

План заняття

1. Інтелектуальні зміни в осіб пізньої зрілості. Мудрість.

(Мудрість – вищий вияв глибини розуму, що ґрунтується на здатності до узагальнення життєвого досвіду)

2. Особливості розвитку пам'яті.

3. Мовленнєвий розвиток індивіда.

4. Розвиток уваги.

5. Здібності. Творчі здібності осіб пізньої зрілості.

(Здібності – сукупність якостей людини, що визначають успішність отримання знань, умінь і навичок у всіх сферах життєдіяльності)

Заняття №4

Тема заняття: психосоціальний розвиток особистості в період пізньої зрілості.

Мета: ознайомлення з психосоціальний розвиток осіб пізньої зрілості.

Ключові слова: соціальна поведінка, ціннісні орієнтації, релігія, потреби, прагнення, інтереси, продуктивність, інертність.

План заняття

1. Соціальна поведінка осіб пізньої зрілості.

(Можливо виділити такі типи активних людей пенсійного віку:

- соціальний тип – виконує суспільно-політичні функції.
- політичний тип – бере участь у політичному житті.

- творчий тип – генератори ідей, вчений, викладач.)

2. Продуктивність та інертність.

(Продуктивність – розуміється як інтегральне утворення (професійна продуктивність і внесок у розвиток, ствердження в житті майбутнього покоління.

Інертність – це регресивна лінія розвитку, яка характеризується відсутністю продуктивності й призводить до надмірної зосередженості на собі та своїх особистих потребах.)

3. Ціннісні орієнтації осіб пізньої зрілості. Поняття «життєва перспектива», «життєві плани», «життєва мета». Духовність.

(Життєву перспективу можливо пов'язати з потенційними можливостями особистості на конкретний час і в майбутньому.

Життєві плани можуть стосуватися духовного, інтелектуального, професійного розвитку людини, а також сімейного благополуччя, матеріального достатку, майбутнього власних дітей.

Життєва мета – ціль, форма самопрогнозування ідеального уявлення про бажане майбутнє.

Духовність – особлива якість особистості, яка розвивається на рівні конкретного індивіда у процесі його особистісного становлення під впливом як раціональних чинників процесу соціалізації, так і стихійних, соціальних і особистісних чинників.)

4. Потреби, прагнення та інтереси.

5. Інтерес осіб пізньої зрілості до релігії.

Заняття №5

Тема заняття: сім'я, вплив сім'ї на розвиток психологічної готовності особистості.

Мета: ознайомлення з типами сімей, визначення впливу сім'ї на розвиток психологічної готовності особистості.

Ключові слова: сім'я, генеративність, конфлікт, егалітарний шлюб, старість, стосунки, роль дідуся, роль бабусі.

План заняття

1. Сімейні та особистісні стосунки особистості пізньої зрілості.

(Сім'я – мала соціальна група, що ґрунтується на шлюбі чи кровній спорідненості і здійснює спільну життєдіяльність на основі спільного побуту, матеріальної і морально-психологічної взаємодопомоги.

Егалітарний шлюб – тип шлюбу, в основу якого покладено принцип створення рівних умов для самореалізації кожного партнера, незалежно від його статі)

2. Стосунки з дітьми та онуками. Генеративність. Роль бабусі та дідуся.

(Генеративність – це прагнення залишити після свого життя слід, актуалізувати себе засобами власних дітей, професійної діяльності.)

3. Конфлікти з молодим поколінням.

(Конфлікт – крайнє загострення суперечностей, що призводить до боротьби, зіткнення протилежних інтересів, поглядів, спрямувань.

4. Догляд за хворими батьками, чоловіком чи дружиною.

5. Забезпечена чи незабезпечена старість. Види та типи старіння.

(види старості:

- старість фізична – старіння тіла, наявність різних властивих хвороб, ослаблення організму.

- старість психологічна – відсутність інтересу до навколишнього світу, до життя інших людей, небажання розвиватися, отримувати нові знання, неможливість адаптуватися до змін у власному житті.

- старість соціальна – вихід на пенсію, звуження кола спілкування, втрата друзів-ровесників, супутника життя.

Типи людей похилого віку за Ф. Гезе:

- старий-негативіст, що заперечує у себе будь-які ознаки старості та дряхлості;

- екставертований старий, настання старості визнає через зовнішній вплив (вихід на пенсію, зміна положення в сім'ї, смерть близьких, розходження із молоддю у поглядах і інтересах);

- інтровертований старий гостро переживає процес старіння, малорухливий, нові інтереси не розвиваються, прагне до спокою.)

Заняття №6

Тема заняття: особливості професійної спрямованості в період пізньої зрілості.

Мета: ознайомлення з особливостями професійної спрямованості в період пізньої зрілості.

Ключові слова: робота, професія, колектив, професійної спрямованості, спілкування з колегами, продуктивність

План заняття

1. Професійна спрямованість особистості.
(Професійна спрямованість, система цінностей, творчий рівень.)
2. Динаміка професійної спрямованості.
3. Робота у період пізньої зрілості.
4. Спілкування з колегами.
5. Прагнення бути потрібним та корисним іншим людям.

Заняття №7

Тема заняття: ейджизм. Соціальна підтримка осіб пізньої зрілості.

Мета: розкриття змісту поняття ейджизму та сутності стереотипних уявлень стосовно осіб пізньої зрілості, ґрунтовне вивчення упередженого ставлення суспільства до осіб пізньої зрілості шляхом теоретичних узагальнень та емпіричного вивчення,.

Ключові слова: ейджизм, стереотипи, геронтофобія, старість, типи старості.

План заняття

1. Соціальна підтримка осіб пізньої зрілості.
(Основні фактори, від яких залежить вміння людини приймати нову роль, роль пенсіонера: фізичне здоров'я; економічне становище (матеріальне становище); пільги; ставлення оточуючих, роль сім'ї (соціальне та сімейне становище); житлові умови; стать; освіта, зміст діяльності; характер

спілкування з оточуючими; правильний вибір занять і раціональна їх організація; безплатне користування транспортними засобами.)

2. Ейджизм.

(Ейджизм – упередження (соціальна установка), що полягає в невинувато високій оцінці молодості та дискримінація людей похилого віку.

Геронтофобія – (старий, старість, страх) або рідше гераскофобія – форма дискримінації, що виражається в неприязні до них, нав'язливому страху, боязні спілкуватися зі старими, боязні старості)

3. Стереотипи: позитивні та негативні.

4. Криза середини життя (40-60 років).

(почуття ізоляції, егоїзм, егоцентризм)

5. Благополучна старість. Типи благополучної старості.

(Соціально-психологічні типи благополучної старості за ознакою характеру діяльності:

- активна, творча участь у суспільному житті, наставництво, коли особа не відчуває неповноцінності, навіть залишивши професійну діяльність;

- соціально і психологічно пристосована особистість, енергія спрямована переважно на облаштування власного життя через відпочинок, розваги, самоосвіту;

- головне застосування сил у сім'ї (переважно жінки), побутова праця, догляд за рідними (задоволеність життям у них нижча, ніж у представників перших двох типів);

- активне зміцнення власного здоров'я, що стимулює різноманітні форми активності і дає певне моральне задоволення (схильні перебільшувати значення своїх дійсних і уявних хвороб).

Заняття №8

Тема заняття: поняття психологічної готовності особистості.

Мета: ознайомлення з поняттям психологічної готовності особистості, видами психологічної готовності, теоретичною моделлю психологічної готовності осіб до виходу.

Ключові слова: психологічна готовність, особистість, продуктивність, настанова, дія, діяльність, поведінка, компоненти психологічної готовності, когнітивний компонент, емоційно-вольовий компонент, мотиваційний компонент, конативний компонент.

План заняття

1. Поняття «психологічна готовність».

(Поняття психологічна готовність до діяльності було введено в психологічний обіг в 1976 році білоруськими дослідниками М. Дяченко і Л. Кандибовичем. Психологічна готовність – цілісний стан психіки, зорієнтованість, настанова на певний вид діяльності. Особистісний, функціональний та особистісно-діяльнісний підхід.)

2. Види психологічної готовності.

(тимчасова і довготривала готовність, довгострокова і ситуативна готовність:

довгострокова готовність охоплює такі елементи:

- позитивне ставлення до діяльності;
- адекватні риси характеру, здібності, темперамент, мотивація;
- потрібні знання, вміння, навички, норми, цінності;
- стійкі, професійно важливі, особливості сприйняття, уваги, емоційних і вольових процесів.)

3. Основні фактори, що породжують установку.

(Фактор потреби. Психологічний автопортрет. Предметна дійсність. Соціальні вимоги.)

4. Концептуальна модель психологічної готовності осіб до виходу на пенсію в період пізньої зрілості.

5. Структурні компоненти психологічної готовності осіб пізньої зрілості до виходу на пенсію.

(когнітивний компонент, емоційно-вольовий компонент, мотиваційний компонент, конативний компонент.)

Заняття №9

Тема заняття: Структурні компоненти психологічної готовності осіб пізньої зрілості до виходу на пенсію.

Мета: ознайомлення та аналіз структурних компонентів психологічної готовності осіб пізньої зрілості до виходу на пенсію.

Ключові слова: психологічна готовність, особистість, компоненти психологічної готовності, когнітивний компонент, емоційно-вольовий компонент, мотиваційний компонент, конативний компонент.

План заняття

1. Когнітивний компонент психологічної готовності.

(Когнітивний компонент психологічної готовності особистості пізньої зрілості виражає у необхідність людини отримувати необхідні знання, вміння мобілізувати свої знання та досвід, визначати способи виходу із депресивних станів, конфліктних та кризових ситуацій.)

2. Емоційно-вольовий компонент психологічної готовності.

(Емоційно-вольовий компонент психологічної готовності виражає психічну саморегуляцію, самоконтроль, які дають змогу особистості діяти ефективно у взаємодії із суспільством, оточуючими.)

3. Мотиваційний компонент психологічної готовності.

(Мотиваційний компонент психологічної готовності осіб пізньої зрілості до виходу на пенсію виражає у спрямованість особистості до позитивного сприйняття навколишнього середовища, свого майбутнього, усвідомлення власної значущості, зростання вагомості пізнавальних мотивів, цінностей, інтересів, вироблення стійких настанов.)

4. Конативний компонент психологічної готовності.

(Конативний компонент психологічної готовності виражає схильність особистості до певної поведінки.)

Заняття №10

Тема заняття: Конативний компонент психологічної готовності.

Мета: ознайомлення з конативний компонент психологічної готовності, основними видами діяльності, відпочинку, спорту.

Ключові слова: конативний компонент, дозвілля, активний відпочинок, поведінка, спорт, туризм, особистість, дія, діяльність.

План заняття

1. Дозвілля та відпочинок для осіб пізньої зрілості.

(Спорт; фізична активність; туризм; живопис; в'язання; вишивання; малювання; літературна творчість; плетіння виробів; турбота про тварин; хобі (діяльність по інтересах); відвідування музеїв, театрів, галерей; екскурсії; настільні ігри; перегляд телепередач, фільмів; читання літератури; прослуховування та обговорення радіопередач; спілкування з людьми (телефонні розмови, написання листів); організація, проведення та відвідування вечірок, розважальних заходів.

2. Спорт.

(Плавання, швидка ходьба, біг, верхова їзда, їзда на велосипеді, йога, що допомагають нормалізувати роботу кровоносної системи, стимулюють ріст м'язів, запобігаючи уникнення проблем із хребтом та суглобами.)

3. Зарядка, вправи, фізичне навантаження.

(Поради особам пізньої зрілості для проведення:

- перш ніж розпочати фізичне навантаження, необхідно проконсультуватися з лікарем;
- людина, яка починає дотримуватися нового режиму, повинна отримати задоволення від фізичного активності, інакше найефективніші фізичні вправи принесуть мінімум користі;
- не виконувати фізичні вправи на повний шлунок, необхідно зачекати хоча годину після прийому їжі;
- під час занять потрібно мати пляшку води (вода допоможе відновити вологу, яку організм втратив під час тренувань);

- не носити тісний спортивний одяг, взуття, спортивний костюм повинен бути з легкої тканини;

- не можна займатися фізичними вправами, якщо фізичні навантаження супроводжуються появою болю в грудях, нерівним пульсом, браком дихання;

- навантаження на організм не повинне бути великим;

- комплекс вправ не повинен мати багато вправ (8-10 вправ);

- виключати виконання вправ, при яких значно напружуються м'язи (наприклад: піднімати ноги, різко переходити з лежачого положення в сидяче);

- вихідне положення має бути зручним (наприклад: сидячи на стільці, спиратися на його спинку; стоячи, опертися рукою об стіну або спинку стільця);

- вихідне положення лежачи застосовувати рідше, оскільки воно передбачає значне навантаження в основному;

- різка зміна вертикального положення тіла на горизонтальне і, навпаки, несприятливо впливає на кровообіг, таким чином, подібні вправи припустимі з дозволу лікаря;

- на початку повороти тулуба краще виконувати в сидячому положенні на стільці;

- нахили тулуба вперед спочатку виконувати сидячи на чому-небудь, а голову при нахилі не опускати;

- при стрибках, бігу, підскоках необхідна значна витривалість організму, тому альтернативою може бути швидка ходьба;

- звичайна ходьба дуже корисна і не вимагає фінансових вкладень або контролю тренера;

- потрібно не забувати контролювати правильне дихання;

- завершувати комплекс вправ заспокійливими вправами.)

4. Переваги фізичних вправ для осіб пізньої зрілості:

- допомагають подолати депресію, що супроводжує старіння і

пов'язані з ним проблемами зі здоров'ям;

- полегшення болю при артриті;
- уповільнення розвитку ряду проблем зі здоров'ям (діабету, захворювань серцево-судинної системи);
- покращують самопочуття, стимулюючи кровообіг, збільшуючи рівень енергії та впевненості в собі;
- нормалізація сну, позбавлення від втоми.)

5. Шляхи подолання причин дисгармонії особистості в період пізньої зрілості при виході на пенсію.

(Шляхи подолання причин дисгармонії особистості:

- об'єднання у віковій групі для спілкування, пошук спільних інтересів та пошуку сенсу життя;
- організація передачі досвіду підростаючому поколінню;
- пожвавлення почуттів, за рахунок відновлення переживань концепції життя та Я-концепції;
- емоційна близькість та емоційне спілкування з рідними та близьким оточенням;
- просвітницько-корекційна робота соціального працівника, психолога з рідними та близьким оточенням осіб пізньої зрілості;
- спілкування з природою;
- подолання самотності;
- помірні фізичні навантаження (робота в саду, фізичні вправи);
- релаксація, ауторелаксація;
- арттерапія, бібліотерапія, музикотерапія, танцювальна терапія;
- використання методів поведінкової терапії;
- профілактика і корекція пенсійного синдрому.)

**Психолінгвістичні маркери дуже високого рівня сформованості
готовності до виходу на пенсію: результати аналізу за допомогою
програми Textanz, 2010**

Таблиця 3.1

**Результати аналізу матеріалів напівструктурованого інтерв'ю
респондента 1 (ВНЗ)**

wordform	frequency	length	dispersion
звичайно	4	8	263,8
працюва	4	7	1006
особливо	3	8	873,7
удосконали	3	10	841,9
матеріал	3	8	742,6
постійно	3	8	833,8
працювати	3	9	1036,3
потрібно	3	8	1068,5
географі	3	8	1026,8
виклада	3	7	175,6
студент	2	7	762,5
взагалі	2	7	199
удосконалюватис	2	15	135,5
голове	2	7	858,5
духовність	2	10	100,5
колективі	2	9	1156,5
положення	2	9	37,5
збираючис	2	9	30
вихованн	2	8	230
спеціалізован	2	13	89
університет	2	11	48,5
подорож	2	7	507
матеріальн	2	10	38
організаці	2	10	135,5
можливо	2	7	61,5

Calculate

Total results: 25 1:1 2861 bytes : D:\Textanz_magdysjuk\ВНЗ 1.txt

пущ Fwd: i:mpelo - s:za... Textanz_magdysjuk Textanz Документ1 - Microso... EN 11:45

The screenshot shows the Textanz software interface. The main window displays a search for the word "я" (I/me) with a frequency of 15. Below the search results is a table with columns for "word" and "frequency".

word	frequency
я	15
у	12
Дуже	8
не	7
в	6
що	6
з	5
а	4
людей	4
Звичайно	4
б	4
це	4
про	3
для	3
то	3
і	3
цікава	3
би	3
Хоча	3
Особливо	3
На	3
Постійно	3
Потрібно	3
працювати	3
головне	2
любовність	2

Below the table is a "Calculate" button and a section for "position context" with the following entries:

position	context
306	розпорядилась так, що я працювати у Краснодарському
636	У 1999 році я прийшла на роботу
961	Ні, я усім задоволена
993	Єдине про що я шкодую, що мало
1070	Хоча я звикла працювати
1515	виконання онуків, то я думаю, що батьки
1717	організація то звичайно я стала б цікавішим

The main text area on the right contains the following text:

Починала свою професійну діяльність після закінчення інституту у Вінницькій області. Паніше продовжила у Сокалі, викладала географію у Сокальському училищі для сліпих. Спеціфіка викладання відізначалась від школи. Особливо було важко адаптуватися в новому колективі. Далі доля розпорядилась так, що я працювати у Краснодарському краї. Працювала вчителен географії у спеціалізованій гімназії. Потрібно було звикнути до нового народу, вивчити нові традиції, звичаї. Діти були талановиті, зібрані з цілої республіки. Викладати доводилось у різних спеціалізованих класах. Наприклад, у класах, де вдені вивчались народні танці близько 8 година, потрібно відповідний матеріал давати. У 1999 році я прийшла на роботу у Волинський державний університет імені Лесі Українки. Варто згадати захист кандидатської дисертації у Ленінградському університеті. Робота зі студентами дуже цікава. Постійно удосконалююся, багато читаю. - Що має статися то й станеться. Ні, я усім задоволена. Єдине про що я шкодую, що мало уваги приділяла сім'ї, вихованню дочки. - Задумуюся. Хоча я звикла працювати. Робота не головне в житті, це можливість заробити гроші на прожиття. Є речі важливіші. Буде більше часу для читання літератури. Хочу дуже подорожувати. Дячі не маю, цього не люблю. Маю багато друзів, особливо тісно спілкуємось з однокурсниками. Часто збираємось. Коли хтось знайшов якийсь чудовий вірш, відразу збираємось, слухаємо. І це не залежить від того, чи є в кого скільки дітей чи онуків. - Щодо виховання онуків, то я думаю, що батьки повинні самі їх виховувати, а не передавати їх нам. Кожен повинен цей етап пройти самостійно. Звичайно, допомагати буду, але збоку. - Яким була б така організація, то звичайно я стала б учасницею. Хоча я зараз успішно займаюся спортом. Але мене зараз найбільше хвилює питання людей, які мають родичів та дітей і дуже самотні. Я би могла би допомогти, бо я вмію слухати, а це дуже важливо для старших людей. Можливо, такі організації або клуби, яким були створені при монастирях або церквах. В цьому випадку я принесла би користь можливо. А взагалі ідея дуже цікава. Звичайно, уже задумувалась про пенсію, адже здоров'я своє дає. Хотілося це попрацювати у зв'язку з матеріальним положенням. Дуже мрію про подорожі, ну звичайно, якщо дозволить матеріальне положення. - На роботу я їду завжди з посмішкою. Усіх рада бачити. Особливо люблю креативних студентів. Взагалі економічна географія, дуже цікава наука, вранці ти говориш одне, а за вечір ця інформація повторюється. Постійно треба читати удосконалюватися до людей відношуся з добром. В колективі нема таких людей яких я б не хотіла б бачити. Духовність важлива. Сьогодні у вас Людмила Іванівна дуже гарна кофтинка, неповторна вона вам личить. Хоча я розумію, що це не заздрість. Постійно потрібно працювати, удосконалюватись. Головне в житті духовність. - І вам дякую.

The bottom of the window shows the Windows taskbar with the following open applications: "пуск", "Fwd: http://... - s.za...", "Textanz_magdysiuik", "Textanz", and "RESULTS_MAGDYSIU...". The system clock shows 12:59.

Textanz : UNREGISTERED

Text Tools Help

Phrase frequency Concordance Wordforms Summary Options

Number of words	420	Number of distinct words	302
Avg. words per sentence	7,92	Avg. words per paragraph	420,00
Avg. characters per word	5,53	Lexical density	0,72
Number of sentences	53	Number of paragraphs	1
Avg. sentences per paragraph	53,00		

Longest word (16 char.)

Shortest word (1 char.)

Longest sentence (17 words)

Shortest sentence (1 words)

Readability (the higher, the harder to read)

Calculate

Summary 1:1 2861 bytes : D:\Textanz_magdysiu\BHS 1.txt

ПУСК

Fwdd: ktrepeko - s.za... Textanz_magdysiu Textanz Документ1 - Microso...

EN 11:46

Text Chart 1 Chart 2 Chart 3 Chart 4 Chart 5 Chart 6 Chart 7

Починала свою професійну діяльність після закінчення інституту у Вінницькій області. Пізніше продовжила у Сокалі, викладала географію у Сокальському училищі для швей. Специфіка викладання відрізнялась від школи. Особливо було важко адаптуватися в новому колективі. Далі доля розпорядилась так, що я працювати у Краснодарському краї. Працювала вчителем географії у спеціалізованій гімназії. Потрібно було звикнути до нового народу, вивчити нові традиції, звичаї. Діти були талановиті, зібрані з цілої республіки. Викладати доводилося у різних спеціалізованих класах. Наприклад, у класах, де вдень вивчалися народні танці близько 8 годин, потрібно відповідний матеріал давати. У 1999 році прийшла на роботу у Волинський державний університет імені Лесі Українки. Варто згадати захист кандидатської дисертації у Ленінградському університеті. Робота зі студентами дуже цікава. Постійно удосконалюєшся, багато читаєш. - Що має статися то й станеться. Ні, я усім задоволена. Єдине про що я шкодую, що мало уваги приділяла сім'ї, вихованню дочки. - Задумюся. Хоча я звикла працювати. Робота не погане в житті, це можливість заробити гроші на прожиття. Є речі важливіші. Буде більше часу для читання літератури. Хочу дуже подорожувати. Дачі не маю, цього не любию. Маю багато друзів, особливо тісно спілкуємося з однокурсниками. Часто збираємося. Коли хтось знайшов якийсь чудовий вірш, відразу збираємося, слухаємо. І це не залежить від того, чи є в колу скільки дітей чи онуків. - Щодо виховання онуків, то я думаю, що батьки повинні самі їх виховувати, а не передавати їх нам. Кожен повинен цей етап пройти самостійно. Звичайно, допомагати буду, але збоку. - Які були б така організація, то звичайно я стала б учасницею. Хоча я зараз послішно займаюся спортом. Але мене зараз найбільше хвилює питання людей, які мають родичів та дітей і дуже самотні. Я би могла би допомогти, бо я вмію слухати, а це дуже важливо для старших людей. Можливо, такі організації або клуби, які були створені при монастирях або церквах. В цьому випадку я принесла би користь можливо. А взагалі ідея дуже цікава. Звичайно, уже задумувалась про пенсію, адже здоров'я своє дає. Хотілося ще попрацювати у зв'язку з матеріальним положенням. Дуже мрію про подорожі, ну звичайно, якщо дозволить матеріальне положення. - На роботу я їду завжди з посмішкою. Усім рада бачити. Особливо люблю креативних студентів. Взагалі економічна географія, дуже цікава наука, вранці ти говориш одне, а завтра ця інформація повторюється. Постійно треба читати удосконалюватися до людей відношуся з добром. В колективі нема таких людей яких я б не хотіла б бачити. Духовність важлива. Сьогодні у вас Людмила Іванівна дуже гарна кофтинка, неповторна вона в вам личить. Хоча я розумію, що це не заздрість. Постійно потрібно працювати, удосконалюватися. Головне в житті духовність. - І вам дякую.

Результати аналізу матеріалів напівструктурованого інтерв'ю респондента 2 (ВНЗ)

Textanz : UNREGISTERED

Text Tools Help

Phrase frequency Concordance Wordforms Summary Options

Find

word	frequency
i	28
що	21
в	19
Я	19
це	17
на	16
не	14
Так	11
тому	11
то	10
якщо	9
робота	8
роботи	8
з	7
все	7
Сім	7
але	7
була	6
є	6
ще	6
взяти	6
неи	6
а	6
уже	6
у	6
більше	6

position	context
435	за допомогою мікроскопів і відповідно замальовка, аналізі
857	й зрештою так і сталося
973	Може це і амбіційно, але це
1375	наявність педагогічного вузу і диплом педагогічного вузу
1613	додачі іспитів спеціальних і таке інше
1670	стало перешкодою реальною і просто продовжувала роботу
1942	А якщо взяти і студентські попки то

Calculate

Total results:448 1:1 5698 bytes : D:\Textanz_magdysluk\ВНЗ_2.txt

Text

-Професійна діяльність розпочалася дуже давно, ще у студентські роки. Перша спроба самостійної роботи - це була у науково-дослідній лабораторії, це була лабораторія палеонтології, де була я запрошена на випробувальний період роботи лаборантом. Обсяг роботи передбачав не просто робота із паперами, але це була робота, яка пов'язана з вивченням мінералів за допомогою доступних лабораторних методів, за допомогою мікроскопів і відповідно замальовка, аналізі, характеристика тих складових, які входили до прських порід нашого Закарпаття. З того почалося зрештою, тому наукова робота стала приваблювати, цікаві були дослідження, потім висновки з того. Таким чином, перші свої знання про такі дослідження, я це отримала на четвертому курсі. Четвертий-пятий курс я працювала. Далі пішла в школу, хотіла бути самостійною, успішною, що й зрештою так і сталося. Але пізніше повернулася на посаду викладача, лаборантом мене ... не задовольняла робота лаборанта. Може це і амбіційно, але це так <неи - Якщо взяти взагалі. Рік працювала в школі. Набула гарного досвіду роботи, тому що колектив був такий досвідчений педагогічний. По завершенні, уже працюючи на посаді асистента, пранула про підвищення своєї наукової кар'єри. Перешкодою було одне - педагогічна освіта. В той час аспірантура передбачала наявність університетської освіти, а наявність педагогічного вузу і диплом педагогічного вузу реально був перешкодою. Тому піти до аспірантури до інституту географії, на той час це був інститут геофізики імені Суботина, сектор географії, на жаль, можна було лише після певної доданої іспитів спеціальних і таке інше. Це в значній мірі стало перешкодою реальною і просто продовжувала роботу викладацьку. При відкритті аспірантури вже при Луцькому педінституті пішла вже до аспірантури в цьому навчальному закладі на своїй кафедрі. Так, тепер на посаді доцента. Фактично, якщо взяти шлях такий, то з асистента до доцента. А якщо взяти і студентські роки то в принципі, мені знайома робота лаборанта, тому що я справді працювала і на кафедрі лаборантом, виконувала певний обсяг роботи. Тобто мені знайомі всі види роботи, які притаманні для кафедри. Тому що неодноразово допомагала і завідувачу кафедри в оформленні документації і була секретарем ради, секретарем кафедри, тобто взяти так. То в принципі пройшла всі етапи роботи кафедральної, ну і наукової достатньо для жінки, яка має сім'ю, яка має дітей: доцент, кандидат наук мені здається, що це цілком самодостатньо <неи - Продовжую. Звичайно, але якщо взяти сучасні умови, то це не самоціль <неи - На першому місці завжди була передусім сім'я. Я пранула себе реалізувати як жінка. Я думаю, що сім'я, яка складається з трьох дітей, чоловік, тепер уже і невістка, й зять. В майбутньому, мабуть буде і ще розширення. От, але я хочу ще сказати, без сумніву, що на першому місці завжди я все-таки ставила сім'ю <неи - Взагалі комфортно працювати у нас на кафедрі. Ми маємо дружні взаємовідносини. Виникають різні робочі ситуації, вони всі вирішувані. - Над цим питанням я думала неодноразово. Так склалося, що в нашому житті про нас дуже дбає держава. І у мене таке враження, що я ніколи на пенсію не вийду. Це перше, а друге маючи аспірантів, і працюючи над докторською дисертацією, звичайно, що буде більше часу для наукової роботи. Сім'я уже самодостатня, діти уже дорослі, передусім самостійно вирішують уже свої проблеми. І тому без сумніву, що в такому віці, зрілому віці, більше є можливості зайнятись науковою, навчальною роботою, тому що мабуть і досвід дається в знаки. Більше уваги в останні роки я приділяю і аспірантам, однозначно. Робота зараз більш вагома. Якщо взяти розподіл часу, то роботі віддаєш все більше. Це вже однозначно. Якщо порівняти роки встановлення 20 років тому, 15 років тому, то без сумніву що тоді все-таки. Наукова робота це робота над дисертацією. Вона забирала все і сім'я, на той момент, відходила десь. Тільки при допомозі і діти і чоловік, всі вони, як кажуть, так організовували свій процес, щоб не зав'язати, і підтримати і допомогти. А тепер настає, мабуть, той момент, коли все-таки вже те, що набуте, воно передається. Якщо говорити, чим я маю себе зайняти на пенсію, то я просто себе пенсіонеркою не бачу, бо вважаю, що ні один науковець не є пенсіонер. Це є людина, яка може себе продовжити у своїх вихованнях. Так складається, що в нашому житті, на жаль, з боку держави, ми не маємо достатньої підтримки, матеріального забезпечення. Але звичайно хотілося мати пенсію зароблену більш як за 30 років, і ще крім того мати заробітну плату. Якщо реально оцінювати ситуацію. Виходячи з того матеріального

ПУСК

Fwd: інтервю - s.za... Textanz_magdysluk Textanz RESULTS_MAGDYSLU... EN 13:00

Textanz : UNREGISTERED

Text Tools Help

Phrase frequency Concordance Wordforms Summary Options

Filter

phrase	frequency	words	dispersion
тому що	5	2	1452.2
Якщо взяти	5	2	869.5
сім'я	4	2	518
все-таки	4	2	711.5
без сумніву, що	4	3	1063.3
в такому	3	2	656.5
в принципі	3	2	1339.9
Більше уваги	3	2	607
це була	3	2	87.2
що в	3	2	536.3
З того	3	2	1894.5
Так складається	3	2	408.2
на пенсію	2	2	507.5
і ще	2	2	874.5
що в нашому житті	2	4	634.5
що це	2	2	1609
на той	2	2	1204
то без сумніву що	2	4	936
той момент	2	2	93
Ми маємо	2	2	848
Мрії завжди	2	2	20
І тому	2	2	818.5
можна було	2	2	1794
ну і	2	2	1452.5
Так складається, що	2	3	164
вчительська така	2	2	15
в значній мірі	2	3	1873
робота лаборанта	2	2	521
студентські роки	2	2	942.5
Обсяг роботи	2	2	911.5
але це	2	2	338.5
педагогічного вузу	2	2	14
географії, на	2	2	35.5
той час	2	2	101.5

Calculate

Total results:45 1:1 5698 bytes : D:\Textanz_magdysluk\BIB_2.txt

Text

- Професійна діяльність розпочалася дуже давно, ще у студентські роки. Перша спроба самостійної роботи - це була у науково-дослідній лабораторії, це була лабораторія палеоантропології, де була я запрошена на випробувальний період роботи лаборантом. Обсяг роботи передавав не просто робота із паперами, але це була робота, яка пов'язана з вивченням мінералів за допомогою доступних лабораторних методів, за допомогою мікроскопів і відповідно замальовка, аналіз, характеристика тих складових, які входили до пріських порід нашого Закарпаття. З того почалося зрештою, тому наукова робота стала приваблювати, цікаві були дослідження, потім висновки з того. Таким чином, перші свої знання про такі дослідження, я ще отримала на четвертому курсі. Четвертий-п'ятий курс я працювала. Далі пішла в школу, хотіла бути самостійною, успішною, що й зрештою так і сталося. Але пізніше повернулася на посаду викладача, лаборантом мене ... не задовольняла робота лаборанта. Може це і амбіційно, але це так -> «неи» - Якщо взяти взагалі. Рік працювала в школі. Набула гарного досвіду роботи, тому що колектив був такий досвідчений педагогічний. По завершенні, уже працюючи на посаді асистента, прагнула про підвищення своєї наукової кар'єри. Перешкодою було одне - педагогічна освіта. В той час аспірантура передбачала наявність університетської освіти, а наявність педагогічного вузу і диплома педагогічного вузу реально був перешкодою. Тому піти до аспірантури до інституту географії, на той час це був інститут геофізики імені Суботіна, сектор географії, на жаль, можна було лише після певної додаткової спеціальності і таке інше. Це в значній мірі стало перешкодою реальною і просто продовжувала роботу викладацьку. При відкритті аспірантури вже при Луцькому педінституті пішла вже до аспірантури в цьому навчальному закладі на своїй кафедрі. Так, тепер на посаді доцента. Фактично, якщо взяти шлях такий, то з асистента до доцента. А якщо взяти і студентські роки то в принципі, мені знайома робота лаборанта, тому що я справді працювала і на кафедрі лаборантом, виконувала певний обсяг роботи. Тобто мені знайомі всі види роботи, які притаманні для кафедри. Тому що неодноразово допомагала і завідувачу кафедри в оформленні документації і була секретарем ради, секретарем кафедри, тобто взяти так. То в принципі пройшла всі етапи роботи кафедральної, ну і наукової достатньо для жінки, яка має сім'ю, яка має дітей: доцент, кандидат наук мені здається, що це цілком самодостатньо. «неи» - Продовжую. Звичайно, але якщо взяти сучасні умови, то це не самоціль. «неи» - На першому місці завжди була передусім сім'я. Я прагнула себе реалізувати як жінка. Я думаю, що сім'я, яка складається з трьох дітей, чоловік, тепер уже і невістка, й зять. В майбутньому, мабуть буде і ще розширення. От, але я хочу ще сказати, без сумніву, що на першому місці завжди я все-таки ставила сім'ю «неи» - Взагалі комфортно працювати у нас на кафедрі. Ми маємо дружні взаємовідносини. Виникають різні робочі ситуації, вони всі вирішували. - Над цим питанням я думала неодноразово. Так склалося, що в нашому житті про нас дуже дбає держава. І у мене таке враження, що я ніколи на пенсію не вийду. Це перше, а друге маючі аспірантів, і працюючи над докторською дисертацією, звичайно, що буде більше часу для наукової роботи. Сім'я уже самодостатня, діти уже дорослі, передусім самостійно вирішують уже свої проблеми. І тому без сумніву, що в такому віці, зрілому віці, більше є можливості зайнятися науковою, навчальною роботою, тому що мабуть і досвід дається в знаки. Більше уваги в останні роки я приділяю і аспірантам, однозначно. Робота зараз більш вагома. Якщо взяти розподіл часу, то роботі віддаєш все більше. Це вже однозначно. Якщо порівняти роки встановлення 20 років тому, 15 років тому, то без сумніву що тоді все-таки. Наукова робота це робота над дисертацією. Вона забирала все і сім'я, на той момент, відходила десь. Тільки при допомозі і діти і чоловік, всі вони, як кажуть, так організували свій процес, щоб не заважати, і підтримати і допомогти. А тепер настає, мабуть, той момент, коли все-таки вже те, що набуто, воно передається. Якщо говорити, чим я маю себе зайняти на пенсію, то я просто себе пенсіонеркою не бачу, бо вважаю, що ні один науовець не є пенсіонер. Це є людина, яка може себе продовжити у своїх вихованцях. Так складається, що в нашому житті, на жаль, з боку держави, ми не маємо достатньої підтримки, матеріального забезпечення. Але звичайно хотілося мати пенсію зароблену більш як за 30 років, і ще крім того мати заробітну плату. Якщо реально оцінювати ситуацію. Виходячи з того матеріального

ПУСК

Fwd: інтер'ю - s.za...

Textanz_magdysluk

Textanz

Документ1 - Micro...

EN

11:52

Textanz : UNREGISTERED

Text Tools Help

Phrase frequency Concordance Wordforms Summary Options

Find

wordform	frequency	length	dispersion
аспірант	6	8	890,4
продовж	5	7	1618,8
складається	5	11	1030,1
лаборант	5	8	693,8
працює	5	7	1585,5
науково	5	7	1271,9
аспірантур	4	10	203,8
педагогичн	4	10	103,1
лаборатор	3	9	112,8
працювала	3	9	539,3
принципі	3	8	1339,9
лаборантом	3	10	745
перешкодою	3	10	171,1
самостійно	3	10	1401,5
кафедри	3	7	50,3
кафедрі	3	7	475,4
аспірантури	3	11	149
реально	3	7	1431,8
науковій	3	8	848,9
допомог	3	7	1720
продовжу	3	8	1724,7
передусім	2	9	374,5
четверт	2	7	9
неодноразово	2	12	443,5
вихованц	2	8	476,5
прагнула	2	8	717,5
самодостатн	2	11	426,5
підтрим	2	7	194
працювати	2	9	1129,5
ситуації	2	7	793,5
достатньо	2	9	1020
вчительська	2	11	15
однозначно	2	10	51
значний	2	7	1873

Calculate

Total results:64 16:79 5698 bytes : D:\Textanz_magdysiuik\BH3_2.txt

ПУСК

Fwd: ihrepeko - s.za... Textanz_magdysiuik Textanz Документ1 - Microso...

EN 11:54

Text

й зрештою так і сталося. Але пізніше повернулася на посаду викладача, лаборантом мене ... не задовольняла робота лаборанта. Може це і амбіційно, але це так. <неі - Якщо взяти взагалі. Рік працювала в школі. Набула гарного досвіду роботи, тому що колектив був такий досвідчений педагогічний. По завершенні, уже працюючи на посаді асистента, прагнула про підвищення своєї наукової кар'єри. Перешкодою було одне - педагогічна освіта. В той час аспірантура передбачала наявність університетської освіти, а наявність педагогічного вишу і диплом педагогічного вишу реально був перешкодою. Тому піти до аспірантури до інституту географії, на той час це був інститут геофізики імені Суботіна, сектор географії, на жаль, можна було лише після певної доданої іспитів спеціальних і таке інше. Це в значній мірі стало перешкодою реально і просто продовжувала роботу викладацьку. При відкритті аспірантури вже при Луцькому пединституті пішла вже до аспірантури в цьому навчальному закладі на своїй кафедрі. Так, тепер на посаді доцента. Фактично, якщо взяти шлях такий, то з асистента до доцента. А якщо взяти і студентські роки то в принципі, мені знайома робота лаборанта, тому що я справді працювала і на кафедрі лаборантом, виконувала певний обсяг роботи. Тобто мені знайомі всі види роботи, які призначені для кафедри. Тому що неодноразово допомагала і заступачу кафедри в оформленні документів і була секретарем ради, секретарем кафедри, тобто взяти так. То в принципі пройшла всі етапи роботи кафедральної, ну і наукової достатньо для жінки, яка має сім'ю, яка має дітей: доцент, кандидат наук мені здається, що це шлком самодостатньо. <неі - Продовжую. Звичайно, але якщо взяти сучасні умови, то це не самоціль. <неі - На першому місці завжди була передусім сім'я. Я прагнула себе реалізувати як жінка. Я думаю, що сім'я, яка складається з трьох дітей, чоловік, тепер уже і невістка, й зять. В майбутньому, мабуть буде і ще розширення. От, але я хочу ще сказати, без сумніву, що на першому місці завжди я все-таки ставила сім'ю. <неі - Взагалі комфортно працювати у нас на кафедрі. Ми маємо дружні взаємовідносини. Виникають різні робочі ситуації, вони всі вирішувані. Над шим питанням я думала неодноразово. Так склалося, що в нашому житті про нас дуже дбає держава. І у мене таке враження, що я ніколи на пенсію не вийду. Це перше, а друге маючи аспірантів, і працюючи над докторською дисертацією, звичайно, що буде більше часу для наукової роботи. Сім'я уже самодостатня, діти уже дорослі, передусім самостійно вирішують уже свої проблеми. І тому без сумніву, що в такому віці, зрілому віці, більше є можливості зайнятися науковою, навчальною роботою, тому що мабуть і досвід дається в знаки. Більше уваги в останні роки я приділяю і аспірантам, однозначно. Робота зараз більш вагома. Якщо взяти розподіл часу, то роботі видаєш все більше. Це вже однозначно. Якщо порівняти роки встановлення 20 років тому, 15 років тому, то без сумніву що тоді все-таки. Наукова робота це робота над дисертацією. Вона забирала все і сім'я, на той момент, відходила десь. Тільки при допомозі і діти і чоловік, всі вони, як кажуть, так організовували свій процес, щоб не заважати, і підтримати і допомогти. А тепер настає, мабуть, той момент, коли все-таки вже те, що набув, воно передається. Якщо говорити, чим я маю себе зайняти на пенсію, то я просто себе пенсіонеркою не бачу, бо вважаю, що ні один науковець не є пенсіонер. Це є людина, яка може себе продовжити у своїх вихованців. Так складається, що в нашому житті, на жаль, з боку держави, ми не маємо достатньої підтримки, матеріального забезпечення. Але звичайно хотілося мати пенсію зароблену більш як за 30 років, і ще крім того мати заробітну плату. Якщо реально оцінювати ситуацію. Виходячи з того матеріального статку, який ми маємо на наших посадах. Так складається, що очевидно ми цього не будемо бачити. Кожному поколінню своє, нашому таке. <неі - Ні, я волю в такому випадку приділяти більше уваги не громадським активності, а все-таки в такому разі надавати більше уваги сім'ї. <неі - Мрії завжди є, але вони не озвучуються. Мрії завжди, в принципі для того щоб... Якщо людина не мріє, то вона не живе. Я так це бачу і тому, ти задуми, які є вони повинні знайти ті прояви реалізації. Бажання, щоб був мир та спокій, це єдине. Можна було б спокійно працювати, а так є ще така мрія побачити своїх онуків, втішні перспективи життя дітей. Ну і мабуть своїх вихованців теж, тому що як би то не було так складається в житті, ми постійно зустрічаємося. Правда? І в значній мірі той позитив, що ти заклад у них, хочеш бачити, що воно гарно реалізується, їхні успіхи, їхні от такі результати. Це напевно, уже вчительська така мабуть риса, вчительська така сторона. Вони, коли знаходять продовження, і ти бачиш все складається гарно, успішно, то без сумніву що це продовжує бажання жити.

Textanz : UNREGISTERED

Text Tools Help

Phrase frequency Concordance Wordforms Summary Options

Number of words	891	Number of distinct words	451
Avg. words per sentence	13,10	Avg. words per paragraph	891,00
Avg. characters per word	5,12	Lexical density	0,51
Number of sentences	68	Number of paragraphs	1
Avg. sentences per paragraph	68,00		

Longest word (17 char.) палеоувжканології

Shortest word (1 char.) у

Longest sentence (40 words) Обсяг роботи передбачає не просто робота із паперами, але це була робота, яка пов'язана

Shortest sentence (1 words) Правда?

Readability (the higher, the harder to read) 9,2212

Calculate

Summary 16:79 5696 bytes : D:\Textanz_magdysluk\BH3_2.txt

пущ Fwd: ihrefepo - s.za... Textanz_magdysluk Textanz Документ1 - Microso... EN 11:54

Text

Й зрештою так і сталося. Але пізніше повернулася на посаду викладача, лаборантом мене... не задовольняла робота лаборанта. Може це і амбіційно, але це так. <неи - Якщо взяти взагалі. Рік працювала в школі. Набула гарного досвіду роботи, тому що колектив був такий досвідчений педагогічний. По завершенні, уже працюючи на посаді асистента, прагнула про підвищення своєї наукової кар'єри. Перешкодою було одне - педагогічна освіта. В той час аспірантура передбачала наявність університетської освіти, а наявність педагогічного вузу і диплом педагогічного вузу реально був перешкодою. Тому піти до аспірантури до інституту географії, на той час це був інститут геофізики імені Суботіна, сектор географії, на жаль, можна було лише після певної доданої іспитів спеціальних і таке інше. Це в значній мірі стало перешкодою реальною і просто продовжувала роботу викладацьку. При відкритті аспірантури вже при Луцькому педінституті пішла до аспірантури в цьому навчальному закладі на своїй кафедрі. Так, тепер на посаді доцента. Фактично, якщо взяти шлях такий, то з асистента до доцента. А якщо взяти і студентські роки то в принципі, мені знайома робота лаборанта, тому що я справді працювала і на кафедрі лаборантом, виконувала певний обсяг роботи. Тобто мені знайомі всі види роботи, які пригнані для кафедри. Тому що неодноразово допомагала і звітувала кафедрі в оформленні документації і була секретарем ради, секретарем кафедри, тобто взяти так. То в принципі пройшла всі етапи роботи кафедральної, ну і наукової достатньо для жінки, яка має сім'ю, яка має дітей доцент, кандидат наук мені здається, що це шліком самодостатньо. <неи - Продовжую. Звичайно, але якщо взяти сучасні умови, то це не самоціль. <неи - На першому місці завжди була передусім сім'я. Я прагнула себе реалізувати як жінка. Я думаю, що сім'я, яка складається з трьох дітей, чоловік, тепер уже і невістка, й зять. В майбутньому, мабуть буде і ще розширення. От, але я хочу ще сказати, без сумніву, що на першому місці завжди я все-таки ставила сім'ю. <неи - Взагалі комфортно працювати у нас на кафедрі. Ми маємо дружні взаємовідносини. Виникають різні робочі ситуації, вони всі вирішувані. - Над цим питанням я думала неодноразово. Так склалося, що в нашому житті про нас дуже дбає держава. І у мене таке враження, що я ніколи на пенсію не вийду. Це перше, а друге маючи аспірантів, і працюючи над докторською дисертацією, звичайно, що буде більше часу для наукової роботи. Сім'я уже самодостатня, діти уже дорослі, передусім самостійно вирішують уже свої проблеми. І тому без сумніву, що в такому віці, зрілому віці, більше є можливості зайнятися науковою, навчальною роботою, тому що мабуть і досвід дається в знанні. Більше уваги в останні роки я приділяю і аспірантам, однознано. Робота зараз більш вагома. Якщо взяти розподіл часу, то роботі віддаєш все більше. Це вже однозначно. Якщо порівняти роки встановлення 20 років тому, 15 років тому, то без сумніву що тоді все-таки. Наукова робота це робота над дисертацією. Вона забирала все і сім'я, на той момент, відходила десь. Тільки при допомозі і дити і чоловік, всі вони, як кажуть, так організували свій процес, щоб не зав'язати, і підтримати і допомогти. А тепер настає, мабуть, той момент, коли все-таки вже те, що набуле, воно передається. Якщо говорити, чим я маю себе зайняти на пенсію, то я просто себе пенсіонеркою не бачу, бо вважаю, що ні один науковець не є пенсіонер. Це є людина, яка може себе продовжити у своїх виконаннях. Так складається, що в нашому житті, нажал, з боку держави, ми не маємо достатньої підтримки, матеріального забезпечення. Але звичайно хотілося мати пенсію зароблену більш як за 30 років, і ще крім того мати заробітну плату. Якщо реально оцінювати ситуацію. Виходячи з того матеріального статку, який ми маємо на наших посадах. Так складається, що очевидно ми цього не будемо бачити. Кожному поколінню своє, нашому таке. <неи - Ні, я волю в такому випадку приділяти більше уваги не громадським активності, а все-таки в такому разі надавати більше уваги сім'ї. <неи - Мрії завжди є, але вони не озвучуються. Мрії завжди, в принципі для того щоб... Якщо людина не мріє, то вона не живе. Я так це бачу і тому, ті задуми, які є вони повинні знайти ті прояви реалізації. Бажання, щоб був мир та спокій, це єдине. Можна було б спокійно працювати, а так є ще така мрія побачити своїх онуків, втішити перспективи життя дітей. Ну і мабуть своїх виконанців теж, тому що як би то не було так складається в житті, ми постійно зустрічаємося. Правда? І в значній мірі той позитив, що ти заклав у них, хочеш бачити, що воно гарно реалізовується, їхні успіхи, їхні от такі результати. Це напевно, уже вчительська така мабуть риса, вчительська така сторона. Вони, коли знаходять продовження, і ти бачиш все складається гарно, успішно, то без сумніву що це продовжує бажання жити.

Результати аналізу матеріалів напівструктурованого інтерв'ю респондента 3 (ВНЗ)

Textanz : UNREGISTERED

Text Tools Help

Phrase frequency Concordance Wordforms Summary Options

Filter

phrase	frequency	words	dispersion
все ж таки	4	3	239,2
На пенсію	3	2	242,5
після закінчення	3	2	400,8
сім'я	2	2	29,5
собі роботу	2	2	525
В першу чергу	2	3	679,5
мені дуже подобається	2	3	669,5
Ну звичайно	2	2	396,5
на даний	2	2	85
психологічний клімат	2	2	45
у мене	2	2	221,5
Але на	2	2	222,5
довгий час	2	2	712
неи -Я	2	2	424

Calculate

Total results:14 1:1 2511 bytes : D:\Textanz_magdysjuk\ВНЗ 3.txt

пуск Fwd: iнтрефо - s.za... Textanz_magdysjuk Textanz Документ1 - Microso... EN 11:57

Text

- Так, як родина моя, практично це всі вчителі, то все життя я знала, що буду вчителем. І починала свою трудову діяльність з неї в дитячому садочку. Ось. Потім я працювала довгий час, 14 років працювала в школі. Починаючи з лаборанта, піонервожатою, вчителем. Трошечки розійшлися шляхи. Я закінчила другу вищу освіту, була економістом в банку. І після написання кандидатської дисертації прийшла працювати у ВНЗ. І працюю вже 5 років. На майбутнє у мене є свої плани підвищення своєї кваліфікації. А на рахунок пенсії, то за нашим законодавством, я думаю, що до неї я просто не доживу. Але буду займатися внуками <неи> -Я є заступником декана. Працюю з молоддю, з студентами. Дітей люблю. Завжди любила <неи> - Звичайно, робота мені дуже подобається. Я люблю свою роботу. Люблю приходити, давати дітям щось нове, вчити їх на власному досвіді жити і працювати <неи> -Пріоритетною у мене завжди була робота. Взагалі по родині у нас пріоритетною є робота. В першу чергу робота <неи> - Ну, на даний час психологічний клімат, якщо порівняти за всі мої 30 років стажу, то звичайно дуже змінився психологічний клімат. Практично я стараюся бути доброзичливою. Але на даний момент розмовляти сама з собою для того, щоб не було недоречностей <неи> - На пенсію. Ну звичайно час пролетить. Зовсім не лякає. На свої руки, на свою голову, я завжди найду собі роботу. Практично не хотілося б, бо коли людина виходить на пенсію, то про неї практично забувають <неи> - Я все ж таки після закінчення вузу стала б писати дисертацію кандидатську. Відразу після закінчення писала б її, а не чекала б довгий час. Але на той момент пріоритетнішим для мене виявилась все ж таки сім'я. Але з огляду на життєвий шлях, вона не вдалася дана сім'я. Треба все ж таки займатися своїм професійним ростом. Якщо брати нашу країну, то після виходу на пенсію життя закінчується, тому що про людину забувають. Але кожна людина сама створює свій життєвий ріст і сама придумує, чим зайнятися. Конкретніше, чим би я хотіла зайнятися родинно. Є в мене хобі своє – це рукоділля ось. Ну звичайно, мені дуже подобається гурт, тому зайнялася вирощуванням все ж таки якоюсь рослин, квітів ітд. Я маю дачку ділянку і буду там працювати. Те, що мені потрібно, я вмію все. Звичайно, завжди людина удосконалюється, що хотіла, то я вже вмію <неи> - В першу чергу, щоб моя дитина була достойна. Після закінчення університету, знайшов собі роботу, побудував власне своє життя. Я буду допомагати йому. Це моя найбільша мрія <неи> <неи>

Textanz : UNREGISTERED

Text Tools Help

Phrase frequency Concordance Wordforms Summary Options

Find

word	frequency
я	17
на	12
неи	9
все	6
в	6
то	6
не	6
і	6
з	6
що	5
Але	5
звичайно	5
Після	5
у	4
час	4
мене	4
буду	4
завжди	4
робота	4
б	4
Практично	4
таки	4
є	4
ж	4
життя	3
слава	3

position	context
67	то все життя я знала, що буду
167	Потім я працювала довгий час
234	Я закінчила другу вищу
551	за нашим законодавством, я думаю, що до
570	що до неї я просто не доживу
628	неи - Я є заступником декана
767	Я люблю свою роботу

Calculate

Total results:222 1:1 2511 bytes : D:\Textanz_magdysjuk\BHS 3.txt

Text

- Так, як родина моя, практично це всі вчителі, то все життя я знала, що буду вчителем. І починала свою трудову діяльність з няні в дитячому садочку. Ось. Потім я працювала довгий час, 14 років працювала в школі. Починаючи з лаборанта, піонервожатою, вчителем. Трошечки розійшлися шляхи. Я закінчила другу вищу освіту, була економістом в банку. І після написання кандидатської дисертації прийшла працювати у ВУЗ. І працюю вже 5 рік. На майбутнє у мене є свої плани підвищення своєї кваліфікації. А на рахунок пенсії, то за нашим законодавством, я думаю, що до неї я просто не доживу. Але буду займатися вунками.<неи - Я є заступником декана. Працюю з молоддю, з студентами. Дітей люблю. Завжди любила.<неи - Звичайно, робота мені дуже подобається. Я люблю свою роботу. Люблю приходити, давати дітям щось нове, вчити їх на власному досвіді жити і працювати.<неи - Пріоритетною у мене завжди була робота. Взагалі по родині у нас пріоритетною є робота. В першу чергу робота.<неи - Ну, на даний час психологічний клімат, якщо порівняти за всі мої 30 років стажу, то звичайно дуже змінився психологічний клімат. Практично я стараюсь бути доброзичливою. Але на даний момент розмовляти сама з собою для того, щоб не було недоречностей.<неи - На пенсію. Ну звичайно час пролетить. Зовсім не лякає. На свої руки, на свою голову, я завжди наїду собі роботу. Практично не хотілося б, бо коли людина виходить на пенсію, то про неї практично забувають.<неи - Я все ж таки після закінчення вузу стала б писати дисертацію кандидатську. Відразу після закінчення писала б її, а не чекала б довгий час. Але на той момент пріоритетнішим для мене виявилась все ж таки сім'я. Але з огляду на життєвий шлях, вона не вдалася дана сім'я. Треба все ж таки займатися своїм професійним ростом. Якщо брати нашу країну, то після виходу на пенсію життя закінчується, тому що про людину забувають. Але кожна людина сама створює свій життєвий ріст і сама придумує, чим зайнятися. Конкретніше, чим би я хотіла зайнятися родинно. Є в мене хобі своє – це рукоділля ось. Ну звичайно, мені дуже подобається гурт, тому зайнялася вирощуванням все ж таки якихось рослин, квітів ітд. Я маю дачну ділянку і буду там працювати. Те, що мені потрібно, я вмію все. Звичайно, завжди людина удосконалюється, що хотіла, то я вже вмію.<неи - В першу чергу, щоб моя дитина була достойна. Після закінчення університету, знайшов собі роботу, побудував власне своє життя. Я буду допомагати йому. Це моя найбільша мрія.<неи <неи

13:00

Textanz : UNREGISTERED

Text Tools Help

Phrase frequency Concordance Wordforms Summary Options

Find

wordform	frequency	length	dispersion
працюва	5	7	760,1
звичайно	5	8	585,2
практично	4	9	563,9
пріоритетн	3	10	340,4
закінчення	3	10	400,8
працювати	3	9	785,2
займатися	2	9	581
життєвий	2	8	115,5
зайнятися	2	9	20
забувають	2	9	215,5
подобається	2	11	663,5
пріоритетно	2	12	32
вчителем	2	8	86,5
працювала	2	9	15,5
кандидатськ	2	11	584
дисертації	2	9	571,5
психологічний	2	13	45

Calculate

Total results:17 1:1 2511 bytes : D:\Textanz_magdysiu\BНЗ 3.txt

Text

- Так, як родина моя, практично це всі вчителі, то все життя я знала, що буду вчителем. І починала свою трудову діяльність з няні в дитячому садочку. Ось. Потім я працювала довгий час, 14 років працювала в школі. Починаючи з лаборанта, піонервожатою, вчителем. Трошечки розійшлися шляхи. Я закінчила другу вищу освіту, була економістом в банку. І після написання кандидатської дисертації прийшла працювати у ВУЗ. І працюю вже 5 рік. На майбутнє у мене є свої плани підвищення своєї кваліфікації. А на рахунок пенсії, то за нашим законодавством, я думаю, що до неї я просто не доживу. Але буду займатися внуками.<неи - Я є заступником декана. Працюю з молоддо, з студентами. Дітей люблю. Завжди любила.<неи - Звичайно, робота мені дуже подобається. Я люблю свою роботу. Люблю приходити, давати дітям щось нове, вчити їх на власному досвіді жити і працювати.<неи - Пріоритетно у мене завжди була робота. Взагалі по родині у нас пріоритетно є робота. В першу чергу робота.<неи - Ну, на даний час психологічний клімат, якщо порівняти за всі мої 30 років стажу, то звичайно дуже змінився психологічний клімат. Практично я стараюся бути доброзичливою. Але на даний момент розмовляти сама з собою для того, щоб не було надоречностей.<неи - На пенсію. Ну звичайно час пролетить. Зовсім не лжас. На свої руки, на свою голову, я завжди найду собі роботу. Практично не хотілося б, бо коли людина виходить на пенсію, то про неї практично забувають.<неи - Я все ж таки після закінчення вузу стала б писати дисертацію кандидатську. Відразу після закінчення писала б її, а не чекала б довгий час. Але на той момент пріоритетнішим для мене виявилась все ж таки сім'я. Але з огляду на життєвий шлях, вона не вдалася дана сім'я. Треба все ж таки займатися своїм професійним ростом. Якщо брати нашу країну, то після виходу на пенсію життя закінчується, тому що про людину забувають. Але кожна людина сама створює свій життєвий ріст і сама придумує, чим зайнятися. Конкретніше, чим би я хотіла зайнятися родинно. Є в мене хобі своє – це рукоділля ось. Ну звичайно, мені дуже подобається гнати, тому зайнялася вирощуванням все ж таки якихось рослин, квітів ітд. Я маю дачну ділянку і буду там працювати. Те, що мені потрібно, я вмію все. Звичайно, завжди людина удосконалюється, що хотіла, то я вже вмію.<неи - В першу чергу, щоб моя дитина була достойна. Після закінчення університету, знайшов собі роботу, побудував власне своє життя. Я буду допомагати йому. Це моя найбільша мрія.<неи <неи

ПУСК

Fwdi: irrepko - s.za...

Textanz_magdysiu

Textanz

RESULTS_MAGDYU...

EN

11:59

Textanz : UNREGISTERED

Text Tools Help

Phrase frequency Concordance Wordforms Summary Options

Number of words	404	Number of distinct words	225
Avg. words per sentence	8.42	Avg. words per paragraph	404,00
Avg. characters per word	4,86	Lexical density	0,56
Number of sentences	48	Number of paragraphs	1
Avg. sentences per paragraph	48,00		

Longest word (15 char.)

Shortest word (1 char.)

Longest sentence (21 words)

Shortest sentence (1 words)

Readability (the higher, the harder to read)

Calculate

Text

- Так, як родина моя, практично це всі вчителі, то все життя я знала, що буду вчителем. І починала свою трудову діяльність з неї в дитячому садочку. Ось. Потім я працювала довгий час, 14 років працювала в школі. Починаючи з лаборанта, піонервожатого, вчителем. Трошечки розійшлися шляхи. Я закінчила другу вищу освіту, була економістом в банку. І після написання кандидатської дисертації прийшла працювати у ВУЗ. І працюю вже 5 рік. На майбутнє у мене є свої плани підвищення своєї кваліфікації. А на рахунок пенсії, то за нашим законодавством, я думаю, що до неї я просто не доживу. Але буду займатися вунками <неи - Я є заступником декана. Працюю з молоддю, з студентами. Дітей люблю. Завжди любила <неи - Звичайно, робота мені дуже подобається. Я люблю свою роботу. Люблю приходити, давати дітям щось нове, вчити їх на власному досвіді жити і працювати <неи - Пріоритетною у мене завжди була робота. Взагалі по родині у нас пріоритетною є робота. В першу чергу робота <неи - Ну, на даний час психологічний клімат, якщо порівняти за всі мої 30 років стажу, то звичайно дуже змінився психологічний клімат. Практично я стараюсь бути доброзичливою. Але на даний момент розмовляти сама з собою для того, щоб не було надорочностей <неи - На пенсію. Ну звичайно час пролетить. Зовсім не лякає. На свої руки, на свою голову, я завжди найду собі роботу. Практично не хотілося б, бо коли людина виходить на пенсію, то про неї практично забувають <неи - Я все ж таки після закінчення вузу стала б писати дисертацію кандидатську. Відразу після закінчення писала б її, а не чекала б довгий час. Але на той момент пріоритетнішим для мене виявилась все ж таки сім'я. Але з огляду на життєвий шлях, вона не вдалася дана сім'я. Треба все ж таки займатися своїм професійним ростом. Якщо брати нашу країну, то після виходу на пенсію життя закінчується, тому що про людину забувають. Але кожна людина сама створює свій життєвий ріст і сама придумує, чим зайнятися. Конкретніше, чим би я хотіла зайнятися родинно. Є в мене хобі своє – це рукоділля ось. Ну звичайно, мені дуже подобається рунт, тому зайнялася вирощуванням все ж таки якихось рослин, квітів ітд. Я маю дачну ділянку і буду там працювати. Те, що мені потрібно, я вмію все. Звичайно, завжди людина удосконалюється, що хотіла, то я вже вмію <неи - В першу чергу, щоб моя дитина була достойна. Після закінчення університету, знайшов собі роботу, побудував власне своє життя. Я буду допомагати йому. Це моя найбільша мрія <неи <неи

Summary 1:1 2511 bytes : D:\Textanz_magdysjuk\BНЗ 3.txt

пущ Fwd: iнтeрeтo - s.za... Textanz_magdysjuk Textanz RESULTS_MAGDYSIU... EN 12:07

Результати аналізу матеріалів напівструктурованого інтерв'ю респондента 4 (ВНЗ)

Textanz : UNREGISTERED

Text Tools Help

Phrase frequency Concordance Wordforms Summary Options

Filter

phrase	frequency	words	dispersion
я кажу	9	2	2971,9
що я	8	2	2435,3
кажу ще раз	8	3	3139
я кажу ще раз	6	4	3417,9
Мається на увазі	6	3	3229,4
там скажімо	6	2	2290,7
Я не	6	2	1603,5
в мене	6	2	1633
чим я	5	2	1878,5
хотілося б	5	2	756,2
я знаю	4	2	1752,3
комітету комсомолу	4	2	1155,3
тим, що	4	2	501,9
То я	4	2	2808,2
і в	4	2	3442,1
у мене	3	2	1730,4
і я	3	2	1092,4
в тому	3	2	823,1
але це	3	2	1457,5
то безумовно	3	2	1055,8
Сім'я	3	2	215
до пенсії	3	2	1432,1
читам	3	2	1508,1
але я	3	2	2637
пенсії, то	3	2	1275,4
якби то	3	2	321,7
як я	3	2	1999
То десь	3	2	1196,4
я якби	3	2	1793,5
де я	3	2	317,3
тоді ще	3	2	636,1
я не знаю	2	3	852,5
в мене є	2	3	1822,5
от власне	2	2	2521

Calculate

Total results:126 1:1 10794 bytes : D:\Textanz_magdysiu\ВНЗ 4.txt

пущ Fwd: інтерепо - s.za... Textanz_magdysiu Textanz RESULTS_MAGDYSIU... EN 12:03

Text

- Власне професійна діяльність розпочиналася, можливо, не з того з чим я сьогодні зв'язаний. Мається на увазі, не з викладацькою роботою. Розпочиналося все в далекому 1980 році, навіть в той момент коли я ще навчався на п'ятому курсі. Розпочалося із того, значить, що мене було обрано заступником секретаря комітету комсомолу Луцького тоді ще державного педагогічного інституту. Можливо сьогодні звучить комсомол, якби значить те, що таке щось значить непривпливе, але скажу це була певна школа. Хто скажемо проходив що школу по щаблях от, тому десь залишався надалі на високих якби скажімо посадах. Ну хто не зумів втриматися під час того життя, тому безумовно з тих щаблів падав і тд. Можу сказати, що з того кола, з ким я працював починаючи з 1980 року – це Микола Ярославович Романюк, нинішній мер міста, ось значить це Володимир Гунчик, сьогоднішній губернатор нашої області. Це значить, по крайній мірі ті люди, з якими мене у 80 роках звела доля через комсомол. А, значить, була служба в армії. Хоча безумовно значить можна було не йти служити, але я сам добровільно попросився, значить, і відслужив півтора року у Збройних Силах тоді ще Радянського Союзу. Нині в запасі капітан Збройних Сил уже України. А з 86 року чисто уже на викладацькій роботі, бо до 1986 року там перепліталася комсомольська робота і власне десь, значить, викладацька по мірі. То я кажу ще раз з 86 року по теперішній час я на різних посадах. Прошов від асистента до доцента кафедри. <неи - Хіба може власне з цього, що скажемо пройшло... Десь варто може було б прискорити момент захисту своєї кандидатської дисертації. Оскільки десь все-таки цей період, коли працював у комсомолі, він трохи вибив, вивів мене із тої наукової діяльності, але в цілому абсолютно не шкоду від того, що скажемо побачив, що зробив і як зробив. Тому що і парк Лесі Українки, і парк 900-річчя міста Луцька – це справа рук студентів, тоді ще Луцького державного педагогічного інституту. Мається на увазі, може то так сказано велично, справа рук, але дуже багато було зроблено до 900 років міста Луцька. Це був період ажраз тої роботи комсомольської. Але пізніше, уже це викладацька робота, тому тут десь я кажу ще раз можна хіба було би пришвидшити захист, бо трохи з захистом дисертації пройшов великий відлік в часі між скажемо періодом скажемо встановлення як викладача і теперішнім часом.<неи - Значить, суто своїми, мабуть, здібностями. Мені думается, що десь відірвала людяність. Бо мені так кажуть багато, хто може от так сказати, що значить, дякую вам за людяність. Але очевидно, значить, тим, чим я мій собі пробити цей шлях і очевидно бачили десь зі сторони, ну і фіксували очевидно, і пропонували, бо були ще й інші пропозиції в свій час: і в мерію і в інші структури. Але обрав наш навчальний заклад і по сьогоднішній день я тут працюю і займаю ті посади зрештою як...<неи - Ну, наприклад, заступник секретаря комітету комсомолу, так це на правах якби було райкому комсомолу. Пізніше секретар комітету комсомолу прирівнювалися до посади першого секретаря, значить, районного комітету комсомолу. Так після цього це по щаблях: асистент, старший викладач, ось доцент кафедри, був і завідувачем кафедри, але з об'єднанням, у зв'язку з тим, що проходили ліцензування у магістратурі. А відповідно магістратура дається тільки під доктора наук, кафедра мається на увазі так. Тому десь прийшлося написати заяву і піти з посади завідувача кафедри. Але сьогодні крім того 9 років фактично на такій посаді як відповідальний секретар приміральної комісії і кілька років, уже не пригадую, директор навчально-наукового центру післядипломної освіти. Ну, от власне, всі такі кар'єрні мій якось шляхи, чи там допустимо кар'єра моя так, яка складалася.<неи - Я скажу тут так. Я є декан післядипломної освіти, і післядипломна освіта це якби безперервне навчання. Тобто скільки ти не вважав, що ти маєш там диплом, що ти маєш певну там якусь посаду. Але взагалі завжди треба вчитися. Я не скажу, що я досяг всього я по сьогоднішній день намагався щось вбирати в себе. Але чим я якби володію, що я маю, то безумовно ділюся своїми колегами і безумовно і беру від своїх колег те, чого мені сьогодні не достає. Тому кажу ще раз, я ніколи не закривався, як я кажу, як черепашка, намагався бути корисним комусь і брати все те корисне у кого воно є.<неи - Поряд з тим, що я скажемо десь і займаюся тим, що стосується прийому і набору до нашого навчального закладу, тим що я викладаю на нашому географічному факультеті, ще люблю фізичну працю. Для мене субота, як для людини, це віддихна ось де я можу скажемо наповозитися в селі недалеко за 30 кілометрів від Луцька і ввечері

Textanz : UNREGISTERED

Text Tools Help

Phrase frequency Concordance Wordforms Summary Options

Find

word	frequency
Я	64
і	57
що	39
в	33
десь	31
не	31
значить	29
але	27
ще	27
з	26
то	26
на	25
так	24
це	22
якби	19
скажімо	17
там	16
Тому	16
мене	15
ось	13
мені	13
до	13
все	12
Бо	12
ни	12
кажу	12

position	context
77	того з чим я сьогодні зв'язаний
209	той момент коли я ще навчався на
729	кола, з ким я працював починаючи з
1062	йти служити, але я сам добровільно попросився
1367	То я кажу ще раз
1409	по теперішній час я на різних посадах
2169	тими тут лесь, а кажу ще раз

Calculate

Total results: 718 1:1 10794 bytes : D:\Textanz_magdysiu\BНЗ 4.txt

ПУСК Fwd: i:trepe1o - s.za... Textanz_magdysiu Textanz RESULTS_MAGDYSIU... EN 13:01

Text

- Власне професійна діяльність розпочиналася, можливо, не з того з чим я сьогодні зв'язаний. Мається на увазі, не з викладацькою роботою. Розпочиналося все в далекому 1980 році, навіть в той момент коли я ще навчався на п'ятому курсі. Розпочалося із того, значить, що мене було обрано заступником секретаря комітету комсомолу Луцького тоді ще державного педагогічного інституту. Можливо сьогодні звучить комсомол, якби значить те, що таке щось значить непривабливе, але скажу це була певна школа. Хто скажемо проходив цю школу по щаблях от, тому десь залишався надалі на високих якби скажімо посадах. Ну хто не зумів втриматися під час того життя, тому безумовно з тих щаблів падав і тд. Можу сказати, що з того кола, з ким я працював починаючи з 1980 року – це Микола Ярославович Романюк, нинішній мер міста, ось значить це Володимир Гунчик, сьгоднішній губернатор нашої області. Це значить, по крайній мірі ті люди, з ким мене у 80 роках звела доля через комсомол. А, значить, була служба в армії. Хоча безумовно значить можна було не йти служити, але я сам добровільно попросився, значить, і відслужив півтора року у Збройних Силах тоді ще Радянського Союзу. Нині в запасі капітан Збройних Сил уже України. А з 86 року чисто уже на викладацькій роботі, бо до 1986 року там перепліталась комсомольська робота і власне десь, значить, викладацька по мірі. То я кажу ще раз з 86 року по теперішній час я на різних посадах. Проїшов від асистента до доцента кафедри. «неи - Хіба може в ласне з цього, що скажемо пройшло... Десь варто може було б прискорити момент захисту своєї кандидатської дисертації. Оскільки десь все-таки цей період, коли працював у комсомолі, він трохи вибив, вивів мене із тої наукової діяльності, але в цілому абсолютно не шкідую від того, що скажемо побачив, що зробив і як зробив. Тому що і парк Лесі Українки, і парк 900-річчя міста Луцька – це справа рук студентів, тоді ще Луцького державного педагогічного інституту. Мається на увазі, може то так сказано велично, справа рук, але дуже багато було зроблено до 900 років міста Луцька. Це був період якраз тої роботи комсомольської. Але пізніше, уже це викладацька робота, тому тут десь я кажу ще раз можна хіба було би пришвидшити захист, бо трохи з захистом дисертації пройшов великий відлік в часі між скажемо періодом скажемо встановлення як викладача і теперішнім часом. «неи - Значить, суто своїми, мабуть, здібностями. Мені думається, що десь відправа людяність. Бо мені так кажуть багато, хто може от так сказати, що значить, дякую вам за людяність. Але очевидно, значить, тим, чим я міг собі пробити цей шлях і очевидно бачили десь зі сторони, ну і фіксували очевидно, і пропонували, бо були ще й інші пропозиції в свій час і в мерю і в нші структури. Але обрав наш навчальний заклад і по сьогоднішній день я тут працюю і займаю ті посади зрештою як... «неи - Ну, наприклад, заступник секретаря комітету комсомолу, так це на правах якби було райкому комсомолу. Пізніше секретар комітету комсомолу прирівнювалися до посади першого секретаря, значить, районного комітету комсомолу. Так після цього це по щаблях: асистент, старший викладач, ось доцент кафедри, був і завідувачем кафедри, але з об'єднанням, у зв'язку з тим, що проходили ліцензування у маїстратурі. А відповідно маїстратура дається тільки під доктора наук, кафедра мається на увазі так. Тому десь прийшлося написати заяву і піти з посади завідувача кафедри. Але сьогодні крім того 9 років фактично на такій посаді як відповідальний секретар приймальної комісії і кілька років, уже не пригадую, директор навчально-наукового центру післядипломної освіти. Ну, от власне, всі такі кар'єрні мої якісь шляхи, чи там допустимо кар'єра моя так, яка складалася. «неи - Я скажу тут так. Я є декан післядипломної освіти, і післядипломна освіта це якби безперервне навчання. Тобто скільки ти не в вважав, що ти маєш там диплом, що ти маєш певну там якусь посаду. Але взагалі завжди треба вчитися. Я не скажу, що я досяг всього я по сьогоднішній день намагаюся щось вбирати в себе. Але чим я якби володію, що я маю, то безумовно ділюся своїми колегами і безумовно і беру від своїх колега те, чого мені сьогодні не достає. Тому кажу ще раз, я ніколи не закривався, як я кажу, як черепашка, намагався бути корисним комусь і брати все те корисне у кого воно є. «неи - Поряд з тим, що я скажемо десь і займаюся тим, що стосується прийому і набору до нашого навчального закладу, тим що я викладаю на нашому географічному факультеті, ще люблю фізичну працю. Для мене субота, як для людини, це відпочивання ось. де я можу скажемо наповнюватися в селі недалеко за 30 кілометрів від Луцька і ввечері

Textanz : UNREGISTERED

Text Tools Help

Phrase frequency Concordance Wordforms Summary Options

Find

wordform	frequency	length	dispersion
значить	29	7	3410,7
скажимо	17	7	2371,6
комсомол	12	8	3104,6
виклада	8	7	1750,7
очевидно	6	8	2397,2
хотілося	6	8	767,3
секретар	5	8	1136,9
комсомолу	5	9	1063,6
можливо	5	7	4269,9
викладацьк	5	10	1989,6
комсомольськ	4	12	4062,1
комітету	4	8	1155,3
зробити	4	7	1720,9
займаюс	4	7	909,2
допомога	4	8	1084,3
кафедри	4	7	779,1
планувати	3	9	165
кажеться	3	8	1792,3
сьогоднішній	3	12	1292,2
починаю	3	7	3434,7
підлядипломн	3	12	81
навчальн	3	8	670,8
працюва	3	7	3742
займаюся	3	8	1049,4
попрацювати	3	11	1462,9
мається	3	7	2219,1
думається	3	9	1632,8
допомагати	3	10	292,8
дозволя	2	7	12,5
дружина	2	7	1491,5
виконува	2	8	288,5
скоріше	2	7	388,5
виходить	2	8	2104,5
намагаєтс	2	9	171,3

Calculate

Total results: 94 1:1 10794 bytes : D:\Textanz_magdysjuk\BHS 4.txt

пуск Fwd: ihrefpo - s.za... Textanz_magdysjuk Textanz RESULTS_MAGDYSIU... EN 12:05

Text

- Власне професійна діяльність розпочиналася, можливо, не з того з чим я сьогодні зв'язаний. Мається на увазі, не з викладацькою роботою. Розпочиналося все в далекому 1980 році, навіть в той момент коли я ще навчався на 6'тому курсі. Розпочалося із того, значить, що мене було обрано заступником секретаря комітету комсомолу Луцького тоді ще державного педагогічного інституту. Можливо сьогодні звучить комсомол, який значить те, що таке щось значить неприважливе, але скажу це була певна школа. Хто скажемо проходив цю школу по щаблях от, тому десь залишався надалі на високих яки скажимо посадах. Ну хто не зумів втриматися під час того життя, тому безумовно з тих щаблів падав ітд. Можу сказати, що з того кола, з ким я працював починаючи з 1980 року – це Микола Ярославич Романюк, нинішній мер міста, ось значить це Володимир Гунчак, сьогоднішній губернатор нашої області. Це значить, по крайній мірі ті люди, з якими мене у 80 роках звела доля через комсомол. А, значить, була служба в армії. Хоча безумовно значить можна було не йти служити, але я сам добровільно попросився, значить, і відслужив півтора року у Збройних Силах тоді ще Радянського Союзу. Нині в запасі капітан Збройних Сил уже України. А з 86 року чисто уже на викладацькій роботі, бо до 1986 року там перепліталась комсомольська робота і власне десь, значить, викладацька по мірі. То я кажу ще раз з 86 року по теперішній час я на різних посадах. Проїшов від асистента до доцента кафедри.
-чней - Хіба може власне з цього, що скажемо пройшло... Десь варто може було б прискорити момент захисту своєї кандидатської дисертації. Оскільки десь все-таки цей період, коли працював у комсомолі, він трохи вибив, вивів мене із тої наукової діяльності, але в цілому абсолютно не шкоду від того, що скажемо побачив, що робив і як зробив. Тому що і парк Лесі Українки, і парк 900-річчя міста Луцька – це справа рук студентів, тоді ще Луцького державного педагогічного інституту. Мається на увазі, може то так сказано велично, справа рук, але дуже багато було зроблено до 900 років міста Луцька. Це був період якраз тої роботи комсомольської. Але пізніше, уже це викладацька робота, тому тут десь я кажу ще раз можна хіба було би пришвидшити захист, бо трохи з захистом дисертації пройшов великий відлік в часі між скажемо періодом скажемо встановлення як викладача і теперішнім часом -чней - Значить, суто своїми, мабуть, здібностями. Мені думається, що десь відірвала людяність. Бо мені так кажуть багато, хто може от так сказати, що значить, дякую вам за людяність. Але очевидно, значить, тим, чим я міг собі пробити цей шлях і очевидно бачили десь зі сторони, ну і фіксували очевидно, і пропонували, бо були ще й інші пропозиції в свій час і в мерю і в інші структури. Але обрав наш навчальний заклад і по сьогоднішній день я тут працюю і займаю ті посади зрештою як...-чней - Ну, наприклад, заступник секретаря комітету комсомолу, так це на правах яки було райкому комсомолу. Пізніше секретар комітету комсомолу прирівнювалися до посади першого секретаря, значить, районного комітету комсомолу. Так після цього це по щаблях асистент, старший викладач, ось доцент кафедри, був і завідувачем кафедри, але з об'єднанням, у зв'язку з тим, що проходили ліцензування у магістратури. А відповідно магістратура дається тільки під доктора наук, кафедра мається на увазі так. Тому десь прийшлося написати заяву і піти з посади завідувача кафедри. Але сьогодні крім того 9 років фактично на такій посаді як відповідальний секретар приміальної комісії і кілька років, уже не пригадую, директор навчально-наукового центру післядипломної освіти. Ну, от власне, всі такі кар'єрні мої якісь шляхи, чи там допустимо кар'єра моя так, яка складалася -чней - Я скажу тут так. Я є декан післядипломної освіти, і післядипломна освіта це яки безперервне навчання. Тобто скільки ти не вважав, що ти маєш там диплом, що ти маєш певну там якусь посаду. Але взагалі завжди треба вчитися. Я не скажу, що я досі всього я по сьогоднішній день намагаюся щось вбирати в себе. Але чим я яки володію, що я маю, то безумовно ділюся своїми колегами і безумовно і беру від своїх колег те, що мені сьогодні не достає. Тому кажу ще раз, я ніколи не закривався, як я кажу, як черепашка, намагався бути корисним комусь і брати все те корисне у кого воно є. -чней - Поряд з тим, що я скажемо десь і займаюся тим, що стосується прийому і набору до нашого навчального закладу, тим що я викладаю на нашому географічному факультеті, ще люблю фізичну працю. Для мене субота, як для людини, це відпочинок ось. де я можу скажемо наповнюватися в селі недалеко за 30 кілометрів від Луцька і ввечері

Textanz : UNREGISTERED

Text Tools Help

Phrase frequency Concordance Wordforms Summary Options

Number of words	1866	Number of distinct words	729
Avg. words per sentence	19,85	Avg. words per paragraph	1866,00
Avg. characters per word	4,60	Lexical density	0,39
Number of sentences	94	Number of paragraphs	1
Avg. sentences per paragraph	94,00		

Longest word (18 char.)

Shortest word (1 char.)

Longest sentence (54 words)

Shortest sentence (1 words)

Readability (the higher, the harder to read)

Calculate

Summary 1:1 10794 bytes : D:\Textanz_magdysiu\BНЗ 4.txt

пуск Fwd: ihrefo - s.za... Textanz_magdysiu Textanz RESULTS_MAGDYSIU... EN 12:06

Text

- Власне професійна діяльність розпочиналася, можливо, не з того з чим я сьогодні зв'язаний. Мається на увазі, не з викладацькою роботою. Розпочиналося все в далекому 1980 році, навіть в той момент коли я ще навчався на п'ятому курсі. Розпочалося із того, значить, що мене було обрано заступником секретаря комітету комсомолу Луцького тоді ще державного педагогічного інституту. Можливо о сьогодні звучить комсомол, яби значить те, що таке щось значить непривабливе, але скажу це була певна школа. Хто скажемо проходив цю школу по щаблях от, тому десь залишався надалі на високих яки скажимо посадах. Ну хто не зумів втриматися під час того життя, тому безумовно з тих щаблів падав ітд. Можу сказати, що з того кола, з ким я працював починаючи з 1980 року – це Микола Ярославич Романюк, нинішній мер міста, ось значить це Володимир Гунчик, сьогоднішній губернатор нашої області. Це значить, по крайній мірі ті люди, з якими мене у 80 роках зела доля через комсомол. А, значить, була служба в армії. Хоча безумовно значить можна було не йти служити, але я сам добровільно попросився, значить, і відслужив півтора року у Збройних Силах тоді ще Радянського Союзу. Нині в запасі капітан Збройних Сил уже України. А з 86 року чисто уже на викладацькій роботі, бо до 1986 року там перепліталася комсомольська робота і власне десь, значить, викладацька по мірі. То я кажу ще раз з 86 року по теперішній час я на різних посадах. Пройшов від асистента до доцента кафедри. чнені - Хіба може власне з цього, що скажемо пройшло... Десь варто може було б прискорити момент захисту своєї кандидатської дисертації. Оскільки десь все-таки цей період, коли працював у комсомолі, він трохом вибив, вивів мене із тої наукової діяльності, але в цілому абсолютно не шкодую від того, що скажемо любачив, що зробив і як зробив. Тому що і парк Лесі Українки, і парк 900-річчя міста Луцька – це справа рук студентів, тоді ще Луцького державного педагогічного інституту. Мається на увазі, може то так сказано величю, справа рук, але дуже багато було зроблено до 900 років міста Луцька. Це був період якраз тої роботи комсомольської. Але пізніше, уже це викладацька робота, тому тут десь я кажу ще раз можна хіба було би пришвидшити захист, бо трохом з захистом дисертації пройшов великий відлік в часі між скажемо періодом скажемо встановлення як викладача і теперішнім часом. чнені - Значить, суто своїми, мабуть, здібностями. Мені думається, що десь відіграла людяність. Бо мені так кажуть багато, хто може от так сказати, що значить, дякую вам за людяність. Але очевидно, значить, тим, чим я міг собі пробити цей шлях і очевидно бачили десь зі сторони, ну і фіксували очевидно, і пропонували, бо були ще й інші пропозиції в свій час і в мерю і в інші структури. Але обрав наш навчальний заклад і по сьогоднішній день я тут працюю і займаю ті посади зрештою як... чнені - Ну, наприклад, заступник секретаря комітету комсомолу, так це на правах яки було райкому комсомолу. Пізніше секретар комітету комсомолу прирівнювалися до посади першого секретаря, значить, районного комітету комсомолу. Так після цього це по щаблях: асистент, старший викладач, ось доцент кафедри, був і завідувачем кафедри, але з об'єднанням, у зв'язку з тим, що проходили ліцензування у магістратурі. А відповідно магістратура дається тільки під доктора наук, кафедра мається на увазі так. Тому десь прийшлося написати заяву і піти з посади завідувача кафедри. Але сьогодні крім того 9 років фактично на такій посаді як відповідальний секретар приймальної комісії і кілька років, уже не пригадую, директор навчально-наукового центру післядипломної освіти. Ну, от власне, всі такі кар'єрні мої якісь шляхи, чи там допустимо кар'єра моя так, яка складалася. чнені - Я скажу тут так. Я є декан післядипломної освіти, і післядипломна освіта це яки безперервне навчання. Тобто скільки ти не вважав, що ти маєш там диплом, що ти маєш певну там якусь посаду. Але взагалі завжди треба вчитися. Я не скажу, що я досяг всього я по сьогоднішній день намагаюся щось вбирати в себе. Але чим я яки володію, що я маю, то безумовно ділюся своїми колегами і безумовно і беру від своїх колег те, що мені сьогодні не достає. Тому кажу ще раз, я ніколи не закривався, ж я кажу, як черепашка, намагався бути корисним комусь і брати все те корисне у кого воно є. чнені - Поряд з тим, що я скажемо десь і займаюся тим, що стосується прийому і набору до нашого навчального закладу, тим що я викладаю на нашому географічному факультеті, це люблю фізичну працю. Для мене субота, як для людини, це відпочинок ось. де я можу скажемо напрацюватися в селі недалеко за 30 кілометрів від Луцька і в вечорі

Результати аналізу матеріалів напівструктурованого інтерв'ю респондента 5 (ВНЗ)

Textanz : UNREGISTERED

Text Tools Help

Phrase frequency Concordance Wordforms Summary Options

Filter

phrase	frequency	words	dispersion
хотів би	7	2	1478,5
на роботу	7	2	2582,1
я хотів	6	2	871,8
в мене	6	2	3788
у нас	5	2	2924,9
що я	5	2	1998,7
на факультеті	5	2	534,4
здоров'я	5	2	411,3
я не	5	2	2264,9
коли я	5	2	1411,6
щоб я	4	2	1069,2
як я	4	2	2858,2
по суті діла	4	3	756,9
я би	4	2	2758,4
в нас	4	2	3095,2
не було	4	2	2238
на роботу, то	3	3	181,5
це дуже	3	2	2634,7
в неї	3	2	2516,2
і не	3	2	1761,7
щоб не	3	2	3057,1
ви знаєте	3	2	2765,6
дуже хороше	3	2	2972,2
в принципі	3	2	2657,8
що, в	3	2	1843,6
і в	3	2	2986,1
Я хотів би	3	3	854,5
на одному	3	2	3312,6
тому що	3	2	4459
і так	3	2	1067,5
я тут	3	2	2172,2
саме основне	3	2	1906,6
нічого не	3	2	42,9
немає	2	2	769,6

Calculate

Total results: 135 1:1 11869 bytes : D:\Textanz_magdytsiuk\ВНЗ 5.txt

пУСК Fwd: ihref'vo - s.za... Textanz_magdytsiuk Textanz RESULTS_MAGDYTSIU... EN 12:09

Text

... Професійна діяльність моя, по суті діла, почалася з того, як я перший раз прийшов на роботу в цей ВНЗ, тоді був педагогічний. Я закінчив у 1981 році географічний факультет Московського університету імені Ломоносова і прийшов сюди от. Коли взяли мене на роботу на кафедру фізичної географії, тоді я був як стажер один рік. І по суті діла з педагогічною діяльністю я з'явився вперше. Ну і тоді розпочалася моя робота по відношенню, по мобілізації всіх зусиль на удосконалення і на здобуття навичок педагогічної майстерності. Кожен день приходилось щось з'ясувати нове, шукати по бібліотеках матеріал, тому що по суті діла, мене не готували викладачем от педагогічним тим більше. Тому як прийшов я сюди на кафедру, почалося удосконалення, розпочалося удосконалення моєї педагогічної майстерності. чени - Ну, 33 роки от вже було... 33 роки, розпочався 34 рік. От все працюю на одній кафедрі, але от буквально 2 роки тому назад, перейшов на кафедру туризму та готельного господарства, де завідує кафедрою доктор географічних наук, професор Ільїн Леонід Володимирович. чени - Щаблі, щоб гучних то не було. Скажу відверто, я дуже втівав від якихось пропозицій таких на якусь посаду. Це треба сказати відверто, я міг би мати дуже багато посад, але я завжди від них якось відмовлявся, не любив я дуже, і зараз я вас скажу не люблю керувати людьми. Хоча це може зараз не правильно, як подивившись з іншої сторони. Ну от немає у мене жипки поучати там, керував там ними, давати якісь завдання. Завдання можна давати, якщо треба щось зробити студентам, можна давати завдання. Ну а так, то можу сказати саме найбільше, то перше 1997 році я поступив в аспірантуру в Одеський університет там побув 2 роки. Там дуже добре, я вже познайомився з науковою діяльністю поряд з тим, що я тут займався педагогічною діяльністю. Потім, коли я приїхав з аспірантури сюди на наш факультет вот, то тоді був момент, коли я, наш декан Михайло Михайлович, коли я пішов в аспірантуру прийшов на моє місце студентом. І він по суті діла, від самого студента пройшов шлях до декана. І коли я з аспірантури прийшов, то трошки попрацював і став заступником Михайла Михайловича. Так сказати працював під його керівництвом. Дуже легко було працювати, бо людина високих моральних якостей, чесна, скромна, нормальна людина, хороша. Вот і мені легко було з ним працювати і хочу підкреслити один штрих такий, що був в мене студентський деканат такий, кожний мав свої обов'язки. І підібрав я такий хороший студентський деканат, ну такі хороші студенти, що завжди я їх згадую. Дуже багато роботи ми робили тут в нас на факультеті і один штрих тільки скажу, щоб не зосереджувати, забирати у вас часу багато, що іменно колись, сьогодні вона у нас працює викладачем Тетяна Сергієна Павловська. Вона була заступником студентського деканату і вона відповідала за культ-масовий сектор. І от треба похвастатись трошечки, що якийсь один раз ми з нею сіли в аудиторії і намітили собі програму засідання студентського деканату на наступний день. І ми говорили про культ-масову роботу, ділилися враженнями. Я її надихав на те, щоб щось робити, якийсь план складати, щоб було цікаво якийсь дозвілля з студентами. Саме тоді в цей час хочу відмітити зародилася чудова ідея - це провести вперше на нашому факультеті Міс географічного факультету. То ця ідея так вдало получилася. Я сидів дома, перед тим, як я мав з нею зустрітись, дивився дома телевизор і показують Міс України. І в мене закралась така думка, щоб на факультеті зробити, і сіли і почали готувати. "Тань, а жби нам це зробити на факультеті". "Я теж вам хотіла це сказати". Ніде ще такого немає взагалі у вузах України навіть не має. Я досі пишаюся тим, що коли Таня виступила, то одна із фраз, яка в неї прозвучала, у нас на факультеті міс факультету проведемо оце з дівчатами чи з хлопцями. Розпочали, як не дивно, з хлопців з 1 по 5 курсів. Виявилось це дуже хороше дійство, тому і пишаюся тим, що теж було за моєї роботи це зроблене. Містер хлопців потім перейшло до дівчат. Потім дивимось вже пішло на біологічний факультет, на хімічний, і тут ми дивимось починають робити міс університету. Це було дуже примно. Це було одне з таких починань і одне з моїх таких, я знаю, приминих спотаді тут роботи на факультеті. чени - Знаєте, роботу я люблю свою, але як би не було такого чудового колективу, я би можливо би і тут і не працював би. Роботою своєю і не займаюся б, бо сьогодні кожна людина вибирає собі своє місце по тому, як вона хоче, які в неї можливості. Але з самого початку, як я прийшов, то ви знаєте от я можу сказати відверто, що жодного разу до сьогоднішнього дня ви можете собі уявити скільки

Textanz : UNREGISTERED

Text Tools Help

Phrase frequency Concordance Wordforms Summary Options

Find

word	frequency
я	80
і	60
не	44
на	39
в	38
що	34
з	30
Це	26
би	24
Дуже	23
щоб	23
то	23
було	19
як	17
мене	17
до	14
там	14
Так	14
Але	14
нас	13
тут	13
тому	12
от	11
неи	11
Коли	11
и	11

position	context
72	з того, як я перший раз прийшов
137	Я закінчив у 1981
307	фізичної географії, тоді я був як стажор
374	з педагогічною діяльністю я зіткнувся вперше
707	Тому як прийшов я сюди на кафедру
1140	Скажу відверто, я дуже втік від
1227	треба сказати відверто, я міг би мати

Calculate

Total results: 786 1:1 11869 bytes : D:\Textanz_magdysjuk\BHS 5.txt

пущ Fwd: iнтерп'ю - s.za... Textanz_magdysjuk Textanz RESULTS_MAGDYSLU... EN 13:01

Text

- Професійна діяльність моя, по суті діла, починалася з того, як я перший раз прийшов на роботу в цей ВУЗ, тоді був педагогічний. Я закінчив у 1981 році географічний факультет Московського університету імені Ломоносова і прийшов сюди от. Коли взяли мене на роботу на кафедру фізичної географії, тоді я був як стажор один рік. І по суті діла з педагогічною діяльністю я зіткнувся вперше. Ну і тоді розпочалася моя робота по відточенню, по мобілізації всіх зусиль на удосконалення і на здобуття навичок педагогічної майстерності. Кожен день приходилось щось з'ясувати нове, шукати по бібліотеках матеріал, тому що по суті діла, мене не готовили викладачем от педагогічним тим більше. Тому як прийшов я сюди на кафедру, почалася удосконалення, розпочалася удосконалення моєї педагогічної майстерності чени - Ну, 33 роки от вже було... 33 роки, розпочався 34 рік. От все працюю на одній кафедрі, але от буквально 2 роки тому назад, перейшов на кафедру туризму та готельного господарства, де завідує кафедрою доктор географічних наук, професор Ільїн Леонід Володимирович. чени - Щаблі, щоб пучих то не було. Скажу відверто, я дуже втік від якогось пропозиції таких на якусь посаду. Це треба сказати відверто, я міг би мати дуже багато посад, але я завжди від них якось відмовлявся, не любив я дуже, і зараз я вас скажу не люблю керувати людьми. Хоча це може зараз не правильно, як подивився з іншої сторони. Ну от немає у мене жипки поучати там, керував там ними, давати якісь завдання. Завдання можна давати, якщо треба щось зробити студентам, можна давати завдання. Ну а так, то можу сказати саме найбільше, то перше 1997 році я поступив в аспірантуру в Одеський університет там побув 2 роки. Там дуже добре, я вже познайомився з науковою діяльністю поряд з тим, що я тут займався педагогічною діяльністю. Потім, коли я приїхав з аспірантури сюди на наш факультет вот, то тоді був момент, коли я, наш декан Михайло Михайлович, коли я пішов в аспірантуру прийшов на моє місце студентом. І він по суті діла, від самого студента прийшов шлях до декана. І коли я з аспірантури прийшов, то трошки попрацював і став заступником Михайла Михайловича. Так сказати працював під його керівництвом. Дуже легко було працювати, бо людина високих моральних якостей, чесна, скромна, нормальна людина, хороша. Вот і мені легко було з ним працювати і хоча підкреслити один штрих такий, що був в мене студентський деканат такий, кожний мав свої обов'язки. І підібрав я такий хороший студентський деканат, ну такі хороші студенти, що завжди я їх згадую. Дуже багато роботи ми робили тут в нас на факультеті і один штрих тільки скажу, щоб не зосереджувати, забирати у вас часу багато, що іменно колись, сьогодні вона у нас працює викладачем Тетяна Сергієна Павловська. Вона була заступником студентського деканату і вона відповідала за культ-масовий сектор. І от треба похвастатись трошечки, що якийсь раз ми з нею сіли в аудиторії і намтили собі програму засідання студентського деканату на наступний день. І ми говорили про культ-масову роботу, ділилися враженнями. Я її надихав на те, щоб щось робити, якийсь план складати, щоб було цікаво якимось дозволила з студентами. Саме тоді в цей час хочу відмітити зародилася чудова ідея - це провести вперше на нашому факультеті Міс географічного факультету. То ця ідея так вдало получилася. Я сидів дома, перед тим, як я мав з нею зустрітись, дивився дома телевізор і показують Міс України. І в мене закралася така думка, щоб на факультеті зробити, і сіли і почали готувати: "Таня, а якщо нам це зробити на факультеті". "Я теж вам хотіла це сказати". Ніде це такого немає взагалі у вузах України навіть не має. Я досі пишуся тим, що коли Таня виступила, то одна іє фраза, яка в неї прозвучала, у нас на факультеті міс факультету проведемо оце з дівчатами чи з хлопцями. Розпочали, як не дивно, з хлопців з 1 по 5 курсів. Виявилось це дуже хороше дійство, тому і пишуся тим, що теж було за моєї роботи це зроблено. Містер хлопців потім перейшло до дівчат. Потім дивимось вже пішло на біологічний факультет, на хімічний, і тут ми дивимось починають робити міс університету. Це було дуже приємно. Це було одне з таких починань і одне з моїх таких, я знаю, приємних спогадів тут роботи на факультеті. чени - Знаєте, роботу я люблю свою, але як би не було такого чудового колективу, я би можливо би і тут і не працював би. Роботою своєю і не займався б, бо сьогодні кожна людина вибирає собі своє місце по тому, як вона хоче, як в неї можливість. Але з самого початку, як я прийшов, то ви знаєте от я можу сказати відверто, що жодного разу до сьогоднішнього дня ви можете собі уявити скільки

Textanz : UNREGISTERED

Text Tools Help

Phrase frequency Start calculation (Ctrl+H)ms Summary Options

Number of words	1996	Number of distinct words	798
Avg. words per sentence	15.97	Avg. words per paragraph	1996.00
Avg. characters per word	4.71	Lexical density	0.40
Number of sentences	125	Number of paragraphs	1
Avg. sentences per paragraph	125.00		

Longest word (18 char.) Східноєвропейським

Shortest word (1 char.) з

Longest sentence (48 words) Перше, це виходить з такого дуже плачевного становища, в якому опинилася

Shortest sentence (1 words) <неи.

Readability (the higher, the harder to read) 8,712

Calculate

Summary 1:1 11869 bytes : D:\Textanz_magdysluk\BH3.5.txt

пущк Fwd: интерпо - s.za... Textanz_magdysluk Textanz RESULTS_MAGDYSLU... EN 12:10

Text

- Професійна діяльність моя, по суті діла, починалася з того, як я перший раз прийшов на роботу в цей ВУЗ, тоді був педагогічний. Я закінчив у 1981 році географічний факультет Московського університету імені Ломоносова і прийшов сюди от. Коли взяли мене на роботу на кафедру фізичної географії, тоді я був як стажор один рік. І по суті діла з педагогічною діяльністю я зіткнувся вперше. Ну і тоді розпочалася моя робота по відточенню, по мобілізації всіх зусиль на удосконалення і на здобуття навичок педагогічної майстерності. Кожен день приходилося щось з'ясувати нове, шукати по бібліотеках матеріал, тому що по суті діла, мене не готовили викладачем от педагогічним тим більше. Тому як прийшов я сюди на кафедру, почалося удосконалення, розпочалося удосконалення моєї педагогічної майстерності.<неи - Ну, 33 роки от вже було... 33 роки, розпочався 34 рік. От все працюю на одній кафедрі, але от буквально 2 роки тому назад, перейшов на кафедру туризму та готельного господарства, де завідує кафедрою доктор географічних наук, професор Ільїн Леонід Володимирович.<неи - Щабль, щоб гучних то не було. Скажу відверто, я дуже втік від якихось пропозицій таких на якусь посаду. Це треба сказати відверто, я міг би мати дуже багато посад, але я завжди від них якось відмовлявся, не любив я дуже, і зараз я вас скажу не люблю керувати людьми. Хоча це може зараз не правильно, як подивився з іншої сторони. Ну от немає у мене жипки поучати там, керував там ними, давати якісь завдання. Завдання можна давати, якщо треба щось зробити студентам, можна давати завдання. Ну а так, то можу сказати саме найбільше, то перше 1997 році я поступив в аспірантуру в Одеський університет там побув 2 роки. Там дуже добре, я вже познайомився з науковою діяльністю поряд з тим, що я тут займався педагогічною діяльністю. Потім, коли я прийшов з аспірантури сюди на наш факультет вот, то тоді був момент, коли я, наш декан Михайло Михайлович, коли я пішов в аспірантуру прийшов на моє місце студентом. І він по суті діла, від самого студента прийшов шлях до декана. І коли я з аспірантурою прийшов, то трошки попрацював і став заступником Михайла Михайловича. Так сказати працював під його керівництвом. Дуже легко було працювати, бо людина високих моральних якостей, чесна, скромна, нормальна людина, хороша. Вот і мені легко було з ним працювати і хочу підкреслити один штрих такий, що був в мене студентський деканат такий, кожний мав свої обов'язки. І підбрав я такий хороший студентський деканат, ну такі хороші студенти, що завжди їх згадую. Дуже багато роботи ми робили тут в нас на факультеті і один штрих тільки скажу, щоб не зосереджувати, забирати у вас часу багато, що імено колись, сьогодні вона у нас працює викладачем Тетяна Сергієвна Павловська. Вона була заступником студентського деканату і вона відповідала за культ-масовий сектор. І от треба похвастатись трошки, що якимось одним раз ми з нею сіли в аудиторії і намитили собі програму засідання студентського деканату на наступний день. І ми говорили про культ-масову роботу, ділилися враженнями. Я її надихав на те, щоб щось робити, якийсь план складати, щоб було цікаво якесь дозвілля з студентами. Саме тоді в цей час хочу відмітити зародилася чудова ідея - це провести вперше на нашому факультеті Міс географічного факультету. То ця ідея так далося поспішила. Я сидів дома, перед тим, як я мав з нею зустрітись, дивився дома телевизор і показують Міс України. І в мене закралася така думка, щоб на факультеті зробити, і сіли і почали готувати: "Таня, а якби нам це зробити на факультеті". "Я теж вам хотіла це сказати". Ніде ще такого немає взагалі у вузах України навіть не має. Я досі пишу тим, що коли Таня виступила, то одна із фраз, яка в неї прозвучала, у нас на факультеті міс факультету проведемо оце з дівчатами чи з хлопцями. Розпочали, як не дивно, з хлопців з 1 по 5 курсів. Виявилось це дуже хороше дійство, тому і пишався тим, що теж було за моєї роботи це зроблено. Містер хлопців потім перейшло до дівчат. Потім дивимось вже пішло на біологічний факультет, на хімічний, і тут ми дивимось починають робити міс університету. Це було дуже приємно. Це було одне з таких починань і одне з моїх таких, я знаю, приємних спогадів тут роботи на факультеті.<неи - Знаєте, роботу я люблю свою, але як би не було такого чудового колективу, а би можливо би і тут і не працював би. Роботою своєю і не займався б, бо сьогодні кожна людина вибирає собі своє місце по тому, як вона хоче, як в неї можливість. Але з самого початку, як я прийшов, то ви знаєте от я можу сказати відверто, що жодного разу до сьогоднішнього дня ви можете собі уявити скільки

Психолінгвістичні маркери високого рівня сформованості готовності до виходу на пенсію: результати аналізу за допомогою програми Textanz, 2010

Таблиця 3.6

Результати аналізу матеріалів напівструктурованого інтерв'ю респондента 1 (місто)

Textanz : UNREGISTERED

Text Tools Help

Phrase frequency Concordance Wordforms Summary Options

Filter

phrase	frequency	words	dispersion
дуже люблю	5	2	272,7
у світ прекрасного	2	3	333
у зв'язку з	2	4	456,5
Я дуже люблю	2	3	82
на даний момент	2	3	369
свою професійну діяльність	2	3	429

Calculate

Total results:6 1:1 1402 bytes : D:\Textanz_magdysiu\micro_1.txt

пущ Fwd: ikrpefo - s.za... Textanz_magdysiu Textanz RESULTS_MAGDYSIU... EN 12:13

Text

- Звати мене Валентина Миколаївна Краглик. Я вчителька російської мови та світової літератури, працювала у своєму рідному селі, на даний момент у місті Камені-Каширському. У 1989 році закінчила Луцький педагогічний інститут і почала свою професійну діяльність у сусідньому селі Видерта. Через деякий час перейшла на роботу у свою рідну школу і працювала певний час вчителем. 9 років працювала завучем з виховної роботи, у зв'язку з хворобою звільнилася з посади. Роботу свою дуже люблю. Дуже люблю дітей, з радістю йду до школи. Відчуваю, що дуже потрібна учням, ділюся з ними своїми знаннями, мандруємо у світ прекрасної літератури, знайомимось з різними творами, вчимося жити, думати чини - Роботу люблю. Хочеться змінити світ на краще, виховати хороших, розумних громадян нашої держави. - Так, звичайно. Особливо люблю бачити зацікавлені очі своїх учнів. На даний момент я є класним керівником, тому дуже люблю, коли мої учні приходять до мене додому, запитують поради. - Я дуже люблю свою роботу, тому буду рада, якщо здоров'я дозволить мені подовше попрацювати. А коли завершу свою професійну діяльність, то звичайно є плани, є хобі. Я дуже люблю читати художню літературу, тому у мене буде багато часу, щоб зайнятися своєю улюбленою справою. Хочу поринути у світ прекрасного, прочитати ті твори, які я ще не прочитала, у зв'язку з обманом часу. І, звичайно, гордитися своїми учнями!

Textanz : UNREGISTERED

Text Tools Help

Phrase frequency Concordance Wordforms Summary Options

Find

word	frequency
у	10
з	7
люблю	7
дуже	6
Я	6
свою	5
на	4
Роботу	4
світ	3
звичайно	3
є	3
працювала	3
і	3
тому	3
мене	3
момент	2
зв	2
до	2
діяльність	2
прекрасного	2
селі	2
професійну	2
своїми	2
язку	2
коли	2
часи	2

position context

111	світової літератури, працювала у своєму рідному селі
150	на даний момент у місті Камені-Каширському
178	У 1989 році закінчила
266	свою професійну діяльність у сусідньому селі Видерта
329	перейшла на роботу у свою рідну школу
427	з виховної роботи, у зв'язку з
611	своїми знаннями маніпулюю у світ прекрасного літератури

Calculate

Total results:143 1:1 1402 bytes : D:\Textanz_magdysjuk\micro_1.txt

пук Fwd: ihrefa - s.za... Textanz_magdysjuk Textanz RESULTS_MAGDYSLU... EN 13:02

Text

- Звати мене Валентина Миколаївна Краглик. Я вчителька російської мови та світової літератури, працювала у своєму рідному селі, на даний момент у місті Камені-Каширському. У 1989 році закінчила Луцький педагогічний інститут і почала свою професійну діяльність у сусідньому селі Видерта. Через деякий час перейшла на роботу у свою рідну школу і працювала певний час вчителем. 9 років працювала завучем з виховної роботи, у зв'язку з хворобою звільнилася з посади. Роботу свою дуже люблю. Дуже люблю дітей, з радістю йду до школи. Відчуваю, що дуже потрібна учням, ділюся з ними своїми знаннями, мандруємо у світ прекрасного літератури, знайомимось з різними творами, вчимося жити, думати. «неі - Роботу люблю. Хочеться змінити світ на краще, виховати хороших, розумних громадян нашої держави. - Так, звичайно. Особливо люблю бачити зацікавлені очі своїх учнів. На даний момент я є класним керівником, тому дуже люблю, коли мої учні приходять до мене додому, запитують поради. - Я дуже люблю свою роботу, тому буду рада, якщо здоров'я дозволить мені подовше працювати. А коли завершу свою професійну діяльність, то звичайно є плани, є хобі. Я дуже люблю читати художню літературу, тому у мене буде багато часу, щоб зайнятися своєю улюбленою справою. Хочу поринути у світ прекрасного, прочитати ті твори, які я ще не прочитала, у зв'язку з обмал часу. |, звичайно, гордитися своїми учнями!

Textanz : UNREGISTERED

Text Tools Help

Phrase frequency Concordance Wordforms Summary Options

Find

wordform	frequency	length	dispersion
літератур	3	9	446,2
звичайно	3	8	228,5
працювала	3	9	127,9
прочита	2	7	16
прекрасного	2	11	333
літератури	2	10	270,5
професійну	2	10	429
діяльність	2	10	429

Calculate

Total results:8 1:1 1402 bytes : D:\Textanz_magdysiu\micro_1.txt

Text

Звати мене Валентина Миколаївна Краглик. Я вчителька російської мови та світової літератури, працювала у своєму рідному селі, на даний момент у місті Камені-Каширському. У 1989 році закінчила Луцький педагогічний інститут і почала свою професійну діяльність у сусідньому селі Видерта. Через деякий час перейшла на роботу у свою рідну школу і працювала певний час вчителем. 9 років працювала зауєм з виховної роботи, у зв'язку з хворобою звільнилася з посади. Роботу свою дуже люблю. Дуже люблю дітей, з радістю йду до школи. Відчуваю, що дуже потрібна учням, ділюся з ними своїми знаннями, мандруємо у світ прекрасної літератури, знайомимось з різними творами, вчимося жити, думати.чнені - Роботу люблю. Хочеться змінити світ на краще, виховати хороших, розумних громадян нашої держави. - Так, звичайно. Особливо люблю бачити зацікавлені очі своїх учнів. На даний момент я є класним керівником, тому дуже люблю, коли мої учні приходять до мене додому, запитують поради. - Я дуже люблю свою роботу, тому буду рада, якщо здоров'я дозволить мені подовше попрацювати. А коли завершу свою професійну діяльність, то звичайно є плани, є хобі. Я дуже люблю читати художню літературу, тому у мене буде багато часу, щоб зайнятися своєю улюбленою справою. Хочу поринути у світ прекрасного, прочитати ті твори, які я ще не прочитала, у зв'язку з обмаль часу. І, звичайно, гордитися своїми учнями!

ПУСК

Fwd: ihrepe'lo - s.za...

Textanz_magdysiu

Textanz

RESULTS_MAGDYSIU...

EN

12:14

Textanz : UNREGISTERED

Text Tools Help

Phrase frequency Start calculation (Ctrl+S) Summary Options

Number of words	214	Number of distinct words	145
Avg. words per sentence	11,89	Avg. words per paragraph	214,00
Avg. characters per word	5,25	Lexical density	0,68
Number of sentences	18	Number of paragraphs	1
Avg. sentences per paragraph	18,00		

Longest word (12 char.) педагогічний

Shortest word (1 char.) Я

Longest sentence (22 words) Відчуваю, що дуже потрібна учням, ділюся з ними своїми знаннями, мандруємо у світ

Shortest sentence (2 words) Так, звичайно.

Readability (the higher, the harder to read) 9,2309

Calculate

Text

- Звати мене Валентина Миколаївна Краглик. Я вчителька російської мови та світової літератури, працювала у своєму рідному селі, на даний момент у місті Камені-Каширському. У 1989 році закінчила Луцький педагогічний інститут і почала свою професійну діяльність у сусідньому селі Видерта. Через деякий час перейшла на роботу у свою рідну школу і працювала певний час вчителем. 9 років працювала завучем з виховної роботи, у зв'язку з хворобою звільнилася з посади. Роботу свою дуже люблю. Дуже люблю дітей, з радістю йду до школи. Відчуваю, що дуже потрібна учням, ділюся з ними своїми знаннями, мандруємо у світ прекрасної літератури, знайомимось з різними творами, вчимося жити, думати. -неи - Роботу люблю. Хочеться змінити світ на краще, виховати хороших, розумних громадян нашої держави. - Так, звичайно. Особливо люблю бачити зацікавлені очі своїх учнів. На даний момент я є класним керівником, тому дуже люблю, коли мої учні приходять до мене додому, запитують поради. - Я дуже люблю свою роботу, тому буду рада, якщо здоров'я дозволить мені подовше попрацювати. А коли завершу свою професійну діяльність, то звичайно є плани, є хобі. Я дуже люблю читати художню літературу, тому у мене буде багато часу, щоб зайнятися своєю улюбленою справою. Хочу поринути у світ прекрасного, прочитати ті твори, які я ще не прочитала, у зв'язку з обмаль часу. І, звичайно, гордитися своїми учнями!

Summary 1:1 1402 bytes : D:\Textanz_magdysiu\місто_1.txt

пУСК Fwd: ітрепаю - s.za... Textanz_magdysiu Textanz RESULTS_MAGDYSIU... EN 12:15

Результати аналізу матеріалів напівструктурованого інтерв'ю респондента 2 (місто)

Textanz : UNREGISTERED

Text Tools Help

Phrase frequency Concordance Wordforms Summary Options

Filter

phrase	frequency	words	dispersion
в школі	6	2	1366,1
у нас	6	2	1088,7
думаю, що	5	2	1131,7
у мене	5	2	1264,2
я думаю	5	2	1040,4
що я	4	2	774,1
Тому що	4	2	809,4
я думаю, що	4	3	1144,2
у мене була	3	3	1211,6
що у	3	2	817,3
початковий класів	3	2	431,5
на роботу	3	2	1791,8
і я	3	2	568,3
я не	3	2	926,8
відкриті уроки	3	2	1078,5
На роботі	2	2	250
Ми живемо	2	2	861,5
сім'я	2	2	321,5
в школу	2	2	868
те, що	2	2	517,5
ну не	2	2	1416
що у мене	2	3	547,5
той час	2	2	2005,5
Того що	2	2	73
в школі я	2	3	1838
я дуже	2	2	1928,5
з батьками	2	2	56
буде більше	2	2	13,5
мені здається, що	2	3	364,5
І ми	2	2	2178,5
семінари, на відкриті уроки	2	4	67
у початковий	2	2	58,5
була ще	2	2	54,5
щось своє	2	2	92

Calculate

Total results:46 1:1 4957 bytes : D:\Textanz_magdysluk\місто 2.txt

Text

- Закінчила Володимир-Волинське педагогічне училище у 1987. І нас направили працювати у Камінь-Каширський район село Ворокошле. Перше враження було незабутнє. Приїхали на роботу грузовою машиною. Тому що на той час дорога складалася з бруківки, ну не бруківка, а брущатка така. У Ворокошле ходило мало транспорту. І нас дві таких гарних вчительки привіз шофер із колгоспу імені Щорса. Школа сподобалась, колектив теж. І ми були раді що попали, будемо працювати в цій школі. - Роботу, то я люблю. Але ну, щоб вона грала вирішальну роль у моєму житті, то ні. На першому плані у мене завжди сім'я, хоча судячи думки колег, я дуже хороший вчитель, хороші уроки даю. Наприклад, кожного дня старанно готуюся до тих уроків, дітки мене дуже люблять. Але завжди, скільки років я уже працюю в школі, а в школі я працюю уже 30 років. Завжди на першому місці у мене була сім'я. - Колектив у нас дуже дружній. Судячи з усього, скільки ми їздили на різні семінари, на відкриті уроки по школах Камінь-Каширського району. Скільки до нас приїжджало, дуже багато вчителів приїжджало до нас на семінари, на відкриті уроки, то завжди, судячи з їхньої думки, і я завжди підтримую думку, що всі у нас говорили, що у нас дуже дружній, хороший колектив. У нас не поділяються на кафедри, так як у інших школах. Наприклад, я чула, якщо семінар у початкових класах, то участь приймає весь колектив. Наскільки я чула, то по інших школах, якщо семінари в вчителів у початкових класах, то задіяні вчителі початкових класів. А у нас повністю цілий колектив приймає участь, на чолі з директором Денисюк Марією Іванівною і зауч. Ну, всі приймають активну участь, як в школі так і поза школою. Протягом років у нас... - Правильно ви помітили я не хочу дитини, тому що я думаю, що кожний вчитель повинен мати щось своє, свої якісь надбання, тобто які повинні належати тільки йому. А інші молоді вчителі, які приходять в школу повинні самі пробивати собі доролу. Самі повинні показати показати щось своє, не займати в когось іншого, а показати своє те, що сутю в нього є, власне інтелектуальне. - З часом я її не втілю, тому що у мене була мрія стати лікарем. Вона була ще тоді, коли я навчалася ще в школі. І потім, я не знаю, що я цю мрію не здійснила, тому що, мабуть, була ще молода. Тоді усі мої подруги йшли вчитися на вчителя початкових класів. І я так ніби побоялась, що залишаюся сама і я пішла за ними. Я думаю, що ця мрія моя не здійсниться. Але я думаю, я маю певні знання з медицини. Я випиую певні журнали і мене тягне до різних хвороб, як люди лікуються, я все це читаю. Навіть, до мене з'являються люди, я рекомендую, як лікувати ті чи інші свої хвороби. Багато читаю медичної літератури. Я думаю, що мрія моя не збудеться, роки не ті. - Так, мені це дуже цікаво. Моя мрія була стати лікарем. Чогось я зараз шкодую. Може я зараз хворим людям, але коли я дивлюся на своїх учнів дивлюся у їхні очі вони такі радісні. Я заходжу у клас, вони відкриті ті дітки. І вони радіють дійсно, що я прийшла до них у клас. Воно ніби мені компенсується. Йде віддача. - Найважливіше те, що я народила собі, ну не собі, а з чоловіком, народила діток. Ми живемо дружно, добре, розуміємо один одного. Мені дуже подобається, що у мене чоловік, от він розуміє мою роботу. На роботі потрібно інколи затриматися, бувають різні випадки: семінари, відкриті уроки. Тоді доводиться, навіть, затримуватися до семи годин вечора. Я прихожу додому, він зготує їсти, нахорить мене, ще й подзвонить, де ти там є. Бігом їди, бо уже холодне. Саме головне, щоб не тільки в школі, але якщо у тебе в сім'ї є такий порядок, спокій, лад. Тоді тобі з відкритим серцем можна іти в школу. І воно не відображається на дітках. Наприклад, є якісь проблеми, то мені здається, що дітки відчувають на роботі, що з вчителем щось не так. - Така думка вийти на пенсію у мене була два роки назад, коли мені зробили операцію. Цілий рік я не виходила на роботу. Я думала, що я не вийду, що моя кар'єра як вчительки уже закінчилась. Але дякувати Богові, при підтримці мого чоловіка, моїх дітей, все-таки я вийшла на роботу. Звичайно, якщо зараз у нас такий дуже тяжкий час, думаю, що кожен з нас готується до пенсії. Трошки відпочити і присвятити себе своїй сім'ї, своїм дітям. Скоро той час настане. Бізнесом, звичайно, я займаюся не буду. Чим буду займатися: читати газети, журнали, дивитися різні цікаві телепередачі, займатися інтер'єром свого дому, порядком, підтримувати діток. І, навіть, мені здається, що за стільки часу роботи в школі, я дуже мало провела свій батьків. Того що ми весь час збираємось на свою роботу. Роботу, роботу... А так буде більше вільного часу, буде більше можливості поспілкуватися з батьками. Того що батьки уже в таких роках, що кожна хвилинка,

ПУСК

EN 12:18

Textanz : UNREGISTERED

Text Tools Help

Phrase frequency Concordance Wordforms Summary Options

Find

word	frequency
я	38
що	25
у	22
на	19
і	17
не	17
в	15
з	12
нас	11
дуже	10
мене	9
до	8
школі	7
роботу	7
то	7
а	7
мені	6
так	6
думаю	6
була	6
але	6
ми	6
Колектив	5
як	5
уже	5
Тієї	5

position	context
496	Роботу, то я люблю
601	мене завжди сім'я, хоча судячи думки
629	судячи думки колег, я дуже хороший вчитель
777	завжди, скільки років я уже працюю в
809	а в школі я працюю уже 30
872	мене була сім'я
1150	іхньої лямки і а завжди підтримувати лямки

Calculate

Total results: 428 1:1 4957 bytes : D:\Textanz_magdysiu\місто 2.txt

ПУСК Fwd: інтере'ю - s.za... Textanz_magdysiu Textanz RESULTS_MAGDYSIU... EN 13:03

Text

- Закінчила Володимир-Волинське педагогічне училище у 1987. І нас направили працювати у Камінь-Каширський район село Ворокомле. Перше враження було незабутнє. Приїхали на роботу грузовою машиною. Тому що на той час дорога складалася з бруківки, ну не бруківка, а брощатка така. У Ворокомле ходило мало транспорту. І нас дві таких гарних вчительки привіз шофер із колгоспу імені Щорса. Школа сподобалась, колектив теж. І ми були раді що попали, будемо працювати в цій школі. - Роботу, то я люблю. Але ну, щоб вона грала вирішальну роль у моєму житті, то ні. На першому плані у мене завжди сім'я, хоча судячи думки колег, я дуже хороший вчитель, хороші уроки даю. Наприклад, кожного дня старанно готуюся до тих уроків, дітки мене дуже люблять. Але завжди, скільки років я уже працюю в школі, а в школі я працюю уже 30 років. Завжди на першому місці у мене була сім'я. - Колектив у нас дуже дружній. Судячи з усього, скільки ми їздили на різні семінари, на відкриті уроки по школах Камінь-Каширського району. Скільки до нас приїжджало, дуже багато вчителів приїжджало до нас на семінари, на відкриті уроки, то завжди, судячи з їхньої думки, і я завжди підтримую думку, що всі у нас говорили, що у нас дуже дружній, хороший колектив. У нас не поділяється на кафедри, так як у інших школах. Наприклад, я чула, якщо семінар у початкових класів, то участь приймає весь колектив. Наскільки я чула, то по інших школах, якщо семінари в вчителів у початкових класах, то задіяні вчителі початкових класів. А у нас повністю цілий колектив приймає участь, на чолі з директором Денисюк Марією Іванівною і зауч. Ну, всі приймають активну участь, як і школі так і поза школою. Протягом років у вас... - Правильно ви помітили я не хочу ділитися, тому що я думаю, що кожний вчитель повинен мати щось своє, свої якісь надбання, тобто які повинні належати тільки йому. А інші молоді вчителі, які приходять в школу повинні самі пробивати собі дорогу. Самі повинні показати показати щось своє, не займати в когось нічого, а показати своє те, що сутю в нього є, власне інтелектуальне. - З часом я її не втілю, тому що у мене була мрія стати лікарем. Вона була ще тоді, коли я навчалася ще в школі. І потім, я не знаю, що я цю мрію не здійснила, тому що, мабуть, була ще молода. Тоді усі мої подрузи ішли вчитися на вчителя початкових класів. І я так ніби побоялась, що залишася сама і я пішла за ними. Я думаю, що ця мрія моя не здійсниться. Але я думаю, я маю певні знання з медицини. Я випиую певні журнали і мене таке до різних хвороб, як люди лікуються, я все це читаю. Навіть, до мене звонять люди, я рекомендую, як лікувати ті чи інші свої хвороби. Багато читаю медичної літератури. Я думаю, що мрія моя не збудеться, роки не ті. - Так, мені це дуже цікаво. Моя мрія була стати лікарем. Чогось я зараз шкодую. Може я зараз хворим людям, але коли я дивлюся на своїх учнів дивлюся у їхні очі вони такі радісні. Я заходжу у клас, вони відкриті ті дітки. І вони радіють дійсно, що я прийшла до них в клас. Воно ніби мені компенсується. Іде віддача. - Найважливіше те, що я народила собі, ну не собі, а з чоловіком, народила діток. Ми живемо дружно, добре, розуміємо один одного. Мені дуже подобається, що у мене чоловік, от він розуміє мою роботу. На роботі потрібно інколи затриматися, бувають різні випадки: семінари, відкриті уроки. Тоді доводиться, навіть, затримуватися до семи годин вечора. Я приїжджу додому, він зготує їсти, накормить мене, ще й подзвонить, де ти там є. Бігом їди, бо уже холодне. Саме головне, щоб не тільки в школі, але якщо у тебе в сім'ї є такий порядок, спокій, лад. Тоді тобі з відкритим серцем можна йти в школу. І воно не відображається на дітках. Наприклад, є якісь проблеми, то мені здається, що і дітки відчувають на роботі, що з вчителем щось не так. - Така думка вийти на пенсію у мене була два роки назад, коли мені зробили операцію. Цілий рік я не виходила на роботу. Я думала, що я і не вийду, що моя кар'єра як вчителя уже закінчилась. Але дякувати Богові, при підтримці мого чоловіка, моїх дітей, все-таки я вийшла на роботу. Звичайно, якщо зараз у нас такий дуже тяжкий час, думаю, що кожен з нас готується до пенсії. Трошки відпочити і присвятити себе своїй сім'ї, своїм дітям. Скоро той час настане. Бізнесом, звичайно, я займаюся не буду. Чим буду займатися: читати газети, журнали, дивитися різні цікаві телепередачі, займатися інтер'єром свого дому, порядком, підтримувати діток. І, навіть, мені здається, що за стільки часу роботи в школі, я дуже мало провівувала своїх батьків. Того що ми весь час збираємось на свою роботу. Роботу, робота... А так буде більше вільного часу, буде більше можливості поспілкуватися з батьками. Того що батьки уже в таких роках, що кожна хвилинка,

Textanz : UNREGISTERED

Text Tools Help

Phrase frequency Concordance Wordforms Summary Options

Find

wordform	frequency	length	dispersion
колектив	5	8	398,6
відкрит	5	7	1124,6
семинар	5	7	860,7
початкових	4	10	390,6
займати	4	7	1006,2
повинні	4	7	1255,3
вчителі	4	7	288,9
займатися	3	9	41,7
показати	3	8	26
скільки	3	7	104,6
наприклад	3	9	1294,2
підтрим	3	7	1443,8
чоловік	3	7	407,6
відкриті	3	8	1078,5
вчитель	3	7	610,8
ворокомле	2	9	81,5
розуміє	2	7	36,5
закінчила	2	9	1976
вчителя	2	7	821,5
здається	2	8	364,5
батьками	2	8	56
провідчує	2	9	166,5
підтриму	2	8	1623
звичайно	2	8	93,5
бруківка	2	7	8
журнали	2	7	912
дружній	2	7	157,5
хороший	2	7	293
вчителів	2	8	190,5
каширськ	2	8	447,5
приїжджало	2	10	16,5
семінари	2	8	67
першому	2	7	136,5
лік з'явля	2	7	374

Calculate

Total results:39 1:1 4957 bytes : D:\Textanz_magdysluk\micro 2.txt

Text

- Закінчила Володимир-Волинське педагогічне училище у 1987. І нас направили працювати у Камінь-Каширський район село Ворокомле. Перше враження було незабутнє. Приїхали на роботу грузовою машиною. Тому що на той час дорога складалася з бруківки, ну не бруківка, а брушатка така. У Ворокомле ходило мало транспорту. І нас дві таких гарних вчительки привіз шофер із колгоспу імені Щорса. Школа сподобалась, колектив теж. І ми були раді що попали, будемо працювати в цій школі. - Роботу, то я люблю. Але ну, щоб вона грала вирішальну роль у моєму житті, то ні. На першому плані у мене завжди сім'я, хоча судячи думки колег, я дуже хороший вчитель, хороші уроки даю. Наприклад, кожного дня старанно готуюся до тих уроків, дітки мене дуже люблять. Але завжди, скільки років я уже працюю в школі, а в школі я працюю уже 30 років. Завжди на першому місці у мене була сім'я. - Колектив у нас дуже дружній. Судячи з усього, скільки ми їздили на різні семінари, на відкриті уроки по школах Камінь-Каширського району. Скільки до нас приїжджало, дуже багато вчителів приїжджало до нас на семінари, на відкриті уроки, то завжди, судячи з їхньої думки, і я завжди підтримую думку, що всі у нас говорили, що у нас дуже дружній, хороший колектив. У нас не поділяються на кафедри, так як у інших школах. Наприклад, я чула, якщо семінар у початкових класах, то участь приймає весь колектив. Наскільки я чула, то по інших школах, якщо семінари у початкових класах, то задіяні вчителі початкових класів. А у нас повністю цілий колектив приймає участь, на чолі з директором Денисюк Марією Іванівною і зауч. Ну, всі приймають активну участь, як в школі так і поза школою. Протягом років у вас... - Правильно ви помітили я не хочу ділитися, тому що я думаю, що кожний вчитель повинен мати щось своє, свої якісь надбання, тобто які повинні належати тільки йому. А інші молоді вчителі, які приходять в школу повинні самі пробивати собі дорогу. Самі повинні показати показати щось своє, не займати в когось нічого, а показати своє те, що суто в нього є, власне інтелектуальне. - З часом я її не втілю, тому що у мене була мрія стати лікарем. Вона була ще тоді, коли я навчалася ще в школі. І потім, я не знаю, чого я цю мрію не здійснила, тому що, мабуть, була ще молода. Тоді усі мої подружки ішли вчитися на вчителя початкових класів. І я так нби побоюлася, що залишаюся сама і я пішла за ними. Я думаю, що ця мрія моя не здійсниться. Але я думаю, я маю певні знання з медицини. Я випіскую певні журнали і мене тале до різних хвороб, як люди лікуються, а все це читаю. Навіть, до мене звонять люди, я рекомендую, як лікувати ті чи інші свої хвороби. Багато читаю медичної літератури. Я думаю, що мрія моя не збудеться, роки не ті. - Так, мені це дуже цікаво. Моя мрія була стати лікарем. Чотсь я зараз шкодую. Може я зараз хворим людям, але коли я дивлюся на своїх учнів дивлюся у їхні очі вони такі радісні. Я заходжу у клас, вони відкриті ті дітки. І вони радіють дійсно, що я прийшла до них в клас. Воно нби мені компенсується. Йде віддача. - Найважливіше те, що я народила собі, ну не собі, а з чоловіком, народила діток. Ми живемо дружно, добре, розуміємо один одного. Мені дуже подобається, що у мене чоловік, от він розуміє мою роботу. На роботі потрібно інколи затриматися, бувають різні випадки: семінари, відкриті уроки. Тоді доводиться, навіть, затримуватися до семи годин вечора. Я прихожу додому, він зготує їсти, нахормить мене, ще й подзвонить, де ти там є. Бігом їди, бо уже холодне. Саме полове, щоб не тільки в школі, але якщо у тебе в сім'ї є такий порядок, спокій, лад. Тоді тобі з відкритим серцем можна іти в школу. І воно не відображається на дітках. Наприклад, є якісь проблеми, то мені здається, що і дітки відчують на роботі, що з вчителем щось не так. - Така думка вийти на пенсію у мене була два роки назад, коли мені зробили операцію. Цілий рік я не виходила на роботу. Я думала, що я і не вийду, що моя кар'єра як вчителя уже закінчилася. Але дякувати Богові, при підтримці мого чоловіка, моїх дітей, все-таки я вийшла на роботу. Звичайно, якщо зараз у нас такий дуже тяжкий час, думаю, що кожен з нас готується до пенсії. Трошки відпочити і присвятити себе своїй сім'ї, своїм дітям. Скоро той час настане. Бізнесом, звичайно, я займатися не буду. Чим буду займатися: читати газети, журнали, дивитися різні цікаві телепередачі, займатися інтер'єром свого дому, порядком, підтримувати діток. І, навіть, мені здається, що за стільки часу роботи в школі, я дуже мало провідчує своїх батьків. Того що ми весь час збираємось на свою роботу. Роботу, роботу... А так буде більше вільного часу, буде більше можливості поспілкуватися з батьками. Того що батьки уже в таких роках, що кожна хвилинка,

пуск Fwd: ikrepho - s.za... Textanz_magdysluk Textanz RESULTS_MAGDYSLU... EN 12:18

Textanz : UNREGISTERED

Text Tools Help

Phrase frequency | Concordance | Wordforms | Summary | Options | Text

Number of words	845	Number of distinct words	430
Avg. words per sentence	11.42	Avg. words per paragraph	845,00
Avg. characters per word	4,60	Lexical density	0,51
Number of sentences	74	Number of paragraphs	1
Avg. sentences per paragraph	74,00		

Longest word (14 char.) інтелектуальне

Shortest word (1 char.) у

Longest sentence (38 words) Скільки до нас приїжджало, дуже багато вчителів приїжджало до нас на семінари, на

Shortest sentence (2 words) Йде віддача.

Readability (the higher, the harder to read) 5,9455

Calculate

Summary 1:1 4957 bytes : D:\Textanz_magdysluk\misto 2.txt

пуск Fwd: ihrepe/fo - s.za... Textanz_magdysluk Textanz RESULTS_MAGDYSIU...

EN 12:19

Text

- Закінчила Володимир-Волинське педагогічне училище у 1987. І нас направили працювати у Камінь-Каширський район село Ворокомле. Перше враження було незабутнє. Приїхали на роботу грузовою машиною. Тому що на той час дорога складалася з брукувкі, ну не брукувка, а брушатка така. У Ворокомле ходило мало транспорту. І нас дві таких гарних вчительки привіз шофер із колгоспу імені Щорса. Школа сподобалась, колектив теж. І ми були раді що попали, будемо працювати в цій школі. - Роботу, то я люблю. Але ну, щоб вона грала вирішальну роль у моєму житті, то ні. На першому плані у мене завжди сім'я, хоча судячи думки колег, я дуже хороший вчитель, хороші уроки даю. Наприклад, кожного дня старанно готуюся до тих уроків, діти мене дуже люблять. Але завжди, скільки років я уже працюю в школі, а в школі я працюю уже 30 років. Завжди на першому місці у мене була сім'я. - Колектив у нас дуже дружній. Судячи з усього, скільки ми їздили на різні семінари, на відкриті уроки по школах Камінь-Каширського району. Скільки до нас приїжджало, дуже багато вчителів приїжджало до нас на семінари, на відкриті уроки, то завжди, судячи з їхньої думки, і я завжди підтримую думку, що всі у нас говорили, що у нас дуже дружній, хороший колектив. У нас не поділяються на кафедри, так як у інших школах. Наприклад, я чула, якщо семінар у початкових класах, то участь приймає весь колектив. Наскільки я чула, то по інших школах, якщо семінари в вчителів у початкових класах, то задіяні вчителі початкових класів. А у нас повністю цілий колектив приймає участь, на чолі з директором Денисюк Марією Іванівною і зауч. Ну, всі приймають активну участь, як в школі так і поза школою. Протягом років у вас... - Правильно ви помітили я не хочу ділитися, тому що я думаю, що кожний вчитель повинен мати щось своє, свої якісь надбання, тобто які повинні належати тільки йому. А інші молоді вчителі, які приходять в школу повинні самі пробивати собі дорогу. Самі повинні показати показати щось своє, не займати в когось нічого, а показати своє те, що сто в нього є, власне інтелектуальне. - З часом я її не втілю, тому що у мене була мрія стати лікарем. Вона була ще тоді, коли я навчалася ще в школі. І потім, я не знаю, чого я цю мрію не здійснила, тому що, мабуть, була ще молода. Тоді усі мої подрузи ішли вчитися на вчителя початкових класів. І я так ніби побоюлася, що залишаюся сама і я пішла за ними. Я думаю, що ця мрія моя не здійсниться. Але я думаю, я маю певні знання з медицини. Я виписую певні журнали і мене таке до різних хвороб, як люди лікуються, а все це читаю. Навіть, до мене звонять люди, я рекомендую, як лікувати ті чи інші свої хвороби. Багато читаю медичної літератури. Я думаю, що мрія моя не збудеться, роки не ті. - Так, мені це дуже цікаво. Моя мрія була стати лікарем. Чогось я зараз шкодую. Може я зараз хворим людям, але коли я дивлюся на своїх учнів дивлюся у їхні очі вони такі радісні. Я заходжу у клас, вони відкриті ті діти. І вони радіють дійсно, що я прийшла до них у клас. Воно ніби мені компенсується. Йде віддача. - Найважливіше те, що я народила собі, ну не собі, а з чоловіком, народила дітей. Ми живемо дружно, добре, розуміємо один одного. Мені дуже подобається, що у мене чоловік, от він розуміє мою роботу. На роботі потрібно ніколи затриматися, бувають різні випадки семінари, відкриті уроки. Тоді доводиться, навіть, затримуватися до семи годин вечора. Я приїжджу додому, він зготує їсти, накормить мене, ще й подзвонить, де ти там є. Бігом їди, бо уже холодне. Саме головне, щоб не тільки в школі, але якщо у тебе в сім'ї є такий порядок, спокій, лад. Тоді тобі з відкритим серцем можна іти в школу. І воно не відображається на дітках. Наприклад, є якісь проблеми, то мені здається, що і діти відчувають на роботі, що з вчителем щось не так. - Така думка вийти на пенсію у мене була два роки назад, коли мені зробили операцію. Цілий рік я не виходила на роботу. Я думала, що я і не вийду, що моя кар'єра як вчительки уже закінчилась. Але дякувати Богові, при підтримці мого чоловіка, моїх дітей, все-таки я вийшла на роботу. Звичайно, якщо зараз у нас такий дуже тяжкий час, думаю, що кожен з нас готується до пенсії. Трошки відпочити і присвятити себе своїй сім'ї, своїм дітям. Скоро той час настане. Бізнесом, звичайно, я займатися не буду. Чим буду займатися: читати газети, журнали, дивитися різні цікаві телепередачі, займатися інтер'єром свого дому, порядком, підтримувати діток. І, навіть, мені здається, що за стільки часу роботи в школі, я дуже мало провдувала своїх батьків. Того що ми весь час збираємось на свою роботу. Роботу, робота... А так буде більше вільного часу, буде більше можливості поспілкуватися з батьками. Того що батьки уже в таких роках, що кожна хвилинка,

Результати аналізу матеріалів напівструктурованого інтерв'ю респондента 3 (місто)

Textanz : UNREGISTERED

Text Tools Help

Phrase frequency Concordance Wordforms Summary Options

Filter

phrase	frequency	words	dispersion
в мене	11	2	2793,8
у мене	11	2	2793,7
що я	8	2	1648,3
Я не	8	2	1905,3
Коли я	7	2	2960,4
не знаю	6	2	1953
я не знаю	5	3	1853,7
мене не	5	2	3127,7
У нас	5	2	1523,8
навіть не	5	2	1151,8
до мене	5	2	2798,8
я вже	5	2	1467,7
я почала	5	2	1591
Мені здається	4	2	1387,9
як я	4	2	3393,6
будь-що	4	2	176,6
на пенсію	4	2	457
на уроки	4	2	943,3
директор школи	3	2	2938,5
що можна	3	2	2977,3
я буду	3	2	2181,3
Мені здається, що	3	3	931,4
цей урок	3	2	371,3
Навіть не уявляю	3	3	264,1
і я	3	2	977,5
я хотіла	3	2	3928,8
Дуже багато	3	2	476,4
мене в	3	2	2467,9
бо я	3	2	2184,9
в школу	3	2	24,5
В моєму житті	3	3	1555,2
що я не	3	3	1834,5
що в	3	2	1766,3
та що	3	2	931,5

Calculate

Total results: 116 1:1 9460 bytes : D:\Textanz_magdysiu\місто 3.txt

пуск Fwd: ihrepe'io - s.za... Textanz_magdysiu Textanz RESULTS_MAGDYSIU... EN 12:22

Text

... Коли я закінчила Педагогічне училище, то знала уже точно, що буду працювати не вихователем, не піонервожаткою, а вчителем початкових класів. І тому прийшла працювати у сільську місцевість тому, що у міській місцевості, де я хотіла працювати, не було місць. І прийшла, щоб мені дали б клас. Я хотіла бути вчителькою. Коли я прийшла, перші роки, так як я думала, що це дуже просто, дуже легко. Береш вчир собі дітей, проводиш уроки, як тобі заманеться. Але виявилось, що це не так усе просто. Нас була дуже строга директор школи Людмила Іванівна. І вона ходила на уроки до молодих вчителів. І саме перше розчарування у мене було, коли вона прийшла до мене. На всі чотири уроки. Я, якщо чесно, думала, що можна у педагогічній діяльності так собі на легке, як мені там заманеться. Чомусь у мене склалося таке враження, що можна на уроці працювати з дітьми книжечки. І от так. Приходить вона на урок. Памятаю, була робота з пінопластом. Пінопласту не має і я кажу: "Діти витягайте книжечки будемо читати" і тут заходить директор школи на урок. Я була в шоці. Вона мені зробила зауваження в такій коректній формі і я почала плакати. Вирішила, що вчителька з мене не получится. Хотіла кидати уже роботу, але з часом вони мені пояснили, що робити, як це треба робити. І в мене почалася справжня професійна діяльність. Я почала дуже-дуже ретельно готуватися до уроків, почала займатися самоосвітою. Бо мені стало соромно. І перша моя атестація, коли в мене проходила, вона пройшла на такому нормальному уже рівні. Мене дуже хвалили, це мене ще більше заохотило. Чоловік мені допомагав. Локи був молодий, то на уроки маловав. З часом це ввійшло в таку хорошу звичку і почалися такі вже я знаю... почалася велике бажання. Почала мені уже подобатися ця робота. Дуже подобатися. Мені хотілося. Я почала розуміти дітей. А ще більше почала їх розуміти, коли у мене народилося двоє дітей. Вийшла заміж народилися свої діти. Тоді я стала доброю вчителькою, бо була спочатку трохи введуватою. В моєму житті, чомось так склалося, коли мені, наприклад, треба було іти в декрет, в мене двоє дітей. Два рази я ходила в декрет і два рази атестувалася. То навіть в такому стані, мені було дуже не добре, я всерієно готувалась до уроків, бо ходила на уроки. Що мене заохочували, що мене в мене шукали щось, получалось добре на уроках, підхвалявали. Казали, що в мене все добре. У нас пріоритетною була, звичайно, сім'я, робота була на 2 місяці. В мене сім'я залишається на 1 місяць, бо я знаю... Я свою сім'ю дуже люблю. Але робота поприєсе. На дітей своїх трошки мало часу приділяла. Наші діти не долюблені, бо... треба, недолюблені любов'ю через те, що моя любов ще ділиться на тих дітей, що сидять в класі. Вони стають з часом моїми. І мені хочеться їм щось нове подати, хочеться зрозуміти. Сидиш дома, обдумуєш, що там з цєю дитиною, як до неї підійти. Все все приходить із часом. - Було таке, що був такий час у мене не було класу. Мені дали фізкультуру. Я чомось завжди склалося враження, коли я вчилася, що фізкультуру проводити дуже важко. А коли мені дали оту фізкультуру, я вчила саму фізкультуру у початкових класах. І я пам'ятаю, ну то ж не будеш просто так ходити на уроки, треба було готуватися до тих уроків. Я почала готуватися так як треба, готуватися, шукати літературу, ходити до нашого фізрука. Брали оті журнали, читала що воно, як воно робиться. І буквально за рік я в нас був семінар директорів шкіл. І мене, не знаю, з якої радості, чи то Ольга Іванівна, наш зауч, поставила мені давати урок фізкультуру. Це був для мене жах. Я не уявляла, як я буду давати цей урок фізкультури директорам шкіл. Коли готувалась до уроку, і прийшла принесла показати цей конспект, вони мені сказали, що конспект супер нормальний. Короче все добре. І вони дещо відкорегували. Ну, коли я провела цей урок, то ну дуже про мене багато говорили і методисти, в районі. Ніхто не вірив. Говорили я не знаю... Там Марія Іванівна казала, що я не знаю, що прямо були всі в восторге. Дуже рідко вчителі початкових дають уроки фізкультури. І директори забажали до мене прийти. Дуже багато директорів в мене було. Коли я провела урок було дуже страшно. Коли почали діти ходити по колу, то у мене... я забула, що треба проводити далі. Вони один круг пройшли, другий круг пройшли, з переляку не знала, що робити. А потім вклучилася, задала те, що написано в конспекті було. Конспектом не можна було користуватися. Треба було тримати свистка, секундомір. Коли закінчився цей урок... Потім сталося так, що для мене знову години дали і поділили фізкультуру. До мене дуже багато ходила Марина Павлівна. Це вчитель, який теж дали фізкультуру. З нею я ділилася досвідом, вчила писати конспекти. На

Textanz : UNREGISTERED

Text Tools Help

Phrase frequency Concordance Wordforms Summary Options

Find

word	frequency
Я	74
що	49
в	47
не	41
мене	38
і	33
Мені	27
на	24
дуже	22
у	22
як	20
було	18
коли	17
до	15
вони	14
з	13
Можна	12
то	11
дітей	11
Це	11
навіть	10
вже	10
щоб	9
знаю	9
так	9
тільки	9

position	context
13	Коли я закінчила Педагогічне училище
227	міський місцевості, де я хотіла працювати, не
295	Я хотіла бути вчителькою
326	Коли я прийшла, перші роки
356	роки, так як я думала, що це
680	Я, якщо чесно, думала
961	не має і я кажу "Дітки витягуйте

Calculate

Total results: 640 1:1 9460 bytes : D:\Textanz_magdysiu\micro 3.txt

ПУСК

Fwdi: інтелекту - s.za... Textanz_magdysiu Textanz RESULTS_MAGDYSTU... EN 13:03

Text

Коли я закінчила Педагогічне училище, то знала уже точно, що буду працювати не вихователем, не піонервожаткою, а вчителем початкових класів. І тому прийшла працювати у сільську місцевість тому, що у міській місцевості, де я хотіла працювати, не було місць. І прийшла, щоб мені дали б клас. Я хотіла бути вчителькою. Коли я прийшла, перші роки, так як я думала, що це дуже просто, дуже легко. Береш вчирі собі дітей, проводиш уроки, як тобі заманеться. Але виявилось, що це не так усе просто. Нас була дуже строга директор школи Людмила Іванівна. І вона ходила на уроки до молодих вчителів. І саме перше розчарування у мене було, коли вона прийшла до мене. На всі чотири уроки. Я, якщо чесно, думала, що можна у педагогічній діяльності так собі на легке, як мені там заманеться. Чомусь у мене склалось таке враження, що можна на уроці працювати з дітьми книжечки. І от так. Приходить вона на урок. Памятаю, була робота з пінопластом. Пінопласту не має і я кажу: "Дітки витягуйте книжечки будемо читати!" І тут заходить директор школи на урок. Я була в шоці. Вона мені зробила зауваження в такій коректній формі і я почала плакати. Вирішила, що вчителька з мене не получится. Хотіла кидати уже роботу, але з часом вони мені пояснили, що робити, як це треба робити. І в мене почалася справжня професійна діяльність. Я почала дуже-дуже ретельно готуватися до уроків, почала займатися самоосвітою. Бо мені стало соромно. І перша моя атестація, коли в мене проходила, вона пройшла на такому нормальному уже рівні. Мене дуже хвалили, це мене ще більше захопило. Чоловік мені допомагав. Поки був молодий, то на уроки малював. З часом це ввійшло в таку хорошу звичку і почалися такі вже я знаю... почалася велике бажання. Почала мені уже подобатися ця робота. Дуже подобатися. Мені хотілося. Я почала розуміти дітей. А ще більше почала їх розуміти, коли у мене народилося двоє дітей. Вийшла зміж народилися свої діти. Тоді я стала доброю вчителькою, бо була спочатку трохи вреднуваткою. - В моєму житті, чось так склалось, коли мені, наприклад, треба було іти в декрет, в мене двоє дітей. Два рази я ходила в декрет і два рази атестувалася. То навіть в такому стані, мені було дуже не добре, я всерйоз готувалась до уроків, бо ходили на уроки. Що мене захолювали, що мене в мене шукали щось, получалось добре на уроках, підхвалявали. Казали, що в мене все добре. У нас пріоритетно була, звичайно, сім'я, робота була на 2 місці. В мене сім'я залишався на 1 місці, бо я знаю... Я свою сімю дуже люблю. Але робота поправив. На дітей своїх трошки мало часу приділяла. Наші діти недолюблені, бо... треба, недолюблені любов'ю через те, що моя любов ще ділиться на тих дітей, що сидять в класі. Вони стають з часом моїми. І мені хочеться їм щось нове подати, хочеться зрозуміти. Сидиш дома, обдумуєш, що там з цією дитиною, як до неї підійти. Все все приходить із часом. - Було таке, що був такий час у мене не було класу. Мені дали фізкультуру. Я чось завжди склалось враження, коли я вчилася, що фізкультуру проводити дуже важко. А коли мені дали оту фізкультуру, я вчила саму фізкультуру у початкових класах. І я пам'ятаю, ну то ж не будеш просто так ходити на уроки, треба було готуватися до тих уроків. Я почала готуватися так як треба, готуватися, шукати літературу, ходити до нашого фізрука. Брала оті журнали, читала що воно, як воно робиться. І буквально за рік я, в нас був семінар директорів шкіл. І мене, не знаю, з якої радості, чи то Ольга Іванівна, наш зауч, поставила мені давати урок фізкультуру. Це був для мене жах. Я не уявляла, як я буду давати цей урок фізкультури директорам шкіл. Коли готувалась до уроку, і прийшла принесла показати цей конспект, вони мені сказали, що конспект супер нормальний. Короче все добре. І вони деждр відкорегували. Ну, коли я провела цей урок, то ну дуже про мене багато говорили і методисти, в районі. Ніхто не вірив. Говорили я не знаю... Там Марія Іванівна казала, що я не знаю, що прямо були всі в восторге. Дуже рідко вчителі початкових дають уроки фізкультури. І директори забажали до мене прийти. Дуже багато директорів в мене було. Коли я провела урок було дуже страшно. Коли почали діти ходити по колу, то у мене... я забула, що треба проводити далі. Вони один круг пройшли, другий круг пройшли, з переляку не знала, що робити. А потім включилась, задала те, що написано в конспекті було. Конспектом не можна було користуватися. Треба було тримати свистка, секундомір. Коли закінчився цей урок... Потім сталося так, що для мене знову години дали і поділили фізкультуру. До мене дуже багато ходила Ірина Павлівна. Це вчитель, якій теж дали фізкультуру. З нею я ділилася досвідом, вчила писати конспекти. На

Textanz : UNREGISTERED

Text Tools Help

Phrase frequency Concordance Wordforms Summary Options

Find

wordform	frequency	length	dispersion
фізкульт	11	8	708,7
фізкультур	10	10	681,7
фізкультуру	7	11	672
вчитель	6	7	2314,5
хочеться	5	8	2656,6
склалось	5	7	2808
дружній	5	7	1226,7
прийшла	5	7	1322,1
проблем	4	7	135,9
запитати	4	8	200,9
колектив	4	8	1176,4
сказати	4	7	1170,6
готувала	3	8	1010,2
здається	3	8	931,4
готуватися	3	10	2659,5
звичайн	3	7	1643,3
фізкультур	3	11	497,5
получається	3	11	1485,2
проблеми	3	8	121,8
демократ	3	8	224,9
директор	3	8	2938,5
вчительк	3	8	664,3
розуміти	3	8	1691
працювати	3	9	66,2
педагогін	3	10	3876,4
сказала	3	7	1444,5
склалось	3	8	3366,9
допомога	3	8	2019,7
початкових	3	10	2425,8
проводн	3	7	1572
наприклад	2	9	2165,5
директора	2	9	1523
керівництв	2	10	61,5
підприємств	2	11	179

Calculate

Total results:80 1:1 9460 bytes : D:\Textanz_magdysluk\micro 3.txt

Text

... Коли я закінчила Педагогічне училище, то знала уже точно, що буду працювати не виконавцем, не піонервожаткою, а вчителем початкових класів. І тому прийшла працювати у сільську місцевість тому, що у міській місцевості, де я хотіла працювати, не було місця. І прийшла, щоб мені дали б клас. Я хотіла бути вчителькою. Коли я прийшла, перші роки, так як я думала, що це дуже просто, дуже легко. Береш вчительські підручники, проводиш уроки, як тобі заманеться. Але виявилось, що це не так усе просто. Нас була дуже строга директор школи Людмила Іванівна. І вона ходила на уроки до молодих вчителів. І саме перше розчарування у мене було, коли вона прийшла до мене. На всі чотири уроки. Я, якщо чесно, думала, що можна у педагогічній діяльності так собі на легке, як мені там заманеться. Чомусь у мене склалось таке враження, що можна на уроці працювати з дітьми книжечки. І от таке. Приходить вона на урок. Памятаю, була робота з пінопластом. Пінопласту не має і я кажу: "Дітки витягуйте книжечки будемо читати!" І тут заходить директор школи на урок. Я була в шоці. Вона мені зробила зауваження в такій коректній формі і я почала плакати. Вирішила, що вчителька з мене не получится. Хотіла кидати уже роботу, але з часом вони мені пояснили, що робити, як це треба робити. І в мене почалась справжня професійна діяльність. Я почала дуже-дуже ретельно готуватися до уроків, почала займатися самоосвітою. Бо мені стало соромно. І перша моя атестація, коли в мене проходила, вона пройшла на такому нормальному уже рівні. Мене дуже хвалили, це мене ще більше заохотило. Чоловік мені допомагав. Поки був молодий, то на уроки маловав. З часом це ввійшло в таку хорошу звичку і почалися такі вже я знаю... почалось велике бажання. Почала мені уже подобатись ця робота. Дуже подобатись. Мені хотілося. Я почала розуміти дітей. А ще більше почала їх розуміти, коли у мене народилося двоє дітей. Вийшла замик народилися свої діти. Тоді я стала доброю вчителькою, бо була спочатку трохи вродуваною. - В мою житті, чомось так склалось, коли мені, наприклад, треба було іти в декрет, в мене двоє дітей. Два рази я ходила в декрет і два рази атестувалась. То навіть в такому стані, мені було дуже не добре, я всерйоз готувалась до уроків, бо ходила на уроки. Що мене заохочували, що мене в мене шукали щось, получалось добре на уроках, підхвалявали. Казали, що в мене все добре. У нас пріоритетною була, звичайно, сім'я, робота була на 2 місці. В мене сім'я залишається на 1 місце, бо я знаю... Я свою сімю дуже люблю. Але робота попри всьому. На дітей своїх трошки мало часу приділяла. Наші діти недолюблені, бо... треба, невіддільно любов'ю через те, що моя любов ще ділиться на тих дітей, що сидять в класі. Вони стають з часом моїми. І мені хочеться їм щось нове подати, хочеться зрозуміти. Сидиш дома, обдумуєш, що там з цієї дитиною, як до неї підійти. Все все приходить із часом. - Було таке, що був такий час у мене не було класу. Мені дали фізкультуру. Я чомось завжди склалось враження, коли я вчилась, що фізкультуру проводити дуже важко. А коли мені дали оту фізкультуру, я вчила саму фізкультуру у початкових класах. І я пам'ятаю, ну то ж не бавеш просто так ходити на уроки, треба було готуватися до тих уроків. Я почала готуватися так як треба, готуватися, шукати літературу, ходити до нашого фізрука. Брала оті журнали, читала що воно, як воно робиться. І буквально за рік я, в нас був семінар директорів шкіл. І мене, не знаю, з якої радості, чи то Ольга Іванівна, наш зауч, поставила мені давати урок фізкультуру. Це був для мене жах. Я не уявляла, як я буду давати цей урок фізкультури директорам шкіл. Коли готувалась до уроку, і прийшла принесла показати цей конспект, вони мені сказали, що конспект супер нормальний. Короче все добре. І вони дещо відкорегували. Ну, коли я провела цей урок, то ну дуже про мене багато говорили і методисти, в районі. Ніхто не вірив. Говорили я не знаю... Там Марія Іванівна казала, що я не знаю, що прямо були всі в восторге. Дуже рідко вчителі початкових дають уроки фізкультури. І директори забажали до мене прийти. Дуже багато директорів в мене було. Коли я провела урок було дуже страшно. Коли почали діти ходити по колу, то у мене... я забула, що треба проводити далі. Вони один круг пройшли, другий круг пройшли, з перелажу не знала, що робити. А потім вклучилась, задала те, що написано в конспекті було. Конспектом не можна було користуватися. Треба було тримати свистка, секундомір. Коли закінчився цей урок... Потім сталося так, що для мене знову години дали і поділили фізкультуру. До мене дуже багато ходила Ірина Павлівна. Це вчитель, який теж дали фізкультуру. З нею я ділилася досвідом, вчила писати конспекти. На

EN 12:23

Textanz : UNREGISTERED

Text Tools Help

Phrase frequency Concordance Wordforms Summary Options

Number of words	1617	Number of distinct words	643
Avg. words per sentence	10,17	Avg. words per paragraph	1617,00
Avg. characters per word	4,61	Lexical density	0,40
Number of sentences	159	Number of paragraphs	1
Avg. sentences per paragraph	159,00		

Longest word (16 char.) фікультвлинки

Shortest word (1 char.) я

Longest sentence (33 words) Так склалося, що в моєму житті дуже багато було таких проблем, які навіть не підвладні

Shortest sentence (2 words) Дуже подобатися.

Readability (the higher, the harder to read) 5,3640

Calculate

Summary 1:1 9460 bytes : D:\Textanz_magdytsiuk\micro 3.txt

Text

Коли я закінчила Педагогічне училище, то знала уже точно, що буду працювати не вихователем, не піонервожатою, а вчителем початкових класів. І тому прийшла працювати у сільську місцевість тому, що у міській місцевості, де я хотіла працювати, не було місць. Прийшла, щоб мені дали б клас. Я хотіла бути вчителькою. Коли я прийшла, перші роки, так як я думала, що це дуже просто, дуже легко. Береш вчиш собі дітей, проводиш уроки, як тобі заманеться. Але виявилось, що це не так усе просто. Нас була дуже строга директор школи Людмила Іванівна. І вона ходила на уроки до молодих вчителів. І саме перше розчарування у мене було, коли вона прийшла до мене. На всі чотири уроки. Я, якщо чесно, думала, що можна у педагогічній діяльності так собі на легке, як мені там заманеться. Чомусь у мене склалося таке враження, що можна на уроці працювати з дітьми книжечки. І от таке. Приходить вона на урок. Пам'ятаю, була робота з пінопластом. Пінопласту не має і я кажу: "Діти витягуйте книжечки будемо читати" І тут заходить директор школи на урок. Я була в шоці. Вона мені зробила зауваження в такій коректній формі і я почала плакати. Вирішила, що вчителька з мене не получится. Хотіла кидати уже роботу, але з часом вони мені пояснили, що робити, як це треба робити. І в мене почалася справжня професійна діяльність. Я почала дуже-дуже ретельно готуватися до уроків, почала займатися самоосвітою. Бо мені стало соромно. І перша моя атестація, коли в мене проходила, вона пройшла на такому нормальному рівні. Мене дуже хвалили, це мене ще більше захопило. Чоловік мені допомагав. Поки був молодий, то на уроки малював. З часом це вийшло в таку хорошу звичку і почалася така вже я знаю... почалося велике бажання. Почала мені уже подобатися ця робота. Дуже подобатися. Мені хотілося. Я почала розуміти дітей. А ще більше почала їх розуміти, коли у мене народилося двоє дітей. Вийшла заміж народилися свої діти. Тоді я стала доброю вчителькою, бо була спочатку трохи вродуваною. - В моєму житті, чогось так склалося, коли мені, наприклад, треба було іти в декрет, в мене двоє дітей. Два рази я ходила в декрет і два рази атестувалася. То навіть в такому стані, мені було дуже не добре, я всерйоз готувалася до уроків, бо ходили на уроки. Що мене захочували, що мене в мене шукали щось, получалося добре на уроках, підхвалявали. Казали, що в мене все добре. У нас пріоритетною була, звичайно, сім'я, робота була на 2 місці. В мене сім'я залишається на 1 місці, бо я знаю... Я свою сім'ю дуже люблю. Але робота поправиле. На дітей своїх трошки мало часу приділяла. Наші діти недолюблені, бо... треба, недолюблені любов'ю через те, що моя любов ще ділиться на тих дітей, що сидять в класі. Вони стають з часом моїми. І мені хочеться їм щось нове подати, хочеться зрозуміти. Сидиш дома, обдумуєш, що там з цією дитиною, як до неї підійти. Все все приходить із часом. - Було таке, що був такий час у мене не було класу. Мені дали фікультуру. Я чогось завжди склалося враження, коли я вчилася, що фікультуру проводити дуже важко. А коли мені дали оту фікультуру, я вчила саму фікультуру у початкових класах. І я пам'ятаю, ну то ж не будеш просто так ходити на уроки, треба було готуватися до тих уроків. Я почала готуватися так як треба, готуватися, шукати літературу, ходити до нашого фізрука. Брала оті журнали, читала що воно, як воно робиться. І буквально за рік я, в нас був семінар директорів шкіл. І мене, не знаю, з якої радості, чи то Ольга Іванівна, наш зауч, поставила мені давати урок фікультури. Це був для мене жах. Я не уявляла, як я буду давати цей урок фікультури директорам шкіл. Коли готувалась до уроку, і прийшла принесла показати цей конспект, вони мені сказали, що конспект супер нормальний. Короче все добре. І вони дещо відкорегували. Ну, коли я провела цей урок, то ну дуже про мене багато говорили і методисти, в районі. Ніхто не вірив. Говорили я не знаю... Там Марія Іванівна казала, що я не знаю, що прямо були всі в восторге. Дуже рідко вчителі початкових дають уроки фікультури. І директори забажали до мене прийти. Дуже багато директорів в мене було. Коли я провела урок було дуже страшно. Коли почали діти ходити по колу, то у мене... я забула, що треба проводити далі. Вони один круг пройшли, друлий круг пройшли, з переліку не знала, що робити. А потім включилась, згадала те, що написано в конспекті було. Конспектом не можна було користуватися. Треба було тримати свистка, секундомір. Коли закінчився цей урок... Потім сталося так, що для мене знову години дали і поділили фікультуру. До мене дуже багато ходила Ірина Павлівна. Це вчитель, їй теж дали фікультуру. З нею я ділилася досвідом, вчила писати конспекти. На

пущ

Fwd: інтелекту - s.za...

Textanz_magdytsiuk

Textanz

RESULTS_MAGDYTSIU...

EN ?

12:24

Результати аналізу матеріалів напівструктурованого інтерв'ю респондента 4 (місто)

Textanz : UNREGISTERED

Text Tools Help

Phrase frequency Concordance Wordforms Summary Options

Filter

phrase	frequency	words	dispersion
не лише	5	2	675,7
здібності і	3	2	245,5
в першу чергу	2	3	94
пов'язана	2	2	348
хто хоче	2	2	945,5
хоче розвиватися	2	2	178
Можна сказати	2	2	833
знання із	2	2	107
і для	2	2	13,5
допомагати іншим	2	2	133,5
те, що	2	2	606
в тому	2	2	704,5

Calculate

Total results:12 1:1 2644 bytes : D:\Textanz_magdysiu\місто 4.txt

Text

- У 1988 році я закінчила історичний факультет ВДУ і в тому році прийшла на роботу в школу. Викладала історію, правознавство в 9-11 класах. Робота мені дуже подобається, бо це робота з дітьми. І вона дозволяє формувати особистість інших, а також свою власну особистість. Особливо в роботі подобається те, що можна було дійсно допомогти окремій дитині. Допомогти не лише отримати знання із предмету, але і допомогти розвинути свої здібності і таланти. Знання отримані у вузі продовжую використовувати і для себе особисто, також і для інших. Особливо для тих, хто хоче ширше, наприклад, здобути знання із історії вступати до ВНЗ. Допомогаю глибше зрозуміти цей предмет, застосувати знання не лише в освітніх закладах, а й на практиці. Наприклад, правознавство. - Взагалі робота для мене це спосіб мого життя. Можна сказати, що це моя улюблена професія про яку я мріяла з дитинства, і яка дійсно допомогла реалізувати усі мої здібності і емоції, і розумові здібності, і психологічні здібності. І, навіть, зараз вона допомагає більше розуміти інших людей. Моя робота пов'язана із спілкуванням з людиною. Вона мені допомагає розуміти краще інших, відповідно допомагати іншим. - Взагалі це може стосуватися інших, але не професії вчителя. Оскільки вчитель все життя навчає, звикає до цього. Коли виходить на пенсію, він може продовжити це робити і можливостей в нього може бути безліч: як займатися самоосвітою, так і допомагати іншим. Я особисто в тому числі. Я не зупиняюсь навіть і зараз, попри те, що рід моєї діяльності трішки змінився. Але по суті працюю над собою, і над іншими залишається, аби було б бажання. - Найбільша моя мрія – це допомогти людям жити не лише тим, що пропонує цей світ, а мати високі моральні цінності. Найбільша мрія пов'язана, зокрема, з моєю професією. Тому що вчитель, не лише той хто передає знання з предмета. А в першу чергу, він повинен допомогти людині сформувати в собі особистість з високими моральними цінностями, духовними цінностями і пристосуватися до життя, в такому розумінні, що ми люди, в першу чергу, а не лише... Якщо людина хоче розвиватися, то це не залежить від її віку. Вона може продовжувати. Особливо зараз є безліч для цього можливостей. Інформація зараз доступна уже набагато в більших масштабах, як це було колись. Тим більше для вчителя, який в цьому плані набуває навички, то розвиватися можна. Люди перестали вчитися. Найбільше живуть матеріальними цінностями. Мало хто хоче розвиватися, таки розум. Можна сказати про перенасиченість інформації. Воно в тому є. - Здоров'я важливе для кожної людини. Мені вистачає на життя і на мої всі потреби.

Textanz : UNREGISTERED

Text Tools Help

Phrase frequency Concordance Wordforms Summary Options

Find

word	frequency
і	17
в	13
це	8
не	8
для	7
з	6
що	6
допомогти	5
я	5
Знання	5
а	5
на	5
інших	5
лише	5
життя	4
вона	4
може	4
Можна	4
робота	4
зараз	4
здібності	4
Але	3
моя	3
Тому	3
до	3
мені	3

position	context
57	історичний факультет ВДУ і в тому році
199	і вона дозволяє формувати
409	із предмету, але і допомогти розвинути свої
446	розвинути свої здібності і таланти
506	вузі продовжую використовувати і для себе особисто
533	себе особисто, також і для інших
896	мріяла з дитинства і яка дійсно допомогла

Calculate

Text

- У 1988 році я закінчила історичний факультет ВДУ і в тому році прийшла на роботу в школу. Викладала історію, правознавство в 9-11 класах. Робота мені дуже подобається, бо це робота з дітьми. І вона дозволяє формувати особистість інших, а також свою власну особистість. Особливо в роботі подобається те, що можна було дійсно допомогти окремій дитині. Допомогти не лише отримати знання із предмету, але і допомогти розвинути свої здібності і таланти. Знання отримані у вузі продовжую використовувати і для себе особисто, також і для інших. Особливо для тих, хто хоче ширше, наприклад, здобути знання із історії вступати до ВНЗ. Допомогаю глибше зрозуміти цей предмет, застосувати знання не лише в освітніх закладах, а й на практиці. Наприклад, правознавство. - Взагалі робота для мене це спосіб мого життя. Можна сказати, що це моя улюблена професія про яку я мріяла з дитинства, і яка дійсно допомогла реалізувати усі мої здібності: і емоційні, і розумові здібності, і психологічні здібності. І, навіть, зараз вона допомагає більше розуміти інших людей. Моя робота пов'язана із спілкуванням з людиною. Вона мені допомагає розуміти краще інших, відповідно допомагати іншим. - Взагалі це може стосуватися інших, але не професії вчителя. Оскільки вчитель все життя навчає, звикає до цього. Коли виходить на пенсію, він може продовжити це робити і можливостей в нього може бути безліч: як займатися самоосвітою, так і допомагати іншим. Я особисто в тому числі. Я не зупиняюсь навіть і зараз, попри те, що рід моєї діяльності трішки змінився. Але по суті праця над собою, і над іншими залишається, аби було б бажання. - Найбільша моя мрія – це допомогти людям жити не лише тим, що пропонує цей світ, а мати високі моральні цінності. Найбільша мрія пов'язана, зокрема, з моєю професією. Тому що вчитель, не лише той хто передає знання з предмета. А в першу чергу, він повинен допомогти людині сформувати в собі особистість з високими моральними цінностями, духовними цінностями і пристосуватися до життя, в такому розумінні, що ми люди, в першу чергу, а не лише... Якщо людина хоче розвиватися, то це не залежить від її віку. Вона може продовжувати. Особливо зараз є безліч для цього можливостей. Інформація зараз доступна уже набагато в більших масштабах, як це було колись. Тим більше для вчителя, який в цьому плані набуває навички, то розвиватися можна. Люди перестали вчитися. Найбільше живуть матеріальними цінностями. Мало хто хоче розвиватися, такий розум. Можна сказати про перенасиченість інформації. Воно втомлює. - Здоров'я важливе для кожної людини. Мені вистачає на життя і на мої всі потреби.

Total results: 233 1:1 2644 bytes : D:\Textanz_magdysiu\micro 4.txt

ПУСК Fwd: интерпо - s.za... Textanz_magdysiu Textanz RESULTS_MAGDYSTU... EN 13:04

Textanz : UNREGISTERED

Text Tools Help

Phrase frequency Concordance Wordforms Summary Options

Find

wordform	frequency	length	dispersion
допомог	6	7	640,1
особист	5	7	692,7
допомогти	5	9	701,2
допомога	5	8	261,1
здібності	4	9	232,3
цінност	4	7	248,5
розвиватися	3	11	149,9
найбільш	3	8	333,4
цінностями	3	10	213,7
продовж	3	7	686,8
професі	3	7	389,3
особистість	3	11	799,4
особливо	3	8	839
предмет	3	7	639,4
можливостей	2	11	420,5
продовжу	2	8	841
сказати	2	7	833
інформаці	2	9	150
вчителя	2	7	533
подобається	2	11	66
моральн	2	7	109,5
взагалі	2	7	211,5
правознавство	2	13	317
допомагає	2	9	48,5
розуміти	2	8	45
наприклад	2	9	80
найбільша	2	9	56,5
вчитель	2	7	277,5
допомагати	2	10	133,5
особисто	2	8	471

Calculate

Total results:30 1:1 2644 bytes : D:\Textanz_magdysiu\micro 4.txt

Text

- У 1988 році я закінчила історичний факультет ВДУ і в тому році прийшла на роботу в школу. Викладала історію, правознавство в 9-11 класах. Робота мені дуже подобається, бо це робота з дітьми. І вона дозволяє формувати особистість інших, а також свою власну особистість. Особливо в роботі подобається те, що можна було дійсно допомогти окремій дитині. Допомогти не лише отримати знання із предмету, але і допомогти розвинути свої здібності і таланти. Знання отримані у вузі продовжую використовувати і для себе особисто, також і для інших. Особливо для тих, хто хоче ширше, наприклад, здобути знання із історії вступати до ВНЗ. Допомогаю глибше зрозуміти цей предмет, застосувати знання не лише в освітніх закладах, а й на практиці. Наприклад, правознавство. - Взагалі робота для мене це спосіб мого життя. Можна сказати, що це моя улюблена професія про яку я мріяла з дитинства, і яка дійсно допомогла реалізувати усі мої здібності і емоції, і розвинути здібності, і психологічні здібності. І, навіть, зараз вона допомагає більше розуміти інших людей. Моя робота пов'язана із спілкуванням з людиною. Вона мені допомагає розуміти краще інших, відповідно допомагати іншим. - Взагалі це може стосуватися інших, але не професії вчителя. Оскільки вчитель все життя навчає, звикає до цього. Коли виходить на пенсію, він може продовжити це робити і можливостей в нього може бути безліч: як займатися самоосвітою, так і допомагати іншим. Я особисто в тому числі. Я не зупиняюсь навіть і зараз, попри те, що рід моєї діяльності трішки змінюється. Але по суті праця над собою, і над іншими залишається, аби було б бажання. - Найбільша моя мрія – це допомогти людям жити не лише тим, що пропонує цей світ, а мати високі моральні цінності. Найбільша мрія пов'язана, зокрема, з моєю професією. Тому що вчитель, не лише той хто передає знання з предмета. А в першу чергу, він повинен допомогти людині сформувати в собі особистість з високими моральними цінностями, духовними цінностями і пристосуватися до життя, в такому розумінні, що ми люди, в першу чергу, а не лише... Якщо людина хоче розвиватися, то це не залежить від її віку. Вона може продовжувати. Особливо зараз є безліч для цього можливостей. Інформація зараз доступна уже набагато в більших масштабах, як це було колись. Тим більше для вчителя, який в цьому плані набуває навички, то розвиватися можна. Люди перестали вчитися. Найбільше живуть матеріальними цінностями. Мало хто хоче розвиватися, такий розум. Можна сказати про перенасиченість інформації. Воно втомлює. - Здоров'я важливе для кожної людини. Мені вистачає на життя і на мої всі потреби.

Textanz : UNREGISTERED

Text Tools Help

Phrase frequency Concordance Wordforms Summary Options

Number of words	406	Number of distinct words	236
Avg. words per sentence	11,28	Avg. words per paragraph	406,00
Avg. characters per word	5,17	Lexical density	0,58
Number of sentences	36	Number of paragraphs	1
Avg. sentences per paragraph	36,00		

Longest word (15 char.)

Shortest word (1 char.)

Longest sentence (45 words)

Shortest sentence (2 words)

Readability (the higher, the harder to read)

Calculate

Text

У 1988 році я закінчила історичний факультет ВДУ і в тому році прийшла на роботу в школу. Викладала історію, правознавство в 9-11 класах. Робота мені дуже подобається, бо це робота з дітьми. Вона дозволяє формувати особистість інших, а також свою власну особистість. Особливо в роботі подобається те, що можна було дійсно допомогти окремій дитині. Допомогти не лише отримати знання із предмету, але і допомогти розвинути свої здібності і таланти. Знання отримані у вузі продовжую використовувати і для себе особисто, також і для інших. Особливо для тих, хто хоче ширше, наприклад, здобути знання із історії вступати до ВНЗ. Допомогаю глибше зрозуміти цей предмет, застосувати знання не лише в освітніх закладах, а й на практиці. Наприклад, правознавство.

Взагалі робота для мене це спосіб мого життя. Можна сказати, що це моя улюблена професія про яку я мріяла з дитинства, і яка дійсно допомогла реалізувати усі мої здібності, і емоційні, і розумові здібності, і психологічні здібності. І, навіть, зараз вона допомагає більше зрозуміти інших людей. Моя робота пов'язана із спілкуванням з людиною. Вона мені допомагає розуміти краще інших, відповідно допомагати іншим.

Взагалі це може стосуватися інших, але не професії вчителя. Оскільки вчитель все життя навчає, звикає до цього. Коли виходить на пенсію, він може продовжити це робити і можливостей в нього може бути безліч: як займатися самоосвітою, так і допомагати іншим. Я особисто в тому числі. Я не зупиняюсь навіть і зараз, попри те, що рід моєї діяльності трішки змінився. Але по суті працю над собою, і над іншими залишається, аби було б бажання.

Найбільша моя мрія – це допомогти людям жити не лише тим, що пропонує цей світ, а мати високі моральні цінності. Найбільша мрія пов'язана, зокрема, з моєю професією. Тому що вчитель, не лише той хто передає знання з предмета. А в першу чергу, він повинен допомогти людині сформувати в собі особистість з високими моральними цінностями, духовними цінностями і пристосуватися до життя, в такому розумінні, що ми люди, в першу чергу, а не лише... Якщо людина хоче розвиватися, то це не залежить від її віку. Вона може продовжувати. Особливо зараз є безліч для цього можливостей. Інформація зараз доступна уже набагато в більших масштабах, як це було колись. Тим більше для вчителя, який в цьому плані набуває навички, то розвиватися можна. Люди перестали вчитися. Найбільше живуть матеріальними цінностями. Мало хто хоче розвиватися, таким розум. Можна сказати про перенасиченість інформації. Воно втомлює. - Здоров'я є важливе для кожної людини. Мені вистачає на життя і на мої всі потреби.

Summary 1:1 2644 bytes : D:\Textanz_magdysiuk\pic2to 4.txt

пущк Fwd: ihtepe/ko - s.za... Textanz_magdysiuk Textanz RESULTS_MAGDYSIU...

EN 12:27

Результати аналізу матеріалів напівструктурованого інтерв'ю респондента 5 (місто)

Textanz : UNREGISTERED

Text Tools Help

Phrase frequency Concordance Wordforms Summary Options

Filter

phrase	frequency	words	dispersion
у мене	4	2	569,7
з дітьми	3	2	256,9
до мене	2	2	129,5
Для мене	2	2	877,5
Не вистачає	2	2	15,5
і не подобається	2	3	120

Calculate

Total results:6 1:1 1862 bytes : D:\Textanz_magdysiu\micro 5.txt

ПУСК

Fwd: ihtrepeko - s:za... Textanz_magdysiu Textanz RESULTS_MAGDYSIU... EN 12:30

Text

- На роботу в нашу школу я прийшла у 1987 році. Прийшла на індивідуальне навчання. Для мене було цікаво почати викладати свій предмет. Можна сказати, я йшла на 5 годин. Але мені на 1 вересня дали більше ніж ставку і англійська, і німецька мови. - Професійне зростання почалося у мене із перемог на олімпіадах районного рівня, тоді як Зубен Мирослава, Кобак Микола в мене почали займати призові місця. Тоді можна було мені дати вищу категорію, тобто я перескочила з другої на першу завдяки перемогам моїх дітей. - Звичайно, робота не була пріоритетною в моєму житті. І інколи я навіть зараз шкодую за те, що не приділяла належної уваги своїй сім'ї, вихованні своїх дітей. - Становище в школі мені, можливо, і не подобається. Не вистачає матеріальної бази, не вистачає підручників, навіть елементарних для того, щоб працювати надалі з дітьми, які хочуть досягати високих рівнів, тобто що маємо. Відповідно не дуже високий результат. Через що мені і не подобається моє становище як професійне. А на рахунок професійного зростання, то я уже не планую. Стосунки з членами колективу у мене хороші, я так вважаю. Друзі на роботі є, хоча їх не багато. Краще мати відданих друзів, ніж дружити з усіма, потім як вони і зрадити зможуть. І, навіть, розказати найпотемніші думки. А вони завжди є. - Колеги до мене звертаються за порадами, інколи молодші. Як саме працювати з дітьми низького рівня, з дітьми, з якими вони не можуть справитися, в плані поведінки. - Після виходу на пенсію, планую присвятити себе своїм внукам, якщо вони у мене будуть. Можливо будуть до мене звертатись за репетиторством. Хоча це в планах. - На майбутнє, хотілося б мати переможців на обласному рівні, хоча тут мінус по матеріальному забезпеченні і ставленні дітей до навчання. Більше планів у мене і нема. - Вам велике дякую, що поспілкувалися на цікаву для мене тематику.

Textanz : UNREGISTERED

Text Tools Help

Phrase frequency Concordance Wordforms Summary Options

Find

word	frequency
на	12
не	10
і	9
мене	9
з	7
я	6
в	6
у	5
мені	4
як	4
вони	4
що	4
хоча	3
до	3
за	3
для	3
дтей	3
навіть	3
дтьми	3
працювати	2
тоді	2
тобто	2
зростання	2
мати	2
А	2
півня	2

position	context
8	На роботу в нашу
62	Прийшла на індивідуальне навчання
163	сказати, я йшла на 5 годин
184	Але мені на 1 вересня дали
303	мене із перемог на олімпіадах районного рівня
480	перескочила з другої на першу завдяки перемогам
1006	А на психік професійного зростання

Calculate

Total results: 189 1:1 1862 bytes : D:\Textanz_magdysiu\micro 5.txt

Text

- На роботу в нашу школу я прийшла у 1987 році. Прийшла на індивідуальне навчання. Для мене було цікаво почати викладати свій предмет. Можна сказати, я йшла на 5 годин. Але мені на 1 вересня дали більше ніж ставку і англійська, і німецька мови. - Професійне зростання почалося у мене із перемог на олімпіадах районного рівня, тоді як Зубань Мирослава, Кобак Микола в мене почали займати призові місця. Тоді можна було мені дати вищу категорію, тобто я перескочила з другої на першу завдяки перемогам моїх дітей. - Звичайно, робота не була пріоритетною в моєму житті. І ніколи я навіть зараз шкодую за те, що не приділяла належної уваги своїй сім'ї, вихованні своїх дітей. - Становище в школі мені, можливо, і не подобається. Не вистачає матеріальної бази, не вистачає підручників, навіть, елементарних для того, щоб працювати надалі з дітьми, які хочуть досягати високих рівнів, тобто що маємо. Відповідно не дуже високий результат. Через що мені і не подобається моє становище як професійне. А на рахунок професійного зростання, то я уже не планую. Стосунки з членами колективу у мене хороші, я так в важаю. Друзі на роботі є, хоча їх не багато. Краще мати відданих друзів, ніж дружити з усіма, потім як вони і зрадити зможуть. І, навіть, розказати найпотемніші думки. А вони завжди є. - Колеги до мене звертаються за порадами, ніколи молодші. Як саме працювати з дітьми низького рівня, з дітьми, з якими вони не можуть справитися, в плані поведінки. - Після виходу на пенсію, планую присвятити себе своїм вчукам, якщо вони у мене будуть. Можливо будуть до мене звертатись за репетиторством. Хоча це в планах. - На майбутнє, хотілося б мати переможців на обласному рівні, хоча тут мінус по матеріальному забезпеченні і ставленні дітей до навчання. Більше планів у мене і нема. - Вам велике дякую, що послідували на цікаву для мене тематику.

ПУСК

EN 13:05

Textanz : UNREGISTERED

Text Tools Help

Phrase frequency Concordance Wordforms Summary Options

Find

wordform	frequency	length	dispersion
професійн	3	9	353,5
працювати	2	9	263,5
зростання	2	9	382
навчання	2	8	839
матеріально	2	11	480,5
можливо	2	7	422
вистачає	2	8	15,5
перемог	2	7	101
прийшла	2	7	10,5
професійне	2	10	368,5
становище	2	9	147
подобається	2	11	120

Calculate

Total results:12 1:1 1862 bytes : D:\Textanz_magdysiu\micro 5.txt

пущк Fwd: ikrpe'yo - s.za... Textanz_magdysiu Textanz RESULTS_MAGDYSIU... EN 12:31

Text

- На роботу в нашу школу я прийшла у 1997 році. Прийшла на індивідуальне навчання. Для мене було цікаво почати викладати свій предмет. Можна сказати, я йшла на 5 годин. Але мені на 1 вересня дали більше ніж ставку і англійська, і німецька мови. - Професійне зростання почалося у мене із перемог на олімпіадах районного рівня, тоді як. Зубач Мирослава, Кобак Микола в мене почали займати призові місця. Тоді можна було мені дати вищу категорію, тобто я перескочила з другої на першу завдяки перемогам моїх дітей. - Звичайно, робота не була пріоритетною в моєму житті. І ніколи я навіть зараз шкодую за те, що не приділяла належної уваги своїй сім'ї, вихованні своїх дітей. - Становище в школі мені, можливо, і не подобається. Не вистачає матеріальної бази, не вистачає підручників, навіть, елементарних для того, щоб працювати надалі з дітьми, які хочуть досягати високих рівнів, тобто що маємо. Відповідно не дуже високий результат. Через що мені не подобається моє становище як професійне. А на рахунок професійного зростання, то я уже не планую. Стосунки з членами колективу у мене хороші, я так в вважаю. Друзі на роботі є, хоча їх не багато. Краще мати відданих друзів, ніж дружити з усіма, потім як вони і зрадити зможуть. І, навіть, розказати найпотемніші думки. А вони завжди є. - Колеги до мене звертаються за порадами, інколи молодші. Як саме працювати з дітьми низького рівня, з дітьми, з якими вони не можуть справитися, в плані поведінки. - Після виходу на пенсію, планую присвятити себе своїм вчукам, якщо вони у мене будуть. Можливо будуть до мене звертатись за репетиторством. Хоча це в планах. - На майбутнє, хотілося б мати переможців на обласному рівні, хоча тут мінус по матеріальному забезпеченні і ставленні дітей до навчання. Більше планів у мене і нема. - Вам велике дякую, що поспілкувалися на цікаву для мене тематику.

Textanz : UNREGISTERED

Text Tools Help

Phrase frequency Concordance Wordforms Summary Options

Number of words	296	Number of distinct words	192
Avg. words per sentence	10,96	Avg. words per paragraph	296,00
Avg. characters per word	4,98	Lexical density	0,65
Number of sentences	27	Number of paragraphs	1
Avg. sentences per paragraph	27,00		

Longest word (14 char.) репетиторством

Shortest word (1 char.) в

Longest sentence (24 words) Не вистачає матеріальної бази, не вистачає підручників, навіть, елементарних для того,

Shortest sentence (4 words) Прийшла на індивідуальне навчання.

Readability (the higher, the harder to read) 7,4901

Calculate

Text

- На роботу в нашу школу я прийшла у 1987 році. Прийшла на індивідуальне навчання. Для мене було цікаво почати викладати свій предмет. Можна сказати, я йшла на 5 годин. Але мені на 1 вересня дали більше ніж ставку і англійська, і німецька мови. - Професійне зростання почалося у мене із перемог на олімпіадах районного рівня, тоді як Зубач Мирослава, Кобак Микола в мене почали займати призові місця. Тоді можна було мені дати вищу категорію, тобто я перескочила з другої на першу завдяки перемогам моїх дітей. - Звичайно, робота не була пріоритетною в моєму житті. І ніколи я навіть зараз шкодую за те, що не приділяла належної уваги своїй сім'ї, вихованні своїх дітей. - Становище в школі мені, можливо, і не подобається. Не вистачає матеріальної бази, не вистачає підручників, навіть, елементарних для того, щоб працювати надалі з дітьми, які хочуть досягати високих рівнів, тобто що маємо. Відповідно не дуже високий результат. Через що мені і не подобається моє становище як професійне. А на рахунок професійного зростання, то я уже не планую. Стосунки з членами колективу у мене хороші, я так вважаю. Друзі на роботі є, хоча їх не багато. Краще мати відданих друзів, ніж дружити з усіма, потім як вони і зрадити зможуть. І, навіть, розказати найпотемніші думки. А вони завжди є. - Коли до мене звертаються за порадами, інколи молодші. Як саме працювати з дітьми низького рівня, з дітьми, з якими вони не можуть справитися, в плані поведінки. - Після виходу на пенсію, планую присвятити себе своїм внукам, якщо вони у мене будуть. Можливо будуть до мене звертатись за репетиторством. Хоча це в планах. - На майбутнє, хотілося б мати переможців на обласному рівні, хоча тут мінус по матеріальному забезпеченні і ставленні дітей до навчання. Більше планів у мене і нема. - Вам велике дякую, що поспілкувалися на цікаву для мене тематику.

Summary 1:1 1862 bytes : D:\Textanz_magdysiu\micro 5.txt

12:31

Психолінгвістичні маркери середнього рівня сформованості готовності до виходу на пенсію: результати аналізу за допомогою програми Textanz, 2010

Таблиця 3.11

Результати аналізу матеріалів напівструктурованого інтерв'ю респондента 1 (село)

The screenshot shows the Textanz software interface. The main window displays a table of word frequency analysis results. The table has four columns: 'phrase', 'frequency', 'words', and 'dispersion'. The text preview window on the right shows a portion of the interview transcript, which is the source text for the analysis.

phrase	frequency	words	dispersion
на пенсію	5	2	808,5
в мене	5	2	1676,2
що в	4	2	1831,6
думаю, що	4	2	757
сказати, що	4	2	700,3
звичайно	4	2	1717,1
з ними	3	2	1153,2
що я	3	2	872,2
не має	3	2	1133,7
не вистачає	3	2	800,6
от і	3	2	927,2
так як	3	2	1353,9
щоб більше	3	2	26,2
Звичайно, що	3	2	2003,3
що не	3	2	1288,5
сьогоднішній день	3	2	285,3
думала, що	2	2	51
не мала	2	2	1420,5
і ми	2	2	780
Думаю теж	2	2	118
Бо я	2	2	77
І дуже	2	2	925,5
А так	2	2	298
І не	2	2	1421,5
було б	2	2	119,5
в житті	2	2	1357,5
нагода, то	2	2	55,5
я думала	2	2	2563
подумати і звичайно	2	3	85,5
по сьогоднішній день	2	3	94
впаємо із	2	2	14
над цим питанням	2	3	63
я думаю, що	2	3	246
я	2	2	101,2

The text preview window shows the following text (partially visible):

...Моя професійна діяльність розпочиналася в Житомирській області, Новоград-Волинському районі, село Жолобне. Я туди вперше прийшла в школу. Де мене дуже тепло зустріли, прийняли в свій колектив і по сьогоднішній день я згадую тих учнів. Вони були моїми першими учнями. Ну, але так склалася доля, що мене занесли у Волинську область, Камінь – Каширський район, де я і працюю з 86 року по сьогоднішній день вчителем початкових класів. На даний час заступником з навчально-виховної роботи. - Звичайно, що ні Бо я, навіть, не думала, що в світі являюся іншою професією, крім професії вчителя. Моя мрія була стати вчителем. І коли я думала, що не поступлю перший рік, бо я поступала на той час після восьмого класу. Думаю, тоді в мене буде момент поступати після дев'ятого класу, після десятого класу, але тільки на вчителя. Богу дякувати, що я з першого разу поступила і працюю. На сьогоднішній день задоволена своєю професією. - Ну, моє професійне зростання відбувалося поступово. Спочатку я, так як і всі, не мала ніяких категорій. Тоді я проадресувалася на першу категорію, згодом на вищу категорію і маю зараз звання старший вчитель. Пропонували на вчителя методиста, але поки, що не вважаюся. - Можна сказати, що основне місце. Бо навіть не раз чоловік зі мною свариться, що ти живеш школою і забуваєш про сім'ю. Намагаюся теж віддавати себе сім'ї, але чогось переваги забирає школа. -чени - Ну маю багато розробок уроків, які розробляла сама. Приймаю участь у районному конкурсі вчитель року. Також сама розробляла всі роботи, подавала на творчі сесії свої матеріали. І, звичайно, ділюся з колегами, запрошую колеги на свої уроки, які вони відвідують. Приймаю участь у районному методичному об'єднанні. Як надрукованих, то таких надбавок не має. Але колеги приходять ділитися зі мною своїм досвідом, а я ділюся з ними. - Ну, мікроклімат в нашому колективі, я б сказала б, що в жодній школі я такої мікроклімату не бачила. Всі один за одним співпереживають, один одному допомагають. Навіть, як що готується якийсь районний семінар, то це не одна людина задіяна, а задіяний весь колектив. Співпраця, завжди в нашому колективі, така творча співпраця. І не відчувається різниці у віковій педагогічній колективі. Всі старші діляться досвідом з молодими, а молодші вчителі ідуть, просять поради допомогти у своїх старших колегах. І дуже тісна співпраця з дирекцією школи. Які завжди підтримують дирекцію школи. Ну, можна сказати, що я задоволена, що працюю в такому колективі. - Найбільше горджуся своїми випускниками. Багато моїх випускників саме вибрали професію вчителя початкових класів. І коли я з ними зустрічаюсь, то вони мені говорять, що що любов до дітей передала ви мені. Ото найбільша моя гордість, що в мене є хороші випускники, які від мене ніколи не відвертаються, завжди вітаються і розказують про свої успіхи в житті. - Ну не можу я сказати, що я про щось шкоду. Найбільше це в мене є любов до дітей. Я їх люблю і цим живу. Зараз працюючи заступником можу сказати, що мені не вистачає тих дітей з якими я раніше працювала, бо більше мушу часу віддавати такій керівній роботі, керівній посаді. От комфортніше відчуваю себе у класі. -чени - Ну, щоб хотілося помятати... Як таких планів не має, щоб більше держава дбала про школу, щоб більше звертала увагу, щоб більше було... А так все, що вчителі мають, ми все мусимо придбати власноруч, навіть ті дошки. Щоб держава звертала більшу увагу і ми могли більше тоді працювати. Більше тоді давати всього дітям. - Ну, звичайно, що трошки вже задумувалася. І думаю, що як піду на пенсію всю увагу, все тепло віддам своїм внукам. Тому що не було часу належно віддати це дітям, от і думаю, що буду займатися вихованням своїх внуків до школи їх навчу читати, рахувати, щоб не йшли так, як мої діти. Ішов мій син, а перша вчителька каже, як то так, що ти його не навчила читати. А я не мала змоги, бо віддавала все чужим дітям. А так буду віддавати внукам. - Так люблю багато читати, але через брак часу, так як не вистачає зараз часу, то менше цим займаюся. Люблю читати художню літературу. Думаю теж, буде в мене більше уваги почитати цікаву, хорошу, змістовну хорошу книжку. Маю свою теплицю, в якій вирощую помідори. І дуже люблю квіти сіяти, вирощувати, люблю дивитися, як вони зацвітають, милуватися їхньою красою. Тому думаю теж, з виходом на пенсію, займатися вирощуванням квітів, вирощуванням фруктів, овочів, люблю садити фруктові дерева і радіти, коли вони вперше віддають свої плоди. - Ну, як такої спеціальної програми розробленої, то у нас звичайно не має. Але намагаємось співпрацювати з ними в колективі. Мені здається, що відчувають себе комфортно. Можливо, ну

Textanz : UNREGISTERED

Text Tools Help

Phrase frequency Concordance Wordforms Summary Options

Find

word	frequency
що	27
і	26
я	25
не	23
в	20
на	18
з	14
ну	11
то	10
звичайно	10
як	9
щоб	9
у	9
мене	8
ми	8
так	8
вони	7
а	7
бо	7
більше	7
б	7
думаю	7
але	7
дуже	7
про	6
на	6

position	context
302	так склалася доля, що мене занесло у
506	Звичайно, що ні
538	навіть, не думала, що в світі якісь
640	коли я думала, що не поступлю перший
839	Богу дякувати, що я з першого
1183	методиста, але поки, що не звачуюся
1218	Можна сказати що погине місце

Calculate

Total results: 492 1:1 6046 bytes : D:\Textanz_magdysluk\ceno 1.txt

ПУСК

Fwd: i:ntrepeko - s.za...

Textanz_magdysluk

Textanz

RESULTS_MAGDYSLU...

EN

12:36

Text

- Моя професійна діяльність розпочиналася в Житомирській області, Новоград-Волинському районі, село Жолобне. Я туди вперше прийшла в школу. Де мене дуже тепло зустріли, прийняли в свій колектив і по сьогоднішній день я згадую тих учнів. Вони були моїми першими учителями. Ну, але так склалася доля, що мене занесло у Волинську область, Камінь – Каширський район, де я і працюю з 86 року по сьогоднішній день вчителем початкових класів. На даний час заступником з навчально-виховної роботи. - Звичайно, що ні Бо я, навіть, не думала, що в світі якісь інші професії, крім професії вчителя. Моя мрія була стати вчителем. І коли я думала, що не поступлю перший рік, бо я поступала на той час після восьмого класу. Думаю, тоді в мене буде момент поступати після дев'ятого класу, після десятого класу, але тільки на вчителя. Богу дякувати, що я з першого разу поступила і працюю. На сьогоднішній день задоволена своєю професією. - Ну, моє професійне зростання відбувалося поступово. Спочатку я, так як і всі, не мала ніяких категорій. Тоді я проагестувалася на першу категорію, згодом на вищу категорію і маю зараз звання старший вчитель. Пропонували на вчителя методиста, але поки, що не звачуюся. - Можна сказати, що основне місце. Бо навіть не раз чоловік зі мною сварилися, що ти живеш школою і забуваєш про сім'ю. Намагаюся теж віддавати себе сім'ї, але чомусь переваги забирала школа. - Ну маю багато розробок уроків, які розробляла сама. Приймаю участь у районному конкурсі вчитель року. Також сама розробляла всі роботи, подавала на творчі сесії Волинні свої матеріали. І, звичайно, ділюся з колегами, запрошую колеги на свої уроки, які вони відвідують. Приймаю участь у районному методичному об'єднанні. Як надрікованих, то таких надбань не має. Але колеги приходять ділитися зі мною своїм досвідом, а я ділюся з ними. - Ну, мікроклімат в нашому колективі, я б сказала б, що в жодній школі я такого мікроклімату не бачила. Всі один за одним співпереживають, один одному допомагають. Навіть, якщо потується якийсь районний семінар, то це не одна людина задіяна, а задіяний весь колектив. Співпраця, завжди в нашому колективі, така творча співпраця. І не відчувається різниці у віковій педагогічній колективу. Всі старші діляться досвідом з молодими, а молодші вчителі ідуть, просять поради допомоги у своїх старших колеги. І дуже тісна співпраця з дирекцією школи. Які завжди підтримують дирекцію школи. Ну, можна сказати, що я задоволена, що працюю в такому колективі. - Найбільше горджуся своїми випускниками. Багато моїх випускників саме вибрали професію вчителя початкових класів. І коли я з ними зустрічаюся, то вони мені говорять, що це любов до дітей передали ви нам. Ото найбільша моя гордість, що в мене є хороші випускники, які від мене ніколи не відвертаються, завжди вітаються і розказують про свої успіхи в житті. - Ну не можу я сказати, що я про щось шкодую. Найбільше це в мене є любов до дітей. Я їх люблю і цим живу. Зараз працюючи заступником можу сказати, що мені не вистачає тих дітей з якими я раніше працювала, бо більше мушу часу віддавати такій керівній роботі, керівній посаді. От комфортніше відчуваю себе у класі. - Ну, щоб хотілося помяти... Як таких планів не має, щоб більше держава дбала про школу, щоб більше звертала увагу, щоб більше було... А так все, що вчителі мають, ми все мусимо придбати власноруч, навіть ті дошки. Щоб держава звертала більшу увагу і ми могли більше тоді працювати. Більше тоді давати всього дітям. - Ну, звичайно, що трошки вже задумувалася. І думаю, що як піду на пенсію всю увагу, все тепло віддам своїм вунукам. Тому що не було часу належно віддати це дітям, от і думаю, що буду займатися вихованням своїх вунуків до школи їх навчу читати, рахувати, щоб не йшли так, як мої діти. Шов мій син, а перша вчителька каже, як то так, що ти його не навчила читати. А я не мала змоги, бо віддавала все чужим дітям. А так буду віддавати вунукам. - Так люблю багато читати, але через брак часу, так як не вистачає зараз часу, то менше цим займаюся. Люблю читати художню літературу. Думаю теж буде в мене більше уваги почитати цікаву, хорошу, змістовну хорошу книжку. Маю свою теплицю, в якій вирощую помідори. І дуже люблю квіти сіяні, вирощувати, люблю дивитися, як вони зацвітають, милуватися їхньою красою. Тому думаю теж, з виходом на пенсію, займатися вирощуванням квітів, вирощуванням фруктів, овочів, люблю садити фруктові дерева і радіти, коли вони вперше віддають свої плоди. - Ну, як такої спеціальної програми розробленої, то у нас звичайно не має. Але намагаємось співпрацювати з ними в колективі. Мені здається, що відчувають себе комфортно. Можливо, ну

Textanz : UNREGISTERED

Text Tools Help

Phrase frequency Concordance Wordforms Summary Options

Find

wordform	frequency	length	dispersion
колектив	8	8	1480,9
звичайно	8	8	1900,8
професі	6	7	793,3
співпрац	5	8	1228,8
вчителі	4	7	1077
відава	4	7	1041,6
колективі	4	9	1070,9
сказати	4	7	700,3
задоволен	3	9	1756,2
найбільш	3	8	163,7
випускник	3	9	100
відпочи	3	7	59,2
допомог	3	7	1585,9
виросьча	3	8	63
вистачає	3	8	800,6
відчува	3	7	1001,9
розробл	3	7	1426,6
відавати	3	9	1070,2
категорі	3	8	28,8
сьогоднішній	3	12	285,3
вчителя	3	7	1918,8
забуває	2	7	1717
комфортн	2	8	752
співпрацювати	2	13	143,5
запрошу	2	7	1562
поступа	2	7	37
виросьчуванням	2	12	10,5
відчуваю	2	8	738
вчителем	2	8	101
теперішн	2	8	10
відати	2	7	980,5
допомоги	2	8	1708
відпочива	2	9	46
впливськ	2	8	119,5

Calculate

Total results: 58 1:1 6046 bytes : D:\Textanz_magdysjuk\ceno 1.txt

пуск Fwd: inrepeko - s.za... Textanz_magdysjuk Textanz RESULTS_MAGDYSJU... EN 12:36

Text

- Моя професійна діяльність розпочиналася в Житомирській області, Новоград-Волинському районі, село Жолобне. Я туди вперше прийшла в школу. Де мене дуже тепло зустріли, прийняли в свій колектив і по сьогоднішній день я згадую тих учнів. Вони були моїми першими учнями. Ну, але так склалася доля, що мене занесло у Волинську область, Камінь – Каширський район, де я і працюю з 86 року по сьогоднішній день вчителем початкових класів. На даний час заступником з навчально-виховної роботи. - Звичайно, що ні Бо я, навіть, не думала, що в світі якісь інші професії, крім професії вчителя. Моя мрія була стати вчителем. І коли я думала, що не поступлю перший рік, бо я поступала на той час після восьмого класу. Думаю, тоді в мене буде момент поступати після дев'ятого класу, після десятого класу, але тільки на вчителя. Богу дякувати, що я з першого разу поступила і працюю. На сьогоднішній день задоволена своєю професією. - Ну, моє професійне зростання відбувалося поступово. Спочатку я, так як і всі, не мала ніяких категорій. Тоді я проагестувалася на першу категорію, згодом на вищу категорію і маю зараз звання старший вчитель. Пропонували на вчителя методиста, але поки, що не зважує. - Можна сказати, що основне місце. Бо навіть не раз чоловік зі мною сварився, що ти живеш школою і забуваєш про сім'ю. Намагаюся теж віддавати себе сім'ї, але чомусь переваги забирає школа «неи» - Ну маю багато розробок уроків, які розробляла сама. Приймала участь у районному конкурсі вчитель року. Також сама розробляла всі роботи, подавала на творчі сходишки Волині свої матеріали. І, звичайно, ділюся з колегами, запрошую колеги на свої уроки, які вони відвідують. Приймаю участь у районному методичному об'єднанні. Як надрукованих, то таких надбань не має. Але колеги приходять ділитися зі мною своїм досвідом, а я ділюся з ними. - Ну, мікроклімат в нашому колективі, я б сказала б, що в жодній школі я такого мікроклімату не бачила. Всі один за одним співпереживають, один одному допомагають. Навіть, якщо готується якийсь районний семінар, то це не одна людина задіяна, а задіяний весь колектив. Співпраця, завжди в нашому колективі, така творча співпраця. І не відчувається різниці у віковій педагогічній колективі. Всі старші діляться досвідом з молодими, а молодші вчителі ідуть, просять поради допомоги у своїх старших колеги. І дуже тісна співпраця з дирекцією школи. Які завжди підтримують дирекцію школи. Ну, можна сказати, що я задоволена, що працюю в такому колективі. - Найбільше горджуся своїми випускниками. Багато моїх випускників саме вибрали професію вчителя початкових класів. І коли я з ними зустрічаюся, то вони мені говорять, що що любов до дітей передали ви нам. Ото найбільша моя гордість, що в мене є хороші випускники, які від мене ніколи не відвертаються, завжди вітаються і розказують про свої успіхи в житті. - Ну не можу я сказати, що я про щось шкодую. Найбільше це в мене є любов до дітей. Я їх люблю і цим живу. Зараз працюючи заступником можу сказати, що мені не вистачає тих дітей з якими я раніше працювала, бо більше мушу часу віддавати такій керівній роботі, керівній посаді. От комфортніше відчуваю себе у класі «неи» - Ну, щоб хотілося помяти... Як таких планів не має, щоб більше держава дбала про школу, щоб більше звертала уваги, щоб більше було... А так все, що вчителі мають, ми все мусимо придбати в власноруч, навіть ті дошки. Щоб держава звертала більшу увагу і ми могли більше тоді працювати. Більше тоді давати всього дітям. - Ну, звичайно, що трошки вже задумувалася. І думаю, що як піду на пенсію всю увагу, все тепло віддам своїм вункам. Тому що не було часу належно віддати це дітям, от і думаю, що буду займатися вихованням своїх вунків до школи їх навчу читати, рахувати, щоб не йшли так, як мої діти. Ішов мій син, а перша вчителька каже, як то так, що ти його не навчила читати. А я не мала змоги, бо віддавала все чужим дітям. А так буду віддавати вункам. - Так люблю багато читати, але через брак часу, так як не вистачає зараз часу, то менше цим займаюся. Люблю читати художню літературу. Думаю теж, буде в мене більше уваги почитати цікаву, хорошу, змістовну хорошу книжку. Маю свою теплицю, в якій вирощую помідори. І дуже люблю квіти сіяти, вирощувати, люблю дивитися, як вони зацвітають, милуватися їхньою красою. Тому думаю теж, з виходом на пенсію, займатися вирощуванням квітів, вирощуванням фруктів, овочів, люблю садити фруктові дерева і радіти, коли вони вперше віддають свої плоди. - Ну, як такої спеціальної програми розробленої, то у нас звичайно не має. Але намагаємось співпрацювати з ними в колективі. Мені здається, що відчувають себе комфортно. Можливо, ну

Textanz : UNREGISTERED

Text Tools Help

Phrase frequency Concordance Wordforms Summary Options Text

Number of words	981	Number of distinct words	494
Avg. words per sentence	11,41	Avg. words per paragraph	981,00
Avg. characters per word	4,87	Lexical density	0,50
Number of sentences	86	Number of paragraphs	1
Avg. sentences per paragraph	86,00		

Longest word (15 char.) проатестувалася

Shortest word (1 char.) в

Longest sentence (37 words) <неи - Ну, щоб хотілося поміняти... Як таких планів не має, щоб більше держава дбала

Shortest sentence (2 words) От і

Readability (the higher, the harder to read) 7,2089

Calculate

Summary 1:1 6046 bytes : D:\Textanz_magdysiu\ceno 1.txt

пущ Fwd: iHpepeko - s.za... Textanz_magdysiu Textanz RESULTS_MAGDYSIU... EN 12:37

- Моя професійна діяльність розпочиналася в Житомирській області, Новоград-Волинському районі, село Жолобне. Я туди вперше прийшла в школу. Де мене дуже тепло зустріли, прийняли в свій колектив і по сьогоднішній день я згадую тих учнів. Вони були моїми першими учителями. Ну, але так склалася доля, що мене занесло у Волинську область, Камінь-Каширський район, де я і працюю з 86 року по сьогоднішній день вчителем початкових класів. На даний час заступником з навчально-виховної роботи. - Звичайно, що ні бо я, навіть, не думала, що в світі якісь інші професії, крім професії вчителя. Моя мрія була стати вчителем. І коли я думала, що не поступлю перший рік, бо я поступала на той час після восьмого класу. Думаю, тоді в мене буде момент поступати після дев'ятого класу, після десятого класу, але тільки на вчителя. Богу дякувати, що я з першого разу поступила і працюю. На сьогоднішній день задоволена своєю професією. - Ну, моє професійне зростання відбувалося поступово. Спочатку я, так як і всі, не мала ніяких категорій. Тоді я проатестувалася на першу категорію, згодом на вищу категорію і маю зараз звання старшої вчительки. Пропонували на вчительку методиста, але поки, що не зважаюся. - Можна сказати, що основне місце. Бо навіть не раз чоловік зі мною свариться, що ти живеш школою і забуваєш про сім'ю. Намагаюся теж віддавати себе сім'ї, але чось переваги забирала школа <неи - Ну маю багато розробок уроків, які розробляла сама. Прямим участь у районному конкурсі вчительки року. Також сама розробляла всі роботи, подавала на творчі сесії Волині свої матеріали і, звичайно, ділюся з колегами, запрошую колег на свої уроки, які вони відвідують. Прямим участь у районному методичному об'єднанні. Як надрукованих, то таких надбавок не має. Але колеги приходять ділитися зі мною своїм досвідом, а я ділюся з ними. - Ну, мікроклімат в нашому колективі, я б сказала б, що в жодній школі я такого мікроклімату не бачила. Всі один за одним співпереживають, один одному допомагають. Навіть, якщо готується якийсь районний семінар, то це не одна людина задіяна, а задіяний весь колектив. Співпраця, завжди в нашому колективі, така творча співпраця. І не відчувається різниці у віковій педагогічній колективі. Всі старші діляться досвідом з молодими, а молодші вчителі ідуть, просять поради допомоги у своїх старших колег. І дуже тісна співпраця з дирекцією школи. Які завжди підтримують дирекцію школи. Ну, можна сказати, що я задоволена, що працюю в такому колективі. - Найбільше горджуся своїми випускниками. Багато моїх випускників саме вибрали професію вчителя початкових класів. І коли я з ними зустрічаюся, то вони мені говорять, що це любов до дітей передала ви нам. Ото найбільша моя гордість, що в мене є хороші випускники, які від мене ніколи не відвертаються, завжди вітаються і розказують про свої успіхи в житті. - Ну не можу я сказати, що я про щось шкодую. Найбільше це в мене є любов до дітей. Я їх люблю і цим живу. Зараз працюючи заступником можу сказати, що мені не вистачає тих дітей з якими я раніше працювала, бо більше мушу часу віддавати такій керівній роботі, керівній посаді. От комфортніше відчуваю себе у класі <неи - Ну, щоб хотілося поміняти... Як таких планів не має, щоб більше держава дбала про школу, щоб більше звертала увагу, щоб більше було... А так все, що вчителі мають, ми все мусимо придбати власноруч, навіть ті дошки. Щоб держава звертала більшу увагу і ми могли більше тоді працювати. Більше тоді давати всього дітям. - Ну, звичайно, що трошки вже задумувалася. І думаю, що як піду на пенсію всю увагу, все тепло віддам своїм внукам. Тому що не було часу належно віддати це дітям, от і думаю, що буду займатися вихованням своїх внуків до школи їх навчу читати, рахувати, щоб не йшли так, як мої діти. Ішов мій син, а перша вчителька каже, як то так, що ти його не навчила читати. А я не мала змоги, бо віддавала все чужим дітям. А так буду віддавати внукам. - Так люблю багато читати, але через брак часу, так як не вистачає зараз часу, то менше цим займаюся. Люблю читати художню літературу. Думаю теж буде в мене більше уваги почитати цікаву, хорошу, змістовну хорошу книжку. Маю свою теплицю, в якій вирощую помідори. І дуже люблю квіти сіяти, вирощувати, люблю дивитися, як вони зацвітають, милуватися їхньою красою. Тому думаю теж, з виходом на пенсію, займатися вирощуванням квітів, вирощуванням фруктів, овочів, люблю садити фруктові дерева і радіти, коли вони вперше віддають свої плоди. - Ну, як такої спеціальної програми розробленої, то у нас звичайно не має. Але намагаємось співпрацювати з ними в колективі. Мені здається, що відчувають себе комфортно. Можливо, ну

Результати аналізу матеріалів напівструктурованого інтерв'ю респондента 2 (село)

Textanz : UNREGISTERED

Text Tools Help

Phrase frequency Concordance Wordforms Summary Options

Filter

phrase	frequency	words	dispersion
а потім	3	2	236,8
31	2	2	154,5
те, що	2	2	119
здоров'я	2	2	106,5
і так	2	2	10
4 класи	2	2	43,5
через 2 роки	2	3	21,5

Calculate

Total results:7 1:1 1901 bytes : D:\Textanz_magdysiu\ceno 2.txt

Text

- Можу. 1975 прийшла у Ворожню. Перший день на 15 вересня працювати. І відразу стала до роботи. 31 вересня почалося навчання. Важко було перші дні, тому що учні були не знайомі, місцевість не знайома, але з часом привикла. Прийшла я на 2 клас працювати, а потім вже через 2 роки працювати. Тоді було 4 класи, через 2 роки мала 1 клас. І так кожного року, і так працюю 40 років, кінчаючи 4 класи, а потім з 1 класу починала знову. - Не шкодую. Я навіть не уявляю себе десь на якійсь іншій професії. - Найважливіше, звичайно, була сім'я і тоді робота. - Колектив дружній, стосунки з колегами хороші, допомагаємо один одному. Коли приходили молоді нам допомагали, ми молодих вчили. - Своім досвідом роботи я ділилася. Найкраще мені допомогло те, що я закінчила педучилище. Це саму основну практику я дістала. А потім, як я поступила в інститут, то там вже більше теорія, поповнила свої знання теоретично. - Керівництво школи згадує на свята нас, вчителів. - Найбільше досади те, що багато учнів моїх, які вивчилися. Серед них є і лікарі, і агрономи, і вчителі, в бухгалтерії працюють. Ну і я пишаюся тим, що маю таких хороших учнів. - На пенсії займаюся сільським господарством, поки маю здоров'я. - Сама основна мрія була... Про відпочинок в селі ясно, що мрія наша не здійснена, того що як є господарство, то і відпочинку нема. Одружити онука ще. Щоб все в сім'ї у них було добре. Основне, щоб було здоров'я. Ну, звичайно, добре було б, якби у нас була велика пенсія, як вчителя. І щоб можна було дійсно поїхати десь і відпочити. А так, за таку пенсію, яку отримують пенсіонери не проживеш, обов'язково треба працювати. Так що та мрія, я думаю буде нездійснена. - Ми то так і часто збираємося за інтересами, бо у школі багато молодих ми туди не звертаємось. А самі часто ходимо один до одного, спілкуємось, розповідаємо про наші молоді роки. - Дякую вам, що зацікавились нами.

ПУСК

Fwd: ihtrepko - s.za... Textanz_magdysiu Textanz RESULTS_MAGDYSIU... EN 12:40

Textanz : UNREGISTERED

Text Tools Help

Phrase frequency Start calculation (Ctrl+S) Summary Options

Find

word	frequency
і	12
я	11
що	8
не	7
було	6
на	5
а	5
так	5
у	4
в	4
з	4
працювати	4
Ми	3
мрія	3
то	3
потім	3
як	3
роки	3
Щоб	3
була	3
сім	2
роботи	2
Тоді	2
здоров	2
добре	2
пп	2
position	context
77	І відразу стала до
344	І так кожного року
364	так кожного року, і так працюю 40
548	була сім'я і тоді робота
1045	Серед них є і лікарі, і агрономи
1055	є і лікарі, і агрономи, і вчителі
1067	лікарі і агрономи і вчителі в бухгалтерії

Calculate

Total results:200 1:1 1901 bytes : D:\Textanz_magdysiu\ceno 2.txt

ПУСК

Fwd: iлrepe'ko - s.za...

Textanz_magdysiu

Textanz

RESULTS_MAGDYSIU...

EN

12:40

Text

- Можу. 1975 прийшла у Ворожле. Перший день на 15 вересня працювати. І відразу стала до роботи. 31 вересня почалося навчання. Важко було перші дні, тому що учні були не знайомі, місцевість не знайома, але з часом привикла. Прийшла я на 2 клас працювати, а потім вже через 2 роки працювати. Тоді було 4 класи, через 2 роки мала 1 клас. І так кожного року, і так працюю 40 років, кінчаючи 4 класи, а потім з 1 класу починала знову. - Не шкодую. Я навіть не уявляю себе десь на якійсь іншій професії. - Найважливіше, звичайно, була сім'я і тоді робота. - Колектив дружній, стосунки з колегами хороші, допомагаємо один одному. Коли приходили молоді нам допомагали, ми молодих вчимо. - Своїм досвідом роботи я ділилася. Найкраще мені допомогло те, що я закінчила педучилище. Це саму основну практику я дістала. А потім, як я поступила в інститут, то там вже більше теорія, поповнила свої знання теоретично. - Керівництво школи згадує на свята нас, вчителів. - Найбільше досягнення те, що багато учнів моїх, які вивчилися. Серед них є і лікарі, і агрономи, і вчителі, в бухгалтерії працюють. Ну і я пишюся тим, що маю таких хороших учнів. - На пенсії займатися сільським господарством, поки маю здоров'я. - Сама основна мрія була... Про відпочинок в селі ясно, що мрія наша не здійснена, толо що як є господарство, то і відпочинку нема. Одружити онука ще. Щоб все в сім'ї у них було добре. Основне, щоб було здоров'я. Ну, звичайно, добре було б, якщо у нас була велика пенсія, як вчителя. І щоб можна було дійсно поїхати десь і відпочити. А так, за таку пенсію, яку отримують пенсіонери не проживеш, обов'язково треба працювати. Так що та мрія, я думаю буде нездійснена. - Ми то так і часто збираємося за інтересами, бо у школі багато молодих ми туди не звертаємося. А самі часто ходимо один до одного, спілкуємось, розповідаємо про наші молоді роки. - Дякую вам, що зацікавилися нами.

Textanz : UNREGISTERED

Text Tools Help

Phrase frequency Concordance Wordforms Summary Options

Find

wordform	frequency	length	dispersion
працювати	4	9	624,1
відпочи	3	7	123,1
відпочин	2	8	42,5
звичайно	2	8	453,5
молодих	2	7	535,5
господарство	2	12	65
прийшла	2	7	106,5
вересня	2	7	25
вчителі	2	7	55
допомога	2	8	25,5

Calculate

Total results:10 1:1 1901 bytes : D:\Textanz_magdysiu\ceno 2.txt

пущ

Fwdi: irpepe'yo - s.za... Textanz_magdysiu Textanz RESULTS_MAGDYSIU...

EN 12:41

Text

- Можу. 1975 прийшла у Ворокомле. Перший день на 15 вересня працювати. І відразу стала до роботи. З 1 вересня почалося навчання. Важко було перші дні, тому що учні були не знайомі, місцевість не знайома, але з часом привикла. Прийшла я на 2 клас працювати, а потім вже через 2 роки працювати. Тоді було 4 класи, через 2 роки мала 1 клас. І так кожного року, і так працюю 40 років, кінчаючи 4 класи, а потім з 1 класу починала знову. - Не шкодую. Я навіть не уявляю себе десь на якійсь іншій професії. - Найважливіше, звичайно, була сім'я і тоді робота. - Колектив дружній, стосунки з колегами хороші, допомагасмо один одному. Коли приходили молоді нам допомагали, ми молодих вчимо. - Своїм досвідом роботи я ділилася. Найкраще мені допомогло те, що я закінчила педучилище. Це саму основну практику я дістала. А потім, як я поступила в інститут, то там вже більше теорія, поповнила свої знання теоретично. - Керівництво школи згадує на свята нас, вчителів. - Найбільше досягнення те, що багато учнів моїх, які вивчилися. Серед них є і лікарі, і агрономи, і вчителі, в бухгалтерії працюють. Ну і я пишаюся тим, що маю таких хороших учнів. - На пенсії займаюся сільським господарством, поки маю здоров'я. - Сама основна мрія була... Про відпочинок в селі ясно, що мрія наша не здійсненна, того що як є господарство, то і відпочинку нема. Одружити онука ще. Щоб все в сім'ї у них було добре. Основне, щоб було здоров'я. Ну, звичайно, добре було б, якби у нас була велика пенсія, як вчителя. І щоб можна було дійсно поїхати десь і відпочити. А так, за таку пенсію, яку отримують пенсіонери не проживеш, обов'язково треба працювати. Так що та мрія, я думаю буде нездійсненна. - Ми то так і часто збираємося за інтересами, бо у школі багато молодих ми туди не звертаємося. А самі часто ходимо один до одного, спілкуємось, розповідаємо про наші молоді роки. - Дякую вам, що зацікавились нами.

Textanz : UNREGISTERED

Text Tools Help

Phrase frequency Start calculation (Ctrl+S) bms Summary Options

Number of words	318	Number of distinct words	206
Avg. words per sentence	9,35	Avg. words per paragraph	318,00
Avg. characters per word	4,61	Lexical density	0,65
Number of sentences	34	Number of paragraphs	1
Avg. sentences per paragraph	34,00		

Longest word (13 char.) господарством

Shortest word (1 char.) у

Longest sentence (23 words)
-Сама основна мрія була.. Про відпочинок в селі ясно, що мрія наша не здійсненна, того

Shortest sentence (1 words)
-Можу.

Readability (the higher, the harder to read) 4,9747

Calculate

Text

- Можу. 1975 прийшла у Ворожню. Перший день на 15 вересня працювати. І відразу стала до роботи. 31 вересня почалося навчання. Важко було перші дні, тому що учні були не знайомі, місцевість не знайома, але з часом привикла. Прийшла я на 2 клас працювати, а потім вже через 2 роки працювати. Тоді було 4 класи, через 2 роки мала 1 клас. І так кожного року, і так працюю 40 років, кінчаючи 4 класи, а потім з 1 класу починала знову. - Не шкодую. Я навіть не уявляю себе десь на якійсь іншій професії. - Найважливіше, звичайно, була сім'я і тоді робота. - Колектив дружній, стосунки з колегами хороші, допомагаємо один одному. Коли приходили молоді нам допомагали, ми молодих вчили. - Своєю досвідом роботи я ділилася. Найкраще мені допомогло те, що я закінчила ледучилище. Це саму основну практику я дістала. А потім, як я поступила в інститут, то там вже більше теорія, поповнила свої знання теоретично. - Керівництво школи згадує на святах нас, вчителів. - Найбільше досягнення те, що багато учнів моїх, які вивчилися. Серед них є і лікарі, і агрономи, і вчителі, в бухгалтерії працюють. Ну і я пишуся тим, що маю таких хороших учнів. - На пенсії займатися сільським господарством, поки маю здоров'я. - Сама основна мрія була... Про відпочинок в селі ясно, що мрія наша не здійсненна, того що як є господарство, то і відпочинку нема. Одружити онука ще. Щоб все в сім'ї у них було добре. Основне, щоб було здоров'я. Ну, звичайно, добре було б, якби у нас була велика пенсія, як вчителя. І щоб можна було дійсно поїхати десь і відпочити. А так, за таку пенсію, яку отримують пенсіонери не проживеш, обов'язково треба працювати. Так що та мрія, я думаю буде нездійсненна. - Ми то так і часто збираємося за інтересами, бо у школі багато молодих ми туди не звертаємося. А самі часто ходимо один до одного, спілкуємось, розповідаємо про наші молоді роки. - Дякую вам, що зацікавились нами.

Summary 1:1 1901 bytes : D:\Textanz_magdysiu\ceno 2.txt

пуск Fwd: ihtrep'o - s.za... Textanz_magdysiu Textanz RESULTS_MAGDYSIU... EN 12:42

Результати аналізу матеріалів напівструктурованого інтерв'ю респондента 3 (село)

Textanz : UNREGISTERED

Text Tools Help

Phrase frequency Concordance Wordforms Summary Options

Filter

phrase	frequency	words	dispersion
що я	3	2	1120,8
те, що	3	2	578,8
мої випускників	3	2	708,9
Я не	3	2	319,9
початкових класів	3	2	502,7
на вступні екзамени	2	3	108
я люблю дітей	2	3	1195
на землі	2	2	40,5
вищу освіту	2	2	518
І не	2	2	421
багато моїх випускників	2	3	693
І я	2	2	194,5
що обрала	2	2	253
за те, що	2	3	565,5
працювати у	2	2	19,5
то я	2	2	501
я їх	2	2	76,5
працювала вчителем	2	2	559,5
вважаю, що	2	2	19,5
длі мої	2	2	13
не по	2	2	923,5
класів у	2	2	551,5
вищих закладах	2	2	456,5
я вважаю	2	2	21,5
не могла б	2	3	17
вчителем початкових класів	2	3	79,5
все-таки	2	2	501,5
вчити дітей	2	2	919,5
дітей туди	2	2	52,5
сім'ю	2	2	48

Calculate

Total results: 30 1:1 3634 bytes : D:\Textanz_magdysiu\ceno 3.txt

Text

- В 60-70 роках у Камінь-Каширському районі була нестача педагогічних кадрів. Вчителі, які кінчали педагогічні заклади не хотіли тити працювати у наш район. Вони залишалися працювати у місті, не по спеціальності. Тому кращих випускників середніх шкіл направляли вчити дітей у школах. Завідувач району Сидько направив і мене вчителькою початкових класів, а саме другий і четвертий класів у село Стобиківка. Професія вчителя мені подобалась, тому що я любила дітей. Всі сили віддавала, щоб навчити читати і писати кожного. Було важко, але приходилося читати багато літератури, вчитися у старших колег, прислуховуватися до їхніх порад, самотужки вивчати педагогіку, психологію. Я була переконана, що потрібно свої знання поглибити навчанням у вищих закладах, потрібно здобути педагогічну освіту. Дуже хотілося мені вчитися стаціонарно, але директор Житнівської школи, де я працювала, не хотів відпустити мене на вступні екзамени, бо вважав, що після школи вчителька не втече з їхнього села. Як перед цим людина з вищою освітою покинула все і втекла. Тому характеристику писали мені не в школі, а в районі. І прийшлося летіти на вступні екзамени літаком. В останню хвилину здавала свої документи для вступу в інститут. Тут же і навчалась. Вступила у Луцький педагогічний інститут, заочно вчилася і працювала вчителем початкових класів. Працювати і вчитися було нелегко, але мети своїї я хотіла добитися і все-таки отримала вищу освіту. І до сьогоднішнього дня працюю вчителем початкових класів у своїй рідній школі, навчаю і виховую дітей. Маю велике задоволення, що багато моїх випускників кінчають школу і продовжують навчатися у спеціальних закладах та вищих закладах. - Свою кар'єру я вважаю у своїх дітей. І власних і учнів. Я вважаю, що не тільки рідні діти мої, а вважаю, що ті діти мої, яких я вчила. - З колегами стосунки у мене хороші. І не відчуваю себе лишньою, зайвою людиною. Ну, тільки дирекція деколи не розуміє старших вчителів. Вважає, що нас держава була прислала і ми ходили навчати дітей туди, куди направляла держава. Не по своєму бажанні йшли, вибрали собі село і школу. А шли вчити дітей туди, де посилала держава. - Головне в житті була робота, навіть і сім'ю на задній план відкладала. Через те, що якби не робота, то я б не могла б виховувати свою сім'ю, не могла б дати дітям своїм науку, освіту. Але завдяки моїй професії, моїй роботі. Я вдячна державі, богові за те, що я все-таки працювала вчителем і мої діти всі здобули вищу освіту. - Я продовжу навчати своїх онуків і закінчиться моя кар'єра. Я не вважаю, не можу себе бачити не вчителем. Напевно, буду і помирати, але все одно буду вчителем. - Мрія, щоб на землі був мир, щоб обдумалися люди, всі. І не пинули молоді люди і був спокій на землі. Оце саме головне. Як буде спокій, то буде все, в кожній людині. - Я не шкодую що обрала цю професію, бо я люблю дітей і тому, напевно, і покликано мене життя самі на цю дорогу. І я ніяк не жалію, що стала вчителем. Багато моїх випускників, яких зібрати їх, то не ввійшли у нашу школу, не було б їм місця. Я тим горджусь. І ото для мене найважливіше у житті, що я їх виховала хорошими, добрими. Відчуваю ставлення до себе від виховання моїх випускників. Не бачу, не ображають ні словом, ні ділом вони мене. Де б то я їх не зустріла. І це я маю задоволення від цього. І я не ображаюсь, що обрала таку нелегку професію вчителя. Вона неоплачена, звичайно, ця професія на сьогоднішній день. Люди живуть великих розкошах, а вчитель скромно, звичайно, живе, але не ображаюсь. - Вам щиро дякую за те, що звернули увагу на нас, що зацікавилися нашими проблемами. Надіюсь, що держава теж зверне увагу.

EN ? 12:45

Textanz : UNREGISTERED

Text Tools Help

Phrase frequency Concordance Wordforms Summary Options

Find

word	frequency
і	29
не	25
я	20
що	16
у	14
на	8
в	7
вчителем	6
але	6
мене	6
дітей	6
все	5
А	5
б	5
тому	4
вважаю	4
випускників	4
класів	4
була	4
держав	4
то	4
освіту	4
люди	3
Де	3
себе	3
Планшкати	3

position	context
322	районо Сидько направив і мене вчителькою початкових
373	а саме другий і четвертий класів у
507	щоб навчити читати і писати кожного
1042	освітою покинула все і втекла
1108	і прийшлося легіти на
1227	Тут же і навчалась
1297	інститут заочно вчилася і працювала вчителем початкових

Calculate

Total results:330 1:1 3634 bytes : D:\Textanz_magdysiu\ceno 3.txt

ПУСК Fwd: ihtepelo - s.za... Textanz_magdysiu Textanz RESULTS_MAGDYSIU... EN 12:45

Text

- В 60-70 роках у Камінь-Каширському районі була нестача педагогічних кадрів. Вчителі, які кінчали педагогічні заклади не хотіли гти працювати у наш район. Вони залишалися працювати у місті, не по спеціальності. Тому кращих випускників середніх шкіл направляли вчити дітей у школах. Завідувач району Сидько направив і мене вчителькою початкових класів, а саме другий і четвертий класів у село Стобичівка. Професія вчителя мені подобалась, тому що я люблю дітей. Всі сили віддавала, щоб навчити читати і писати кожного. Було важко, але приходилося читати багато літератури, вчитися у старших колег, прислуховуватися до їхніх порад, самотужки вивчати педагогіку, психологію. Я була переконана, що потрібно свої знання поглибити навчанням у вищих закладах, потрібно здобути педагогічну освіту. Дуже хотілося мені вчитися стаціонарно, але директор Житнівської школи, де я працювала, не хотів відпустити мене на вступні іспити, бо вважав, що після школи вчителька не втече з їхнього села. Як перед шим людиною з вищою освітою покинула все і втекла. Тому характеристику писали мені не в школі, а в районі. І прийшлося легіти на вступні іспити. В останню хвилину здавала свої документи для вступу в інститут. Тут же і навчалась. Вступила у Луцький педагогічний інститут, заочно вчилася і працювала вчителем початкових класів. Працювати і вчитися було нелегко, але мети своєї я хотіла добитися і все-таки отримала вищу освіту. І до сьогоднішнього дня працюю вчителем початкових класів у своїй рідній школі, навчаю і виховую дітей. Маю велике задоволення, що багато моїх випускників кінчають школу і продовжують навчатися у спеціальних закладах та вищих закладах. - Своєю кар'єрою я вважаю у своїх дітей. І власних і учнів. Я вважаю, що не тільки рідні діти мої, а вважаю, що ті діти мої, яких я вчила. - З колегами стосунки у мене хороші. І не відчуваю себе лишньою, зайвою людиною. Ну, тільки дирекція деколи не розуміє старших вчителів. Вважає, що нас держава була прислала і ми ходили навчати дітей туди, куди направляла держава. Не по своєму бажанні йшли, вибирали собі село і школу. А йшли вчити дітей туди, де посилала держава. - Головне в житті була робота, навіть і сім'ю на задній план відкладала. Через те, що яби не робота, то я б не могла б виховувати свою сім'ю, не могла б дати дітям своїм науку, освіту. Але завдяки моїй професії, моїй роботі. Я вдячна державі, богові за те, що я все-таки працювала вчителем і мої діти всі здобули вищу освіту. - Я продовжую навчати своїх онуків і закінчиться моя кар'єра. Я не вважаю, не можу себе бачити не вчителем. Напевно, буду і помирати, але все одно буду вчителем. - Мрія, щоб на землі був мир, щоб обдумалися люди, всі. І не пинули молоді люди і був спокій на землі. Оце саме головне. Як буде спокій, то буде все, в кожній людині. - Я не шкодую що обрала цю професію, бо я люблю дітей і тому, напевно, і покликано мене життя самі на цю дорогу. І я ніяк не жалю, що стала вчителем. Багато моїх випускників, якби збрали їх, то не ввійшли у нашу школу, не було б ім'я. Я тим горджуся. І ото для мене найважливіше у житті, що я їх виховала хорошими, добрими. Відчуваю ставлення до себе від виховання моїх випускників. Не бачу, не ображають ні словом, ні ділом вони мене. Де б то я їх не зустріла. І це я маю задоволення від цього. І я не ображаюся, що обрала таку нелепку професію вчителя. Вона неоплачена, звичайно, ця професія на сьогоднішній день. Люди живуть великих розкошах, а вчитель скромно, звичайно, живе, але не ображаюся. - Вам дякую за те, що звернули увагу на нас, що зацікавилися нашими проблемами. Надіюсь, що держава теж зверне увагу.

Textanz : UNREGISTERED

Text Tools Help

Phrase frequency Concordance Wordforms Summary Options

Number of words	598	Number of distinct words	332
Avg. words per sentence	11,28	Avg. words per paragraph	598,00
Avg. characters per word	4,82	Lexical density	0,56
Number of sentences	53	Number of paragraphs	1
Avg. sentences per paragraph	53,00		

Longest word (16 char.) прислуховуватися

Shortest word (1 char.) в

Longest sentence (30 words) Дуже хотілося мені вчитися стаціонарно, але директор Житнівської школи, де я

Shortest sentence (3 words) Оце саме головне.

Readability (the higher, the harder to read) 6,9109

Calculate

Summary 1:1 3634 bytes : D:\Textanz_magdysiu\ceno 3.txt

пущ

Fwd: interneto - s.za... Textanz_magdysiu Textanz RESULTS_MAGDYSIU...

EN 12:46

Text

- В 60-70 роках у Камінь-Каширському районі була нестача педагогічних кадрів. Вчителі, які кінчали педагогічні заклади не хотіли йти працювати у наш район. Вони залишалися працювати у місті, не по спеціальності. Тому кращих випускників середніх шкіл направляли вчителі дітей у школах. Завдувач району Сидько направив і мене вчительською початкових класів, а саме других і четвертих класів у село Стобиківка. Професія вчителя мені подобалась, тому що я любила дітей. Всі сили віддавала, щоб навчити читати і писати кожного. Було важко, але приходилося читати багато літератури, вчитися у старших колег, прислуховуватися до їхніх порад, самотужки вивчати педагогіку, психологію. Я була переконана, що потрібно свої знання поглибити навчанням у вищих закладах, потрібно здобути педагогічну освіту. Дуже хотілося мені вчитися стаціонарно, але директор Житнівської школи, де я працювала, не хотів відпустити мене на вступні іспити, бо вважав, що після школи вчителька не втече з їхнього села. Як перед цим людиною з вищою освітою покинула все і втекла. Тому характеристику писали мені не в школі, а в районі. І прийшлося летіти на вступні іспити літаком. В останню хвилину здавала свої документи для вступу в інститут. Тут же і навчалась. Вступила у Львівський педагогічний інститут, заочно вчилася і працювала вчителькою початкових класів. Працювати і вчитися було нелегко, але мети своєї я хотіла добитися і все-таки отримала вищу освіту. І до сьогоднішнього дня працюю вчителькою початкових класів у своїй рідній школі, навчаю і виховую дітей. Маю велике задоволення, що багато моїх випускників кінчають школу і продовжують навчатись у спеціальних закладах та вищих закладах. - Свою кар'єру я вважаю у своїх дітях. І власних і учнів. Я вважаю, що не тільки рідні діти мої, а вважаю, що ті діти мої, яких я вчила. - З колегами стосунки у мене хороші. І не відчуваю себе лишньою, зайвою людиною. Ну, тільки дирекція деколи не розуміє старших вчителів. Вважає, що нас держава була прислала і ми ходили навчати дітей туди, куди направляла держава. Не по своєму бажанні йшли, вибирали собі село і школу. А йшли вчити дітей туди, де посилала держава. - Головне в житті була робота, навіть і сім'ю на задній план відкладала. Через те, що якби не робота, то я б не могла б виховувати свою сім'ю, не могла б дати дітям своїм науку, освіту. Але завдяки своїй професії, своїй роботі. Я вдячна державі, борові за те, що я все-таки працювала вчителькою і мої діти всі здобули вищу освіту. - Я продовжую навчати своїх онуків і закінчиться моя кар'єра. Я не вважаю, не можу себе вважати не вчителькою. Напевно, буду і помрвати, але все одно буду вчителькою. - Мрія, щоб на землі був мир, щоб обдумалися люди, всі. І не пинили молоді люди і був спокій на землі. Оце саме головне. Як буде спокій, то буде все, в кожній людині. - Я не шкодую що обрала цю професію, бо я люблю дітей і тому, напевно, і покликано мене життя саме на цю дорогу. І я ніяк не жалю, що стала вчителькою. Багато моїх випускників, яких зібрати їх, то не ввійшли у нашу школу, не було б їм місця. Я тим горджусь. І ото для мене найважливіше у житті, що я їх виховала хорошими, добрими. Відчуваю ставлення до себе від виховання моїх випускників. Не бачу, не ображають ні словом, ні ділом вони мене. Де б то я їх не зустріла. І це я маю задоволення від цього. І я не ображаюсь, що обрала таку нелепку професію вчителя. Вона неоплачена, звичайно, ця професія на сьогоднішній день. Люди живуть великих розкошів, а вчитель скромно, звичайно, живе, але не ображаюсь. - Вам щиро дякую за те, що звернули увагу на нас, що зацікавилися нашими проблемами. Надіюсь, що держава теж зверне увагу.

Результати аналізу матеріалів напівструктурованого інтерв'ю респондента 4 (село)

Textanz : UNREGISTERED

Text Tools Help

Phrase frequency Concordance Wordforms Summary Options

Filter

phrase	frequency	words	dispersion
тому що	11	2	1335,9
на пенсію	7	2	987,1
ну я	6	2	1706,3
Так що	6	2	1783,2
було б	5	2	1321
що я	5	2	1338,8
не знаю	4	2	1277,5
те що	4	2	781,9
Є в кого	4	3	320,9
можна було б	3	3	231,9
виходу на пенсію	3	3	948,3
на скільки	3	2	1032,7
про те що	3	3	802,3
так як	3	2	1011,8
в мене	3	2	2182,7
в житті	3	2	138
і в	3	2	150,8
то я	3	2	1391,2
сім'ї	3	2	649,5
у мене	3	2	257,5
я вважаю	3	2	762,6
де можна	2	2	109
не буду	2	2	927
але не	2	2	1846
ця мрія	2	2	257
у мене є	2	3	79,5
селі не	2	2	69
у селі	2	2	186
Ну, про	2	2	1403,5
уже не	2	2	841,5
в селі	2	2	186
Так, що я	2	3	891,5
після виходу на пенсію	2	4	888,5
а була	2	2	1122,5

Calculate

Total results: 67 1:1 5891 bytes : D:\Textanz_magdysjuk\ceno 4.txt

пуск Fwd: інтеп'ю - s.za... Textanz_magdysjuk Textanz RESULTS_MAGDYSIU...

EN 12:50

Text

- Ще з дитячих років мріяла про роботу вчителя. Ще з дитячих років ну, гралася в школу. От і тому після школи, як сказати, вибір в мене був один – це вчительська професія. І я роботою дуже задоволена, люблю свою роботу. І напевно, якби довелося починати все спочатку, обрала б ту ж саму професію вчителя. Хоча професія вчителя ну дуже важка. І тому, що кожна дитина потребує особливого підходу, адже кожна дитина це індивідуальність. І один послухає добре слово, хороше, інший серйозний, послухає серйозну вимову. Так що одні учні вчаться, тобто самостійно, своїм бажанням, інших треба заставити вчитися, ті які можуть вчитися. Ну... працюю уже багато років. Працювати подобається і в колективі. Колектив в нашій школі дуже хороший, товариський, допоможуть, порадять. Є в кого навчитися, є в кого перейняти досвід, тому що одні в одному питанні сильні, інші в іншому питанні сильні. Так що навчитися і перейняти досвід є в кого. - Чому ж можна тепер вчитися і в молодого покоління, тому що тепер закінчують інститути, університети і в них є вже деяка практика новизни. Але ну я вважаю, досвід потрібно передавати й молодим тому, що в старшого покоління є велике надбання, як працювати з кожною дитиною і це, ну я вважаю, що потрібно молодому поколінню надавати потрібну допомогу. Тому що прийшовши з інституту і університету, вони мають знання, але не мають практики, тому потрібно радити. Ми запрошуємо до себе на уроки, ділимося досвідом, даємо поради, ну по всій школі. Бувають молоді вчителі завжди у старших знайдуть своїх порадишків, помічників. От є в кого почитися в нашій школі, аби в них було б бажання вчитися. - Ну, я знаю нагороджена і грамотами облоно, грамотами ну районо. Є грамота міністерства освіти. Ну вища категорія. - Ну, багато учнів після закінчення нашої школи. Є трохи. Що пішли вчитися там, наприклад, на історичний факультет. Тільки, що теперішній час, мабуть, такий, що багато не хоче йти в школу. А після закінчення університетів, шукають легшого шляху. Цей же Валерій Карпук, ну я вчила його, Славу Назарчука теж вчила. Багато поступало: Свистун Ігор, Валя Шеметило. Тільки, що Свистун закінчив, тільки не знаю, де він працює зараз. Приємно, якщо учні наслідують. От, Процик Оксана, моя учениця працює в школі тепер зі мною. В якій я працюю наставником. Допомогаю чим можу, як можу, порадами. - Звичайно, комфортно, тому що не багато уже осталося так як до пенсії. Готуємося уже до пенсії, тому хочеться передати свій досвід молодшому поколінню. І щоб вони уже... Процик Оксана навчалася, то можливо те сприяло, що я казала, що я вийду на пенсію, а ти прийдеш на моє місце. - Ну, про те що поважають, то може і поважають, ну а про те, що піклуються... Хотілося б кращої уваги піклування, бо все-таки старше покоління, то я вважаю, ну, з досвідом. І мені здається, що на них потрібно зважати. Тому що рано чи пізно, всерйоз вони підуть на пенсію. І молоді повністю, як кажуть, займуть їхні місця в школі, в колективі... - Ну, мені на скільки подобалась і подобається вчительська робота. Дуже часто бувало так, що робота була напевно на першому місці. А тоді вже навіть сім'я. Тому, що і бувало так, що і часу навіть не було приділити сім'ї якось більшої уваги. От і своїм власним дітям, які залишалися іноді поза увагою. Можливо, навіть не зовсім долганути так, як би хотілося б, але настільки, напевно, були віддані роботі, чи можливо закохані були в свою професію. На це не зважали, а сім'я була змушена рахуватися із потребами робочими, відпускати, змирятися з тим, що... - Ну, звичайно, вже підходить час, ну і мусимо змирятися з тим, що час виходу на пенсію уже підходить. І потрібно збиратися уже, як то кажуть на пенсію, завершувати свою трудову діяльність. Тому що здоров'я уже не те, тай роки. І мина, як кажуть уже є. Тому не страшно залишати уже школу. Тому що є уже надійна опора, на яку можна з повною віддачею покластися. Я ще не думала, чим займатися. Але люблю в'язати, вишивати, люблю займатися консервуванням. Так, що я думаю після виходу на пенсію скучати не буду. - Ну, напевно те, що виставила двох синів. Одружила, які мають сім'ї вже. Люблю онучок, маю дві Вікторію і Дарину. - Ну, напевно, то професійно я б нічого не поміняла. Я роботу свою люблю, любила і люблю до нині. А так в житті, можливо, б щось інше, мабуть, в житті були і певні помилки. Отгадаючись назад думаєш про те, що так би не поступав би. Тому що, наприклад, у мене була ще мрія: здобути юридичну професію, але ця мрія в мене не здійснилася. Вийшовши на пенсію, життя на тому не закінчується. Просто настає новий період в житті і обов'язково потрібно знайти яесь таке заняття, яке б було б до душі, якому можна було б віддаватися сповна.

Textanz : UNREGISTERED

Text Tools Help

Phrase frequency Concordance Wordforms Summary Options

Find

word	frequency
в	33
шо	32
і	31
я	26
ну	25
не	24
на	21
Тому	16
б	15
Є	13
уже	11
так	11
як	11
А	8
але	8
з	8
те	7
пенсію	7
то	7
мене	6
потрібно	6
вже	6
це	6
Люблю	6
у	6
мпања	6

position	context
85	років ну, гралися в школу
135	як сказати, вибір в мене був один
686	Працювати подобається і в колективі
708	Колектив в нашій школі дуже
773	Є в кого навчитися, є
793	кого навчитися, є в кого перейняти досвід
831	тільки що інші в іншому питанні сильні

Calculate

Total results: 456 1:1 5891 bytes : D:\Textanz_magdysiu\ceno 4.txt

пущк Fwd: i:repele - s.za... Textanz_magdysiu Textanz RESULTS_MAGDYSIU... EN 12:51

Text

Ще з дитячих років мріяла про роботу вчителя. Ще з дитячих років ну, гралися в школу. От і тому після школи, як сказати, вибір в мене був один – це вчительська професія. І я роботою дуже задоволена, люблю свою роботу. І напевно, якби довелося починати все спочатку, обрала б ту ж саму професію вчителя. Хоча професія вчителя ну дуже важка. І тому, що кожна дитина потребує особливого підходу, адже кожна дитина це індивідуальність. І одини послухає добре слово, хороше, інший серйозний, послухає серйозну вимову. Так що одні учні вчаться, тобто самостійно, своїм бажанням, інших треба заставити вчитися, ті які можуть вчитися. Ну... працюю уже багато років. Працювати подобається і в колективі. Колектив в нашій школі дуже хороший, товариський, допоможуть, порадять. Є в кого навчитися, є в кого перейняти досвід, тому що одні в одному питанні сильні, інші в іншому питанні сильні. Так що навчитися і перейняти досвід є в кого. Чому ж можна тепер вчитися і в молодого покоління, тому що тепер закінчують інститути, університети і в них є вже деяка практика новизни. Але ну я вважаю, досвід потрібно передавати й молодим тому, що в старшому поколінні є велике надбання, як працювати з кожною дитиною і це, ну я вважаю, що потрібно молодому поколінню надавати потрібну допомогу. Тому що прийшовши з інституту і університету, вони мають знання, але не мають практики, тому потрібно радити. Ми запрошуємо до себе на уроки, ділимося досвідом, даємо поради, ну по всьому. Бувають молоді вчителі завжди у старших знайдуть своїх порадників, помічників. От є в кого повчитися в нашій школі, аби в них було б бажання вчитися. - Ну, я знаю народжена і прамотами облоно, прамотами ну районо. Є прамота міністерства освіти. Ну вища катгорія. - Ну, багато учнів після закінчення нашої школи. Є трохи. Що пішли вчитися там, наприклад, на історичний факультет. Тільки, що теперішній час, мабуть, такий, що багато не хоче йти в школу. А після закінчення університетів, шукають легшого шляху. Цей же Валерій Карлук, ну я вчила його, Славу Назарчука теж вчила. Багато поступало: Свистун Ігор, Валя Шеметило. Тільки, що Свистун закінчив, тільки не знаю, де він працює зараз. Приємно, якщо учні наслідують. От, Процик Оксана, моя учениця працює в школі тепер зі мною. В якій я рахуюся наставником. Допомогаю чим можу, як можу, порадами. - Звичайно, комфортно, тому що не багато уже осталося так як до пенсії. Готуємося уже до пенсії, тому хочеться передати свій досвід молодшому поколінню. І щоб вони уже... Процик Оксана навчалася, то можливо те сприяло, що я казала, що я вийду на пенсію, а ти прийдеш на моє місце. - Ну, про те що поважають, то може і поважають, ну а про те, що піклуються... Хотілося б кращої уваги піклування, бо все-таки старше покоління, то я вважаю, ну, з досвідом. І мені здається, що на них потрібно зважати. Тому що рано чи пізно, всерйоз вони підуть на пенсію. І молоді повністю, як кажуть, займуть їхні місця в школі, в колективі... - Ну, мені наскільки подобалась і подобається вчительська робота. Дуже часто бувало так, що робота була напевно на першому місці. А тоді вже навіть сім'я. Тому, що і бувало так, що і часу навіть не було приділити сім'ї якось більшої уваги. От і своїм власним дітям, які залишалися іноді поза увагою. Можливо, навіть не зовсім доглянуті так, як би хотілося б, але настільки, напевно, були віддані роботі, чи можливо захопані були в свою професію. На це не зважали, а сім'я була змушена рахуватися із потребами робочими, відпускати, змиратися з тим, що... - Ну, звичайно, вже підходить час, ну і мусимо змиратися з тим, що час виходу на пенсію уже підходить. І потрібно збиратися уже, як то кажуть на пенсію, завершувати свою трудову діяльність. Тому що здоров'я уже не те, той роки. І зміна, як кажуть уже є. Тому не страшно залишити уже школу. Тому що є уже надійна опора, на яку можна з повною віддачею покластися. Я ще не думала, чим займатися. Але люблю в'язати, вишивати, люблю займатися консервуванням. Так, що я думаю після виходу на пенсію скучати не буду. - Ну, напевно те, що виростила двох синів. Одружила, які мають сім'ї вже. Люблю онучок, маю дві: Вікторію і Дарину. - Ну, напевно, то професійно я б нічого не помінала. Я роботу свою люблю, любила і люблю до нині. А так в житті, можливо, б щось інше, мабуть, в житті були і певні помилки. Отгадаючись назад думаєш про те, що так би не поступав би. Тому що, наприклад, у мене була ще мрія: здобути юридичну професію, але ця мрія в мене не здійснилася. Вийшовши на пенсію, життя на тому не закінчується. Просто настає новий період в житті і обов'язково потрібно знайти якийсь таке заняття, яке б було б до душі, якому можна було б віддаватися сповна,

Textanz : UNREGISTERED

Text Tools Help

Phrase frequency Concordance Wordforms Summary Options

Find

wordform	frequency	length	dispersion
потрібн	7	7	1295,3
професі	7	7	2084
потрібно	6	8	1325,1
поколінн	5	8	740,1
бажання	5	7	1988,7
напевно	5	7	1428,2
можливо	5	7	988,3
здійсни	4	7	298,5
професію	4	8	1902,1
відпочи	4	7	115,7
здійснит	3	8	127,1
вчитися	3	7	472,7
грамота	3	7	16,8
університет	3	11	389,5
навчитися	3	9	1935,4
покоління	3	9	797,9
колектив	3	8	1061,8
скільки	3	7	1032,7
підходить	2	9	36
займатися	2	9	23
звичайно	2	8	591
змирятися	2	9	34
хотілося	2	8	308,5
здійснити	2	9	105
створен	2	7	52,5
відпочинок	2	10	15,5
юридичну	2	8	448
наприклад	2	9	1282
поступа	2	7	1150,5
вишивати	2	8	469,5
закінчу	2	7	1761
перейняти	2	9	52,5
питання	2	7	15
інтерв'ю	2	8	145,5

Calculate

Total results:50 1:1 5891 bytes : D:\Textanz_magdysiu\ceno 4.txt

Text

- Ще з дитячих років мріяла про роботу вчителя. Ще з дитячих років ні, гралася в школу. От і тому після школи, як сказати, вибір в мене був один – це вчительська професія. І я роботою дуже задоволена, люблю свою роботу. І напевно, якби довелося починати все спочатку, обрала б ту ж саму професію вчителя. Хоча професія вчителя ну дуже важка. І тому, що кожна дитина потребує особливого підходу, адже кожна дитина це індивідуальність. І один послухає добре слово, хороше, інший серйозний, послухає серйозну вимолу. Так що одні учні вчаться, тобто самостійно, своїм бажанням, інших треба заставити вчитися, ті які можуть вчитися. Ну... працюю уже багато років. Працювати подобається і в колективі. Колектив в нашій школі дуже хороший, товаристський, допоможуть, порадять. Є в кого навчитися, є в кого перейняти досвід, тому що одні в одному питанні сильні, інші в іншому питанні сильні. Так що навчитися і перейняти досвід є в кого. - Чому ж можна тепер вчитися і в молодого покоління, тому що тепер закінчують інститути, університети і в них є вже деяка практика новизни. Але ну я вважаю, досвід потрібно передавати й молодим тому, що в старшого покоління є велике надбання, як працювати з кожною дитиною і це, ну я вважаю, що потрібно молодому поколінню надавати потрібну допомогу. Тому що прийшовши з інституту і університету, вони мають знання, але не мають практики, тому потрібно радити. Ми запрошуємо до себе на уроки, ділимося досвідом, даємо поради, ну по всьому. Бувають молоді вчителі завжди у старших знайдуть своїх порадників, помічників. От є в кого почитися в нашій школі, аби в них було б бажання вчитися. - Ну, я знаю нагороджена і грамотами облоно, грамотами ну районо. Є грамота міністерства освіти. Ну вища категорія. - Ну, багато учнів після закінчення нашої школи. Є трохи. Що пішли вчитися там, наприклад, на історичний факультет. Тільки, що теперішній час, мабуть, такий, що багато не хоче йти в школу. А після закінчення університетів, шукають легшого шляху. Цей же Валерій Карлук, ну я вчила його, Славу Назарчука теж вчила. Багато поступало. Свистун Ігор, Валя Шеметило. Тільки, що Свистун закінчив, тільки не знаю, де він працює зараз. Приємно, якщо учні наслідують. От, Процик Оксана, моя учениця працює в школі тепер зі мною. В якій я працюю наставником. Допомогаю чим можу, як можу, порадами. - Звичайно, комфортно, тому що не багато уже осталося так як до пенсії. Готуємося уже до пенсії, тому хочеться передати свій досвід молодшому поколінню. І щоб вони уже... Процик Оксана навчалася, то можливо те сприяло, що я казала, що я вийду на пенсію, а ти прийдеши на моє місце. - Ну, про те що поважають, то може і поважають, ну а про те, що піклуються... Хотілося б кращі умови піклування, бо в себе-таки старше покоління, то я вважаю, ну, з досвідом. І мені здається, що на них потрібно зважати. Тому що рано чи пізно, всерйоз вони підуть на пенсію. І молоді повністю, як кажуть, займуть їхні місця в школі, в колективі... - Ну, мені наскільки подобалась і подобається вчительська робота. Дуже часто бувало так, що робота була напевно на першому місці. А тоді вже навіть сім'я. Тому, що і бувало так, що і часу навіть не було приділити сім'ї якось більшої уваги. От і своїм власним дітям, які залишалися іноді поза увагою. Можливо, навіть не зовсім долгануті так, як би хотілося б, але настільки, напевно, були віддані роботі, чим можливо закохані були в свою професію. На це не зважали, а сім'я була змушена рахуватися із потребами робочими, відпускати, змирятися з тим, що... - Ну, звичайно, вже підходить час, ну і мусимо змирятися з тим, що час виходу на пенсію уже підходить. І потрібно збиратися уже, як то кажуть на пенсію, завершувати свою трудову діяльність. Тому що здоров'я уже не те, той роки. І зміна, як кажуть уже є. Тому не страшно залишити уже школу. Тому що є уже надійна опора, на яку можна з повною віддачею покластися. Я ще не думала, чим займатися. Але люблю в'язати, вишивати, люблю займатися консервуванням. Так, що я думаю після виходу на пенсію скувати не буду. - Ну, напевно те, що виростила двох синів. Одружила, які мають сім'ї вже. Люблю онучок, маю дві Вікторію і Дарину. - Ну, напевно, то професійно я б нічого не поміняла. Я роботу свою люблю, любила і люблю до нині. А так в житті, можливо, б щось інше, мабуть, в житті були і певні помилки. Оглядаючись назад думаю про те, що так би не поступав би. Тому що, наприклад, у мене була ще мрія, здобути юридичну професію, але ця мрія в мене не здійснилася. Вийшовши на пенсію, життя на тому не закінчується. Просто настає новий період в житті і обов'язково потрібно знайти яесь таке заняття, яке б було б до душі, якому можна було б віддаватися сповна.

ПУСК Fwd: інтерв'ю - s.za... Textanz_magdysiu Textanz RESULTS_MAGDYSIU... EN 12:51

Textanz : UNREGISTERED

Text Tools Help

Phrase frequency Concordance Wordforms Summary Options Text

Number of words	996	Number of distinct words	456
Avg. words per sentence	11,58	Avg. words per paragraph	996,00
Avg. characters per word	4,61	Lexical density	0,46
Number of sentences	86	Number of paragraphs	1
Avg. sentences per paragraph	86,00		

Longest word (16 char.) індивідуальність

Shortest word (1 char.) з

Longest sentence (36 words) На це не зважали, а сім'я була змушена рахуватися із потребою робочими.

Shortest sentence (2 words) Є трохи.

Readability (the higher, the harder to read) 6,0901

Calculate

Summary 1:1 5891 bytes : D:\Textanz_magdysiu\ceno 4.txt

пуск Fwd: ihtpeko - s.za... Textanz_magdysiu... Textanz RESULTS_MAGDYSIU... EN 12:52

Text

- Ще з дитячих років мріяла про роботу вчителя. Ще з дитячих років ну, гралася в школу. От і тому після школи, як сказати, вибір в мене був один – це вчительська професія. І я роботою дуже задоволена, люблю свою роботу. І напевно, якби довелося починати все спочатку, обрала б ту ж саму професію вчителя. Хоча професія вчителя ну дуже важка. І тому, що кожна дитина потребує особливого підходу, адже кожна дитина це індивідуальність. І один послухає добре слово, хороше, інший серйозний, послухає серйозну вимогу. Так що одні учні вчать, тобто самостійно, своїм бажанням, інших треба заставити вчитися, ті які можуть вчитися. Ну... працюю уже багато років. Працювати подобається і в колективі. Колектив в нашій школі дуже хороший, товариський, допоможуть, порадять. Є в кого навчитися, є в кого перейняти досвід, тому що одні в одному питанні сильні, інші в іншому питанні сильні. Так що навчитися і перейняти досвід є в кого. - Чому ж можна тепер вчитися і в молодого покоління, тому що тепер закінчують інститути, університети і в них є вже деяка практика новизни. Але ну я вважаю, досвід потрібно передавати й молодим тому, що в старшого покоління є велике надбання, як працювати з кожною дитиною і це, ну я вважаю, що потрібно молодому поколінню надавати потрібну допомогу. Тому що прийшовши з інституту і університету, вони мають знання, але не мають практики, тому потрібно радити. Ми запрошуємо до себе на уроки, ділимося досвідом, даємо поради, ну по всілякому. Бувають молоді вчителі завжди у старших знайдуть своїх порадників, помічників. От є в кого почитатися в нашій школі, аби в них було б бажання вчитися. - Ну, я знаю нагороджена і грамотами облоно, грамотами ну району. Є грамота міністерства освіти. Ну вища категорія. - Ну, багато учнів після закінчення нашої школи. Є трохи. Ще пішли вчитися там, наприклад, на історичний факультет. Тільки, що теперішній час, мабуть, такий, що багато не хоче йти в школу. А після закінчення університетів, шукають легшого шляху. Цей же Валерій Карпук, ну а вчила його, Славу Назарчука тож вчила. Багато поступало. Світлун Ігор, Валя Шеметило. Тільки, що Світлун закінчив, тільки не знаю, де він працює зараз. Приємно, якщо учні наслідують. От, Процик Оксана, моя учениця працює в школі тепер зі мною. В якій я рахуюся наставником. Допомогаю чим можу, як можу, порадами. - Звичайно, комфортно, тому що не багато уже осталося так як до пенсії. Готуємося уже до пенсії, тому хочеться передати свій досвід молодшому поколінню. І щоб вони уже... Процик Оксана навчалася, то можливо те сприяло, що я казала, що я вийду на пенсію, а ти прийдеш на моє місце. - Ну, про те що вважають, то може і вважають, ну а про те, що піклуються... Хотілося б кращої уваги піклування, бо все-таки старше покоління, то я вважаю, ну, з досвідом. І мені здається, що на них потрібно зважати. Тому що рано чи пізно, всерйоз вони підуть на пенсію. І молоді повністю, як кажуть, займуть їхні місця в школі, в колективі... - Ну, мені наскільки подобалась і подобається вчительська робота. Дуже часто бувало так, що робота була напевно на першому місці. А тоді вже навіть сім'я. Тому, що і бувало так, що і часу навіть не було приділити сім'ї якось більшої уваги. От і своїм власним дітям, які залишалися іноді поза увагою. Можливо, навіть не зовсім долганути так, як би хотілося б, але настільки, напевно, були віддані роботі, чи можливо захопані були в свою професію. На це не зважали, а сім'я була змушена рахуватися із потребою робочими, відпускати, змирятися з тим, що... - Ну, звичайно, вже підходить час, ну і мусимо змирятися з тим, що час виходу на пенсію уже підходить. І потрібно збиратися уже, як то кажуть на пенсію, завершувати свою трудову діяльність. Тому що здоров'я уже не те, тай роки. І зміна, як кажуть уже є. Тому не страшно залишати уже школу. Тому що є уже надійна опора, на яку можна з повною віддачею покластися. Я ще не думала, чим займатися. Але люблю в'язати, вишивати, люблю займатися консервуванням. Так, що я думаю після виходу на пенсію скучати не буду. - Ну, напевно те, що виростила двох синів. Одружила, які мають сім'ї вже. Люблю онучок, маю дві: Вікторію і Дарину. - Ну, напевно, то професійно я б нічого не поміняла. Я роботу свою люблю, любила і люблю до нині. А так в житті, можливо, б щось інше, мабуть, в житті були і певні помилки. Оплачуючись назад думаєш про те, що так би не поступав би. Тому що, наприклад, у мене була ще мрія: здобути юридичну професію, але ця мрія в мене не здійснилася. Вийшовши на пенсію, життя на тому не закінчується. Просто настає новий період в житті і обов'язково потрібно знайти яесь таке заняття, яке б було б до душі, якому можна було б віддаватися сповна,

Результати аналізу матеріалів напівструктурованого інтерв'ю респондента 5 (село)

Textanz : UNREGISTERED

Text Tools Help

Phrase frequency Concordance Wordforms Summary Options

Filter

phrase	frequency	words	dispersion
в мене	7	2	2585,4
у нас	6	2	1366,3
мені дуже	5	2	2344,3
в них	4	2	2765,1
російської мови	4	2	913,9
я не	4	2	2135,3
дуже добре	4	2	1082,1
і я	4	2	2248
здоров'я	3	2	1596,4
вони не	3	2	320,4
з ними	3	2	484,7
10-11	3	2	1443,9
Коли я	3	2	897
як я	3	2	2604,4
було дуже добре	3	3	348,1
на першій	3	2	1365,7
основи християнської етики	3	3	385,6
і вони	3	2	2223,8
то вони	3	2	1791,2
Ну звичайно	3	2	1141,6
В мене була	3	3	686,6
я хочу	3	2	366,9
я вже	3	2	2807,5
в основному	3	2	1406,9
тому що	3	2	664,4
що я	2	2	2174
мені не	2	2	2831,5
5-6	2	2	290,5
11 класи	2	2	1861,5
після мене	2	2	159
не має	2	2	2222,5
я готова	2	2	36,5
масової інформації	2	2	1152,5
лише багато	2	2	1090,5

Calculate

Total results:72 1:1 7773 bytes : D:\Textanz_magdysjuk\ceno 5.txt

пущ Fwd: itrepeio - s.a... Textanz_magdysjuk Textanz RESULTS_MAGDYJU... EN 12:55

Text

- Моя професійна діяльність розпочиналася із училища у 14 років. Коли була в мене така заповітна мрія бути вчителем російської мови та літератури. Але то ще буде пізніше. Після закінчення 8 класів Черченської школи, я вступила до Володимир-Волинського педагогічного училища імені Кримського та попрацювала 4 роки. А далі, мені дуже подобалася російська мова та література, і я вступила на перший курс до педінституту імені Лесі Українки. Так почалася моя діяльність. Закінчивши, я почала працювати у Великообзирській школі, спочатку простим радювним вчителем, а далі працювала заступником. Але заступником мені не сподобалося. Хоча заваріюно дуже хотів, щоб я була директором Видричівської школи. Мені туди дуже не подобалося, тому я наперекір тій долі я потрапила у Ворокилівську загальноосвітню школу на посаду простого вчителя і не шкодую. Не хочу я бути у керівних органах. Чому, тому що треба з людьми завжди бути чесними, мати певне призначення до керівної ролі, певну жилку. Я такої жилки в собі не відчула, не хочу я бути на керівній ролі. Мені дуже добре з учнями. - Не розчарувалася. Хоча змінилися самі діти. Але про те, як я ставлюся до дітей. В мене була перерва 6 років, я не мала класного керівництва. В цьому році мені дали 5 клас. 5 клас був такий важкуватий. І я вже після закінчення навчального року, думала покинути класне керівництво, але пройшло літо... і я вже не можу без своїх. Вони для мене всі мої. Як скажу, що я вас покину, то вони одним криком кричать: "Ми вас не пустимо!". Так що буду працювати далі. - Ну, керівний зріст в мене як вчителя, не як посадової особи, а як вчителя проходить під час атестації. В мене була вчитель 1 категорії. Далі була вчитель вищої категорії і тепер я старший вчитель. - Так, як у нас олімпіад з світової літератури немає, а російська мова та література, то діти не дуже охоче беруть в них. Тому що олімпіади в основному ідуть 10-11 класи російської мови не має. А потувати дітей, якщо вони не хочуть, ну немає бажання в них. Тому таких заслуг у нас немає. Хоча беруть мої учні у різних конкурсах "Руський медвежонок". І нас є всеукраїнські конкурси у жовтні і в лютому. Два є, то вони дуже з задоволенням приймають участь. На рівні області вони займають ну 10-11 місця. Хороший показник, якщо у нас є 1 годна російської мови, а то було пів години. Минулого року у нас було 2 години у 5 класі, а тепер кажуть вроді би не буде російської мови. - Завжди я брала. Жоден районний семінар, методоб'єднання не проходило без мене. Мені подобалися, тому що проводити такі уроки цікаво. Хоча такі уроки не завжди... Вони дуже гарні уроки, але для дітей вони не відпрацюють такої великої інформації, вони не дають. Діти побачили, сприйняли і вони його забули. Краще працювати із дітьми з текстом, якщо вони читають, вони знають. Ну, наприклад, в мене була в районній вчитель року, де я вийшла лауреатом, але за станом здоров'я продовжувати далі я не могла. То працювати в Камінь-Каширській школі №2 мені там було дуже добре. Діти настільки мене сприйняли, два-три роки вони вітали. 9 клас ми вивчали Гете "Фауст". Вони ставилися до мене. Я не думала, що мене сільського вчителя міські діти так приймуть. Було 28 дітей і вони слухали. Мені дуже приємно було з ними працювати. - Робота завжди ставилася на перший план. На другий план ставилася сім'я, діти. Моя робота на перший. Хай які там були проблеми, в школу мала іти як вчитель із перевіреними зошитами, і написаними щоденниками, і певними педагогічними ідеями. Якщо я приходила в клас, і проводячи урок, бачила, що діти відповідають, розуміють мене, то мені була найвища нагорода. - Коли я прийшла вперше, уже 28 років, коли я прийшла до нас у школу. Мені було дуже добре. Було багато молодих вчителів таких як я. Мені було дуже добре. І оця доброта вона зберелася в нас до сьогоднішнього часу. Більшість ми спілкуємося із старшими вчителями. Ну звичайно, допомаємо, підтримуємо і молодих вчителів. Вони звертаються. То приємно з ними працювати чені. - Я вежу школу молодого вчителя, молодого педагога. Очюлю так. І мені дуже приємно працювати з нашими молодими колегами. По-перше, ми вже старше покоління не сильне в комп'ютері, в інтернеті і тому часто до них звертаємося. Ми їм допомаємо там в написанні щоденника, підборі методичної літератури. А вони нам дійсно збирають цікавий матеріал, цікаві новинки, ілюстрації, все що нам треба. Вони намагаються. У нас іде з ними такий діалог. Нормальні стосунки з керівництвом школи, підтримують нас і заступники і звичайно директор школи. Ну те, що минулої атестації мені присвоїли звання старший вчитель. Дійсно заслуга і моїх дітей і всього колективу і всіх, хто мені допомагав. Мрії, бажання в основному здійснилися. Я переплнула свої мрії і бажання, коли стала викладати основи християнської етики. Поміняла скітплат. Я зрозуміла, що я ще вільна

Textanz : UNREGISTERED

Text Tools Help

Phrase frequency Concordance Wordforms Summary Options

Find

word	frequency
я	49
в	34
не	34
і	28
Вони	26
мені	18
у	17
дуже	16
мене	16
до	14
То	14
з	14
А	13
що	13
Діти	11
на	11
нас	11
як	10
ну	10
вже	9
працювати	9
було	8
Хоча	8
Так	8
але	8
була	8

position	context
222	класів Черченської школи, я вступила до Володимир
381	та література, і я вступила на перший
485	Закінчивши, я почала працювати у
663	дуже хотів, щоб я була директором Видричівської
737	не подобалося, тому я наперекір тій долі
758	наперекір тій долі я потрапила у Ворокомлівську
857	Не хли я бути у керівних

Calculate

Total results: 573 1:1 7773 bytes : D:\Textanz_magdysjuk\ceno 5.txt

пущ Fwd: intereo - s.za... Textanz_magdysjuk Textanz RESULTS_MAGDYSLU... EN 12:55

Text

- Моя професійна діяльність розпочиналася із училища у 14 років. Коли була в мене така заповітна мрія бути вчителем російської мови та літератури. Але то ще буде пізніше. Після закінчення 8 класів Черченської школи, я вступила до Володимир-Волинського педагогічного училища імені Кримського та попрацювала 4 роки. А далі, мені дуже подобалося російська мова та література, і я вступила на перший курс до педінституту імені Лесі Українки. Так почалася моя діяльність. Закінчивши, я почала працювати у Великообзирській школі, спочатку простим радювим вчителем, а далі працювала заступником. Але заступником мені не сподобалося. Хоча заваріюно дуже хотів, щоб я була директором Видричівської школи. Мені туди дуже не подобалося, тому я наперекір тій долі я потрапила у Ворокомлівську загальноосвітню школу на посаді простого вчителя і не шкодюю. Не хочу я бути у керівних органах. Чому, тому що треба з людьми завжди бути чесними, мати певне призначення до керівної ролі, певну жилку. Я такої жилки в собі не відчула, не хочу я бути на керівній ролі. Мені дуже добре з учнями. Не розчарувалася. Хоча змінилися самі діти. Але про те, як я ставлюся до дітей. В мене була перерва 6 років, я не мала класного керівництва. В цьому році мені дали 5 клас. 5 клас був такий важкуватий. І я вже після закінчення навчального року, думала покинути класне керівництво, але пройшло літо... і я вже не можу без своїх. Вони для мене всі мої. Як скажу, що я вас покину, то вони одним криком кричать: "Ми вас не пустимо". Так що буду працювати далі. - Ну, кар'єрний зріст в мене як вчителя, не як посадової особи, а як вчителя проходив під час атестації. В мене була вчитель 1 категорії. Далі була вчитель вищої категорії і тепер я старший вчитель. - Так, як у нас олімпіад з світової літератури немає, а російська мова та література, то діти не дуже охоче беруть в них. Тому що олімпіади в основному ідуть 10-11 класи російської мови не має. А готувати дітей, якщо вони не хочуть, ну немає бажання в них. Тому таких заслуг у нас немає. Хоча беруть мої учні у різних конкурсах "Руський медвежонок". І нас є всеукраїнські конкурси у жовтні і в лютому. Два є, то вони дуже з задоволенням приймають участь. На рівні області вони займають ну 10-11 місця. Хороший показник, якщо у нас є 1 година російської мови, а то було півгодини. Минулого року у нас було 2 години у 5 класі, а тепер кажуть вроді би не буде російської мови. - Завжди я брала. Жоден районний семінар, методоб'єднання не проходило без мене. Мені подобалися, тому що проводити такі уроки цікаво. Хоча такі уроки не завжди... Вони дуже гарні уроки, але для дітей вони не відтворюють такої великої інформації, вони не дають. Діти побачили, стримали і вони його забули. Краще працювати із дітьми з текстом, якщо вони читають, вони знають. Ну, наприклад, в мене була в районній вчитель року, де я вийшла лауреатом, але за станом здоров'я продовжувати далі я не могла. То працювати в Камінь-Каширській школі №2 мені там було дуже добре. Діти настільки мене стримали, два-три роки вони віталися. 9 клас ми вивчали Гете "Фауст". Вони ставились до мене. Я не думала, що мене сільського вчителя місць діти так приймуть. Було 28 дітей і вони слухали. Мені дуже приємно було з ними працювати. - Робота завжди ставилася на перший план. На другий план ставилася сім'я, діти. Моя робота на перший. Хай які там були проблеми, в школу мала гти як вчитель із перевіреними зошитами, і написаними щоденниками, і певними педагогічними ідеями. Якщо я приходила в клас, і проводячи урок, бачила, що діти відповідають, розуміють мене, то мені була найвища нагорода. - Коли я прийшла вперше, уже 28 років, коли я прийшла до нас у школу. Мені було дуже добре. Було багато молодих вчителів таких як я. Мені було дуже добре. І ця доброта вона зберіглася в нас до сьогоднішнього часу. Більшість ми спілкуємося із старшими вчителями. Ну звичайно, допомагаємо, підтримуємо і молодих вчителів. Вони звертаються. То приємно з ними працювати. - Я веду школу молодого вчителя, молодого педагога. Очолою так. І мені дуже приємно працювати з нашими молодими колегами. По-перше, ми вже старше покоління не сильне в комп'ютері, в інтернеті і тому часто до них звертаємося. Ми їм допомагаємо там в написанні щоденника, підборі методичної літератури. А вони нам дійсно збирають цікавий матеріал, цікаві новинки, ілюстрації, все що нам треба. Вони на помагають. У нас іде з ними такий діалог. Нормальні стосунки з керівництвом школи, підтримують нас і заступники і звичайно директор школи. Ну те, що минулої атестації мені присвоїли звання старший вчитель. Дійсно заслуга і моїх дітей і всього колективу і всіх, хто мені допомагав. Мої бажання в основному здійснилися. Я переплнула свої мрії і бажання, коли стала викладачем основ української мови. Пам'ятаю скільки разів Я зрозуміла що я, що я в цьому

Textanz : UNREGISTERED

Text Tools Help

Phrase frequency Concordance Wordforms Summary Options

Find

wordform	frequency	length	dispersion
працює	10	7	1920,4
працювати	9	9	1803,9
літератур	7	9	2039,2
вчитель	6	7	1080,4
російськ	6	8	900,7
вчителя	5	7	1157,3
допомога	5	8	1396,9
звичайно	5	8	1231,8
відпочи	4	7	63,4
російської	4	10	913,9
літератури	4	10	2075,6
виклада	4	7	137,3
керівни	4	7	1434,9
християнської	3	13	385,6
викладав	3	8	42,9
приєвно	3	7	374,6
вступил	3	7	2578,2
педагог	3	7	1652,1
керівництв	3	10	1486,7
подобав	3	7	939,8
основному	3	9	1406,9
продовжу	3	8	1804,4
заступник	3	9	1827,9
вибирал	2	7	7,5
продовжувати	2	12	1413
інформації	2	10	1337,5
викладалася	2	11	24,5
сьогодні	2	8	545
світової	2	8	1840
сформувалася	2	11	14
допомагати	2	10	460
здійсни	2	7	1184,5
світгляд	2	9	1275
магдєв	2	7	1157,5

Calculate

Total results:74 1:1 7773 bytes : D:\Textanz_magdysjuk\ceno 5.txt

пункт Fwd: ihtepelo - s.za... Textanz_magdysjuk Textanz RESULTS_MAGDYSLU... EN 12:56

Text

Моя професійна діяльність розпочиналася із училища у 14 років. Коли була в мене така заповітна мрія бути вчителем російської мови та літератури. Але то ще буде пізніше. Після закінчення 8 класів Черненської школи, я вступила до Володимир-Волинського педагогічного училища імені Кримського та попрацювала 4 роки. А далі, мені дуже подобалася російська мова та література, і я вступила на перший курс до педінституту імені Лесі Українки. Так почалася моя діяльність. Закінчивши, я почала працювати у Великообзирській школі, спочатку простим рядовим вчителем, а далі працювала заступником. Але заступником мені не сподобалося. Хоча заварію дуже хотів, щоб я була директором Видричівської школи. Мені туди дуже не подобалося, тому я наперекір тій долі потрапила у Ворохнілівську загальноосвітню школу на посаду простого вчителя і не шкодую. Не хочу я бути у керівних органах. Чому, тому що треба з людьми завжди бути чесними, мати певне призначення до керівної ролі, певну жилку. Я такої жилки в собі не відчула, не хочу я бути на керівній ролі. Мені дуже добре з учнями. Не розчарувалася. Хоча змінилися самі діти. Але про те, як я ставилася до дітей. В мене була перерва 6 років, я не мала класного керівництва. В цьому році мені дали 5 клас. 5 клас був такий важкуватий. І я вже після закінчення навчального року, думала покинути класне керівництво, але пройшло літо... і я вже не можу без своїх. Вони для мене всі мої. Як скажу, що я вас покину, то вони одним криком кричать: "Ми вас не пустимо!". Так що буду працювати далі. - Ну, керівний зріст в мене як вчителя, не як посадової особи, а як вчителя проходив під час атестації. В мене була вчитель 1 категорії. Далі була вчитель вищої категорії і тепер я старший вчитель. - Так, як у нас олімпіад з світової літератури немає, а російська мова та література, то діти не дуже охоче беруть в них. Тому що олімпіади в основному ідуть 10-11 класи російської мови не має. А потувати дітей, якщо вони не хочуть, ну немає бажання в них. Тому таких заслуг у нас немає. Хоча беруть мої учні у різних конкурсах "Руський медвежонок". І нас є всеукраїнські конкурси у жовтні в лютому. Два є, то вони дуже з задоволенням приймають участь. На рівні області вони займають ну 10-11 місця. Хороший показник, якщо у нас є 1 година російської мови, а то було півгодини. Минулого року у нас було 2 години у 5 класі, а тепер кажуть роді би не буде російської мови. - Завжди я брала. Жоден районний семінар, методоб'єднання не проходило без мене. Мені подобалася, тому що проводити такі уроки цікаво. Хоча такі уроки не завжди... Вони дуже гарні уроки, але для дітей вони не відіграють такої великої інформації, вони не дають. Діти побачили, сприйняли і вони його забули. Краще працювати із дітьми з текстом, якщо вони читають, вони знають. Ну, наприклад, в мене була в районний вчитель року, де я вийшла лауреатом, але за станом здоров'я продовжувати далі я не могла. То працювати в Камінь-Каширській школі №2 мені там було дуже добре. Діти настільки мене сприйняли, два-три роки вони вітали. 9 клас ми вивчали Гете "Фауст". Вони ставилися до мене. Я не думала, що мене сільського вчителя міські діти так приймуть. Було 28 дітей і вони слухали. Мені дуже приємно було з ними працювати. - Робота завжди ставилася на перший план. На другий план ставилася сім'я, діти. Моя робота на перший. Хай які там були проблеми, в школу мала йти як вчитель із перевіреними зошитами, і написаними щоденниками, і певними педагогічними ідеями. Якщо я приходила в клас, і проводила урок, бачила, що діти відповідають, розуміють мене, то мені була найвища нагорода. - Коли я прийшла вперше, уже 28 років, коли я прийшла до нас у школу. Мені було дуже добре. Було багато молодих вчителів таких як я. Мені було дуже добре. І оця доброта вона зберелася в нас до сьогоднішнього часу. Більшість ми спілкуємося із старшими вчителями. Ну звичайно, допомаємо, підтримуємо і молодих вчителів. Вони звертаються. То приємно з ними працювати. - чені - Я веду школу молодого вчителя, молодого педагога. Очолою так. І мені дуже приємно працювати з нашими молодими колегами. По-перше, ми вже старше покоління не сильне в комп'ютері, в інтернеті і тому часто до них звертаємося. Ми їм допомаємо там в написанні щоденника, підборі методичної літератури. А вони нам дійсно збирають цікавий матеріал, цікаві новини, ілюстрації, все що нам треба. Вони на помагають. У нас іде з ними такий діалог. Нормальні стосунки з керівництвом школи, підтримують нас і заступники і звичайно директор школи. Ну те, що минулої атестації мені присвоїли звання старший вчитель. Дійсно заслуга і моїх дітей і всього колективу і всіх, хто мені допомагав. Мрій, бажання в основному здійснилися. Я перетягнула свої мрії і бажання, коли стала викладати початки української мови. Пам'ятаю скітство. Я зрозуміла, що все, що є в цьому

Textanz : UNREGISTERED

Text Tools Help

Phrase frequency Start calculation (Ctrl+5) Summary Options

Number of words	1294	Number of distinct words	585
Avg. words per sentence	10,19	Avg. words per paragraph	1294,00
Avg. characters per word	4,77	Lexical density	0,45
Number of sentences	127	Number of paragraphs	1
Avg. sentences per paragraph	127,00		

Longest word (16 char.) Великообзирський

Shortest word (1 char.) у

Longest sentence (23 words) Мені туди дуже не подобалося, тому я наперекір тій долі я потрапила у

Shortest sentence (1 words) Помандрувати.

Readability (the higher, the harder to read) 6,1298

Calculate

Text

- Моя професійна діяльність розпочиналася із училища у 14 років. Коли була в мене така заповітна мрія бути вчителем російської мови та літератури. Але то ще буде пізніше. Після закінчення 8 класів Черченської школи, я вступила до Володимир-Волинського педагогічного училища імені Кримського та попрацювала 4 роки. А далі, мені дуже подобалося російська мова та література, і я вступила на перший курс до педінституту імені Лесі Українки. Так почалася моя діяльність. Закінчивши, я почала працювати у Великообзирській школі, спочатку простим рядовим вчителем, а далі працювала заступником. Але заступником мені не сподобалося. Хоча заврайно дуже хотів, щоб я була директором Видричівської школи. Мені туди дуже не подобалося, тому я наперекір тій долі я потрапила у Ворокомлівську загальноосвітню школу на посаді простого вчителя і не шкодую. Не хочу я бути у керівних органах. Чому, тому що треба з людьми завжди бути чесними, мати певне призначення до керівної ролі, певну жилку. Я такої жилки в собі не відчула, не хочу я бути на керівній ролі. Мені дуже добре з учнями. - Не розчарувалася. Хоча змінилися самі діти. Але про те, як я ставлюся до дітей. В мене була перерва 6 років, я не мала класного керівництва. В цьому році мені дали 5 клас. 5 клас був такий важкуватий. І я вже після закінчення навчального року, думала покинути класне керівництво, але пройшло літо... і я вже не можу без своїх. Вони для мене всі мої. Як скажу, що я вас покину, то вони одним криком кричать: "Ми вас не пустимо!". Так що буду працювати далі. - Ну, кар'єрний зріст в мене як вчителя, не як посадової особи, а як вчителя проходив під час атестації. В мене була вчитель 1 категорії. Далі була вчитель вищої категорії і тепер я старший вчитель. - Так, як у нас олімпіад з світової літератури немає, а російська мова та література, то діти не дуже охоче беруть в них. Тому що олімпіади в основному ідуть 10-11 класи російської мови не має. А готувати дітей, якщо вони не хочуть, ну немає бажання в них. Тому таких заслуг у нас немає. Хоча беруть мої учні у різних конкурсах "Руський медвежонок". І нас є всеукраїнські конкурси у жовтні і в лютому. Два є, то вони дуже з задоволенням приймають участь. На рівні області вони займають ну 10-11 місця. Хороший показник, якщо у нас є 1 година російської мови, а то було півгодини. Минулого року у нас було 2 години у 5 класі, а тепер кажуть вроді би не буде російської мови. - Завжди я брала. Жоден районний семінар, методоб'єднання не проходило без мене. Мені подобалося, тому що проводити такі уроки цікаво. Хоча такі уроки не завжди... Вони дуже гарні уроки, але для дітей вони не відіграють такої великої інформації, вони не дають. Діти побачили, сприйняли і вони його забули. Краще працювати із дітьми з текстом, якщо вони читають, вони знають. Ну, наприклад, в мене була в районній вчитель року, де я вийшла лауреатом, але за станом здоров'я продовжувати далі я не могла. То працювати в Камінь-Каширській школі №2 мені там було дуже добре. Діти настільки мене стрийняли, два-три роки вони віталися. 9 клас ми вивчали Гете "Фауст". Вони ставились до мене. Я не думала, що мене сільського вчителя міські діти так приймуть. Було 28 дітей і вони слухали. Мені дуже приємно було з ними працювати. - Робота завжди ставилася на перший план. На другий план ставилася сім'я, діти. Моя робота на перший. Хай які там були проблеми, в школу мала іти як вчитель із перевіреними зошитами, і написаними щоденниками, і певними педагогічними ідеями. Якщо я приходила в клас, і проводячи урок, бачила, що діти відповідають, розуміють мене, то мені була найвища нагорода. - Коли я прийшла вперше, уже 28 років, коли я прийшла до нас у школу. Мені було дуже добре. Було багато молодих вчителів таких як я. Мені було дуже добре. І оця доброта вона зберігається в нас до сьогоднішнього часу. Більшість ми спілкуємося із старшими вчителями. Ну звичайно, допомаємо, підтримуємо і молодих вчителів. Вони звертаються. То приємно з ними працювати. - Я веду школу молодого вчителя, молодого педагога. Очолою так. І мені дуже приємно працювати з нашими молодими колегами. По-перше, ми вже старше покоління не сильне в компютері, в інтернеті і тому часто до них звертаємося. Ми їм допомаємо там в написанні щоденника, підборі методичної літератури. А вони нам дійсно збирають цікавий матеріал, цікаві новинки, ілюстрації, все що нам треба. Вони намагаються. У нас іде з ними такий діалог. Нормальні стосунки з керівництвом школи, підтримують нас і заступники і звичайно директор школи. Ну те, що минулої атестації мені присвоїли звання старший вчитель. Дійсно заслуга і моїх дітей і всього колективу і всіх, хто мені допомагав. Мої бажання в основному здійснилися. Я переплянула свої мрії і бажання, коли стала викладати основні умістическі вправи. Помандрувати. Я зрозуміла, що все, що є в цьому

Summary 1:1 7773 bytes : D:\Textanz_magdysiu\ceno 5.txt

пущ Fwd: ihref'o - s.za... Textanz_magdysiu Textanz RESULTS_MAGDYSTU... EN 12:56

Наукове видання

Л. В. Засєкіна, Л. І. Магдисюк

**ПСИХОЛОГІЧНА ГОТОВНІСТЬ
ОСОБИСТОСТІ ДО ВИХОДУ НА ПЕНСІЮ**

Монографія

Підписано до друку 28.02.2018. Формат 60×84¹/₁₆
Ум. друк. арк. 18,25. Замовлення № 475. Тираж 300.
Папір офсетний Гарнітура Times. Друк офсетний.

Друк ПП Іванюк В. П.
43021, м. Луцьк, вул. Винниченка, 65.
Свідоцтво Держкомінформу України
ВЛн № 31 від 04.02.2004 р.